

Pielikums
Ministru kabineta
2013.gada
rīkojumam Nr.

IZGLĪTĪBAS un ZINĀTNES
MINISTRIJA

IZGLĪTĪBAS ATTĪSTĪBAS PAMATNOSTĀDNES 2014.-2020.GADAM

Rīga, 2013

**IZGLĪTĪBAS ATTĪSTĪBAS
PAMATNOSTĀDNES
2014.-2020.GADAM**

INFORMATĪVĀ DAĻA

SATURA RĀDĪTĀJS

Saīsinājumi.....	5
Terminu skaidrojums.....	6
Ievads.....	7
1. Latvijas izglītības sistēmas demogrāfiskais konteksts	10
2. Vīzija par kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību 2020.gadā.	13
2.1. Vispārējā izglītība	13
2.1.1. Rezultatīvo rādītāju profils.....	14
2.2. Profesionālā izglītība	15
2.2.1. Rezultatīvo rādītāju profils.....	16
2.3. Augstākā (akadēmiskā un profesionālā) izglītība	17
2.3.1. Rezultatīvo rādītāju profils.....	18
2.4. Pedagogi, skolotāji, mācībspēki	19
2.4.1. Rezultatīvo rādītāju profils.....	20
3. Pamatnostādņu sasaiste ar attīstības plānošanas dokumentiem.....	22
3.1. Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020.gadam sasaiste ar attīstības plānošanas dokumentiem	23
3.2. Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020.gadam sasaiste ar normatīvajiem aktiem	26
3.3. Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020.gadam sasaiste ar starptautiskajiem dokumentiem	28
4. Esošās situācijas raksturojums un identificētās problēmas, kuru īstenošanai nepieciešams īstenot noteiktu izglītības politiku	30
4.1. Rīcības virziens „Kvalitatīvas pirmsskolas izglītības nodrošināšana, sagatavojot tālākai izglītības ieguvei”	30
4.2. Rīcības virziens „Pedagoģiskā procesa efektivitātes paaugstināšana pamatizglītības posmā”	32
4.3. Rīcības virziens „Vidējās izglītības satura un mācību sasniegumu vērtēšanas sistēmas pilnveide”	35
4.4. Rīcības virziens „Mācību priekšmetu kvalitatīvai apguvei atbilstošu mācību un metodisko līdzekļu nodrošinājums”	38
4.5. Rīcības virziens „Vērtībuzglītības īstenošana izglītības iestādēs sadarbībā ar skolēnu vecākiem (ģimeni)”	39
4.6. Rīcības virziens „Karjeras izglītības pilnveide jauniešu motivētas un apzinātas tālākās izglītības iegūšanai un savas karjeras veidošanai”	40
4.7. Rīcības virziens „Profesionālās izglītības sistēmas modernizācija un prestiža paaugstināšana”	42
4.8. Rīcības virziens „Augstākās izglītības konkurētspējas uzlabošana”	43
4.9. Rīcības virziens „Zinātnes un pētniecības lomas palielināšana augstskolās”	46
4.10. Rīcības virziens „Darba tirgum atbilstošu praktisko iemaņu apguvei un mācību procesa nodrošināšanai nepieciešamās mācību un studiju materiālās bāzes pilnveide”	47
4.11. Rīcības virziens „Izglītojamo ar speciālām vajadzībām iekļaušana izglītības sistēmā”	48
4.12. Rīcības virziens „Atbalsta nodrošinājums izglītojamiem no sociālā riska grupām”	50
4.13. Rīcības virziens „Interesu izglītības piedāvājuma paplašināšana”	51
4.14. Rīcības virziens „Profesionāli orientētas pieaugušo un neformālās izglītības attīstība”	53
4.15. Rīcības virziens „Latvijas mazākumtautību izglītības iespēju nodrošināšana”	55
4.16. Rīcības virziens „Pedagogu izglītības un tālākizglītības sistēmas uzlabošana”	56
4.17. Rīcības virziens „Pedagogu darba kvalitātes novērtēšanas un atbilstošas darba samaksas sistēmas izveide”	58
4.18. Rīcības virziens „Izglītības kvalitātes vērtēšanas sistēmas pilnveide”	60
4.19. Rīcības virziens „Savlaicīgas un kvalitatīvas informācijas nodrošinājums izglītības attīstības politikas veidošanai”	62
4.20. Rīcības virziens „Sadarbības un dialoga veicināšana ar ģimeni, citām institūcijām un sabiedrību izglītības jautājumu risināšanā”	63
4.21. Problēmjautājumi nākamajam plānošanas periodam	64
5. Mērķu un rīcības virzienu saturiskais ietvars	66
5.1. Uz zināšanu sabiedrībā pieprasītām kompetencēm orientēta un radošumu veicinoša izglītības satura pilnveide	67
5.2. Pedagogu un akadēmiskā personāla motivācijas un profesionālās kapacitātes paaugstināšana	68
5.3. 21.gs. atbilstošas izglītības vides un izglītības procesa nodrošināšana	68

5.4.	Iekļaujošās izglītības principa ieviešana.....	68
5.5.	Vienotas karjeras izglītības sistēmas attīstība	69
5.6.	Priekšlaicīgi mācības pametušo un izglītību neieguvušo skaita samazināšana.....	69
5.7.	Ārpus formālās izglītības iespēju bērniem un jauniešiem paplašināšana.....	69
5.8.	Izglītības iespēju paplašināšana pieaugušajiem	70
5.9.	Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas pilnveide	70
5.10.	Efektīvu izglītības finanšu resursu pārvaldības modeļu attīstība	70
5.11.	Izglītības iestāžu tīkla pilnveide un pakalpojumu pieejamība.....	70
5.12.	Izglītības starptautiskā konkurētspēja globalizācijas apstākļos.....	71
6.	2014.–2020.gada Eiropas struktūrfondu plānošanas periodam piemērojamo <i>ex-ante</i> nosacījumu izpildes pašvērtējums	72
6.1.	Priekšlaicīga mācību pārtraukšana.....	73
6.1.1.	Rezultatīvie rādītāji.....	73
6.1.2.	Eiropas struktūrfondu intervence 2007.-2013.gadā priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas tendenču samazināšanai.....	77
6.1.3.	Turpmākās aktivitātes nosacījuma izpildei un starpinstitucionālās sadarbības modelis.....	78
6.2.	Augstākās izglītības kvalitāte.....	81
6.2.1.	Rezultatīvie rādītāji.....	82
6.2.2.	Eiropas struktūrfondu intervence 2007.-2013.gadā augstākās izglītības kvalitātes paaugstināšanai.....	84
6.2.3.	Turpmākās aktivitātes nosacījuma izpildei un starpinstitucionālās sadarbības modelis.....	85
6.3.	Mūžizglītības sistēma.....	87
6.3.1.	Rezultatīvie rādītāji.....	88
6.3.2.	Eiropas struktūrfondu intervence 2007.-2013.gadā mūžizglītības sistēmas nodrošināšanai.....	90
6.3.3.	Turpmākās aktivitātes nosacījuma izpildei un starpinstitucionālās sadarbības modelis.....	91
7.	Izglītības politikas pamatprincipi 2014.-2020.gadam	96
7.1.	Pamatprincips „Atvērta pārmaiņām”	96
7.2.	Pamatprincips „Cilvēkorientēta”	97
7.3.	Pamatprincips „Ilgtspējīga”.....	97
7.4.	Pamatprincips „Zināšanu sabiedrībā balstīta”	98
7.5.	Partnerību veicinoša	99
7.6.	Pamatprincips „Vienota globālajā izglītības telpā”	99
7.7.	Pamatprincips „Mūžizglītības principa veicinoša”	100
8.	Piedāvātā risinājuma sākotnējais (<i>ex-ante</i>) ietekmes novērtējums	101
8.1.	IAP 2014.-2020. mērķu izvērtējums	101
8.2.	IAP 2014.-2020. rīcības virzienu izvērtējums	101
9.	Izglītības politikas attīstības mērķi un rezultatīvie rādītāji	106
10.	Izglītības politikas rezultāti un sasniegšanas rādītāji.....	108
11.	Paredzēto uzdevumu un pasākumu plāns 2014.-2020.gadam.....	122
12.	Pamatnostādņu īstenošanas ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem	147
13.	Pārskatu sniegšanas un novērtēšanas kārtība	148

Saīsinājumi

AI	augstākā izglītība
AII	augstākās izglītības iestādes
AIP	Augstākās Izglītības padome
ANO	Apvienoto nāciju organizācija
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DML	digitālie mācību līdzekļi
EFQM	Kvalitātes vadības fonds Eiropā (the European Foundation for Quality Management)
EK	Eiropas Komisija
EM	Ekonomikas ministrija
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
FM	Finanšu ministrija
IeM	Iekšlietu ministrija
IKP	iekšzemes kopprodukts
IKT	informācijas un komunikācijas tehnoloģijas
IKVD	Izglītības kvalitātes valsts dienests
ISCED	Starptautiskā standartizētā izglītības klasifikācija
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
JSPA	Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra
KM	Kultūras ministrija
LABS	Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
LDDK	Latvijas Darba devēvju konfederācija
LIKTA	Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija
LIVA	Latvijas izglītības vadītāju asociācija
LIZDA	Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība
LM	Labklājības ministrija
LSA	Latvijas Studentu apvienība
LTRK	Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera
LU	Latvijas Universitāte
LVA	Latviešu valodas aģentūra
MK	Ministru kabinets
NAP 2020	Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam
NRP	Nacionālais reformu plāns
NVO	nevalstiskās organizācijas
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (Organisation for Economic Co-operation and Development)
PIKC	profesionālās izglītības kompetences centrs
RP	Rektoru padome
SF	struktūrfondi
SVID	stiprās un vājās puses, iespējas un draudi
SIF	Sociālās integrācijas fonds
TM	Tieslietu ministrija
UNESCO	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VIAA	Valsts izglītības attīstības aģentūra
VISC	Valsts izglītības satura centrs
VM	Veselības ministrija
VRP	Valdības rīcības plāns
ZM	Zemkopības ministrija

Terminu skaidrojums

Akadēmiskais personāls – mācībbspēki augstākās izglītības iestādēs.

Darbības rezultāts – galaprodukts, kas tiek izmantots, lai novērtētu tiešās pārvaldes iestādes ieviesto politiku un darbību atbilstoši piešķirtajiem resursiem.

Digitāls (elektronisks) mācību līdzeklis - elektronisks izdevums un resursi, kuros ir iekļauts izglītības programmas īstenošanai atbilstošs saturs.

Ex-ante – plānotās politikas stratēģiskā ietvara ietekmes prognozes analīze uz definētajām mērķgrupām uz plānotajiem sasniedzamajiem rezultātiem.

Iekļaujošā izglītība - process, kurā tiek nodrošinātas atbilstošas visu izglītojamo daudzveidīgās vajadzības, palielinot ikviena izglītojamā līdzdalības iespējas mācību procesā, kultūrā un dažādās kopienās un samazinot izslēgšanas iespējas no izglītības un izglītības ieguves procesa.

Ikdienējā (informālā) mācīšanās - izglītošanās process, kura ietvaros, izmantojot ikdienas un darba pieredzi, apgūst zināšanas, prasmes, kompetenci, attieksmes un vērtības, kas bagātina un pilnveido personību un, iespējams, darba prasmes, tomēr atšķirībā no neformālās izglītības, ikdienējo (informālo) mācīšanos neietver programmas vai kursa ietvars, tā notiek, mācoties sabiedrībā, tajā skaitā ģimenē, kā arī darbā.

Jaunietis - persona vecumā no 13 līdz 25 gadiem.

Makro ietekmes rezultāts – pārmaiņas sabiedrībā (politikas, ekonomiskajā, sociālajā, kultūras, vides u.c. jomās), kuras ietekmē arī vairāku politikas rezultātu sasniegšana un ārējās vides faktori.

Mūžizglītība – izglītības process cilvēka dzīves garumā, kas balstās uz mainīgām vajadzībām iegūt zināšanas, prasmes, pieredzi, lai paaugstinātu vai mainītu savu kvalifikāciju atbilstoši darba tirgus prasībām un savām interesēm un vajadzībām. Mūžizglītība apvieno neformālo mācīšanos ar formālo izglītību, attīsta iedzimtas spējas līdztekus jaunām kompetencēm.

Neformālā izglītība - ārpus formālās izglītības organizēta interesēm un pieprasījumam atbilstoša izglītojoša darbība. Par neformālo izglītību ir uzskatāma izglītojošā darbība ārpus iepriekš minētās formālās izglītības sistēmas, un tai netiek izvirzītas formālās prasības izglītības procesa uzsākšanai un norisei.

Pedagogs – persona, kas izglītības iestādē veic savu profesionālo darbību atbilstoši specifiskai darbības jomai (piemēram, sociālais pedagogs, logopēds, bibliotekārs, psihologs u.c.).

Politikas rezultāts – pārmaiņas sabiedrībā (attiecīgajā politikas jomā), ko tieši rada viena vai vairāku darbības rezultātu sasniegšana.

Rezultatīvais rādītājs - rezultāta būtiskākas pazīmes, kas nodrošina iespējami objektīvu tā sasniegšanas progresu mērīšanu un kuru var izteikt kā skaitlisku vērtību. Vārdu savienojumos, kas norāda rezultatīvo rādītāju veidu, vārds „rezultatīvais” tiek aizstāts ar attiecīgā rādītāja veida nosaukumu (piemēram, ekonomiskās efektivitātes rādītājs, kvalitātes rādītājs).

Skolotājs – persona, kas veic darbības saistītas ar izglītības programmu īstenošanu atbilstoši valsts izglītības standartiem vai programmām. Šo pamatnostādņu ietvaros skolotājs veic mācību stundu vadību.

Vērtīizglītība - personas pamatvērtību – garīguma, morāles, kultūras, gara un fiziskās stājas – izkopšana; personas pašapziņas, pašvērtības apziņas, pašrefleksijas, valodspējas un radošuma izkopšana; iecietības, izlīgumspējas, līdzjūtības u.c. vispārcilvēcisko spēju attīstīšana; ievirze, motivācija un sagatavošana veiksmīgai profesionālajai karjerai.

Ievads

Izglītībai šodien ir lieli izaicinājumi, jo, līdzīgi citām tautsaimniecības nozarēm, tā ir pakļauta spēcīgai globalizācijas ietekmei, īpaši Eiropas izglītības telpā. 2014.gadā Eiropa uzsāks jaunu kopējo finanšu investīciju ciklu, kas nākamos septiņus gadus tiešā veidā noteiks arī valstu izglītības sistēmu attīstības virzienus. Latvija ir skaidri definējusi rezultatīvos rādītājus, kuri raksturo līdz 2020.gadam progresu, izpildot stratēģijas „Eiropa 2020”¹ mērķus.

Jaunais tautsaimniecības attīstības plānošanas perioda laika ietvars ir no 2014. līdz 2020.gadam (līdz ar to „Izglītības attīstības pamatnostādnes 2007.-2013.gadam”² spēku zaudēs 2013.gada beigās). Jāuzsver, ka, ievērojot Eiropas jauno plānošanas periodu 2012.gada 20.decembrī Saeimā tika apstiprināts „Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam”³. Tādējādi Latvijas izglītības un apmācības sistēmas attīstība noritēs saistībā ar Eiropas ilgtspējīgu izaugsmi.

Ieguldījums izglītībā un apmācībā, lai izkoptu prasmes, ir būtisks priekšnoteikums tautsaimniecības attīstības veicināšanai un konkurētspējas uzlabošanai – prasmes nosaka Eiropas spēju vairot produktivitāti. Mūsdienīgai un zināšanās pamatotai ekonomikai ir nepieciešami cilvēki ar aizvien augstākām un atbilstošākām prasmēm. Eiropā izaugsme atsāksies tikai tad, ja tajā būs nodrošināta lielāka produktivitāte un kvalificēts darbspēks. Lai to izdarītu, ir jāreformē izglītības un apmācības sistēmas.

Vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka izglītības nozares attīstības struktūru un perspektīvas nākamajiem septiņiem gadiem, ir „Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam” (turpmāk – pamatnostādnes) Tās nosaka izglītības politikas virsmērķa, apakšmērķu un tiem pakārtoto rīcības virzienu definējumus, kuri savukārt balstīti konkrētās iesaistīto pušu aktivitātēs.

Pamatnostādņu izstrādes tiesiskais pamats ir Izglītības likuma 14.panta 18.daļa, kas nosaka MK uzdevumu noteikt vienotu valsts politiku un stratēģiju izglītībā – iesniegt Saeimā izglītības attīstības pamatnostādnes turpmākajiem septiņiem gadiem apstiprināšanai.

Pamatnostādnes ir izstrādātas saskaņā ar MK 2009.gada 13.oktobra noteikumiem Nr.1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”, un tajās ir ietverta arī detalizēta jaunās izglītības politikas plānošana saistībā ar citiem politikas plānošanas dokumentiem un ārējiem normatīvajiem aktiem.

Izglītības politikas attīstība ir Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) funkcija, kas ir viena no piecām ministrijas kompetencē esošām jomām līdztekus sporta, valsts valodas, jaunatnes un zinātnes jomai. Ņemot vērā attiecīgās mērķa auditorijas, ieinteresēto pušu un tiesību aktu bāzes skaitu, izglītības politikas īstenošana ir visaptverošākā. Turklāt izglītības politiku tās horizontālā īstenojuma rakstura dēļ var uzskatīt par vienu no visietekmīgākajām tautsaimniecības nozarēm, kas būtiski ietekmē virkni citu Latvijas nozaru, piemēram, labklājības, veselības un reģionālās politikas attīstību.

Pamatnostādnes ir izstrādātas ciešā sadarbībā ar nozares sadarbības partneriem: LIVA, LIZDA, LDDK, LTRK, AIP, LPS, LSA, UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju, vecāku pārstāvjiem u.c. Pamatnostādņu mērķa auditorija ir visi Latvijas iedzīvotāji, jo izglītības procesi (t.sk. mūžizglītība) tieši skar ikvienu iedzīvotāju gandrīz visās vecuma grupās.

2013.gadā pamatnostādņu izstrādē pastarpināti piedalījās arī citas ieinteresētās puses: pašvaldības, augstskolas, citas ministrijas un to padotības iestādes. Tādējādi ir nodrošināta horizontālo prioritāšu plānošana, īpaši akcentējot nodarbinātību, prasmes, darba tirgus prasības un IKT.

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:LV:PDF>

² <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file4460.docx>

³ http://www.nap.lv/images/NAP2020%20dokumenti/20121220_NAP2020_Sacim%C4%81_apstiprin%C4%81ts.pdf

Šo pamatnostādņu mērķis ir definēt vidēja termiņa attīstības aktivitātes konkrētos rīcības virzienos izglītības mērķu sasniegšanai, un tas noteiks turpmāko valsts, ES un citu finansējumu avotu sadali nozares attīstībai.

Pamatnostādņu izstrādes pamatā ievērots:

- iepriekšējā plānošanas perioda izvērtējums (*ex-post*);
- esošās situācijas raksturojums;
- piedāvātā politikas attīstības risinājuma sākotnējās (*ex-ante*) ietekmes novērtējums;
- plānoto uzdevumu fiskālās ietekmes analīze turpmākajiem trim gadiem.

Lai nodrošinātu izglītības attīstības mērķu un rīcības virzienu definēšanu, IZM veica esošās situācijas analītisko priekšizpēti nacionālā (makro) un ES līmeņa politikas plānošanas dokumentos. Tie ir:

- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija „Latvija 2030”⁴;
- „Eiropa 2020” (stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei);
- Latvijas nacionālā reformu programma „ES 2020” stratēģijas īstenošanai⁵;
- Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam;
- Valdības rīcības plāns Deklarācijas par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai⁶;
- Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007.-2013.gadam⁷.

Priekšizpētē vērtēti arī uzdevumi un sasniegtie rezultāti s specifiskajos izglītības politikas plānošanas dokumentos, kas nosaka dažādu izglītības pakāpju un veidu attīstību. Tie ir:

- „Izglītības attīstības pamatnostādnes 2007.-2013.gadam”;
- „Mūžizglītības politikas pamatnostādnes 2007.-2013.gadam”⁸;
- „Profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijas pamatnostādnes 2010.-2015.gadam”⁹;
- IZM „Reformu īstenošanas rīcības plāns vispārējā izglītībā”¹⁰;
- EM Informatīvais ziņojums "Par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm"¹¹;
- „Augstākās izglītības un zinātnes attīstības pasākumu plāna projekts 2013.gada 2.pusgamam un 2014.gadam”¹²;
- Education and Training Monitor 2012. Rethinking education: investing in skills for better socio-economic outcomes¹³.

Lai nodrošinātu vienotu rezultātīvo rādītāju izstrādi un saskaņotu vērtību definēšanu nākamajam plānošanas periodam, 2012.gadā veica izglītības politikas rezultātīvo rādītāju ekspertīzi¹⁴. Tās uzdevumi bija:

- veikt IZM kompetencē esošo rezultātīvo rādītāju izglītības nozarē analīzi atbilstoši attīstības plānošanas dokumentiem, novērtējot to lomu un ietekmi;
- izstrādāt rekomendācijas rezultātīvo rādītāju saraksta pilnveidei, ievērojot Ministru kabineta 2009.gada 1.septembra noteikumus Nr.979 „Rezultātu un rezultātīvo rādītāju sistēmas darbības kārtība” un Ministru kabineta 2009.gada 17.novembra instrukcijā Nr.16 „Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultātīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas metodika” noteikto;
- novērtēt riskus, kas var rasties, vērtējot attīstības plānošanas dokumentos noteikto rīcības virzienu un uzdevumu īstenošanu, ja rezultātīvo rādītāju sarakstu nepilnveidos.

⁴ http://www.latvija2030.lv/upload/latvija2030_lv.pdf

⁵ http://www.em.gov.lv/images/modules/items/LV_NRP_lat.pdf

⁶ <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file60689.doc>

⁷ <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file44075.doc>

⁸ <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file50773.doc>

⁹ <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file2362.pdf>

¹⁰ http://izm.izm.gov.lv/upload_file/memorands/Reformu_istenosanas_ricibas_plans_03.07..pdf

¹¹ <http://mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40290039>

¹² http://izm.izm.gov.lv/upload_file/Izglitiba/Augstaka_izglitiba/2013/IZMPiel_121212_AIZref.pdf

¹³ http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/sw373_en.pdf

¹⁴ <http://izm.izm.gov.lv/ministrija/publikacijas/5310.html>

Papildus minēto politikas plānošanas dokumentu priekšizpētei rezultatīvo rādītāju ekspertīze sniedza visaptverošu un sistēmisku pārskatu par izglītības politikas rezultatīvo rādītāju un tiem definēto kvantitatīvo vērtību sarežģīto raksturu.

Viens no būtiskākajiem pamatnostādņu izstrādes posmiem ir strukturālā modeļa projekts, kurš tika veidots secīgi, vispirms definējot virsmērķi un apakšmērķus, kā arī rīcības virzienus minēto politikas apakšmērķu sasniegšanai. Saskaņā ar normatīvajā regulējumā noteikto makro ietekmes raksturošanai un prognozēm ir izmantoti rezultāti un rezultatīvie rādītāji, kas atrodami Latvijas un (vai) starptautiskajos attīstības plānošanas dokumentos un vadlīnijās. Normatīvais regulējums paredz, ka makro ietekmes rezultātus var iekļaut attīstības plānošanas dokumentos informatīvos nolūkos un ka atspoguļo tos rezultātus, kas vistiešāk attiecas uz konkrētā politikas mērķa sasniegšanu. Pamatnostādņu izstrādes vajadzībām šādu rezultātu iekļaušana ir svarīga, jo iezīmē mērķtiecīgu un skaidru virzību uz ilgtermiņa mērķiem, kas noteikti hierarhiski augstākā attīstības plānošanas dokumentā un citos Latvijai saistošos dokumentos.

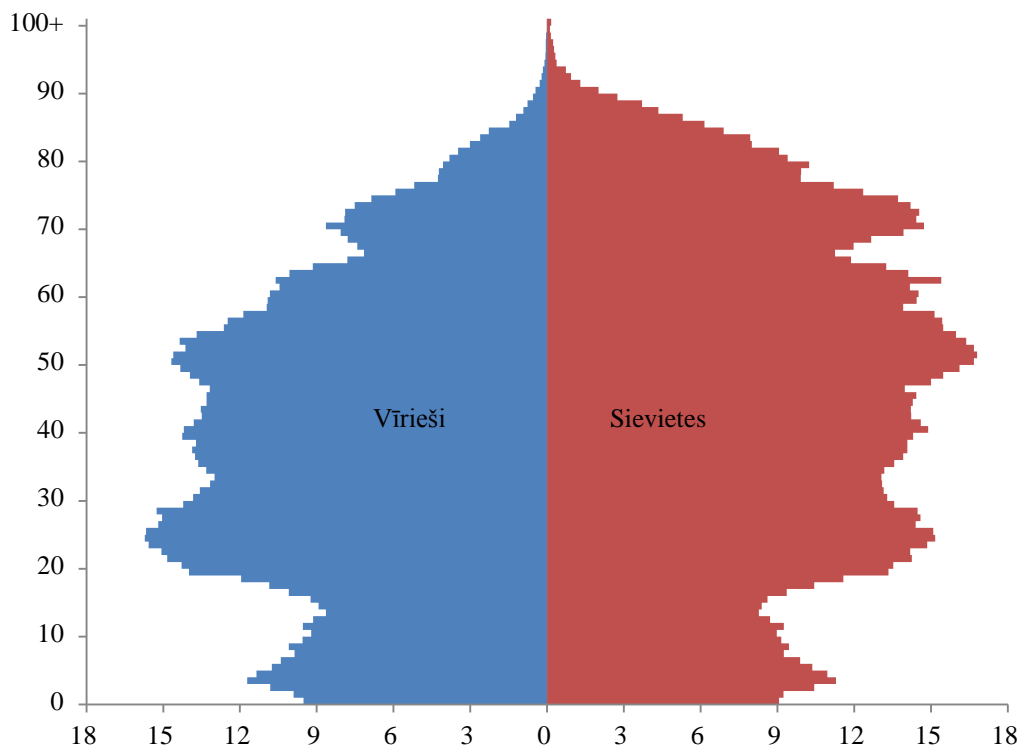
Pamatnostādņu virsmērķis 2020.gadam:

**KVALITATĪVA UN IEKĻAUJOŠA IZGLĪTĪBA, PERSONĪBAS ATTĪSTĪBAI,
CILVĒKU LABKLĀJĪBAI UN ILGTSPĒJĪGAI VALSTS IZAUGSMEI**

1. Latvijas izglītības sistēmas demogrāfiskais konteksts

Latvijas kopējo izaugsmi, ekonomisko ilgtspēju un konkurētspēju primāri nosaka mūsu cilvēkresursu kapacitāte. Demogrāfija ir būtiskākais faktors, kas šobrīd negatīvi ietekmē nākotnes perspektīvas jebkurā nozarē, arī izglītībā. Tuvāko gadu laikā Latvijas izglītības sistēmā gaidāms nopietns demogrāfiskais satricinājums, kas īpaši smagi skars tieši vidējo un augstāko izglītību.

1.1.attēls. Iedzīvotāju skaits vecuma grupās 2012.gada sākumā (tūkst.)

Avots: EM, 2013

Iedzīvotāju skaits Latvijā joprojām turpina samazināties, tā galvenie iemesli ir¹⁵:

- sabiedrības novecošanās;
- ilgstoši zems dzimstības līmenis;
- iedzīvotāju emigrācija.

Saskaņā ar CSP datiem 2013.gada sākumā Latvijā bija 2028,4 tūkst. iedzīvotāju, tas ir par 13,4 tūkst. mazāk nekā 2012.gada sākumā.

Valstī ilgstoši ir zems dzimstības līmenis, un tas nav pietiekams esošā iedzīvotāju skaita atražošanai. Pieaugot iedzīvotāju ienākumiem, sākot ar 2005.gadu dzimstības rādītāji pieauga – palielinājās gan dzimušo skaits, gan dzimstības koeficients. Sākot ar 2009.gadu, dzimušo skaits vairākus gadus samazinājās. 2012.gadā dzimstības pieaugums atsākās, dzimušo skaits palielinājās par 5,7% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

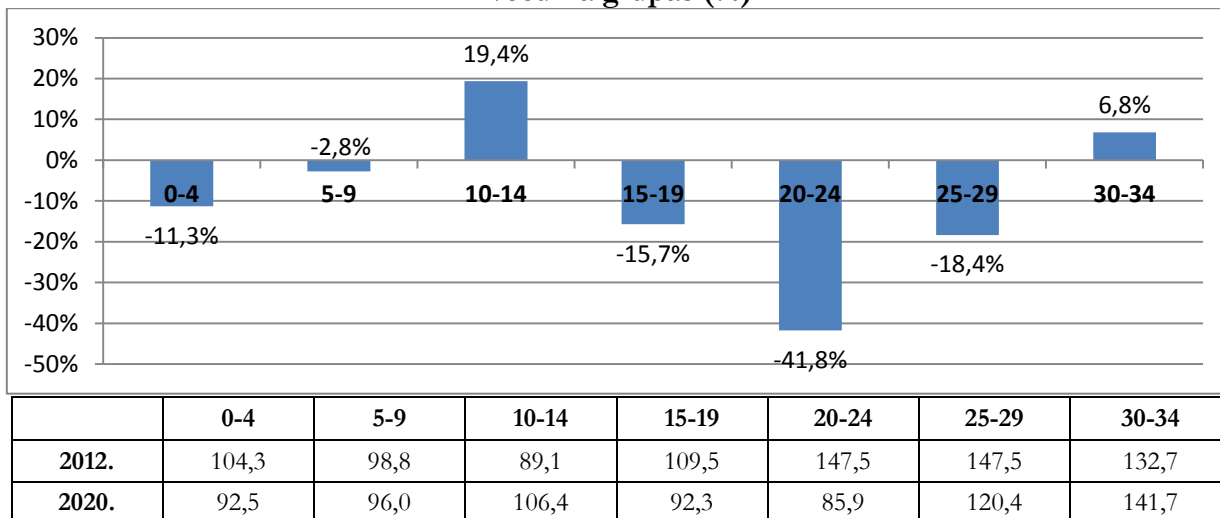
Valstī mirstības rādītāji samazinājās kopš 2007.gada. 2012.gadā mirušo skaits nedaudz pieauga par 1,7%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Kopumā ir uzlabojies iedzīvotāju dabiskā

¹⁵ EM Darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozes

pieauguma koeficients, lai arī joprojām tas ir negatīvs (2012.gadā tas bija – 4,5 uz 1000 iedzīvotājiem).

Sabiedrības novecošanās process turpinās – samazinās to iedzīvotāju skaits, kuri ir līdz darbspējas vecumam un darbspējas vecumā, vienlaikus pieaug to iedzīvotāju skaits, kuri ir virs darbspējas vecuma.

1.2.attēls. Iedzīvotāju skaita izmaiņas 2020.gadā salīdzinājumā ar 2012.gadu dažādās vecuma grupās (%)

Avots: EM, 2013

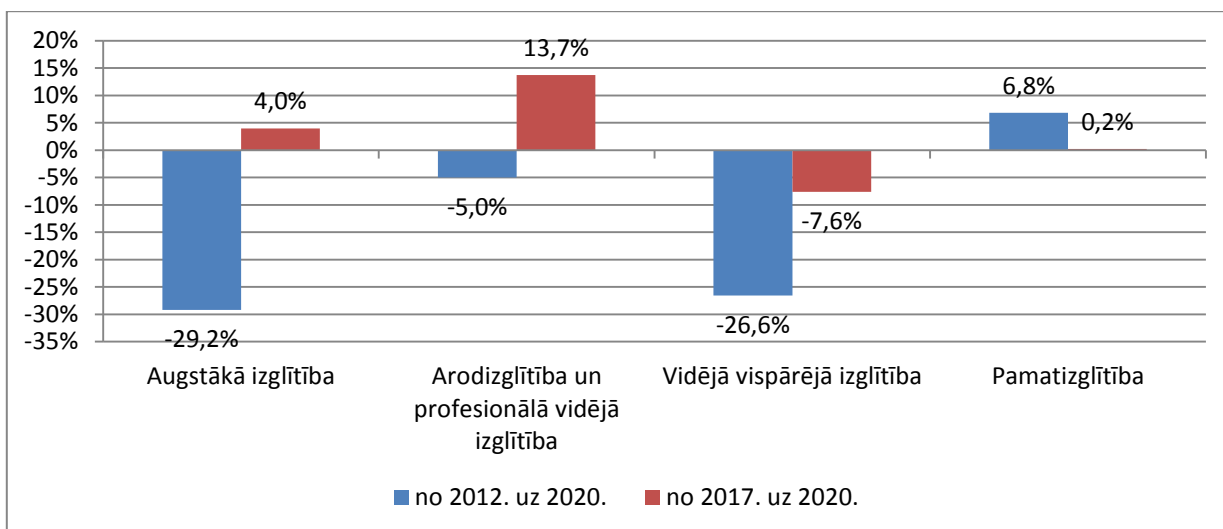
Ir nepārprotami, ka 2020.gadā vidējo un augstāko izglītību sagaida katastrofāls skolēnu un studentu skaita samazinājums, kas tiešā veidā atstās iespaidu uz institucionālā tīkla pilnveidi neatkarīgi no tā padotības.

Nemot par pamatu izglītības politikā izvirzītos mērķus 2020.gadam, definēts, ka:

- pieaugušo izglītībā iesaistīto personu (vecumā no 25-64 gadiem) īpatsvara pieaugums ir no 7% (2012. gadā) līdz 15%;
- vidējā profesionālā izglītībā iestājušos skolēnu īpatsvara (% no kopējā skolēnu skaita, kas turpina mācības) pieaugums ir no 33,9% (2012. gadā) līdz 50%.

IZM sadarbībā ar EM Tautsaimniecības struktūrpolicies departamenta ekspertiem izstrādājot izglītojamo prognozes 2020.gadam, konstatēja: 2020./2021.m.g. sagaidāms 11,6 tūkst. skolēnu samazinājums vispārējā vidējā izglītībā un 27,6 tūkst. studentu samazinājums augstākajā izglītībā. Vienīgā izglītības pakāpe, kurā prognozējams izglītojamo (vecumā no 7 līdz 15 gadiem) pieaugums (gan bāzes gan politikas intervences scenārijā), ir pamatizglītība.

1.3.attēls. Skolēnu un studentu skaita izmaiņu prognoze mācību gada sākumā 2017. un 2020.gadā (%)

Avots: EM, 2013

Ņemot vērā Latvijas demogrāfiskās prognozes un izglītības politikas intervences scenārijus, nākamajos septiņos gados izglītības nozares ieinteresētajām pusēm ir sagaidāmi ļoti nopietni izaicinājumi, kas prasīs drosmīgus un dažreiz nepopulārus lēmumus. Līdz ar to IZM ir formulējusi skaidru, pierādījumos balstītu stratēģisko ietvaru, kas ne tikai nodrošinās vienotajā Eiropas izglītības telpā noteikto mērķu sasniegšanu, bet arī veicinās valsts izaugsmi un cilvēkkapitāla atjaunošanos.

2. Vīzija par kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību 2020.gadā.

Izglītība visa mūža garumā. Izglītība kā organiska mūsu ikdienas sastāvdaļa – apzināta izvēle un vaļasprieks, nevis slogs un vilšanās. Zināt un prast vairāk, ātrāk, precīzāk, mācīties un studēt kopā neatkarīgi no sociālā, ekonomiskā vai veselības stāvokļa. Mācīties un studēt ar patīku kopā ar pedagogiem un mācībspēkiem, kas ir autoritātes. Būt motivētam savienot mācību un studiju izvēli ar personīgām un sabiedrības interesēm, ievērojot, ka tās darba tirgū ir mainīgas. Mācīties individualizētā vidē, izmantojot elektroniskos mācību līdzekļus, un studēt Latvijā, lepojoties par to.

„Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2014.-2020.gadam” ir uzsvērts, ka Latvijas iedzīvotāji ir apzinājušies patiesību: tikai mērķtiecīgs un gudrs ieguldījums savā un savu bērnu izglītībā, veido iespēju nodrošināt personīgo konkurētspēju darba tirgū un kopējo valsts izaugsmi ilgtermiņā.

2.1. Vispārējā izglītība

Vispārējā izglītība ir izglītības veids, kurā ir iesaistīts lielākais izglītojamo skaits, un tā aptver visvairāk izglītības mērķa grupu. Atbilstoši izmaiņām pasaules izglītības telpā vispārējai izglītībai nepieciešams būtiski pilnveidot pievienoto vērtību Latvijas cilvēkkapitāla stiprināšanā, modernizējot tās saturu, vidi un pedagogu kompetenci.

Aizvien straujāk pieaug tieši kvalitatīvas pirmsskolas izglītības loma kopējā vispārējās izglītības ciklā. Līdz šim tieši pirmsskolas izglītība ir ārēji vismazāk stiprināta, un tai nepieciešams ievērojams valsts un ES investīciju atbalsts pieejamības, pedagogu motivācijas un vides attīstībā.

Vispārējās izglītības nākotne ir saistīta ar neremdināmo speciālistu pieprasījumu dabaszinātņu un matemātikas jomās. Tieši satura pilnveide un nodrošinājums ar atbilstošiem skolotājiem var mainīt līdzšinējo tendenci.

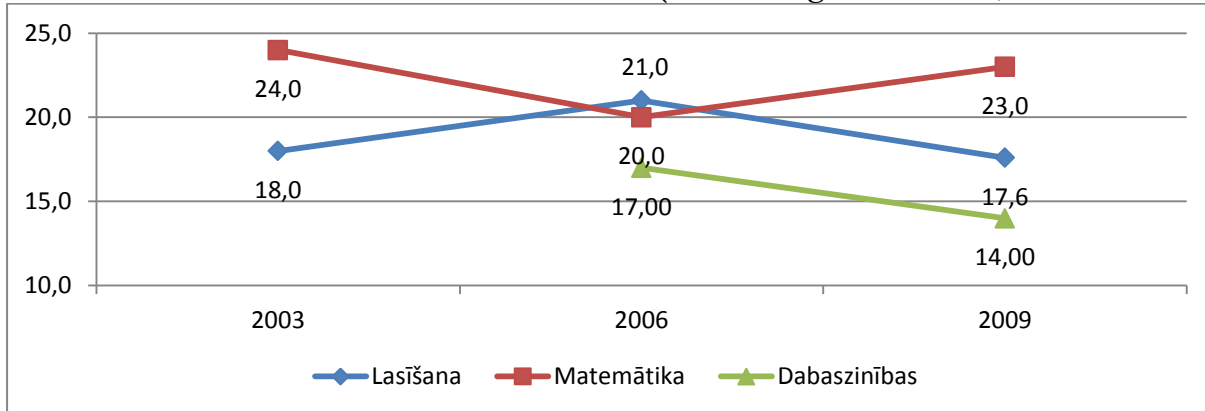
Pirmsskolas izglītība ir jāuzsver kā nozīmīga vispārējās izglītības daļa. Pirmsskolas izglītībai atšķirībā no citām izglītības pakāpēm un veidiem iepriekšējos plānošanas periodos ir bijis salīdzinoši neliels starptautiskais investīciju atbalsts. Pirmsskolas izglītības kvalitāti iespējams paaugstināt un nodrošināt tās pieejamību, attīstot trīs būtiskākos šīs izglītības pakāpes elementus:

- satura pilnveidi (prasības, sasniedzamie rezultāti, vadlīnijas un atbilstoši mācību līdzekļi);
- pedagogu profesionālo kapacitāti –(inovatīva un nepārtraukta tālākizglītība);
- infrastruktūru (iekšējā mācību vide un ārējā (fiziskā) infrastruktūra).

Jāuzsver gan, ka pirmsskolas izglītības iestāžu fiziskās vides pilnveide nav IZM kompetence un investīcijas šim uzdevumam ir VARAM, SM un pašvaldību reģionālās attīstības ietvarā.

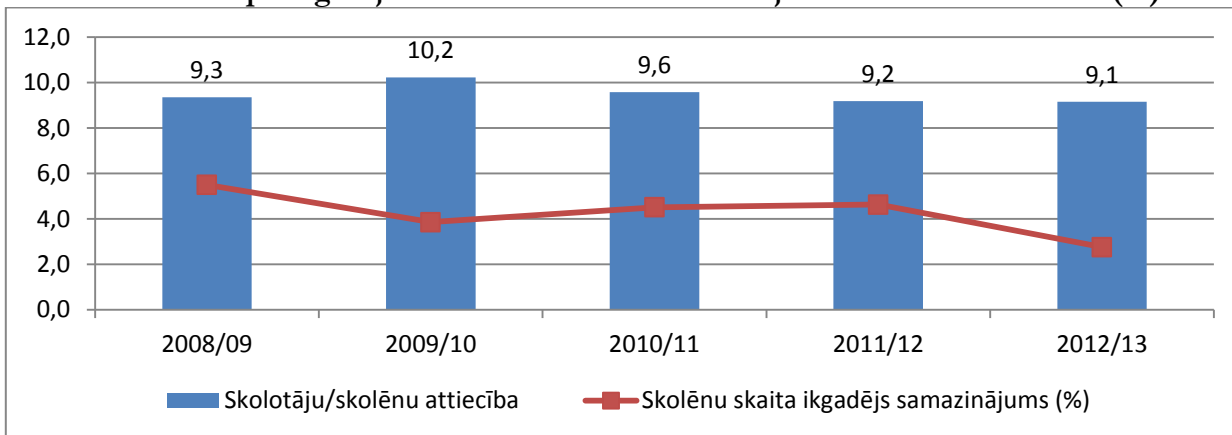
2.1.1. Rezultatīvo rādītāju profils

2.1.attēls. Skolēni ar zemiem mācību rezultātiem (skolēni 15 gadu vecumā ; PISA 1.līmenis)

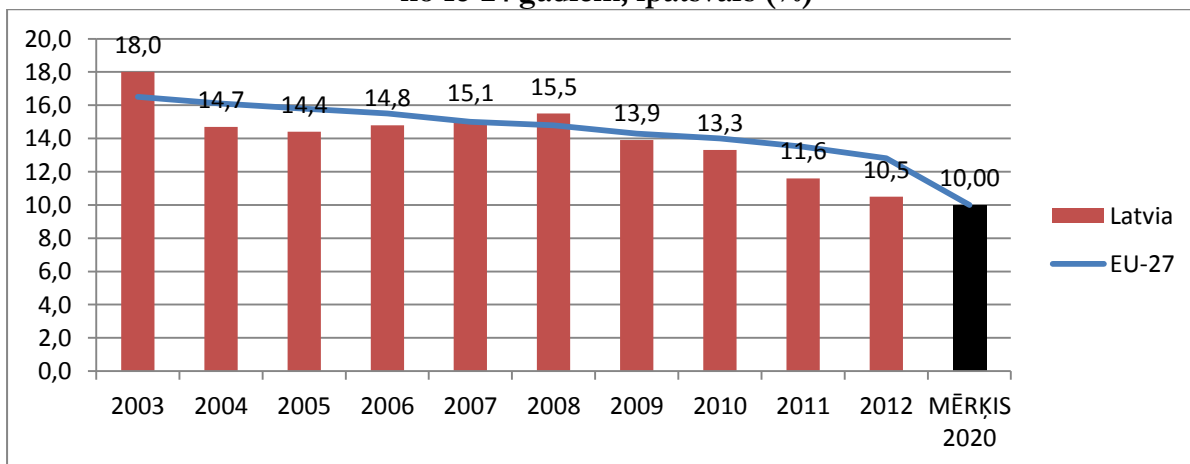
Avots: OECD

2.2.attēls. Vispārizglītojošo skolu skolēnu un skolotāju attiecība un dinamika (%)

Avots: CSP

2.3.attēls. Skolu nepabeigušo un izglītībā neiesaistīto iedzīvotāju īpatsvars vecuma grupā no 18-24 gadiem, īpatsvars (%)

Avots: Eurostat

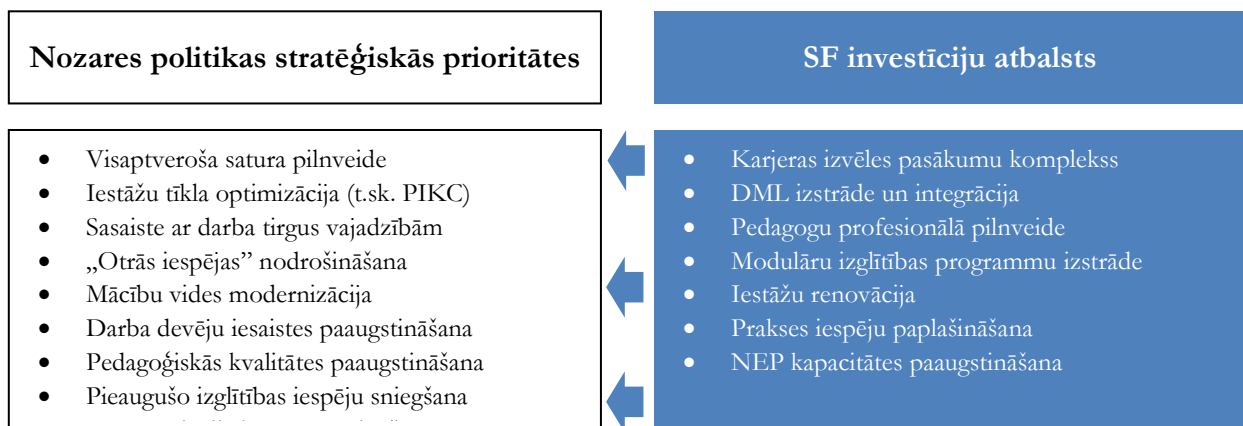
Kāda būs vispārējā izglītība 2020.gadā?

- Radošu domāšanu un problēmrisināšanu veicinoša.
- Svešvalodu un IKT prasmju attīstoša.
- DMR mācību procesā integrējoša.
- Īstenota ar jauniem un 21.gs. mācību metožu pārvaldošiem pedagogiem.
- Caurspīdīga savā pārvaldībā un balstīta uz motivētu skolu vadību.
- Objektīvi, zinātniski korekti un cikliski monitorēta.
- Iekšēji un ar citiem izglītības veidiem harmonizēta.
- Ģeogrāfiski un sociālekonomiski pieejama.
- Individuālītāti un talantu attīstību stimulējoša.
- Jauniešu karjeras izvēli atbalstoša.
- Demokrātiska un pilsoniska.
- Dažādas sociālās grupas iekļaujoša
- Godīgu atalgojumu nodrošinoša.

2.2. Profesionālā izglītība

Šis izglītības veids ir pamats valsts ekonomiskai attīstībai. Profesionālajai izglītībai kopējā valsts politikā ir nenovērtējami būtiska loma, reaģējot uz darba tirgus vajadzībām. Tieši profesionālā izglītība būs pamats ekonomiskā izrāviena un ilgtspējīga valsts darbaspēka saglabāšanai.

Ir būtiski turpināt iepriekšējā plānošanas periodā iesāktu „labo darbu” sarakstu, kas atver jaunu lappusi profesionālās izglītības pilnveidē, paaugstinot tās pievilcību un līdz šim vēl nebijuša sadarbību ar darba devējiem un nozarēm.

Atbilstoši darba tirgus īstermiņa pieprasījumam¹⁶ un EM izstrādātajām darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm¹⁷ IZM turpmāko šī izglītības veida attīstību plāno daudz ciešākā nekā iepriekš saskaņā ar pašreizējām un nākotnes tautsaimniecības vajadzībām. Ir svarīgi uzsvērt profesionālās izglītības attīstībā ne tikai stratēģiskās plānošanas līmeni, bet arī profesionālās izglītības satura izstrādi ciešā sadarbībā ar attiecīgajām nozarēm.

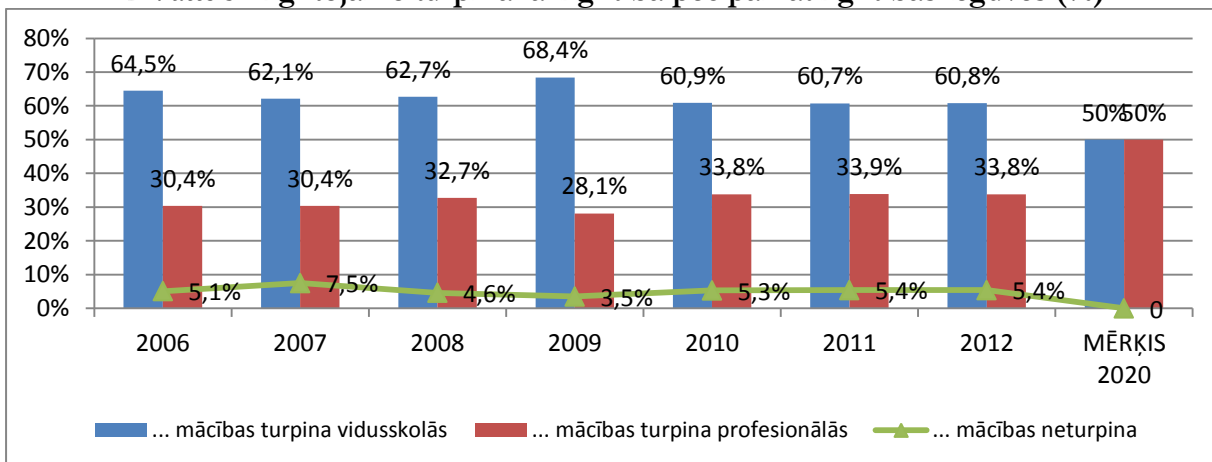
Viens no profesionālās izglītības sistēmas pieejamības un kvalitātes nodrošināšanas virzieniem, t.sk. strukturālās reformas, ir izglītības iestāžu tīkla optimizācija un to attīstības iespēju izvērtēšana valsts un reģionu attīstības kontekstā, IZM sadarbojoties ar pilsētu un novadu pašvaldībām, nozaru asociācijām un ekspertiem.

¹⁶ <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4332>

¹⁷ Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm

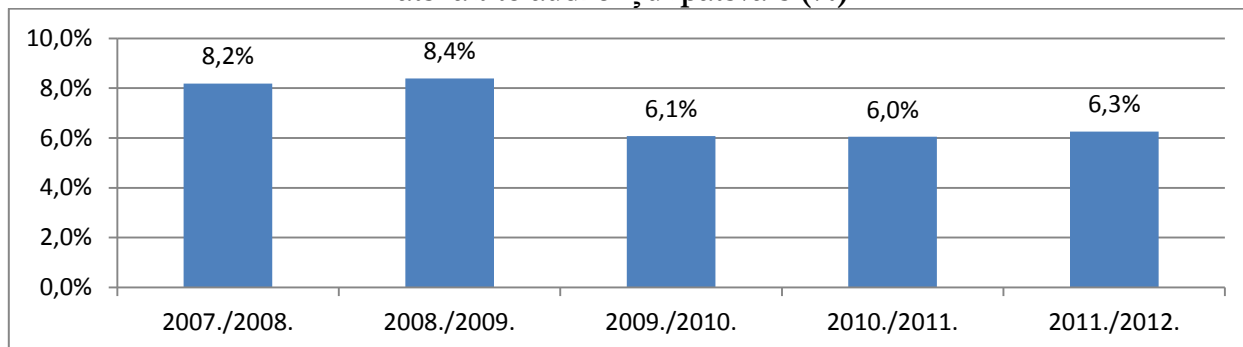
2.2.1. Rezultatīvo rādītāju profils

2.4.attēls. Izglītojamo turpmākā izglītība pēc pamatzglītības ieguves (%)

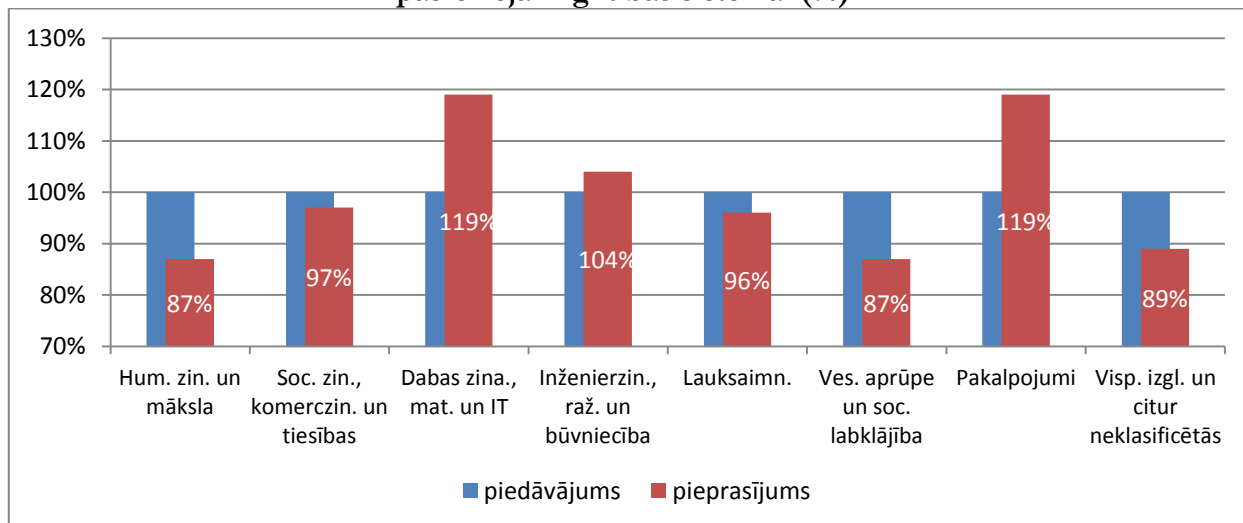
Avots: CSP

2.5.attēls. Par nepietiekamiem mācību sasniegumiem vai izglītības iestādes neapmeklēšanu atskaitīto audzēkņu īpatsvars (%)

Avots: IZM

2.6.attēls. Darbaspēka piedāvājuma un pieprasījuma attiecība 2020.gadā, saglabājoties pašreizējai izglītības sistēmai (%)

Kāda būs profesionālā izglītība 2020.gadā?

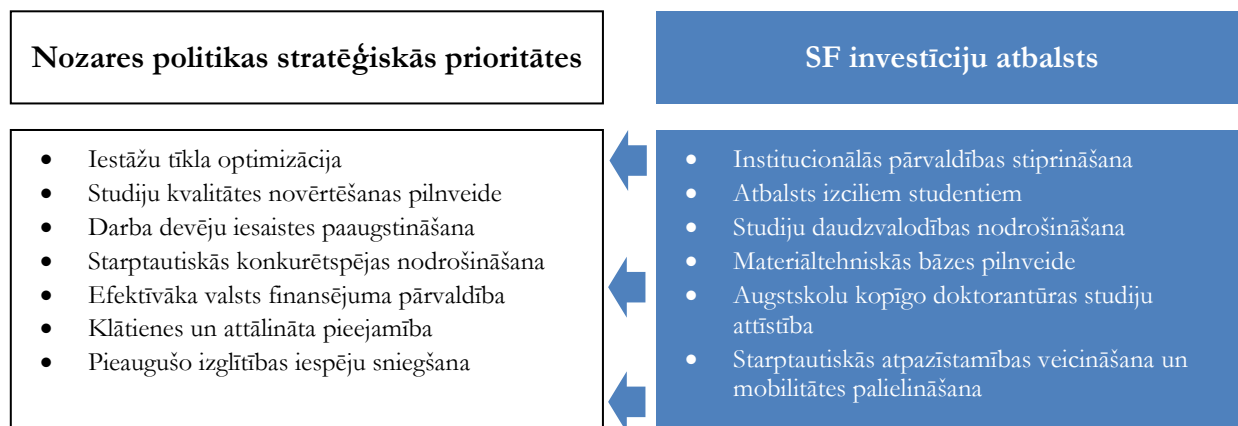
- Duālās izglītības pieeju attīstoša.
- Optimāli pieejama un balstīta reģionālajā PIKC tīklā.
- Jauniešu karjeras izvēli atbalstoša.
- Fiziski un tehniski modernizēta atbilstoši nozares darba praksei.
- Balstīta uz NEP sadarbības modeli.
- DMR mācību procesā integrējoša.
- Pedagoģiem godīgu atalgojumu nodrošinoša.
- Modulāri strukturēta.
- Pieaugušo izglītības iespēju nodrošinoša.
- Nodrošināta ar jauno tehnoloģiju pārvaldošiem pedagogiem.
- Efektīvi pārvaldīta.

2.3. Augstākā (akadēmiskā un profesionālā) izglītība

Augstākās izglītības telpa ir viens no lielākajiem starptautiskajiem cilvēkresursu mobilitātes tīkliem. Latvijas augstskolām jāklūst par tā dalībnieku, ar kuru rēķinās. Jāmazina augstākās izglītības pilnveides inerce, palīdzot kļūt augstskolām elastīgākām un atvērtām pārmaiņām.

Augstākā izglītība ir ievērojama strukturālo un saturisko pārmaiņu gaidās. Kopš Latvijas otrās neatkarības iegūšanas tik kompleksu sistēmas pilnveidi šī izglītības pakāpe nav piedzīvojuši. Pārmaiņu rezultāti atbalsosies vairāku paaudžu garumā. Satura un resursu vadība ir galvenie izaicinājumi šajā dekādē. Tomēr to centrā – finansēšanas modelis, kas ietver viskomplicētāko pārmaiņu vadību visā izglītības sistēmā.

Koncentrējot akadēmisko un zinātnisko potenciālu, iespējams panākt ievērojamākas izmaiņas zināšanu sabiedrībā.

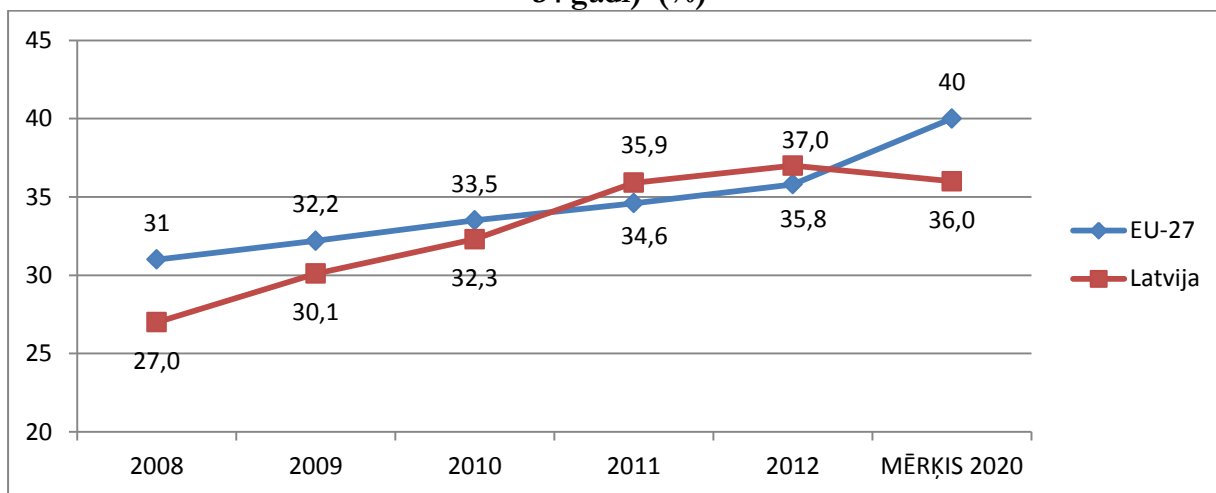
Saglabājoties esošai sagatavošanas intensitātei augstākajā izglītībā, liels darbaspēka pārpalikums skars iedzīvotājus ar izglītību humanitārajās zinātnēs un pakalpojumu jomā. Lai arī pieprasījums pēc atbilstošas kvalifikācijas speciālistiem vidējā termiņā un ilgtermiņā varētu palielināties, tomēr nav sagaidāms, ka jaunu darbavietu pieaugums nākotnē varētu būtu tik liels, lai akumulētu kaut pusi darba tirgū ienākošo atbilstošās kvalifikācijas jauno speciālistu skaitu.

Darbspēka ar izglītību humanitārajās zinātnēs un pakalpojumu jomā pārpalikums 2020.gadā varētu pārsniegt pat 20%¹⁸.

Viens no stūrakmeņiem turpmākās sistēmas attīstībā ir finansējuma pārvaldības modelis. Šobrīd notiek darbs pie jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa izstrādes, lai sekmētu Latvijas augstākās izglītības starptautisko konkurētspēju, tostarp uzlabojot studiju kvalitāti. Jaunais finansēšanas modelis būs izstrādāts līdz 2020.gadam, tas būs stājies spēkā un būs iespēja noteikt tā ietekmi noteikto mērķu sasniegšanā.

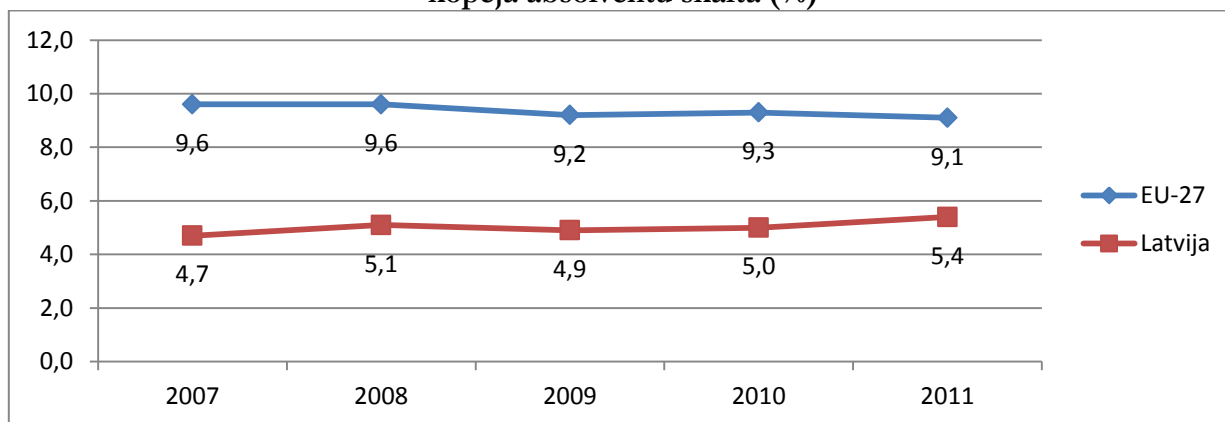
2.3.1. Rezultatīvo rādītāju profils

2.7.attēls. Augstākā izglītība (iedzīvotāju ar augstāko izglītību īpatsvars vecuma grupā 30-34 gadi) (%)

Avots: Eurostat

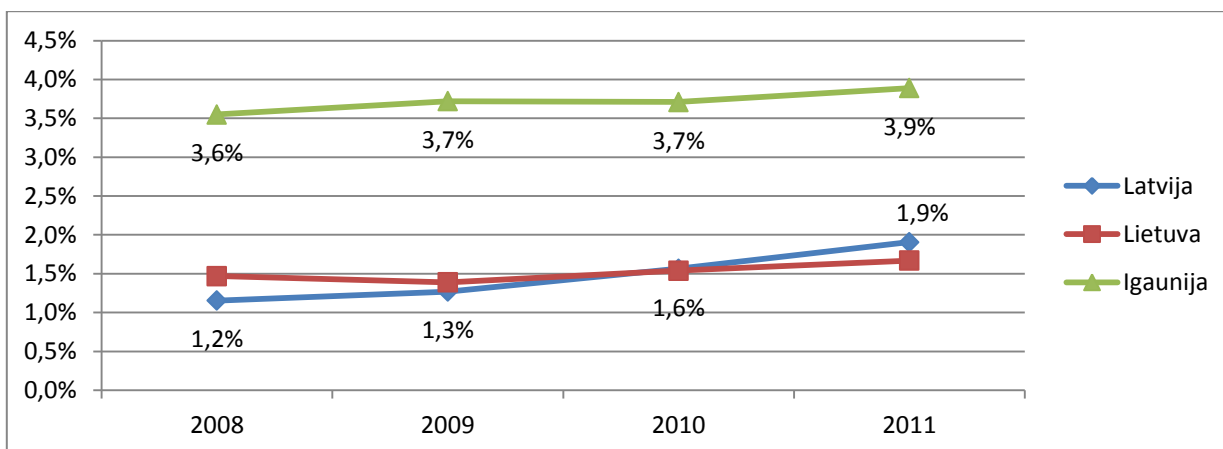
2.8.attēls. Absolventu (ISCED-5/6) īpatsvars dabaszinātnēs, IKT un inženierzinātnēs no kopējā absolventu skaita (%)

Avots: Eurostat

2.9.attēls. Ārvalstu studentu (ISCED 5/6 diplomu iegūstošie) skaits (no kopējā studējošo skaita %)

¹⁸ EM Darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozes

Avots: Eurostat

Kāda būs augstākā izglītība 2020.gadā?

- Atbilstoša darba tirgus prasībām.
- Starptautiski konkurētspējīga.
- Balstīta pētniecībā un sadarbībā ar zinātniskajiem institūtiem.
- Integrēta un atzīta Eiropas AI telpā.
- Veicina starptautisko mobilitāti.
- Pieejama plašai sabiedrībai un daudzpusīga.
- Nodrošina modernu studiju vidi un daudzveidīgas studiju iespējas.
- Stimulē akadēmiskā personāla kvalifikācijas paaugstināšanu un atjaunošanos.
- Objektīvi un regulāri izvērtēta, savā pārvaldībā caurskatāma.
- Īstenota efektīvā augstākās izglītības sistēmā ar konsolidētiem resursiem.
- Nodrošina starptautiska līmeņa doktorantūras studijas.
- Atbilst pieaugušo izglītības pieprasījumam.

2.4. Pedagogi, skolotāji, mācībspēki

Kā norāda OECD PISA¹⁹ un TALIS²⁰ starptautiski salīdzinošie pētījumu rezultāti un arī McKinsey pētījumu rezultāti, skolotājs ir ievērojams pārmaiņu faktors (nesējs), viņa izglītība un profesionalitāte visbūtiskāk ietekmē skolēnu mācību sasniegumus.

Jaunākā pedagogu tālākizglītības vajadzību izpēte norāda, ka skolēnu sagatavotība spējai būt elastīgiem un piemēroties mainīgām ekonomikas un darba tirgus situācijām vislielākajā mērā ir atkarīga no skolās strādājošajiem pedagogiem. Moderna, konkurētspējīga un pedagogiem pieejama tālākizglītības sistēma ir izšķiroša izglītības kvalitātes nodrošināšanai ilgtermiņā²¹.

Vairāk jāuzsver pedagogu prasmju atbilstība 21.gadsimta mācību procesa vajadzībām, dažādām starpdisciplinārām prasmēm un zināšanām, nevis pedagogu prasmju atbilstība konkrētām vienas sfēras prasmēm, kompetencēm, zināšanām.

Kā uzrāda nesen veiktais skolu vadības darba izpētes zinātniskais pētījums, Latvijā salīdzinājumā ar pārējām Baltijas valstīm ir izteikti augstāks skolu direktoru „novecošanas” īpatsvars. Pastāvošās sistēmas dēļ skolās neienāk jaunie izglītības līderi, un karjeras dinamika skolu sektorā ir ļoti zema²².

¹⁹ http://www.ipi.lu.lv/uploads/media/OECD_SSNP_2009.pdf

²⁰ <http://www.oecd.org/education/school/43023606.pdf>

²¹ Pedagogu tālākizglītības vajadzību izpēte 2011, Fieldex

²² <https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F1727917923/Rudolfs%20Kalvans%202011.pdf>

Nozares politikas stratēģiskās prioritātes

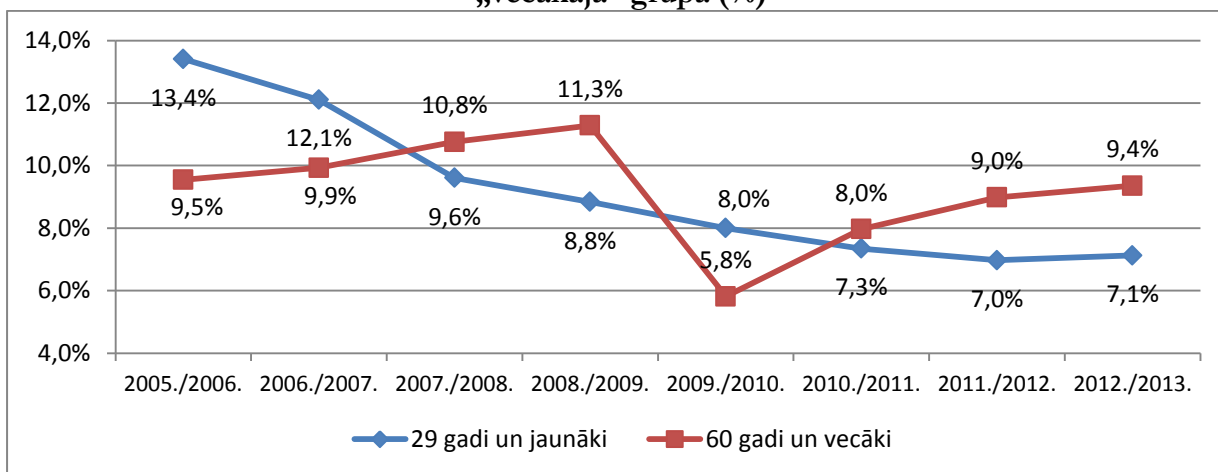
- Konkurētspējīga darba samaksa
- Objektīva novērtēšana un diversifikācija
- Pedagoģiskā darba prestiža paaugstināšana
- Pedagogu sagatavošanas kvalitāte augstskolās
- IKT un svešvalodu prasmju pilnveide
- Tālākizglītības sinerģija ar satura pilnveidi
- Pedagoģiskā sastāva atjaunošana

SF investīciju atbalsts

- Kompetenču pilnveide profesionālās izglītības pedagogiem un prakses vadītājiem
- Jauno talantīgo pedagogu stipendijas
- Vispārējās izglītības pedagogu kompetenču pilnveide
- Metodisko materiālu izstrāde pedagogiem
- Kompetenču pilnveide iekļaujošas izglītības principa īstenošanai
- Ārvalstu mācībspēku piesaiste augstskolās

2.4.1. Rezultatīvo rādītāju profils

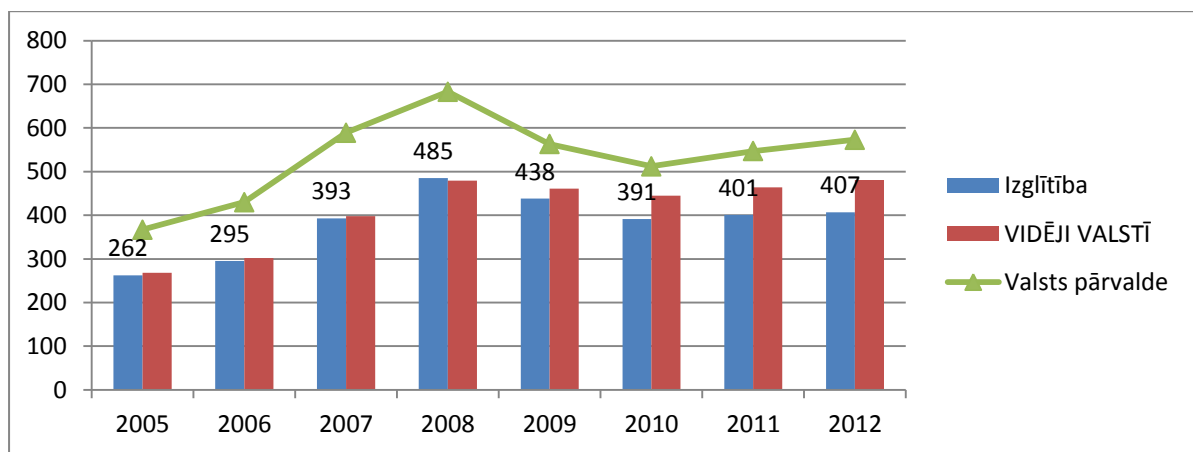
2.10.attēls. Vispārējās izglītības dienas skolu pedagogu iedalījums „jaunākajā” un „vecākajā” grupā (%)

	05./06.	06./07.	07./08.	08./09.	09./10.	10./11.	11./12.	12./13.
29 gadi un jaunāki	3659	3240	2456	2276	1811	1698	1608	1604
60 gadu un vecāki	2605	2657	2751	2906	1316	1842	2071	2106

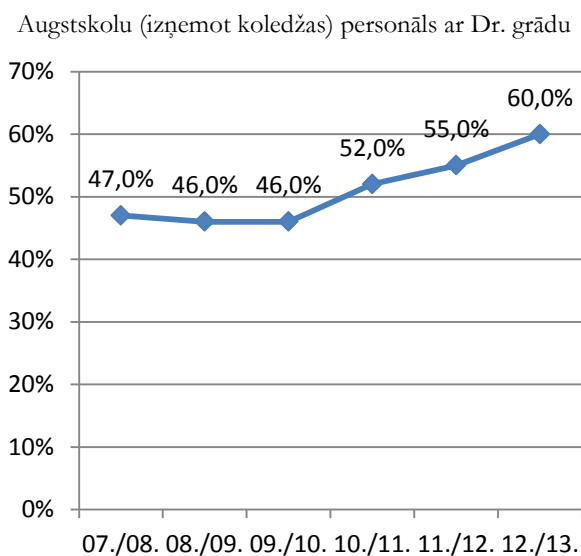
Avots: IZM

2.11.attēls. Saimnieciskā darbības veida „Izglītība” vidējā darba samaksa mēnesī (bruto), (LVL)

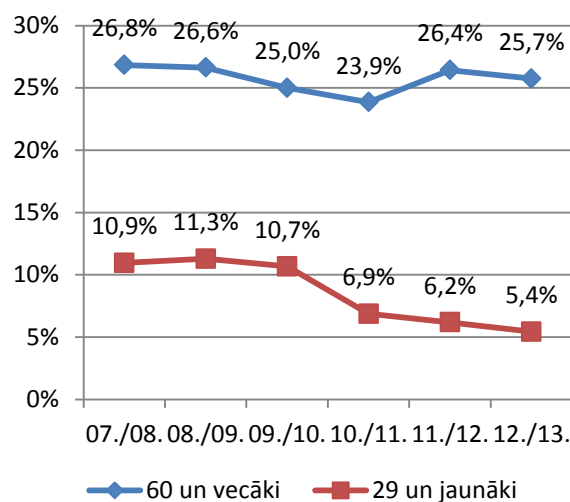

Avots: CSP

2.12.attēls. Pedagogu (akadēmiskā personāla) profils augstākajā izglītībā

Augstskolu (t.sk. koledžu) personāla vecums

2.1.tabula. Vispārējās izglītības skolotāju/pedagogu vidējās darba samaksas (bruto) profils (2013.gada 1.februāris)

<1 slodze		≥ 1 slodze		Amata grupas
faktu skaits	LVL	faktu skaits	LVL	
2119	192,3	7500	569,9	Tikai skolotāja amats
22	267,8	131	680,2	Tikai administrācijas amats
1379	144,8	1539	389,5	Tikai pedagoga amats
52	330,2	1663	737,4	Skolotājs un administrācija
866	214,9	6278	535,6	Skolotājs un pedagogs
10	263,1	71	629,2	Administrācija un pedagogs
12	306,3	536	646,2	VIDĒJI VISAS GRUPAS KOPĀ

Skolotājs	Alga par kontaktstundām, gatavošanos tām, konsultācijām, audzināšanu, burtnīcu labošanu.
Administrācija	Direktori un vietnieku darba samaksa.
Pedagogs	Citas amatu algas - treneri, logopēdi, interešu izglītības skolotāji, bibliotekāri u.c.

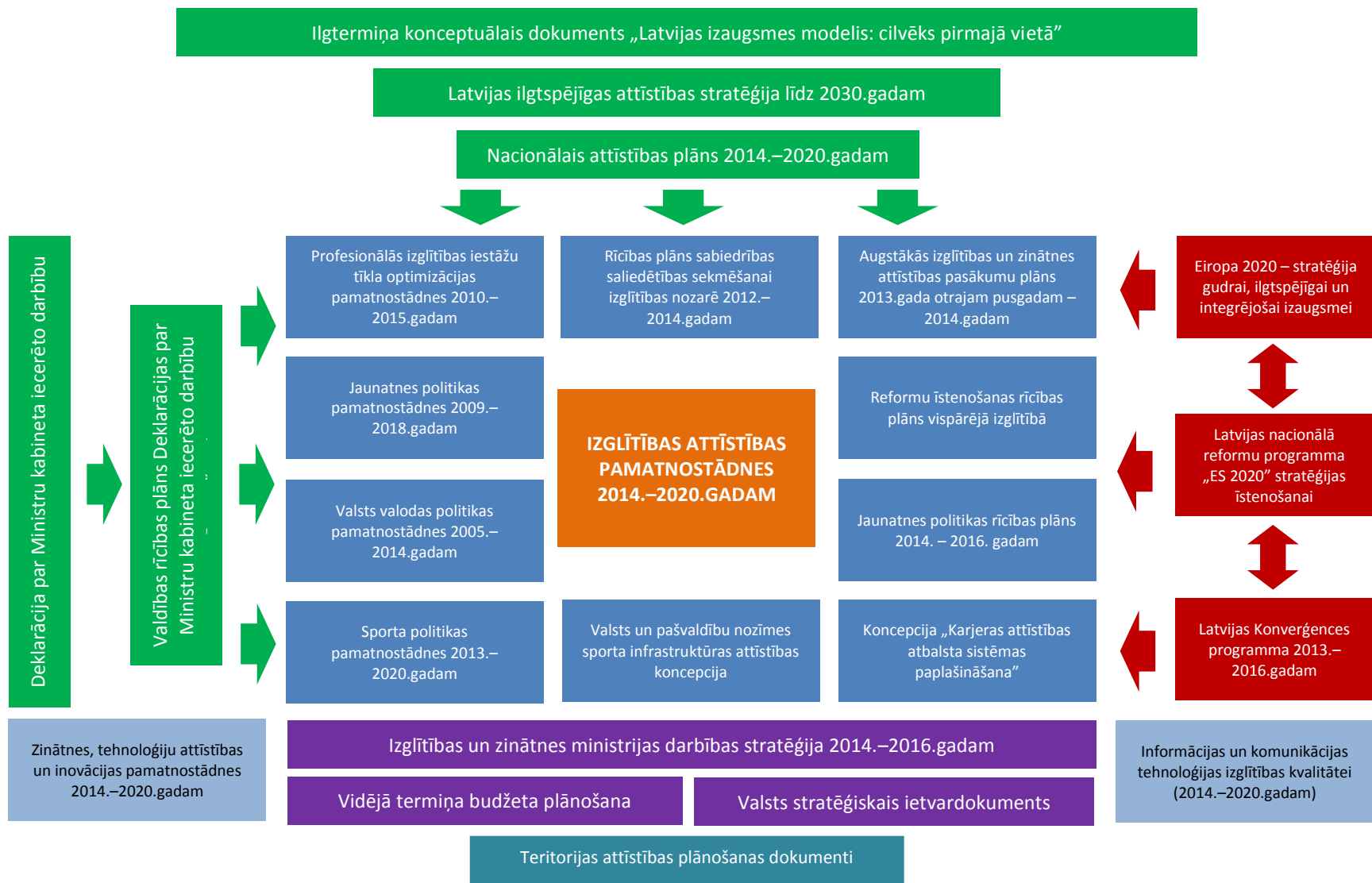
*Aprēķinā nav iekļautas internātskolas, pirmsskolas, interešu izglītības iestādes

Kādi būs pedagogi 2020.gadā?

- Atbilstoši darba kvalitātei atalgoti un motivēti
- Prasmīgi svešvalodu un IKT lietošanā
- Vienoti novērtēti un skaidri klasificēti
- Jaunāki, radošāki un uzņēmējspējīgāki
- Ar e-mācību vidēm un DML strādājoši
- Nodrošināti ar atbalsta personālu
- Prasmīgi darbā ar iekļaujošajām grupām

3. Pamatnostādņu sasaiste ar attīstības plānošanas dokumentiem

Pārskats par pamatnostādņu satura sasaisti ir sniegts saistībā ar citiem Latvijas un ES līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem, ņemot vērā gan makro līmeņa, gan nozares specifiskos attīstības plānošanas dokumentus.

3.1. Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020.gadam sasaiste ar attīstības plānošanas dokumentiem

Pamatnostādnes ir izstrādātas, ņemot vērā mērķus un uzdevumus, kas ir noteikti attīstības plānošanas dokumentos:

- ***Latvijas izaugsmes modelis: Cilvēks pirmajā vietā (apstiprināts LR Saeimā 2005.gada 26.oktobrī)***

Šis ilgtermiņa konceptuālais dokuments nosaka uz cilvēku centrētu Latvijas izaugsmes modeli, liekot uzsvāru uz zināšanām, gudrību un prasmi tās izmantot kā uz izaugsmes resursu. Kā prioritārais ilgtermiņa uzdevums ir noteikti uzlabojumi izglītības sistēmā: 1) ikvienam garantēta iespēja iegūt vidējo izglītību un visiem nodrošinātas kvalitatīvas augstākās un profesionālās izglītības iegūšanas iespējas, 2) krasi palielināta augstākās kvalifikācijas speciālistu (maģistru un doktoru) sagatavošana, tehnisko zinību un dabaszinību apgūšanas īpatsvara pieaugums visos izglītības sistēmas līmeņos.

- ***Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam (apstiprināta LR Saeimā 2010.gada 10.jūnijā)***

„Latvija 2030” ir hierarhiski augstākais nacionālā līmeņa ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments. Tajā ir noteikta nepieciešamā paradigmas maiņa izglītībā. Tai jābūt kvalitatīvai, visa mūža garumā pieejamai un uz radošumu orientētai izglītībai, kas ļauj reaģēt uz globālās konkurences un demogrāfijas izaicinājumiem un ir viens no priekšnoteikumiem ekonomikas modeļa maiņai. Prioritārie ilgtermiņa rīcības virzieni: izglītības pieejamība un pārmaiņas izglītības procesa organizācijā, skola kā sociālā tīklojuma centrs, kontekstuāla izglītība un skolotāja profesijas maiņa, e-skola un informācijas tehnoloģiju izmantošana, izglītošanās mūža garumā.

- ***Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020.gadam (apstiprināts LR Saeimā 2012.gada 20.decembrī)***

NAP 2020 ir hierarhiski augstākais nacionālā līmeņa vidējā termiņa attīstības plānošanas dokuments. Tas nosaka vidējā termiņa prioritātes arī izglītības un zinātnes jomā, akcentējot rīcības virzienus: kompetenču attīstību un pētniecības, inovāciju un augstākās izglītības attīstību. Starp galvenajiem uzdevumiem ir noteikta kvalitatīva pirmsskolas izglītība; iekļaujoša izglītība; mācību satura pilnveide; atbalsts talantu izkopšanai; radošu un kvalificētu pedagogu sagatavošana un piesaiste; profesionālās izglītības attīstība atbilstoši darba tirgus tendencēm; augstākās izglītības pieejamība, eksportspēja, konkurētspēja un konsolidācija; jauniešu iesaistīšanās neformālajā izglītībā un brīvprātīgajā darbā; jauniešu nodarbinātības veicināšana, t.sk. karjeras izglītības sistēmas attīstība; izglītības iestāžu optimizācija, t.sk. mazo lauku skolu saglabāšana, atbalstot to funkciju paplašināšanu, u.c. Šo uzdevumu izpildei IZM ir ieplānojusi virkni pasākumu, kas ir atspoguļoti arī „Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam”.

- ***Latvijas nacionālā reformu programma „ES 2020” stratēģijas īstenošanai (apstiprināta ar 2011.gada 26.aprīļa MK sēdes protokollēmumu)***

Lai nodrošinātu stratēģijā „Eiropa 2020” noteikto mērķu sasniegšanu, tajā ir iekļauti pasākumi, kas veicina mūžizglītības principa ieviešanu, strukturālās izmaiņas profesionālajā izglītībā, augstākās izglītības modernizāciju, zinātniskās darbības potenciāla attīstību, augstākās izglītības institūciju materiālās un tehniskās bāzes modernizēšanu un resursu izmantošanas efektivitātes paaugstināšanu, augstākās izglītības vienlīdzīgas pieejamības nodrošināšanu, studiju un zinātniskās darbības kvalitātes uzlabošanu, pamata un vidējās izglītības pieejamības nodrošināšanu, modernu mācību metožu ieviešanu.

- ***Latvijas Konverģences programma 2013.–2016.gadam (apstiprināta ar 2013.gada 29.aprīļa MK protokollēmumu (prot.Nr.25, 1.paragrāfs))***

Lai sasniegtu vispārējās valdības budžeta mērķus, vienlaikus nodrošinot apstākļus ekonomikas izaugsmei vidējā termiņā, Latvijas valdība turpina īstenot strukturālās reformas, t.sk. izglītībā un zinātnē. Ir uzsvērtā pamata un vidējās izglītības pieejamības nodrošināšana, strukturālās izmaiņas profesionālajā izglītībā, augstākās izglītības modernizācija, augstāko izglītību ieguvušo īpatsvara palielināšana, ārvalstu studentu piesaistīšana un valsts zinātnisko institūciju konsolidācija.

➤ ***Valdības rīcības plāns Deklarācijas par Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai (apstiprināts ar MK 2012.gada 16.februāra rīkojumu Nr.84)***

Valdības rīcības plānā ir iekļauti uzdevumi Deklarācijā par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību norādīto mērķu sasniegšanai. Tie ir saistīti ar vairākiem izglītības jomas jautājumiem, t.sk. izglītības kvalitātes monitoringu, pedagogu motivācijas instrumentiem, izglītības satura elastīgumu, pirmsskolas izglītības attīstību, mazo lauku skolu saglabāšanu un to funkciju paplašināšanu, pedagogu profesionālo kompetenču paaugstināšanu, iekļaujošās izglītības atbalsta sistēmu visos līmeņos, IKT izmantošanu izglītībā, pāreju uz obligāto vidējo (vispārējo vai profesionālo) izglītību, jaunu augstākās izglītības finansēšanas modeļi, augstākās izglītības eksportspēju, augstākās izglītības akreditācijas un kvalitātes vadības modeļi, Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūras ieviešanu un profesiju standartu pilnveidi, nozaru ekspertu padomju līdzdalību profesionālās izglītības satura noteikšanā, starpnozaru politiku nodarbinātības jomā, t.sk., karjeras izglītību un jauniešu nodarbinātības veicināšanu, interešu izglītības attīstību u.c. IZM ir īstenojusi darbības šo pasākumu īstenošanai un veicinās to pēctecību Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020.gadam ietvaros.

Izglītības un zinātnes politika

- Profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijas pamatnostādnes 2010.–2015.gadam (apstiprinātas ar MK 2010.gada 6.janvāra rīkojumu Nr.5)
- Augstākās izglītības un zinātnes attīstības pasākumu plāns 2013.gada otrajam pusgadam – 2014.gadam (projekts)
- Reformu īstenošanas rīcības plāns vispārējā izglītībā (projekts)
- Konceptija „Karjeras attīstības atbalsta sistēmas paplašināšana” (projekts)
- Zinātnes, tehnoloģiju attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam (projekts)
- Programma „Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas izglītības kvalitātei” 2014.–2020.gadam (projekts)

Sporta politika

- Sporta politikas pamatnostādnes 2013.–2020.gadam (projekts)
- Valsts un pašvaldību nozīmes sporta infrastruktūras attīstības koncepcija (projekts)

Jaunatnes politika

- Jaunatnes politikas pamatnostādnes 2009. – 2018.gadam (apstiprinātas ar MK 2009.gada 20.aprīļa rīkojumu Nr.246)
- Jaunatnes politikas rīcības plāns 2014. – 2016.gadam (projekts)

Valsts valodas politika

- Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2005.–2014.gadam (apstiprinātas ar MK 2005.gada 2.marta rīkojumu Nr.137)

Attīstības sadarbības politika

- Attīstības sadarbības politikas pamatnostādnes laika posmam no 2011.gada līdz 2015.gadam (apstiprinātas ar MK 2011.gada 6.jūlija rīkojumu Nr.299)

Bērnu un ģimenes politika

- Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.–2017.gadam (apstiprinātas ar MK 2011.gada 18.februāra rīkojumu Nr.65)
- Rīcības plāns Ģimenes valsts politikas pamatnostādņu 2011.–2017.gadam īstenošanai 2012.–2014.gadā (apstiprināts ar MK 2007.gada 7.decembra rīkojumu Nr.584)

Iekšlietu politika

- Narkotisko un psihotropo vielu un to atkarības izplatības ierobežošanas un kontroles pamatnostādnes 2011.–2017.gadam (apstiprinātas ar MK 2011.gada 14.marta rīkojumu Nr.98)

Informācijas sabiedrības attīstības politika

- Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam (projekts)

Kultūras politika

- Ilgtermiņa politikas pamatnostādnes „Valsts kultūrpolitikas vadlīnijas 2006. – 2015. gadam „Nacionālā valsts”” (apstiprinātas ar MK 2006.gada 18.apriļa rīkojumu Nr.264)
- Arhitektūras politikas pamatnostādnes 2009.-2015.gadam (apstiprinātas ar MK 2009.gada 11.augusta rīkojumu Nr.538)

Nodarbinātības un sociālā politika

- Invaliditātes un tās izraisīto seku mazināšanas politikas pamatnostādnes 2005.-2015.gadam (apstiprinātas ar MK 2005.gada 10.augusta rīkojumu Nr.544)
- Pilsoniskās sabiedrības stiprināšanas politikas pamatnostādnes 2005.–2014.gadam (apstiprinātas ar MK 2005.gada 15.februāra rīkojumu Nr.98)
- Plāns dzimumu līdztiesības īstenošanai 2012. – 2014.gadam (apstiprināts ar MK 2012.gada 17.janvāra rīkojumu Nr.35)

Reģionālā politika

- Reģionālās politikas pamatnostādnes līdz 2020.gadam (projekts)

Sabiedrības integrācijas politika

- Rīcības plāns sabiedrības saliedētības sekmēšanai izglītības nozarē 2012.–2014.gadam (projekts)
- Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnes 2012–2018.gadam (apstiprinātas ar MK 2011.gada 20.oktobra rīkojumu Nr.542)

Veselības politika

- Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2011.-2017.gadam (apstiprinātas ar MK 2011.gada 5.oktobra rīkojumu Nr.504)
- Pamatnostādnes "Iedzīvotāju garīgās veselības uzlabošana 2009.-2014.gadā" (apstiprinātas ar MK rīkojumu 2008.gada 6.augusta Nr.468)
- Mātes un bērna veselības uzlabošanas plāns 2012.-2014.gadam (apstiprināts ar MK 2012.gada 19.jūnija rīkojumu Nr.269)
- Alkoholisko dzērienu patēriņa mazināšanas un alkoholisma ierobežošanas rīcības plāns 2012.–2014.gadam (apstiprināts ar MK 2012.gada 19.decembra rīkojumu Nr.614)

Vides politika

- Vides politikas pamatnostādnes 2009.-2015.gadam (apstiprinātas ar MK 2009.gada 31.jūlija rīkojumu Nr.517)

Plānošanas reģionu attīstības programmas

- Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma
- Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma
- Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma
- Kurzemes plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programma
- Latgales plānošanas reģiona attīstības programma

3.2. Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020.gadam sasaiste ar normatīvajiem aktiem

Šīs pamatnostādnes ir izstrādātas, ņemot vērā šajos normatīvajos aktos iekļautās normas:

LR likumi

1. Izglītības likums (LR Saeima 29.10.1998.)
2. Vispārējās izglītības likums (LR Saeima 10.06.1999.)
3. Profesionālās izglītības likums (LR Saeima 10.06.1999.)
4. Augstskolu likums (LR Saeima 02.11.1995.)
5. Zinātniskās darbības likums (LR Saeima 19.05.2005.)
6. Sporta likums (LR Saeima 24.10.2002.)
7. Jaunatnes likums (LR Saeima 08.05.2008.)
8. Valsts valodas likums (LR Saeima 09.12.1999.)
9. Par reglamentētajām profesijām un profesionālās kvalifikācijas atzīšanu (LR Saeima 20.07.2001.)
10. Par nacionālās sporta bāzes statusu (LR Saeima 19.03.2009.)
11. Par valsts nozīmes izglītības, kultūras un zinātnes objektiem un nacionālajām sporta bāzēm (LR saeima 26.10.1995.)
12. Iesniegumu likums (LR Saeima 27.09.2007.)
13. Informācijas atklātības likums (LR Saeima 29.10.1998.)
14. Par pašvaldībām (LR Saeima 19.05.1994.)
15. Eiropas Savienības struktūrfondu un kohēzijas fonda vadības likums (LR Saeima 15.02.2007.)
16. Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta vadības likums (LR Saeima 18.10.2007.)
17. Dziesmu un deju svētku likums (LR Saeima 16.06.2005.)

LR Ministru kabineta noteikumi

Pirmsskolas un vispārējā izglītība:

- MK 31.07.2012. noteikumi Nr.533 „Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām”
- MK 27.12.2011.noteikumi Nr.1037 „Kārtība, kādā valsts finansē pirmsskolas izglītības programmas bērniem no piecu gadu vecuma līdz pamatizglītības ieguves uzsākšanai un pamatizglītības un vidējās izglītības programmas, kuras īsteno privātās izglītības iestādes”
- MK 31.08.2010.noteikumi Nr.825 „Speciālās izglītības iestāžu, vispārējās izglītības iestāžu speciālās izglītības klašu (grupu) un internātskolu finansēšanas kārtība”
- MK 17.08.2010. noteikumi Nr.788 „Valsts izglītības informācijas sistēmas saturs, uzturēšanas un aktualizācijas kārtība”
- MK02.09.2008. noteikumi Nr.715 „Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartiem”
- MK 19.12.2006. noteikumi Nr.1027 „Noteikumi par valsts standartu pamatizglītībā un pamatizglītības mācību priekšmetu standartiem”
- MK 16.10.2012. noteikumi Nr.710 „Noteikumi par vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības iestāžu nodrošinājumu atbilstoši izglītojamo speciālajām vajadzībām”
- MK 22.12.2009. noteikumi Nr.1616 „Kārtība, kādā aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju pašvaldību izglītības iestādēm bērnu no piecu gadu vecuma izglītošanā nodarbināto pirmsskolas izglītības pedagogu darba samaksai un pašvaldību vispārējās pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības iestāžu pedagogu darba samaksai”

Profesionālā izglītība

- MK 27.06.2000.noteikumi Nr.211 „Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu”
- MK 19.03.2013.noteikumi Nr.144 „Profesionālās izglītības kompetences centra statusa piešķiršanas un anulēšanas kārtība”
- MK 20.11.2012. noteikumi Nr.785 „Mācību prakses organizācijas un izglītojamo apdrošināšanas kārtība”

- MK 05.07.2011. noteikumi Nr.523 „Kārtība, kādā aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju pedagogu darba samaksai pašvaldību izglītības iestādēs, kurās īsteno profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības programmas”
- MK 22.02.2011. noteikumi Nr.146 „Kārtība, kādā novērtē ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto profesionālo kompetenci”
- MK 20.03.2001. noteikumi Nr.141 „Noteikumi par pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu”

Interesu izglītība

- MK01.09.2009. noteikumi Nr.981 „Bērnu nometņu organizēšanas un darbības kārtība”
- MK 28.08.2001. noteikumi Nr.382 „Interesu izglītības programmu finansēšanas kārtība”

Reģistrācija, akreditācija, licencēšana, izglītības klasifikācija:

- MK 23.11.2004. noteikumi Nr.965 „Izglītības iestāžu reģistrācijas kārtība”
- MK 14.09.2010. noteikumi Nr.852 „Kārtība, kādā akreditē vispārējās un profesionālās izglītības programmas, izglītības iestādes un eksaminācijas centrus”
- MK 14.07.2009. noteikumi Nr.775 „Vispārējās un profesionālās izglītības programmu licencēšanas kārtība”
- MK 25.09.2012. noteikumi Nr.668 „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi”
- MK 30.08.2005. noteikumi Nr.650 „Augstākās izglītības programmu licencēšanas kārtība”
- MK 02.12.2008. noteikumi Nr.990 „Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju”

Pedagogi:

- MK 07.06.2011. noteikumi Nr.431 „Pedagogu profesionālās kvalifikācijas pilnveides kārtība
- MK 10.05.2011. noteikumi Nr.354 „Noteikumi par pedagogu profesiju un amatu sarakstu”
- MK 28.07.2009. noteikumi Nr.836 „Pedagogu darba samaksas noteikumi”
- MK 03.10.2000. noteikumi Nr.347 „Noteikumi par prasībām pedagogiem nepieciešamajai izglītībai un profesionālajai kvalifikācijai”

Augstākā izglītība:

- MK 24.08.2004. noteikumi Nr.740 „Noteikumi par stipendijām”
- MK 29.05.2001. noteikumi Nr.220 „Kārtība, kādā tiek piešķirts, atmaksāts un dzēsts studiju kredīts un studējošā kredīts no kredītiestādes līdzekļiem ar valsts vārdā sniegtu galvojumu”
- MK 29.05.2001. noteikumi Nr.219 „Kārtība, kādā tiek piešķirts, atmaksāts un dzēsts studiju kredīts no valsts budžeta līdzekļiem”
- MK 28.02.2012. noteikumi Nr.142 „Grādu un profesionālo kvalifikāciju pielīdzināšanas kārtība”
- MK 24.01.2012. noteikumi Nr.68 „Stipendiju piešķiršanas kārtība ārzemniekiem”
- MK 10.01.2012. noteikumi Nr.36 „Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi”
- MK 12.12.2006. noteikumi Nr.994 „Kārtība, kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem”
- MK 23.10.2001. noteikumi Nr.445 „Kārtība, kādā no valsts budžeta līdzekļiem tiek piešķirts un atmaksāts studējošo kredīts”

Zinātne

- MK 19.06.2012. noteikumi Nr.414 „Valsts atbalsta nodrošināšanas kārtība dalībai starptautiskās sadarbības programmās pētniecības un tehnoloģiju jomās”
- MK 29.03.2011. noteikumi Nr.227 „Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu izvērtēšanas, finansēšanas un administrēšanas kārtība”
- MK 10.11.2009. noteikumi Nr.1316 „Bāzes finansējuma piešķiršanas kārtība valsts zinātniskajiem institūtiem, valsts augstskolām un valsts augstskolu zinātniskajiem institūtiem”

Valsts valoda

- MK 07.07.2009. noteikumi Nr.733 „Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi”

Sports:

- MK 27.12.2011. noteikumi Nr.1036 „Kārtība, kādā valsts finansē profesionālās ievirzes sporta izglītības programmas”

Jaunatne:

- MK 12.04.2011. noteikumi Nr.277 „Kārtība, kādā piešķir valsts budžeta finansējumu jauniešu iniciatīvas un līdzdalības veicināšanai lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, darbam ar jaunatni un jaunatnes organizāciju darbības atbalstam, kā arī atbalstīto projektu administrēšanas un uzraudzības kārtība”

3.3. Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020.gadam sasaiste ar starptautiskajiem dokumentiem

Šīs pamatnostādnes ir izstrādātas, ņemot vērā šajos starptautiskajos dokumentos noteiktos mērķus, uzdevumus un normas:

- Eiropa 2020 – stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei;
- Eiropas Komisijas darba programma „Izglītība un apmācība 2020”;
- Eiropas Savienības Stratēģija Baltijas jūras reģionam;
- UNESCO rīcības ietvara programma "Izglītība visiem";
- ANO dekāde „Izglītība ilgtspējīgai attīstībai”;
- ANO Tūkstošgades deklarācija;
- ANO Konvencija „Par personu ar invaliditāti tiesībām”;
- ANO konvencija „Par bērna tiesībām”;
- ANO Vispārējā cilvēktiesību deklarācija;
- Eiropas Sociālā Harta;
- Padomes 1977.gada 25.jūlija direktīva par migrējošo darba ņēmēju bērnu izglītību (77/486/EEK);
- Padomes 2000.gada 29.jūnija direktīva 2000/43/EK, ar ko ievieš vienādas attieksmes principu pret personām neatkarīgi no rasu vai etniskās piederības;
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2002.gada 23.septembra direktīva 2002/73/EK, ar kuru groza Padomes direktīvu 76/207/EEK par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm attiecībā uz darba iespējām, profesionālo izglītību un paaugstināšanu amatā, kā arī darba nosacījumiem;
- Padomes 2003.gada 27.janvāra direktīva 2003/9/EK, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai;
- Padomes 2004.gada 29.aprīļa direktīva 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu;
- Padomes 2004.gada 13.decembra direktīva 2004/114/EK par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu pilsoņu uzņemšanu studiju, skolēnu apmaiņas, prakses vai stažēšanās, nesaņemot atalgojumu, vai brīvprātīga darba nolūkā;
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 5.jūlija direktīva 2006/54/EK par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos (pārstrādāta versija);
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 16.decembra direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi;
- Padomes 2003.gada 25.novembra direktīvas 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji;
- Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no Padomes 2005.gada 12.oktobra direktīvas 2005/71/EK par īpašu procedūru trešo valstu valsts piederīgo uzņemšanai zinātniskās pētniecības nolūkos;
- Padomes 1988.gada 21.decembra direktīvas 89/48/EEK par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību;
- Padomes 1992.gada 18.jūnija direktīvas 92/51/EEK, ar ko nosaka otro vispārējo sistēmu profesionālās izglītības atzīšanai un kas papildina direktīvu 89/48/EEK;

- Eiropas Parlamenta un Padomes 1999.gada 7.jūnija direktīvas 1999/42/EK, kas izveido diplomu atzīšanas mehānismu attiecībā uz profesionālajām darbībām, ko aptver liberalizācijas direktīvas, un nosaka pārejas pasākumus un papildina diplomu atzīšanas vispārējās sistēmas;
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2005.gada 7.septembra direktīvas 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu (dokuments attiecas uz EEZ);
- Padomes 2009.gada 27.novembra rezolūcija par atjauninātu regulējumu Eiropas sadarbībai jaunatnes jomā (2010-2018).

4. Esošās situācijas raksturojums un identificētās problēmas, kuru īstenošanai nepieciešams īstenot noteiktu izglītības politiku

Lai nodrošinātu attīstības plānošanas pēctecību, ir nepieciešams, veicot sekmīgu pasākumu īstenošanas prakses un trūkumu cēloņu analīzi, ņemt vērā iepriekšējā plānošanas periodā paveikto..

Līdz šim izglītības politiku Latvijā īstenoja saskaņā ar „Izglītības attīstības pamatnostādņem 2007.–2013.gadam”²³, un to nodrošināja IZM un tās pakļautībā esošās iestādes atbilstoši Rīcības plānam Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2007.–2013.gadam noteikto uzdevumu īstenošanai (apstiprināts ar IZM 2007.gada 30.novembra rīkojumu Nr.1113).

„Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2007.–2013.gadam” noteikti četri mērķi esošās sistēmas pilnveidei un jaunu prioritāšu īstenošanai:

- 1) paaugstināt izglītojamo vispārējo zināšanu, vērtībuzglītības un dzīvesprasmju apguves kvalitāti;
- 2) nodrošināt tautsaimniecības attīstības vajadzībām atbilstošu izglītības piedāvājumu;
- 3) paplašināt izglītības iespējas dažādām iedzīvotāju grupām visos reģionos;
- 4) stiprināt izglītības kvalitātes nodrošināšanas un vadības kapacitāti.

Mērķu sasniegšanai bija plānoti 20 darbības virzieni, kas iekļāva virkni pasākumu dažādu izglītības līmeņu attīstībai.

4.1. Rīcības virziens „Kvalitatīvas pirmsskolas izglītības nodrošināšana, sagatavojot tālākai izglītības ieguvei”

Kā to ir norādījuši Eiropas Komisija, kvalitatīvas pirmsskolas izglītības un aprūpes nodrošināšana ir pamats sekmīgai iesaistei mūžizglītībā, sociālajai integrācijai, personiskajai attīstībai un nodarbinātībai nākotnē. Nozīmīgi, ka bērnu dalība pirmsskolas izglītībā nodrošina, ka vēlāk šiem bērniem ir arī ievērojami labāki rezultāti starptautiska mēroga pārbaudes darbos, (piemēram, PISA un PIRLS pētījumi), bērnu dalība pirmsskolas izglītībā arī samazina skolas priekšlaicīgas pamešanas iespējamību. Tāpat būtiski ir panākt, ka pāreja no pirmsskolas uz pamatskolu ir saskaņota gan satura, gan standartu ziņā.²⁴

Plānotais

Lai pilnveidotu piecgadīgo un sešgadīgo bērnu sagatavošanu pamatizglītības apguvei, rīcības virziena „Kvalitatīvas pirmsskolas izglītības nodrošināšana, sagatavojot tālākai izglītības ieguvei” ietvaros paredzēja: 1) īstenot pētījumu, 2) izstrādāt atbilstošas rekomendācijas un 1.klases izglītības saturam atbilstošu pirmsskolas izglītības saturu un metodiku.

Lai nodrošinātu pirmsskolas pedagogu iesaisti iepriekš minēto programmu īstenošanā, bija nepieciešams veikt grozījumus Izglītības likumā, nosakot kompetenču maiņu visu pirmsskolas izglītības pedagogu darba samaksas finansēšanā.

Ņemot vērā lielo pieprasījumu pēc vietām pirmsskolas izglītības iestādēs, noeteiktie uzdevumi bija: 1) sekmēt pašvaldību dibināto izglītības iestāžu un grupu, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas, skaita palielināšanu (paredzēja, ka īstenoto pasākumu rezultātā pirmsskolas izglītības programmās iesaistīto un to izglītības iestāžu un grupu, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas, skaits pieaugs par 15%), 2) nodrošināt, ka 80% izglītojamo pēc pirmsskolas izglītības programmas apguves būs sagatavoti sekmīgai iesaistei pamatizglītības posmā.

Sasniegtais

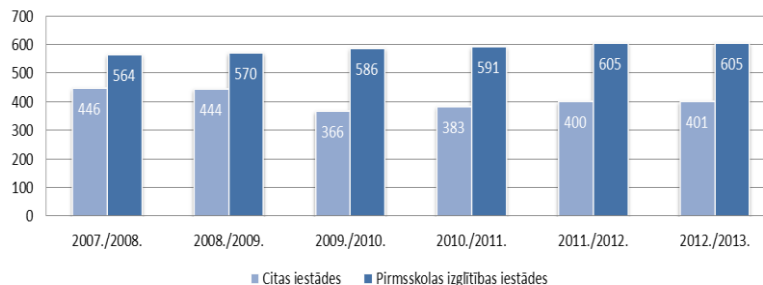
²³ 27.09.2006. MK rīkojums Nr.742 „Par Izglītības attīstības pamatnostādņem 2007.-2013.gadam”, <http://www.likumi.lv/doc.php?id=144686>

²⁴ Communication from the European Commission “Early Childhood Education and Care: Providing all our children with the best start for the world of tomorrow” (17.02.2011), http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/childhoodcom_en.pdf

Pārskata periodā īstenoto pasākumu rezultātā valstī ir definētas vienotas prasības pirmsskolas izglītības mācību saturam, nodrošinot ietvaru pirmsskolas vecuma bērnu sagatavošanai un sekmīgai pārejai pamatzglītības posmā un izrietoši sekmējot vispārējās izglītības iestāžu darbu ar 1.klases audzēkņiem efektivitāti un rezultativitāti.

Laika periodā no 2008./2009. līdz 2009./2010.mācību gadam par 6% samazinājās izglītības iestāžu un grupu, kas nodrošina pirmsskolas izglītības programmas, skaits. Pēc tam tas turpināja pieaugt, 2012./2013.mācību gadā jau bija 1 006 iestādes. Salīdzinot ar pārskata perioda sākumu, kopējais pirmsskolas izglītības iestāžu skaits pieauga par 7%, savukārt grupu pie vispārējās izglītības iestādēm un interešu izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas, skaits samazinājās par 10%.

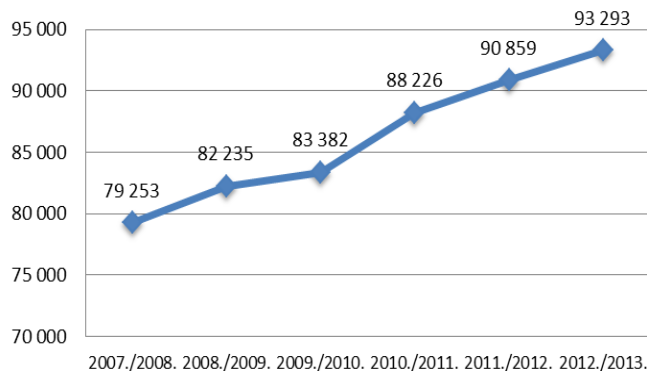
Izglītības iestāžu un grupu, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmas, skaits

Avots: IZM

Tajā pašā laikā pirmsskolas izglītības programmās iesaistīto bērnu skaits ir pastāvīgi palielinājies no 79 253 bērniem pārskata perioda sākumā līdz 93 293 bērniem 2012./2013.mācību gadā – kopumā par 18%, par 3% pārsniedzot plānoto pirmsskolas izglītības programmās iesaistīto skaita palielinājumu par 15%. Kaut arī 2009./2010.mācību gadā kopējais rindā uz vietām pirmsskolas izglītības iestādēs reģistrēto bērnu skaits pieauga un bija 37 518 bērnu, 2011./2012.mācību gadā tas samazinājās un bija 32 553 bērni. Šajā kontekstā vērtējama arī pirmsskolas izglītības pieejamība, kuru daļēji raksturo rindā reģistrēto bērnu īpatsvars no pirmsskolas izglītībā iesaistīto un rindā reģistrēto kopskaita (piemēram, 2007./2008.mācību gadā šis rādītājs bija 22,3%, 2009./2010. – 31%, savukārt 2011./2012.-26,4%).

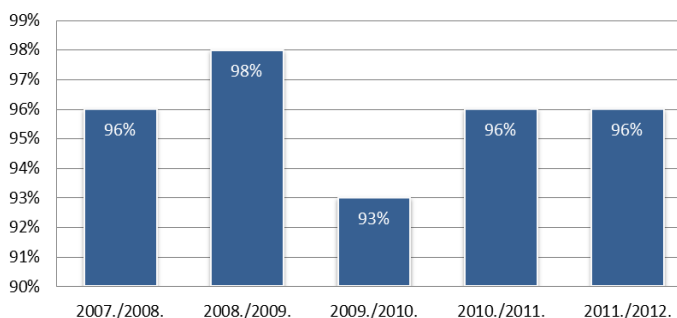
Pirmsskolas izglītības programmās iesaistīto bērnu skaits

Avots: IZM

Pārskata periodā pirmsskolas izglītības grupas apmeklēja un līdz ar to veiksmīgi pamatzglītības apguvei tika sagatavoja vidēji 96% piecgadīgo un sešgadīgo bērnu no visiem attiecīgās vecuma grupas bērniem (bija plānots, ka šādu bērnu būs 80%). Vislielākais attiecīgās vecuma grupas bērnu īpatsvars bija 2008./2009.mācību gadā, kad kopumā pirmsskolas izglītībā piedalījās 98% bērnu.

Pirmsskolas izglītībā iesaistītie piecgadīgie un sešgadīgie bērni

Avots: IZM

Problēmas

Atbilstoši attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem mērķiem ir jāturpina pirmsskolas vecuma bērnu iesaistes pirmsskolas izglītībā nodrošināšana, lai līdz 2020.gadam panāktu, ka pirmsskolā piedalās 95% bērnu. Saskaņā ar *Eurostat* 2010.gadā apkopotajiem datiem Latvijā pirmsskolas izglītībā piedalījās 87,4% no visiem attiecīgās vecuma grupas bērniem no 4 gadu vecuma, (ES vidējais rādītājs bija 92,4%). 2011.gadā Latvijā pirmsskolas izglītībā piedalījās 92,7% attiecīgās vecuma grupas bērnu. Indikators „Bērnu skaits, kas mācās pirmsskolas izglītības iestādēs (ISCED 0) 4 gadu vecumā” ir iekļauts attīstības plānošanas dokumentā „Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā „Latvija 2030”, paredzot, ka līdz 2030.gadam pirmsskolas iestādes apmeklēs 95% četru gadu vecumu sasniegušo bērnu. Arī NAP 2014.-2020.gadam definētais mērķis nosaka, ka ar kompleksu atbalsta sistēmu kas veicina darba un ģimenes dzīves savienošānu, ir jāsamazina nabadzības risks. Tā īstenošanai paredzēts atbalsts pasākumiem, kas sekmē darba un ģimenes dzīves savienošānu, tādējādi veicinot kvalitatīvu un daudzveidīgu ģimenes atbalsta pakalpojumu pieejamību pašvaldībās (t.sk. arī bērnu vecumposma iespējām atbilstošas garantētas un kvalitatīvas pirmsskolas izglītības nodrošināšanu bērniem 1,5-4 gadu vecumā). Arī stratēģijā „Eiropa 2020” paredzēts, ka līdz 2020.gadam 95% bērnu būs nodrošināta dalība pirmsskolā.

Nozīmīgi, ka EK izsludinātajā pētījumā „Nepieciešamās kompetences pirmsskolas izglītībā un aprūpē” izceltas četras galvenās kompetenču dimensijas: individuālajā, institucionālajā un komandas līmenī, kā arī starp-institucionālajā un pārvaldības līmenī, apliecinot bērnu, vecāku, pedagogu un visu pārējo pirmsskolas izglītībā un aprūpē ieinteresēto pušu nozīmi augstas kvalitātes izglītības definēšanā un veidošanā un 21 gadsimta vajadzībām atbilstošu prasmju un zināšanu aktualitāti. Ņemot vērā Izglītības likumā noteikto obligāto piecgadīgo un sešgadīgo bērnu sagatavošanu mācībām pirmsskolā, kā arī pirmsskolas nozīmes aktualitāti ES kontekstā, ir jāpilnveido izglītības saturs arī bērniem no 1,5 līdz 4 gadiem, kā arī jānodrošina profesionālā pilnveide pirmsskolas izglītības satura veidošanā un īstenošanā iesaistītajiem.

4.2. Rīcības virziens „Pedagoģiskā procesa efektivitātes paaugstināšana pamatizglītības posmā”

Izglītības likums nosaka, ka obligāta ir no piecu gadu vecuma bērnu sagatavošana pamatizglītības ieguvei un pamatizglītības iegūšana vai pamatizglītības iegūšanas turpināšana līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai, un ka nozīmīga atzīstama arī izglītojamo ar atšķirīgām vajadzībām un individuālām prasmēm ievērošana, nodrošinot līdztiesīgumu un piekļuvi tām grupām, kurām personisku, sociālu, kultūras vai ekonomisku apstākļu dēļ ir nepietiekama izglītība vai nepieciešams atbalsts sava izglītības potenciāla realizēšanai.

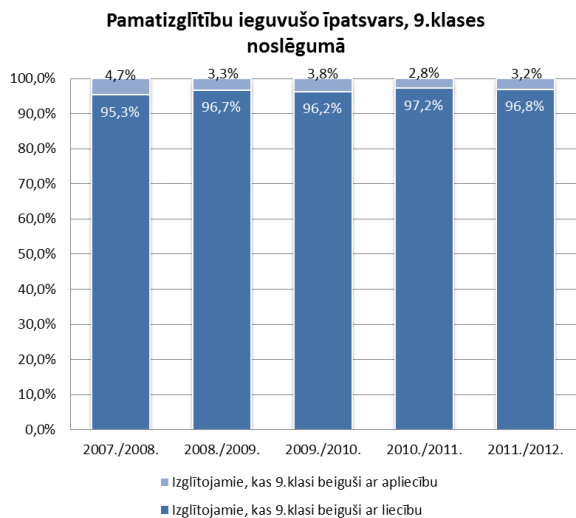
Plānotais

Rīcības virziena ietvaros tika paredzēts apzināt līdzšinējās izglītības satura reformas efektivitāti, apmaksāt skolotāja palīga pedagoģisko darbu, īstenot papildu apmācību un konsultācijas jauniešiem ar zemiem mācību sasniegumiem, nodrošināt pedagoģiskās korekcijas un izlīdzinošās programmas, izstrādāt metodiku darbam ar skolēniem ar atšķirīgu priekšzināšanu līmeni un mācīšanās grūtībām, kā rezultātā panākot, ka 93% izglītojamo 9.klases nobeigumā iegūst apliecību par pamatizglītību, 15% 15-16 gadīgo jauniešu OECD PISA pētījumos ir uzrādījuši zemu, savukārt 7% šīs grupas jauniešu uzrāda augstāko kompetences līmeni lasītprasmē, dabaszinātnēs, matemātikā. Tāpat tika plānots īstenot Latvijas vēstures kā atsevišķa mācību priekšmeta ieviešanas aprobāciju, nodrošināt apmācību civilajā aizsardzībā un ugunsdrošībā, izglītēt skolēnus par veselīgu uzturu, reprodiktīvo veselību un dažāda veida atkarībām, kā arī paplašināt Latvijas izglītības sistēmā apgūstamo svešvalodu skaitu.

Sasniegtais

Par 3,8% pārsniedzot plānoto, mērķtiecīgi īstenoto pasākumu rezultātā pārskata periodā uzlabojās pamatizglītības posmu beigušo mācību rezultāti, proti, 2011./2012.mācību gadā 96,8% izglītojamo pabeidzot 9.klasi, ieguva apliecību par pamatizglītību. 2011./2012 mācību gada noslēgumā to skolēnu īpatsvars, kas pamatskolas beigās saņēma licību bija 3,2% no pamatskolas beidzēju kopskaita salīdzinot ar pārskata perioda sākumā 2007./2008. mācību gadu - 4,7%.

Pārskata periodā samazinājās otrgadnieku un trešgadnieku skaits, proti, 2011./2012. mācību gada sākumā otrgadnieku un trešgadnieku kopskaits vispārējās izglītības skolās bija par 40% mazāks nekā 2007./2008.mācību gadā.

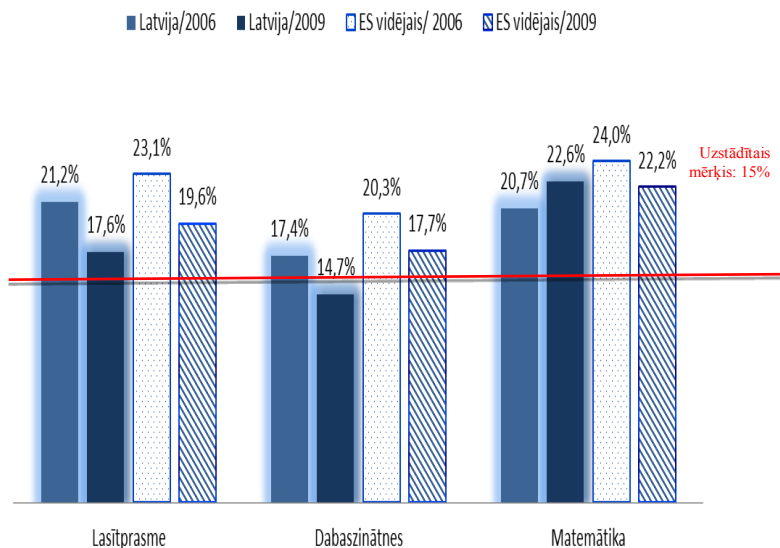

Avots: IZM

Bija plānots, ka OECD PISA pētījumu ietvaros 7% jauniešu 15 un 16 gadu vecumā uzrāda augstāko kompetences līmeni lasītprasmē, dabaszinātnēs, matemātikā. 2006.gadā īstenotie pētījumi liecina, ka Latvijā tikai 4,1% no jauniešiem 15 gadu vecumā uzrāda augstāko kompetenci dabaszinātnēs, 4,5% – lasītprasmē un 6,6% – matemātikā. Savukārt 2009.gada OECD PISA pētījumu rezultāti uzrāda vēl būtiskāku situācijas pasliktināšanos, jo Latvijā tikai 3,1% no jauniešiem 15 gadu vecumā apliecina augstāko kompetenci dabaszinātnēs, 3% – lasītprasmē un 6% – matemātikā.

Nemot vērā 2006. un 2009.gadā veikto pētījumu rezultātus un izvērtējot definēto mērķi, bija paredzēts nodrošināt, ka ne vairāk kā 15% no jauniešiem 15 un 16 gadu vecumā uzrādītu vājus sasniegumus iepriekš minētajās kompetencēs, var secināt, ka Latvijas jauniešu kompetences lasīšanā un dabaszinātnēs ir uzlabojušās (attiecīgi 17,6% un 14,7%) un ir labākas par ES vidējo rādītāju (attiecīgi 19,6% un 17,7%), tomēr ir pasliktinājušās jauniešu kompetences matemātikā (22,6%), kas atbilstoši 2009.gada rezultātiem saskan ar vidējam ES rādītājam (22,6%). Īpaši atzīmējams ir Latvijas skolēnu snieguma uzlabojums dabaszinātnēs, - 2009.gadā tikai 14,7% uzrādīja vājus rezultātus. Īpaši izteiktas ir atšķirības starp dzimumiem – starp vāju sniegumu uzrādījušajiem jauniešiem ir tikai 8,7% meiteņu, zēnu - 26,6%²⁵.

15-16 gadīgie jaunieši, kas uzrāda vājus sasniegumus lasītprasmē, dabaszinātnēs un matemātikā

Avots: OECD PISA

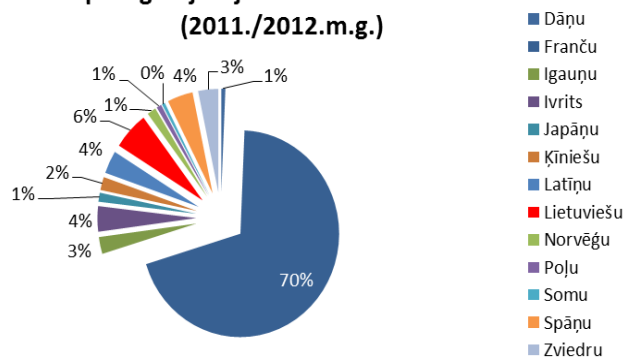
Atzīstot aizvien pieaugošo svešvalodu zināšanu nozīmi, iepriekšējā plānošanas periodā bija plānots paplašināt apgūstamo svešvalodu skaitu un palielināt Latvijas izglītības sistēmā mazāk izplatītu ES valodu apguvēju skaitu. Pārskata periodā Latvijā mazāk izplatītu valodu apguvi nodrošināja par

²⁵ „Ko skolēni zina un prot – kompetence lasīšanā, matemātikā un dabaszinātnēs, Latvija OECD valstu Starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā 2009”. <http://www.ppfe.lu.lv/v.3/eduinf/files/2010/gramatall.pdf>

9% lielākā skaitā skolu un par 3% palielinājās mazāk izplatītu svešvalodu apguvē iesaistīto skolēnu skaits, kas ir ievērojams, ja ņem vērā kopējā izglītojamo skaita samazinājumu pārskata periodā.

No mazāk izplatītām svešvalodām 2011./2012. mācību gadā skolēni apguva franču valodu (70%), lietuviešu valodu (6%), spāņu valodu (4%) un ivritu (4%).

Mazāk izplatītu svešvalodu apguve vispārizglītojošajās skolās - skolēnu skaits (2011./2012.m.g.)

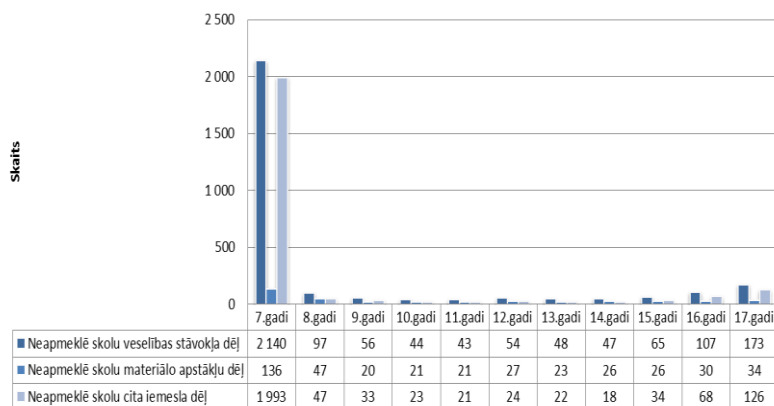

Avots: CSP

Problēmas

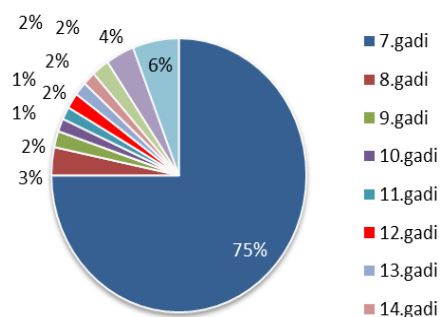
Atbilstoši CSP 2011.gadā īstenotās tautas skaitīšanas rezultātā apkopotajiem datiem, tika fiksēts, ka 5 694 bērni un jaunieši nav iekļāvušies obligātajā izglītībā, nav ieguvuši pamatzglītību un neapmeklē skolu, konstatēts, ka vislielākais īpatsvars ir vērojams tieši 7 gadus veco bērnu vidū, norādīts, ka galvenais viņu skolas neapmeklēšanas iemesls ir veselības stāvoklis (50%) un cits iemesls (47%).

Bērnu un jauniešu (7 līdz 17 g.) bez pamatzglītības grupējums pēc skolas neapmeklēšanas iemesliem (2011.g.marts)

Avots: CSP

Bērni un jaunieši (7 līdz 17 g.) bez pamatzglītības

Avots: CSP

Kaut arī kopš 2011.gada februāra valstī ir noteikta vienota kārtība, kādā izglītības iestāde informē izglītojamo vecākus, pašvaldības un valsts iestādes, ja izglītojamais bez attaisnojoša iemesla neapmeklē izglītības iestādi un ir uzlabota obligātajā izglītības vecumā esošo bērnu uzskaitē, vēl aizvien aktuāls ir jautājums par obligātajā izglītības vecumā esošajiem bērniem, kuri nav reģistrēti nevienas izglītības iestādes sarakstā. Kaut arī Izglītības kvalitātes valsts dienests ir norādījis, ka salīdzinājumā ar 2010.gadu (4 484 izglītojamie) un 2011.gadu (3 327 izglītojamie), 2012./2013.mācību gadā (2 648 izglītojamie) ir būtiski samazinājies to bērnu skaits, par kuriem pašvaldībām nav informācijas, būtiski ir pilnveidot šādu obligātajā izglītības vecumā esošo bērnu uzraudzības sistēmu. Turklāt, ņemot vērā gan pamatzglītību neieguvušo, skolēnu ar zemiem mācību rezultātiem, skolu pametušo un nesekmīgo skaitu, kā arī Latvijai saistošajos politikas plānošanas dokumentos norādītos mērķus, būtiski ir īstenot nacionāla mēroga padziļinātu izpēti, lai apzinātu iemeslus un atrast efektīvākos risinājumus, kā arī lai nodrošinātu skolotāju un pedagogu palīgu atbalsta sistēmas izstrādi un ieviešanu.

OECD PISA 2006. un 2009.gada rezultāti parāda, ka Latvijā ir salīdzinoši neliels īpatsvars skolēnu ar augstiem sasniegumiem lasītprasme, matemātikā un dabaszinātnēs, un šis skaits turpina samazināties. Šādas tendences var apdraudēt hierarhiski augstākajos politikas plānošanas dokumentos definēto mērķu sasniegšanu zinātnēs, tehnoloģijās un citās jomās. Arī EK ir uzsvērusi, ka dalībvalstīm ir jāsaģatavo jaunieši tā, lai viņiem būtu labas lasītprasmes un viņi spētu izmantot informāciju daudzveidīgos formātos un iegūt to no dažādiem avotiem, tādējādi nodrošinot 21.gadsimtam

nepieciešamās kompetences.²⁶ NAP 2014.-2020. noteiktais mērķis ir panākt, ka 2017.gadā 5%, savukārt 2020.gadā – 9% jaunieši OECD PISA standartā uzrāda augstāko kompetences līmeni lasītprasme.

Aktuāla ir arī OECD PISA pārbaudes darbos vāju sniegumu uzrādījušo jauniešu īpatsvara samazināšana. Kaut arī Latvija ir panākusi būtisku progresu dabaszinātnēs, aktuāla ir lasītprasmes un matemātikas kompetenču pilnveide, nodrošinot NAP 2014.-2020. uzstādīto mērķi (zemākie kompetenču līmeņi lasītprasme 2017.gadā – 15%, 2020.gadā – 13%) un „Eiropa 2020” uzstādītos mērķus - līdz 2020.gadam nodrošināt, ka šajās trijās kompetencēs vājš sniegums ir tikai 15% attiecīgās grupas jauniešiem. Salīdzinājumam, izvērtējot PISA rezultātus 2009.gadā, EK ir izcēlusi arī Igauniju, kurā 2009.gadā vāju sniegumu lasītprasme, matemātikā un dabaszinībās ir uzrādījuši attiecīgi tikai 13,3%, 12,7% un 8,3% jauniešu²⁷.

Apzinot indivīda zināšanu, prasmju un iemaņu kā inovācijas, produktivitātes un konkurētspējas galvenā virzītājspēka nozīmi, ES ir norādījusi, ka dalībvalstīm būtu jāveicina „kvalitatīvas un uz nākotni orientētas tādas izglītības un apmācības attīstība, kas pielāgota Eiropas sabiedrības vajadzībām, atbalstot un papildinot dalībvalstu pasākumus, ar kuriem tās nodrošina to, lai pamatizglītības un apmācības sistēmas visiem jauniešiem piedāvātu iespējas attīstīt pamata kompetences tādā līmenī, kas tos sagatavo pieaugušo dzīvei un veido pamatu turpmākām mācībām un darba dzīvei...”,²⁸ kas skaidri iezīmē uz kompetencēm balstīta pamatizglītības satura pilnveides un ieviešanas aktualitāti.

Atzīstot aizvien pieaugošo svešvalodu zināšanu nozīmi studiju mobilitātes un nodarbinātības nākotnē kontekstā (kā tas iezīmēts, piemēram, ES izglītības un apmācību programmā „ERASMUS visiem”, kurā valodu apguve un valodu daudzveidība ir norādīta kā viena no sešiem mērķiem,²⁹) svarīgi ir sekmēt svešvalodu apguvi kopumā, tostarp arī agrīnu svešvalodu apguves uzsākšanu. Eiropā kopš 2000.gada līdz 2010.gadam vidējais svešvalodu skaits, ko apgūst ISCED 1 līmenī, ir palielinājies no 0,5% līdz 0,8%. Ir vērtā ņemams arī EK darba dokumentā „Valodu kompetences nodarbinātībai, mobilitātei un attīstībai” rosinātais mērķis, kas paredz, ka līdz 2020. gadam vismaz 75% pamatizglītībā iesaistīto skolēnu būtu jāapgūst divas svešvalodas³⁰.

4.3. Rīcības virziens „Vidējās izglītības satura un mācību sasniegumu vērtēšanas sistēmas pilnveide”

Ir uzsvērts, ka ES telpā vidējās izglītības iegūšana ir minimālā prasība, lai iekļautos darba tirgū. Atbilstoši prognozēm ES pieejamo darbavietu skaits indivīdiem ar, augstākais, pamatizglītību laika posmā no 2000. līdz 2010.gadam samazinājās līdz 20,2%, līdz 2020.gadam tas varētu sarukt par vēl 19,1%³¹.

Plānotais

Rīcības virziena „Vidējās izglītības satura un mācību sasniegumu vērtēšanas sistēmas pilnveide” ietvaros plānotais:

- pilnveidot vispārējās vidējās izglītības saturu, izstrādājot vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartus un mācību priekšmetu programmu paraugus,
- organizēt obligāto centralizēto eksāmenu matemātikā 12.klasē,
- līdzsvarot vidējās izglītības piedāvājumu reģionos,
- izveidot metodiskos centrus pie augstskolām,
- izstrādāt metodikas mācību priekšmetos: dabaszinības un informācijas tehnoloģijas to kvalitatīvai apguvei, izstrādāt valsts pārbaudes darbu uzdevumu banku,
- veikt pētījumus, izstrādāt un aprobēt kvalitātes monitoringa sistēmas vispārējo zināšanu un prasmju apguvei un novērtēšanai,
- nodrošināt mākslu jomas mācību priekšmetu apguvi vispārējās vidējās izglītības programmās, paaugstināt daudzvalodības apguves motivāciju, atbalstot skolas vecuma jauniešu mobilitāti,

²⁶ http://ec.europa.eu/education/focus/literacy_en.htm

²⁷ „Education Benchmarks in Europe”, European Commission (August 2011). http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/benchmarks10_en.pdf

²⁸ Eiropas Parlamenta un Padome Ieteikumu par pamatprasmēm mūžizglītībā (18.12.2006). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:LV:PDF>

²⁹ http://ec.europa.eu/education/erasmus-for-all/doc/legal_en.pdf

³⁰ http://ec.europa.eu/education/news/rethinking_en.htm

³¹ <http://www.cedefop.europa.eu/EN/about-cedefop/projects/forecasting-skill-demand-and-supply/skills-forecasts/main-results.aspx?CountryID=31&case=ETBQ>

piedaloties Eiropas Savienības un starptautiskās skolēnu apmaiņas programmās mācību, prakses un brīvprātīgajā darbā.

- uzsākt 2008./2009.mācību gadā jaunā vispārējās vidējās izglītības satura ieviešanu
- ieviest obligāto centralizēto eksāmenu matemātikā 12.klasē,
- reģionos izveidot piecus metodiskos centrus pie augstskolām (iespējams, jo būs pieaudzis to jauniešu skaits, kuri ieguvuši vidējo izglītību).

Sasniegtais

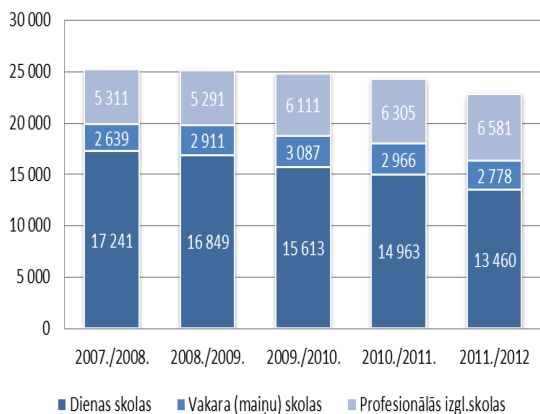
Pārskata periodā uzlaboti vispārējās izglītības standarti un programmas vidējās izglītības posmā un dabaszinātņu, matemātikas, informācijas tehnoloģiju, valsts valodas un svešvalodu mācīšanās pamatizglītības otrajā pakāpē. Tāpat modernizēts mācību saturs vidējā izglītības pakāpē bioloģijā, ķīmijā, matemātikā, fizikā un dabaszinībās, kā arī nodrošināts metodiskais atbalsts vidusskolas skolotājiem mācību satura un latviešu valodas integrēšanai. Modernizēti 850 dabaszinātņu kabineti, no kuriem 136 aprīkoti ar ierīcēm, vielām, piederumiem u.c., savukārt 132 kabineti aprīkoti ar informācijas tehnoloģijām.

Uzlabota mācību sasniegumu vērtēšanas sistēma, kā arī nodrošināta vispārējās izglītības kvalitāte, veicot vispārējās izglītības satura reformas un uzlabotā izglītības satura ieviešanas kvalitātes izvērtējumu, izvērtējuma analīzi un priekšlikumu sagatavošanu kvalitātes uzlabošanai.

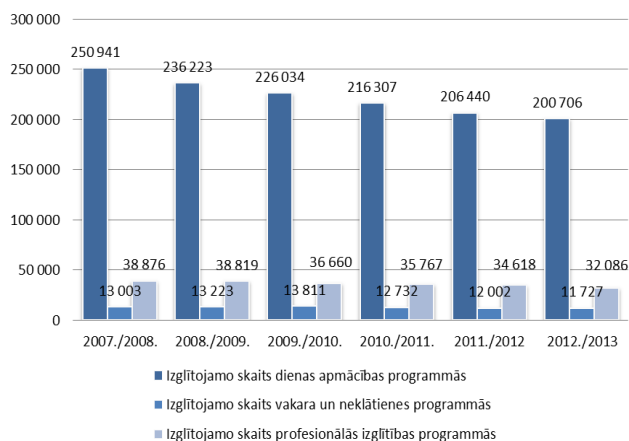
Lai sabalansētu centralizēto eksāmenu skaitu dabaszinātnēs un humanitārajās zinātnēs, atbilstoši plānotajam ar 2008./2009.mācību gadu centralizētais eksāmens matemātikā tika noteikts par obligāto. Lai samazinātu vispārējās vidējās izglītības izglītojamo slodzi un spriedzi pārbaudījumu laikā maija beigās un jūnijā, kā arī palielinātu dienu skaitu starp valsts pārbaudījumiem vispārējā vidējā izglītībā, tika veikti grozījumi normatīvajos aktos un jau 2012./2013.mācību gadā angļu valodas eksāmens tika kārtots martā.

Salīdzinot ar pārskata perioda sākumu, vispārējās izglītības dienas skolu skaits samazinājās par 15,8%, savukārt izglītojamo skaits dienas apmācības programmās – par 20%. Vakara (maiņu) skolu skaits samazinājās par 26,5% , savukārt izglītojamo šajās skolās – par 9,8%. Vērtējot pēc faktiskā izglītojamo skaita attiecīgajos mācību gados, par 21,9% samazinājās arī kopējais jauniešu skaits, kuri pārskata periodā bija ieguvuši vidējo izglītību dienas skolās. Vienlaikus skolēnu skaits palielinājās vakara (maiņu) skolās (5,3%) un profesionālās izglītības iestādēs (23,9%).

Jauniešu skaits, kas ieguvuši vidējo izglītību

Izglītojamo skaits

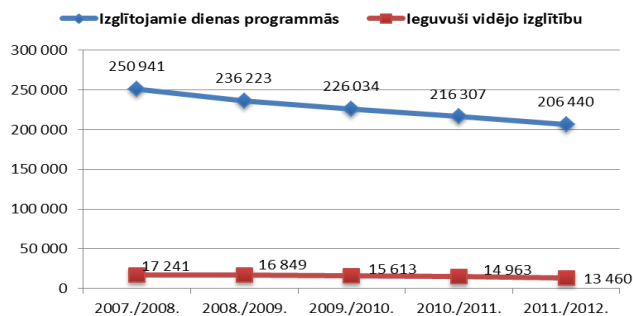

Avots: IZM

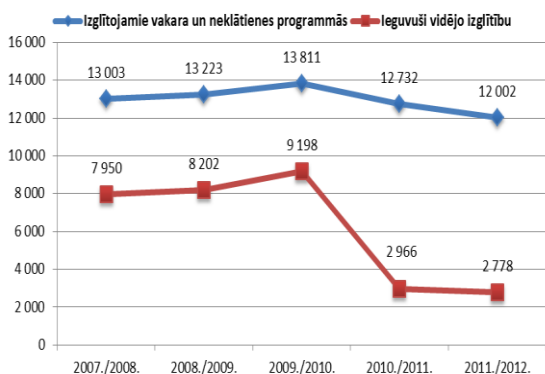
Avots: IZM

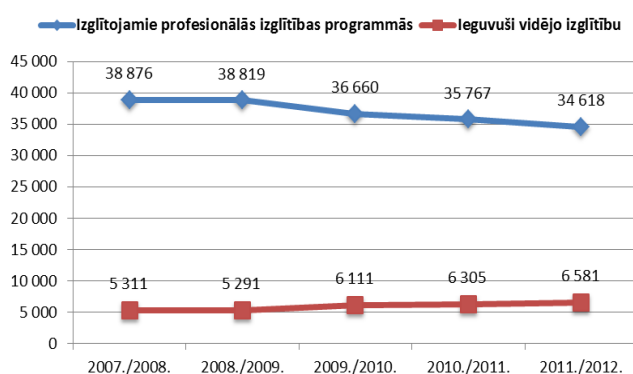
Kopējais skolēnu, kas ieguvuši vidējo izglītību, skaita samazinājums vērtējams vispārējo demogrāfisko tendenču kontekstā: ir mazāks izglītojamo skaits dienas izglītības programmās, vakara un neklātienes programmās, kā arī profesionālās izglītības programmās.

Avots: IZM

Avots: IZM

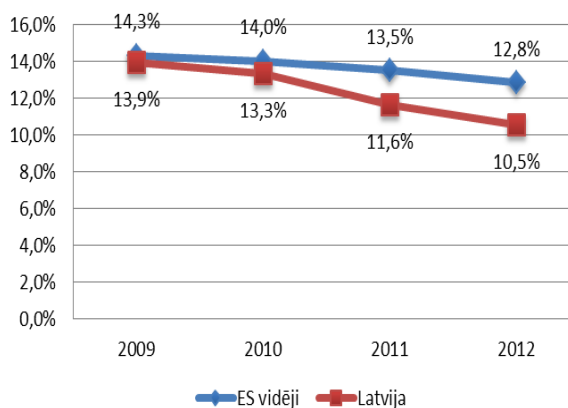

Reģionu augstskolās - Rēzeknes augstskolā, Daugavpils Universitātē, Latvijas Lauksaimniecības universitātē, Liepājas Universitātē, Ventspils Augstskolā, Vidzemes Augstskolā - nepārtraukti pilnveidoja metodiskā darba atbalsta sistēmu un metodiskā materiāla.

Problēmas

Kaut arī jauniešiem Latvijā ir pietiekami plašas izglītības ieguves iespējas, zināma daļa jauniešu izglītības procesā sastopas ar problēmām un pamet mācības, neiegūstot savam vecumam atbilstošu izglītību. Šādu jauniešu īpatsvara samazināšanas mērķis – panākt, ka līdz 2030.gadam skolu pirms laika pamet ne vairāk kā 10%, – ir noteikts attīstības plānošanas dokumentā „Latvija 2030” un „Eiropa 2020”. Ņemot vērā pozitīvo tendenci, NAP 2014.-2020.gadam ir iekļauts rādītājs par skolu pametušajiem – 10,2% līdz 2017.gadam un 10% līdz 2020.gadam. Kopš 2009.gada skolu nepabeigušo īpatsvars Latvijā ir samazinājies, 2012.gadā attiecīgais rādītājs sasniedza vairs tikai 10,5%, un tas ir ievērojami labāks kā Eiropas vidējais (12,8%).

Skolu nepabeigušo iedzīvotāju īpatsvars (vecuma grupā 18-24 gadi, %)

Avots: Eurostat

Atzīstot faktu, ka zemāku izglītību ieguvušie ir visvairāk apdraudētā iedzīvotāju grupa tieši nodarbinātības kontekstā, aktuāla ir vispārējās izglītības ieguves sekmēšana kopumā. Arī Eurostat 2011.gadā apkopotie dati liecina, ka vislielākie bezdarba draudi ir vērojami tieši pamatizglītību ieguvušo vidū. Piemēram, attiecībā uz bezdarba īpatsvaru starp 25-64 gadus veciem iedzīvotājiem Latvijā vidēji 25,8% bezdarbnieku ir pamatizglītība vai zemāks izglītības līmenis, savukārt ES vidējais rādītājs šai iedzīvotāju grupai ir 14,8%.³²

³² Eurostat.

Priekšlaicīgi skolu pametušie, kas neiekļaujas darba tirgū, rada slogu pārējiem sabiedrības locekļiem. Ir maza varbūtība, ka šie cilvēki kļūs par aktīviem pilsoņiem un iesaistīsies mūžizglītībā.³³ Atbilstoši CEDEFOP prognozēm pieprasījums pēc darbaspēka ar zemu izglītības līmeni gan Eiropā vidēji, gan Latvijā samazināsies.³⁴

Arī EK aicina dalībvalstis uzlabot to jauniešu sniegumu, kuriem ir liels mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas risks un zems pamatprasmju līmenis, piemēram, savlaikus apzināt tos skolēnus, kuru sniegums pamatprasmju apgūvē ir vājš visos izglītības posmos, sniegt viņiem individualizētu atbalstu un mazināt vājo sniegumu, nodrošinot kvalitatīvu un pieejamu izglītību un aprūpi agrīnā bērnībā.³⁵ Lai nodrošinātu mērķtiecīgas preventīvas darbības, kā arī ņemot vērā faktisko obligātajā izglītības vecumā (7-18 gadi) esošo to bērnu un jauniešu skaitu, kuri nav reģistrēti nevienā izglītības iestādē, būtiski ir īstenot padziļinātu izpēti, cita starpā, apzināt patiesos skolas neapmeklēšanas iemeslus.

4.4. Rīcības virziens „Mācību priekšmetu kvalitatīvai apguvei atbilstošu mācību un metodisko līdzekļu nodrošinājums”

Mūsdienu ekonomikā aizvien vairāk pieaug nepieciešamība pēc augsta līmeņa prasmēm. Šajā kontekstā izglītības ietvaros ir jāuzlabo gan izglītības standarti, gan sasniegumu līmenis, kas ir tieši sasaistāms ar kvalitatīvai apguvei atbilstošu mūsdienīgu mācību un metodisko līdzekļu nodrošinājumu.

Plānotais

Rīcības virziena „Mācību priekšmetu kvalitatīvai apguvei atbilstošu mācību un metodisko līdzekļu nodrošinājums” ietvaros plānotais:

- izveidot atsevišķu valsts budžeta programmu mācību priekšmetu metodikas izstrādei un ieviešanai,
- palielināt valsts budžeta līdzekļus mācību grāmatu un metodisko materiālu iegādei,
- nodrošināt izglītības satura īstenošanu ar nepieciešamajiem mācību un metodiskajiem līdzekļiem.
- izveidot mācību un metodiskos materiālus, kuru pamatā IKT, izveidot valsts līdzekļu uzskaites sistēmu par skolu bibliotēku nodrošinājumu ar mācību grāmatām. panākt, ka finansējums uz vienu skolēnu un skolotāju mācību grāmatu iegādei būs 8,80 LVL (gadā) un ka 4,7 reizes tiks palielināta valsts dotācija mācību grāmatu iegādei,
- samazināt mācību grāmatu komplekta iegādes nodrošināšanas ilgumu, nodrošināt izglītības satura īstenošanu ar tādu mācību un metodisko materiālu izstrādi, kuri balstīti IKT.

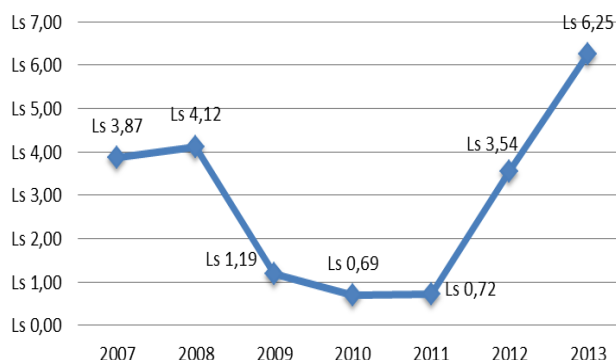
Sasniegtais

Nepietiekamā finansējuma dēļ pārskata periodā netika nodrošināts paredzētais finansējums uz vienu skolēnu un skolotāju mācību grāmatu iegādei 8,80 LVL apmērā (gadā), kā arī nebija iespējams 4,7 reizes palielināt valsts dotāciju mācību grāmatu iegādei.

Šī iemesla dēļ bija apgrūtināta izglītības satura īstenošanai paredzēto mācību un metodisko materiālu, kas balstīti IKT, izstrāde paredzētajā apmērā.

Atkarībā no mācību grāmatas izmantošanas biežuma vidējais mācību grāmatas lietošanas ilgums skolas bibliotēkā ir 3-5 gadi.

Finansējums mācību grāmatu iegādei uz vienu audzēkni un pedagoģu gadā

Avots: IZM

³³ The Cost of Low Educational Achievement in the European Union EENEE (2010), <http://www.eence.de/portal/page/portal/EENEEView>.

³⁴ <http://www.cedefop.europa.eu/EN/about-cedefop/projects/forecasting-skill-demand-and-supply/skills-forecasts.aspx>

³⁵ Padomes secinājumi par ieguldījumiem izglītībā un apmācībā – atbilde uz paziņojumu „Izglītības pārvērtēšana – ieguldījums prasmēs labāku sociālekonomisko rezultātu sasniegšanai” un „2013. gada izaugsmes pētījumu” (05.03.2013). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:064:0005:0008:LV:PDF>

Nodrošinot izglītības satura īstenošanai nepieciešamos mācību un metodiskos līdzekļus, tika izstrādāti mācību komplektizdevumi, izdotas mācību grāmatas un mācību līdzekļi, tajā skaitā, Braila raksta grāmatas, palielināta raksta grāmatas, mācību grāmatas skolēniem, kuri apgūst speciālās izglītības programmas. Notikuši atbalsta pasākumi pedagogiem – semināri, konferences, praktiskās darbnīcas.

Lai sekmētu valsts līdzekļu uzskaiti skolu bibliotēku nodrošinājumā ar mācību grāmatām, tika īstenota skolu bibliotēkām paredzētās mācību literatūras uzskaites programmas „Skolu Alise” ieviešana Latvijas pilsētu un novadu skolās. Bibliotēku informācijas sistēma ALISE (BIS ALISE) ir Latvijā izplatītākais bibliotēku automatizācijas risinājums, kurš ieviests vairāk nekā 200 Latvijas publiskajās, speciālajās, augstskolu, skolu, organizāciju un uzņēmumu bibliotēkās.

Problēmas

Ņemot vērā ierobežoto valsts finansējumu, šī rīcības virziena īstenošana bija apgrūtināta. Finanšu līdzekļu trūkuma dēļ netika izveidota atsevišķa valsts budžeta programma mācību priekšmetu metodikas izstrādei un ieviešanai.

Ņemot vērā pieaugošo IKT nozīmi izglītības procesos, aktuāla ir mūsdienīgu elektronisko mācību līdzekļu izstrāde dažādās satura jomās. Arī EK uzsver, ka, lai gan IKT izmantojums izglītībā un mācībās ir bijis prioritārs ES telpā, joprojām nav ieviesti izšķiroši elementi, kas sekmētu digitālo mācību racionalizēšanu visās izglītības un mācību nozarēs.³⁶

Līdz šim liela daļa mācību specializēto līdzekļu, piemēram, mācību priekšmetu darba burtnīcas, bija jāiegādājas izglītojamo tuviniekiem. Būtiski ir paredzēt paaugstināt nepieciešamo valsts dotāciju apjomu mūsdienīgu mācību līdzekļu iegādei, kā arī attīstīt mācību līdzekļu maiņas iespēju un alternatīvu uzziņas līdzekļu piesaisti. Lai pilnvērtīgi izmantoto IKT balstītu mācību līdzekļu potenciālu, aktuāla ir pedagogu atbilstoša sagatavošana. Nozīmīga ir sadarbības turpināšana ar izglītības iestāžu bibliotēkām.

4.5. Rīcības virziens „Vērtībizglītības īstenošana izglītības iestādēs sadarbībā ar skolēnu vecākiem (ģimeni)”

Ģimenei, pedagogiem un pārējām izglītības procesos ieinteresētajām pusēm ir neatsverama loma bērnu un jauniešu vērtību sistēmu veidošanā un izrietoši – godprātīgas un patriotiskas jaunās paaudzes izglītošanā, tomēr nozīmīga ir visu šo pušu ieinteresēta sadarbība un pilnvērtīga iesaiste.

Plānotais

Pārskata periodā tika plānots īstenot vērtībizglītību, veicinot skolēnu pašattīstības nostiprināšanos, veicināt un paplašināt jauniešu radošo un pilsonisko aktivitāti, pilnveidot sadarbību ar vecākiem, izmantojot jaunas efektīvas skolas un ģimenes sadarbības formas, palielināt vecāku (ģimenes) līdzatbildību par mācību un audzināšanas procesu norisi izglītības iestādē. Tāpat tika paredzēts palielināt stundu skaitu, par kurām noteikta samaksa klases audzinātājam, pilnveidot sadarbību ar visām valsts, pašvaldības un nevalstiskajām organizācijām, kuras iesaistītas audzināšanas darbībā, nodrošināt vērtībizglītības īstenošanai nepieciešamo metodisko atbalstu klašu audzinātājiem un izstrādāt un īstenot „Audzināšanas darba programmu 2007.-2011.gadam”. Īstenoto pasākumu rezultātā tika plānots, ka 80% izglītības iestāžu audzēkņu iesaistīsies patriotiskās audzināšanas projektā, kas veltīts Latvijas Republikas 90.gadadienai, kā arī tiks izstrādāti pieci metodiskie ieteikumi un materiāli audzināšanas darbības un skolas un ģimenes sadarbības nodrošināšanai.

Sasniegtais

Atbilstoši rīcības virziena uzstādījumam, pārskata periodā tika īstenoti valsts nozīmes interešu izglītības un audzināšanas darba pasākumi atbilstoši ikgadējam IZM pasākumu plānam. Saskaņā ar MK 2008.gada 8.aprīļa sēdes protokollēmumu „Par Latvijas Republikas proklamēšanas 90.gadadienas rīcības

---

³⁶ Komisijas paziņojums „Izglītības pārvērtēšana – ieguldījums prasmēs labāku sociālekonomisko rezultātu Sasniegšanai” (20.11.2012). http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/com669_lv.pdf

komitejas apstiprinātajiem pasākumu un publicitātes plāniem”³⁷ īstenots pilsoniskās izglītības un patriotiskās audzināšanas pasākumu cikls „Tu esi Latvija”, kurā iesaistījās vairāk nekā 100 000 skolēnu.

Ar mērķi sekmēt skolēnu pašpārvalžu darbību, nostiprināta jauniešu radošā un pilsoniskā aktivitāte, izglītojot skolēnus par demokrātijas procesiem sabiedrībā.

Nozīmīgi, ka no Lielbritānijas starptautiskās *Award* asociācijas saņemot neatkarīgā operatora licenci programmas *Award* īstenošanai Latvijā, tika izvēsta Latvijas jauniešu iesaiste programmas, kas balstīta uz pašizglītošanās, pašaudzināšanas, brīvprātības un labdarības principiem, īstenošanā.

Izglītības likumā tika iestrādāti grozījumi, kas precizē personu, kas realizē aizgādību, tiesības un paplašina pienākumus bērna izglītošanas nodrošināšanā, kā arī izglītojamo tiesības un pienākumus. Darba grupā un normatīvo aktu izstrādes procesā tika iesaistītas vecāku nevalstiskās organizācijas kā arī tika pilnveidota sadarbība ar valsts, pašvaldību institūcijām un nevalstiskajām organizācijām, kuras ir iesaistītas audzināšanas darbā.

Vērtībizglītības nostiprināšanas nolūkos, pārskata periodā nodrošināts nepieciešamais metodiskais atbalsts klašu audzinātājiem – izstrādāti pieci metodiskā atbalsta materiāli, kā arī apmācīti pedagogi profesionālās izglītības iestāžu direktoru vietnieki audzināšanas darbā, dienesta viesnīcu vadītāji un pašvaldību speciālisti audzināšanas darba jomā.

Atbilstoši plānotajam tika izstrādāts Audzināšanas darba programmas projekts 2009.-2013.gadam, tomēr dokumenta tālākā virzība tika apturēta finanšu trūkuma dēļ. Uz programmas bāzes tika izstrādāti Metodiskie ieteikumi audzināšanas darba pilnveidei (plānošanai un īstenošanai) vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestādēs.

Problēmas

Atbalsta (arī finansiāla) trūkums vērtībizglītības pasākumu īstenošanai, t.sk. audzināšanas darba attīstībai.

4.6. Rīcības virziens „Karjeras izglītības pilnveide jauniešu motivētas un apzinātas tālākās izglītības iegūšanai un savas karjeras veidošanai”

Augstākajai izglītībai, tās saitei ar izpēti un inovācijām ir nozīmīga loma sabiedrības attīstībai un augsti kvalificēta darbaspēka nodrošināšanai, lai veicinātu ekonomikas izaugsmi un darbavietu veidošanu. Tāpat ir svarīgi nodrošināt, lai jaunieši Latvijā būtu informēti par dažādām iespējām iekļauties darba tirgū, gan iegūstot profesionālo, gan augstāko izglītību.

Plānotais

Šī rīcības virziena „Karjeras izglītības pilnveide jauniešu motivētas un apzinātas tālākās izglītības iegūšanai un savas karjeras veidošanai” ietvaros plānotais:

- paaugstināt jauniešu izpratni par izglītības un karjeras iespējām Latvijā. Izpratnes par karjeras ceļiem palielināšanu nodrošinātu karjeras izglītības sistēmas attīstība, kas ietver uzdevumus 1) izveidot nacionālo datubāzi par izglītības iespējām Latvijā,
- iekļaut karjeras izglītību audzināšanas darbības programmā,
- profesionāli sagatavot skolotājus, lai viņi varētu īstenot karjeras izglītību dažāda vecuma bērnu un jauniešu grupās (laikā posmā no 2007. līdz 2010.gadam 3800 skolotāju būs apguvuši profesionālās pilnveides kursus),
- izstrādāt karjeras izglītības īstenošanai nepieciešamos metodiskos materiālus,
- sagatavot augstskolās karjeras konsultantus (laika posmā no 2008. līdz 2010.gadam karjeras konsultanta kvalifikāciju valsts budžeta studiju vietās būs ieguvuši vismaz 75 cilvēki),
- izveidot 10 jaunus informācijas un karjeras attīstības atbalsta centrus izglītības iestādēs ieviest 38 informācijas un karjeras izglītības centrus un uzlabot esošo karjeras attīstības atbalsta centru darbību. Palielināt jau izglītības iestādēs esošo informācijas un konsultāciju centru sniegto pakalpojumu skaitu un kvalitāti, kā arī to atbilstībā iedzīvotāju interesēm un vietējās

---

³⁷ 08.04.2008. MK sēdes protokols Nr.22, <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/mksedes/saraksts/protokols/?protokols=2008-04-08>

sabiedrības vajadzībām. Bija paredzēts, ka karjeras izglītības pasākumos iesaistīs vismaz 500 000 bērnu un jauniešu, kuru apmācībai tiktu izmantots kāds no pilnveidotajiem vai no jauna izstrādātajiem informatīvajiem materiālu komplektiem,

- vismaz divas reizes gadā organizēt Karjeras attīstības atbalsta sistēmas (KAAS) dalībnieku sanāksmes, kā arī rīkot vismaz vienu konferenci karjeras attīstības jomā.

Sasniegtais

Lai sekmētu Latvijas konkurētspējas izaugsmi un bezdarba samazināšanos, karjeras attīstības atbalsta sistēmas (KAAS) resursu efektīvākai izmantošanai un indivīdam sniegtā atbalsta uzlabošanai tika izveidota Sadarbības padome, kurā darbojas pārstāvji no 13 institūcijām, t.sk., IZM, LM, EM un LDDK.

2007.gadā izveidota Nacionālā izglītības iespēju datubāze „NIID.LV”, kuras mērķis ir sniegt informāciju par izglītības iespējām Latvijā. Datubāzē ir pieejama informācija par studiju programmām augstākās izglītības, profesionālās izglītības, kā arī pieaugušo izglītības iestādēs.

Izglītības politikas īstenošanas ietvaros ir aktīvi strādāts, lai nodrošinātu to cilvēku skaita pieaugumu, kas ir ieguvuši karjeras konsultanta kvalifikāciju. Laika posmā no 2009. līdz 2012.gadam karjeras konsultanta kvalifikāciju ieguva vismaz 110 cilvēku (pārsniegts rezultatīvais rādītājs par 46%). Šī rezultatīvā rādītāja sasniegšanu stipri ietekmēja valsts nodrošinātais finansiālais atbalsts studentiem, kas izvēlējās iegūt karjeras konsultanta kvalifikāciju. Ir sasniegts mērķis izstrādāt vismaz vienu informatīvo vai metodisko materiālu (arī e-formā), kas būtu paredzēts karjeras izglītības īstenošanai. Precīzāk, 2011.gadā izstrādāti četri informatīvie, viens mācību un viens metodiskais palīglīdzeklis skolotājiem darbam ar vecākiem „Mans bērns izvēlas karjeru”, 2012.gadā izveidota multimediju vietne „Profesiju pasaule” - gan kā informatīvs atbalsts skolotājiem, lai iepazīstinātu bērnus ar daudzveidīgo darba pasauli, gan jauniešiem patstāvīgai lietošanai un izstrādāts metodiskais palīglīdzeklis „Darbs ar riska grupas bērniem izglītības procesā”. Šo materiālu izveide ir palīdzējusi uzlabot jau esošo informācijas un konsultācijas centru sniegto pakalpojumu kvalitāti. Nodrošināta pedagoģu-karjeras konsultantu darbība vispārējās izglītības iestādēs, 2012.gadā strādājot 54 pedagoģiem-karjeras konsultantiem.

Attīstības periodā nav izdevies sasniegt noteikto mērķi: 3800 skolotāju apguvuši profesionālās pilnveides kursus karjeras izglītības īstenošanā, un nav izveidoti 48 karjeras informācijas centri profesionālajās un vispārējās vidējās izglītības iestādēs. Nav bijis iespējams iesaistīt karjeras izglītības pasākumos 500 000 bērnu un jauniešu, kā bija plānots. Šo mērķu sasniegšanu ir kavējis finansējuma samazinājums. Pasākumu īstenošanu karjeras izglītības pilnveidei ietekmēja arī tas, ka atbilstoši MK 2009.gada 21.aprīļa sēdes protokola Nr.25 37.§ 1.8. un 1.9.punktam tika atlikta 1.2.2.2.1.apakšaktivitātes „Profesionālās orientācijas un karjeras izglītības attīstība izglītības sistēmā” un 1.2.2.2.2.apakšaktivitātes „Profesionālās orientācijas un karjeras izglītības pieejamības palielināšana jauniešiem, profesionāli orientētās izglītības attīstība” īstenošana, tās izņemot no aktivitātes finansējuma.

2012.gadā IZM uzsāka koncepcijas „Karjeras attīstības atbalsta sistēmas paplašināšana” izstrādi, kuras mērķis ir apgūt prasmes un attīstīt pašnovērtējuma spējas dažādos dzīves posmos, izziņāt iespējas un nosacījumus, plānot izglītības un karjeras virzienu, pieņemt lēmumu plāna īstenošanai.

Problēmas

Ir nepieciešams finansiālais nodrošinājums, lai visi Latvijas novadi būtu nodrošināti ar karjeras konsultantiem. Ir jāturpina karjeras izglītības saturs un atbalsta sistēmas izveide. Nepieciešams ņemt vērā darba tirgus vidējā termiņa un ilgtermiņa prognozes un veikt attiecīgās izmaiņas izglītības sistēmā (tajā skaitā izmaiņu veikšanu studējošo skaita proporcijā). Ekonomikas ministrija prognozē³⁸, ka 2020.gadā humanitāro un sociālo zinātņu speciālistu skaits pārsniegs pieprasījumu, taču pieprasījums pēc inženierzinātņu un IKT speciālistiem ievērojami pārsniegs piedāvājumu. Tiek uzskatīts, ka uzlabojumi, kas veicami vidējā izglītībā, ir saistīti ar vajajām zināšanām eksaktajos un dabaszinību mācību priekšmetos, kā arī vājo izpratni par karjeras iespējām.

³⁸ Ekonomikas ministrija „Darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozes” (15.05.2013).

4.7. Rīcības virziens „Profesionālās izglītības sistēmas modernizācija un prestiža paaugstināšana”

Eiropas Parlamenta 2011.gada 8.jūnija rezolūcijā par Eiropas sadarbību profesionālās izglītības un apmācības jomā teikts, ka profesionālajai izglītībai un apmācībai, kas vērstas uz audzēkņu individuālām vajadzībām, ir īpaša nozīme, lai paplašinātu personu iespējas reaģēt uz konkurences spiedienu, paaugstināt dzīves līmeni, veicināt sociālekonomisko kohēziju un labāku integrāciju, it sevišķi specifisku personu grupu, piemēram, migrantu, personu ar invaliditāti vai priekšlaicīgi mācības pārtraukušo skolēnu un mazāk aizsargātu sieviešu grupu, integrāciju.

Plānotais

Rīcības virzienā „Profesionālās izglītības sistēmas modernizācija un prestiža paaugstināšana” tika izvirzīti šādi uzdevumi, darbības rezultāti un rezultatīvie rādītāji: izveidot papildu nodarbību kompleksu audzēkņiem ar sliktām zināšanām vispārīzglītojošos mācību priekšmetos un vājām pamatprasmēm, lai paaugstinātu viņu motivāciju mācīties; veikt profesionālās orientācijas pasākumus potenciālajiem reflektantiem un adaptācijas pasākumus 1.kursa audzēkņiem, tādā veidā nodrošinot, ka no 1.kursa atskaitīto profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaits nepārsniedz 10%; izstrādāt jaunas vai pilnveidot esošās profesionālās izglītības programmas, kurās būtu iesaistīti 4000 izglītojamie; uzlabot profesionālās izglītības satura izstrādes procesu, īpaši uzsverot profesiju standartu ekspertīzi; izstrādāt jaunus vai aktualizēt 80 profesiju standartus; palielināt rajona pašvaldību un plānošanas reģionu un darba devēju līdzdalību un atbildību profesionālās izglītības pieejamības nodrošināšanā, darba devējiem iesaistoties mācību satura izstrādē un profesiju standartu ekspertīzē; izveidot fondu, kas atbalsta darba devēju iesaisti profesionālo studiju programmu īstenošanā; veicināt izglītības institūciju sadarbību ar darba devēju organizācijām, t.sk. paaugstināt reģionālo trīspusējo sadarbības padomju darbības efektivitāti; nodrošināt efektīvu Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes un reģionālās trīspusējās sadarbības padomes darbu; izveidot teritoriālās bāzes vietas mācību prakšu īstenošanai visos reģionos, kā arī nodrošināt to, ka 100% izglītojamie ir izgājuši praksi uzņēmumos un iestādēs; palielināt valsts budžeta līdzekļus mācību grāmatu un metodisko materiālu iegādei profesionālās izglītības iestādēs, kā rezultātā tiktu izstrādāti 10 mācību metodisko materiālu komplekti izglītības programmu apguvei un 10 komplekti ar izglītības programmas un eksaminācijas saturu; paaugstināt par 2,7% izglītojamo īpatsvaru profesionālās izglītības programmās (% no pamatizglītības absolventu skaita gadā), kā arī sasniegt stāvokli, kad profesionālās izglītības iestāžu absolventu īpatsvars bezdarbnieku kopskaitā nepārsniedz 4%.

Sasniegtais

2010.gadā apstiprinātas „Profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijas pamatnostādnes 2010.–2015.gadam”³⁹, kuru mērķis ir nodrošināt turpmāku profesionālās izglītības sistēmas strukturālo reformu īstenošanu, optimizējot profesionālās izglītības iestāžu skaitu un izvietojumu reģionos, kā arī veicot to diferenciaciju, izveidot modernu, mūsdienu prasībām atbilstošu profesionālās izglītības materiāli tehnisko nodrošinājumu, sekmēt visu veidu resursu efektīvāku izmantošanu, paaugstinot profesionālās izglītības kvalitāti un pieejamību. Profesionālās izglītības iestādes tiek diferencētas šādā veidā: profesionālās izglītības kompetences centrs; profesionālās izglītības iestāde ar specializāciju; profesionālās izglītības iestāde pamatiemaņu apgūšanai un izglītības iestādes ar integrētām vispārīzglītojošām un profesionālās izglītības programmām. Tika īstenota iestāžu tīkla optimizācija, izveidojot profesionālās izglītības kompetences centrus (sešus) un vērtējot iespējas nodot profesionālās izglītības iestādes pašvaldībām. Vienlaikus veikti pasākumi profesionālās izglītības iestāžu veidu precizēšanā. Saskaņā ar grozījumiem Profesionālās izglītības likuma 16.pantā⁴⁰ ir noteikti šādi profesionālās izglītības iestāžu veidi: profesionālā pamatskola, arodskola, profesionālā vidusskola, tehnikums, koledža.

IZM padotībā patlaban ir 38 profesionālās izglītības iestādes. Paredzēts, ka līdz 2015.gada 31.decembrim IZM padotībā būs 30 profesionālās izglītības iestādes. Optimizācijas noteicošie faktori ir: demogrāfiskā situācija, audzēkņu tagadējais un paredzamais skaits, skolu kapacitāte un paredzamais piepildījums, skolu ēku tehniskais stāvoklis, pašvaldību vēlme pārņemt profesionālās izglītības iestādes

³⁹ 06.01.2010. MK rīkojums Nr.5 „Par Profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijas pamatnostādņēm 2010.-2015.gadam”, <http://www.likumi.lv/doc.php?id=203373>

⁴⁰ 19.04.2012. „Grozījumi Profesionālās izglītības likumā”, <http://likumi.lv/doc.php?id=247256>

savā padotībā, veidojot izglītības iestādes, kur vienuviet tiek īstenotas vispārējās izglītības un profesionālās izglītības programmas.

Pārskata periodā tika noteikts mērķis – panākt 6% pieaugumu izglītojamo īpatsvarā profesionālajās izglītības programmās, kā arī nodrošināt, ka profesionālo izglītības iestāžu absolventu īpatsvars bezdarbnieku kopskaitā nepārsniegtu 4%. Ir novērojams izglītojamo īpatsvara profesionālajās izglītības programmās pieaugums par 5,7%, kas nozīme – rezultatīvais rādītājs ir gandrīz sasniegts. Mazāk sasniegts rādītājs ir profesionālās izglītības iestāžu absolventu īpatsvara samazināšanā. 2013.gada 1.ceturksnī 32.3% no visiem bezdarbniekiem bija ar arodizglītību vai profesionālo vidējo izglītību.

Nav izdevies sasniegt rezultatīvo rādītāju, kas paredzēja, ka no 1.kursa atskaitīto profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaits nepārsniedz 10%. 2011./2012.mācību gadā no 1.kursa tikai atskaitīti 2265 audzēkņi, kas bija 19.5% no visiem 1.kursa studentiem. Sekmējot profesionālās izglītības programmu pilnveidi, nodrošināta to licencēšana.

Tika izveidotas 12 Nozaru ekspertu padomes, kā arī izstrādātas jaunas vai pilnveidotas esošās profesionālās izglītības programmas: 2011.gadā - 137 programmas, bet 2012.gadā - 194 programmas, tādā veidā izpildot rezultatīvos rādītājus par izglītības programmu sagatavošanu. Uz 2013.gada 1.jūniju ir izstrādāti 48 profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas pamatprasības. Veicinot audzēkņu profesionālo attīstību, nodrošinātas prakses vietas visos reģionos: 1.2.1.1.3.apakšaktivitātes „Atbalsts sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai un īstenošanai” ietvaros 9949 audzēkņi izgājuši mācību prakses ārpus izglītības iestādes.

Izstrādāti MK 2012.gada 20.novembra noteikumi Nr.785 „Mācību prakses organizēšanas un apdrošināšanas kārtība”⁴¹, kas aktualizē mācību prakses organizācijas jautājumus, kā arī nosaka profesionālās kvalifikācijas, kuras iegūstot, veicama obligāta izglītojamo apdrošināšana pret nelaiemes gadījumiem mācību prakses laikā. Sekmējot jauniešu nodarbinātību un ātrāku iekļaušanos darba tirgū, izstrādātas jaunas vai pilnveidotas esošās profesionālās (1–1,5 gadīgās) programmas.

2012.gada decembrī noslēgts Memorands par sadarbību profesionālajā izglītībā un apmācībā Eiropā starp Vācijas Federatīvās Republikas Federālo izglītības un pētniecības ministriju, Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministriju, Spānijas Karalistes Izglītības, kultūras un sporta ministriju, Portugāles Republikas Izglītības un zinātnes ministriju, Grieķijas Republikas Izglītības, reliģisko lietu, kultūras un sporta ministriju, Slovākijas Republikas Izglītības, zinātnes, pētniecības un sporta ministriju un Itālijas Republikas Izglītības ministriju.

Vērtējot izglītojamo īpatsvaru vispārējā vidējā izglītībā un profesionālajā vidējā izglītībā, var secināt, ka arvien vairāk pamatskolas absolventu izvēlās turpināt mācības profesionālās izglītības iestādē: 2007./2008.mācību gadā izglītojamo skaita attiecība vispārējā/profesionālā izglītībā (%) bija 70,47 / 29,53; bet 2012./2013.gadā jau 60,86/39,14.

Problēmas

Ir jāturpina darbs pie profesionālās izglītības pievilcības paaugstināšanas, tādā veidā palielinot audzēkņu skaitu profesionālajās vidējās izglītības programmās. Nepieciešams samazināt to audzēkņu skaitu profesionālajās vidējās izglītības iestādēs, kuri ir atskaitīti nesekmības vai nodarbinātības neapmeklēšanas dēļ. Tāpat ir jāstrādā pie sadarbības stiprināšanas ar darba devējiem profesionālās izglītības programmu īstenošanā, t.sk. prakšu nodrošināšanā. Šie pasākumi palīdzēs sasniegt NAP 2014.-2020.gadam noteikto mērķi - 50/50 izglītojamo proporciju vispārējās vidējās izglītības un profesionālās izglītības programmās pēc pamatzglītības ieguves.

4.8. Rīcības virziens „Augstākās izglītības konkurētspējas uzlabošana”

Gan Eiropas līmenī, gan arī individuālo dalībvalstu līmenī pēdējos gados ir palielināts uzsvars iegūt augstāko izglītību, lai palielinātu to darbaspēka daļu, kam ir augstas prasmes. Augsti kvalificēts darbaspēks ir daļa no „Eiropas 2020” stratēģijas, lai nodrošinātu ilgtspējīgu izaugsmi.

Plānotais

---

⁴¹ 20.11.2012. MK noteikumi Nr.785 „Mācību prakses organizēšanas un apdrošināšanas kārtība”, <http://likumi.lv/doc.php?id=252862>

Rīcības virziena „Augstākās izglītības konkurētspējas uzlabošana” ietvaros plānotais:

- izveidot augstākajā izglītībā salīdzināmu un ar 2005.gadā Bergenā ministru konferencē apstiprinātu Eiropas Aptverošo kvalifikāciju ietvarstruktūru savienojamu kvalifikāciju ietvarstruktūru;
- adaptēt Latvijā ES valstīs lietoto Kopienas sistēmas „Europass” dokumentāciju;
- sagatavot struktūras modeli studiju programmu sadalījumam atbilstoši darba tirgus pieprasījumam un tautsaimniecības attīstības vajadzībām (rezultātā augstskolu absolventu īpatsvars bezdarbnieku kopskaitā nebūtu lielāks par 1,5%);
- palielināt studējošo kredīta apmēru no 60 LVL līdz 120 LVL mēnesī un palielināt vietu skaitu, kur studiju kredīts tiek dzēsts no valsts budžeta līdzekļiem.
- Vienlaikus, pamatojoties uz 2004.gadā izstrādātajiem principiem, izveidot Latvijai kvalifikāciju ietvarstruktūru, kuras pamatā ir studiju rezultāti un kompetences un kas ir saskaņota ar Eiropas atvērto kvalifikāciju ietvarstruktūru. ;
- pakāpeniski pārstrukturēt augstskolu programmas, raksturojot iegūstamo kvalifikāciju un katru programmas sastāvdaļu ar iegūstamajiem studiju rezultātiem;
- palielināt stipendiju saņēmēju skaitu un studiju kredītu apmaksu;
- izveidot stipendiju fondus, piesaistot individuālos un privāto uzņēmumu līdzekļus, nodrošināt šī stipendiju fonda pieaugumu vismaz par 5% gadā;
- palielināt darba devēju līdzdalību studiju programmu akreditācijas procesā un prakšu organizēšanā (rezultātā darba devēji līdzdarbotos visu studiju programmu akreditācijā);
- palielināt budžeta vietu skaitu dabaszinātnēs, inženierzinātnēs, medicīnā un vides zinātnēs, lai valsts budžeta vietu skaits šajās nozarēs būtu vismaz 51% no valsts budžeta vietu kopskaita;
- plānot atbalstu augstākās kvalifikācijas speciālistu (maģistru, doktoru) sagatavošanai atbilstoši mūsdienīgu prasībām, piesaistot ES struktūrfondu līdzekļus, kā arī šim mērķim nodrošināt pētniecisko aprīkojumu un materiālus maģistrus un doktora studiju vajadzībām;
- veidot zināšanu ekonomikai nozīmīgas starpnozarju studiju programmas, attīstot sadarbību ar tautsaimniecības struktūrām;
- katru gadu palielināt studiju izmaksu koeficientu par 1/10 daļu, lai valsts budžeta finansējamo studiju vietu finansiālais nodrošinājums 2007.gadā būtu vismaz 83% no optimālā, 2010.gadā – 95% no optimālā;
- nodrošināt valsts budžeta finansējumu augstākajai izglītībai procentos no iekšzemes kopprodukta 2007.gadā – vismaz 0,8%, 2010.gadā – vismaz 1,5%; bet valsts budžeta finansējuma apjomu uz vienu studējošo no valsts budžeta līdzekļiem 2007.gadā – vismaz 2700 LVL, 2010.gadā – vismaz 4000 LVL.

Sasniegtais

Lai sekmētu augstākās izglītības un zinātnes sektora stratēģisko attīstību, kvalitātes un starptautiskās konkurētspējas paaugstināšanos, kā arī valsts budžeta līdzekļu efektīvu izlietošanu, 2010.gadā tika izstrādāts un apstiprināts MK „Pasākumu plāns nepieciešamajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē 2010.– 2012.gadam”⁴². Pasākumu plānā tika noteikti pasākumi, kas veicinātu studiju un zinātniskās darbības kvalitātes uzlabošanu, atbildības, resursu izmantošanas efektivitātes un atdeves paaugstināšanu, eksportspējas un starptautiskās konkurētspējas paaugstināšanu, kā arī sasaistes ar tautsaimniecību un inovatīvās darbības stiprināšanu.

2011.gada 1.augustā stājās spēkā likums „Grozījumi Augstskolu likumā”⁴³, kurā ir ietverti nosacījumi augstākās izglītības kvalitātes paaugstināšanai, normas par studiju virzienu akreditāciju, stingrākas prasības augstskolu dibināšanai, kā arī augstskolām ir noteiktas tiesības veidot un īstenot kopīgas studiju programmas ar citu valstu augstskolām ES valodās un izsniegt kopīgus diplomus, u.c. grozījumi.

2012.gadā veikti pasākumi, lai pārietu uz jaunu augstākās izglītības ārējās kvalitātes novērtēšanas sistēmu, ieviešot studiju virzienu akreditāciju. Tika sagatavota normatīvā bāze studiju virzienu akreditācijas modelim – apstiprināti augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi⁴⁴, kas paredz, ka 2013.gadā augstskolu un koledžu studiju virzienu akreditācijas norisi organizē IZM vai

⁴² 05.08.2010. MK rīkojums Nr.458 „Par Pasākumu plānu nepieciešamajām reformām augstākajā izglītībā un zinātnē 2010.-2012.gadam”, <http://www.likumi.lv/doc.php?id=214704>

⁴³ 14.07.2011. „Grozījumi Augstskolu likumā”, <http://likumi.lv/doc.php?id=233707>

⁴⁴ 25.09.2012. MK noteikumi Nr.668 „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi”, <http://likumi.lv/doc.php?id=252142>

tās pilnvarota institūcija, kā arī studiju programmu licencēšanas noteikumi, paredzot, ka pilnvarotās akreditācijas institūcijas funkcijas var veikt pati IZM, precizēts akreditācijas un licencēšanas pakalpojumu cenrādis un apstiprināts Studiju akreditācijas komisijas sastāvs. Paredzams, ka, sākot ar 2014.gadu, akreditācijas veikšanai augstskolas pašas varēs izvēlēties kādu no EQAR reģistrētajām Eiropas akreditācijas institūcijām. Paraleli tiek izvērtēta iespēja veidot nacionālu akreditācijas institūciju, kura atbilst EQAR izvirzītajiem kritērijiem.

Lai izvērtētu augstākās izglītības studiju programmu kvalitāti, resursu pietiekamību un ilgtspēju, tika nodrošināta ESF projekta „Augstākās izglītības studiju programmu izvērtēšana un priekšlikumi kvalitātes paaugstināšanai” īstenošana. Starptautiskie eksperti ir izvērtējuši 29 studiju virzienos ietilpstošās 857 programmas un snieguši ieteikumus augstākās izglītības politikas veidotājiem, augstākās izglītības iestāžu vadībai un studiju programmu direktoriem, lai uzlabotu augstākās izglītības kvalitāti un efektivitāti. Studiju programmu izvērtēšanas rezultātā sagatavoti ekspertu ieteikumi turpmākai studiju programmu pilnveidei, uzlabošanai, attīstībai, konsolidācijai, slēgšanai, starptautiskās konkurētspējas veicināšanai, resursu efektīvai izmantošanai un finansēšanai no valsts budžeta līdzekļiem, kā arī tiks sagatavotas rekomendācijas studiju programmu vērtēšanas un akreditācijas procesa pilnveidošanai, normatīvo aktu sistēmas uzlabošanai.

Lai nodrošinātu studiju programmu atbilstību tautsaimniecības vajadzībām un Latvijas ekonomiskās attīstības interesēm, ir uzsākts darbs pie augstākās izglītības nozaru pārstrukturizācijas pasākumiem, kas vērsti uz studējošo skaita proporcijas maiņu atbilstoši darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm, pakāpeniski mainot no valsts budžeta finansēto studiju vietu sadalījumu, ņemot vērā tajā skaitā speciālistu trūkumu valstij prioritārās nozarēs. Veidojot zināšanu ekonomikai nozīmīgas starpnozaru studiju programmas un attīstot sadarbību ar tautsaimniecības struktūrām, licencētas ekonomikai nozīmīgas studiju programmas – ražošanas inženierzinības un vadība, vides inženierzinātne, finanšu inženierija, inovācijas un produktu attīstība uzņēmējdarbībā, u.c.

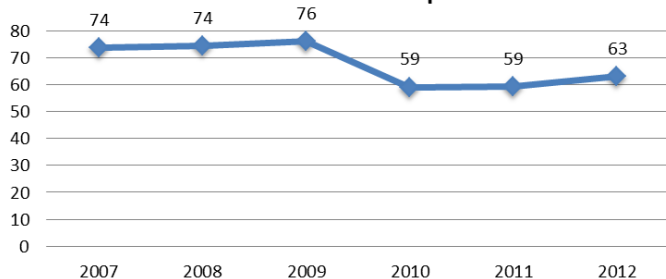
2012.gadā tika veikti sagatavošanās darbi, lai izstrādātu principiāli jaunu finansēšanas modeli, pamatojoties uz detalizēti veikto analīzi un starptautiskā līmeņa ekspertu vērtējumiem. IZM ir sagatavojusi nepieciešamo dokumentāciju, lai izsludinātu iepirkumu konkursu par augstākās izglītības finansēšanas modeļu izstrādi, kas veicinās maksimālu augstākās izglītības pieejamību, tās starptautiskās konkurētspējas objektīvi novērtējamu kāpumu un taisnīgumu, juridisko, ekonomisko, finanšu, sociālo un citu risku izvērtēšanu, kā arī ieviešanas scenāriju izstrādi.

Palielināta darba devēju līdzdalība studiju programmu akreditācijas procesā un prakšu organizēšanā. Akreditācijas procesā iesaistīti profesionālo organizāciju pārstāvji, darba devēju pārstāvji, arodbiedrību pārstāvji, valsts institūciju pārstāvji. Darba devēju pārstāvis piedalās katras profesionālās studiju programmas novērtēšanas komisijā. Darba devēju pārstāvis ir iekļauts arī Augstākās izglītības padomes sastāvā un piedalās augstskolu akreditācijas veikšanā. Lai palielinātu darba devēju lomu profesionālo augstākās izglītības studiju programmu izstrādē, studiju rezultātu formulēšanā un programmu atbilstības novērtēšanā, kā arī iesaistīšanu studiju rezultātu pārbaudē u.c. 2012.gada 9.novembrī IZM un Latvijas Darba devēju konfederācija parakstīja sadarbības memorandu par efektīvu un atklātu sadarbību augstākās izglītības un zinātnes reformu plānošanas un īstenošanas procesā.

Lai nodrošinātu nepieciešamo reformu turpināšanu augstākajā izglītībā un zinātnē saskaņā ar Latvijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem uzdevumiem augstākās izglītības un zinātnes jomā, 2013.gadā IZM izstrādāja Augstākās izglītības un zinātnes attīstības pasākumu plāna projektu 2013.gada 2.pusgamam un 2014.gadam. Pasākumu plāna projekts ir virzīts uz galveno mērķi - nodrošināt kvalitatīvu, starptautiski konkurētspējīgu un zinātnē balstītu augstāko izglītību, ko īsteno efektīvi pārvaldītas institūcijas ar konsolidētiem resursiem. Tajā ir paredzēti konkrēti pasākumi trīs galvenajos rīcības virzienos: (1) studiju un zinātniskās darbības kvalitātes paaugstināšana; (2) augstākās izglītības sektora resursu efektīva izmantošana un integrācija ar zinātņi; (3) augstākās izglītības un zinātnes internacionalizācija un starptautiskās konkurētspējas paaugstināšana.

Ekonomiskās krīzes sekas būtiski samazināja iespēju sasniegt izvirzītos finansiālos mērķus augstākās izglītības konkurētspējas uzlabošanai. Nav bijis iespējams sasniegt valsts finansējumu augstākajai izglītībai 1,5% apmērā no IKP un nodrošināt vismaz 4000 LVL lielu finansējuma apjomu uz vienu studējošo no valsts budžeta līdzekļiem. Taču ir sekmīgi izpildīti citi izvirzītie uzdevumi, t.sk. laika posmā no 2007. līdz 2012.gadam palielināts valsts budžeta finansēto vietu skaits prioritārajās jomās.

**Valsts budžeta vietu skaits prioritārajās nozarēs,
% no budžeta vietu kopskaita**

Piesaistot individuālos un privāto uzņēmumu līdzekļus ir izveidots stipendiju fonds, kas ir pieaudzis vidēji par vairāk kā 5% gadā. Ir izveidotas zināšanu ekonomikai nozīmīgas starpnozaru studiju programmas. ESF stipendijas tiek nodrošinātas maģistrantūras un doktorantūras studentiem.

Problēmas

Nākamajā plānošanas periodā ir nepieciešams pievērst pastiprinātu uzmanību absolventiem (bakalaura un maģistra grādu ieguvējiem), kuri 18 mēnešus pēc absolvēšanas nav spējīgi atrast darbavietas. Jāpalielina studējošo īpatsvars dabaszinātnēs un inženierzinātnēs no kopējā studējošo skaita, kā arī būtu jāpalielina to studentu skaits, kas studē starptautiskajās programmās. Stratēģijas „Eiropa 2020” viens no mērķiem augstākajā izglītībā ir panākt, ka 40% no cilvēkiem vecuma grupā 30-34 gadi ir ieguvuši augstāko izglītību (Latvijas NRP šis rādītājs ir 34-36%), un šis mērķis ir iekļauts arī NAP 2014.-2020.gadam, kā arī attīstības stratēģijā „Latvija 2030”. Attīstības stratēģijā „Latvija 2030” ir noteikts mērķis sasniegt vairāk kā 10% ārvalstu studentu īpatsvaru augstskolās.

4.9. Rīcības virziens „Zinātnes un pētniecības lomas palielināšana augstskolās”

Zinātnes un tehnoloģiju attīstības politikas galvenais mērķis ir veidot zinātni un tehnoloģijas kā pilsoniskās sabiedrības, ekonomikas un kultūras ilgtermiņa attīstības pamatu, nodrošinot zināšanu ekonomikas īstenošanu un ilgtspējīgu tās izaugsmi. Zinātnes un tehnoloģiju attīstības politikas pamatprincipi paredz, ka zinātne un pētniecība ir konkurētspējīgas augstākās izglītības un zināšanu sabiedrības pamats, kā arī to, ka zinātnes un tehnoloģiju attīstība ir noteicošs faktors Latvijas ilgtspējīgas ekonomikas attīstībai, sabiedrības labklājības nodrošināšanai, vides un dabas resursu saglabāšanai.

Plānotais

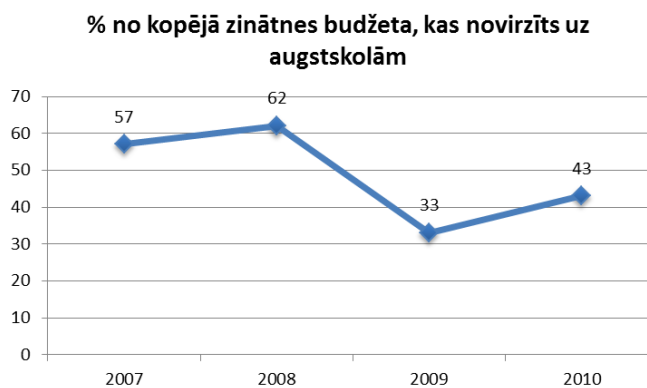
Rīcības virziena ietvaros tika paredzēts atbalstīt zinātni un pētniecību augstskolās, it sevišķi universitātēs, paredzot centralizētus stimulēšanas mehānismus. Viens no šādiem stimulējošajiem mehānismiem tika paredzēts vismaz 40% zinātnes vajadzībām iedalīto valsts budžeta līdzekļu novirzīšana pētniecībai augstskolās.

Sasniegtais

Zinātnes un pētniecības lomas palielināšanu augstskolās sekmē zinātnisko institūtu integrēšana tajās. 2007.gadā augstskolās bija 16 integrētie institūti: Latvijas Universitātes sastāvā – desmit, Rīgas Stradiņa universitātes sastāvā – viens, Rīgas Tehniskās universitātes sastāvā – viens, Latvijas Lauksaimniecības sastāvā – četri. 2008.gadā augstskolās turpināja darbību 14 zinātniskie institūti – publiskās aģentūras: Latvijas Universitātes sastāvā – deviņi, Rīgas Tehniskās universitātes sastāvā – viens, Latvijas Lauksaimniecības universitātes sastāvā – četri. 2013.gadā augstskolās darbojās 14 zinātniskie institūti – publiskās aģentūras: Latvijas Universitātes sastāvā – 9, Latvijas Lauksaimniecības universitātes sastāvā – 3, Vidzemes Augstskolas sastāvā – 1, Rīgas Tehniskās universitātes sastāvā – 1. Tātad ir pilnībā sasniegts mērķis augstskolās integrēt zinātniskos institūtus.

Ekonomiskās krīzes ietekmes un zinātnisko darbinieku novecošanās dēļ pētnieciskajā darbā strādājošo skaits, tostarp arī zinātnisko darbinieku skaits augstākās izglītības sektorā turpina samazināties: pēc CSP datiem 2007.gadā augstākās izglītības sektorā pētnieciskajā darbā bija nodarbināti 3 879 cilvēki pilna laika ekvivalenta izteiksmē (t.sk. 3 016 zinātniskie darbinieki), 2008.gadā – 3 776 cilvēki (t.sk. 3 032 zinātniskie darbinieki), 2009.gadā – 3 246 (t.sk. 2596 zinātniskie darbinieki).

Pētniecībai augstskolās no valsts budžeta līdzekļiem zinātnei novirzītais finansējums ir bijis svārstīgs (visvairāk to ietekmējusi ir ekonomiskā krīze). Pēc pēdējiem datiem, tas ir sasniedzis 43%, un tas nozīmē, ka rezultatīvais rādītājs (40%) ir sasniegts.

Problēmas

Salīdzinot starptautiski, Latvijas finansējums apjoms R&D (Research and Development) attīstībai ir zems. R&D intensitāte ir 0,6% no IKP, un tas ir viens no zemākajiem rādītājiem ES. Šo rādītāju ir nepieciešams uzlabot. Ir nepieciešama arī pastiprināta zinātnieku, inženieru un tehnisko darbinieku sagatavošana.

4.10. Rīcības virziens „Darba tirgum atbilstošu praktisko iemaņu apguvei un mācību procesa nodrošināšanai nepieciešamās mācību un studiju materiālās bāzes pilnveide”

Lai izglītības iestādes spētu nodrošināt darba tirgum atbilstošu praktisko iemaņu apguvi, kā arī lai tiktu būtu nodrošināts kvalitatīvs mācību process, ir nepieciešams konstanti strādāt, lai to sakārtotu, modernizētu un aprīkotu ar nepieciešamo materiālo un tehnisko pie izglītības iestāžu sakārtošanas, modernizēšanas un aprīkošanas ar nepieciešamo materiāltechnisko bāzi.

Plānotais

Rīcības virziena „Darba tirgum atbilstošu praktisko iemaņu apguvei un mācību procesa nodrošināšanai nepieciešamās mācību un studiju materiālās bāzes pilnveide” ietvaros bija plānotais:

- nodrošināt nepārtrauktu valsts investīciju piesaisti izglītības iestāžu sakārtošanā un modernizēšanā;
- iekārtot vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu dabaszinātņu kabinetos modernu aprīkojumu. Bija paredzēts, ka 222 vidusskolās tiks iekārtoti dabaszinātņu kabineti (kopskaitā 888), kas būtu pieejami 42 577 vidusskolēniem, nodrošinot, ka 100% visi vidusskolēni kvalitatīvi apgūst dabaszinātnes;
- pilnveidot profesionālās izglītības iestāžu materiālo bāzi kvalitatīvai mācību priekšmetu un profesijas apguvei;
- modernizēt augstskolu materiālo un tehnisko nodrošinājumu atbilstoši darba tirgū pieejamām tehnoloģijām;
- izglītības iestāžu informatizācija un piekļuve internetam izveide, nodrošinot visām izglītības iestādēm pastāvīgu platjoslas tīkla pieslēgumu;
- 12 datoru nodrošināšana uz katriem 100 izglītojamiem;
- nodrošināt izglītības iestāžu infrastruktūru atbilstoši ES sanitārajām, higiēnas, ugunsdrošības u.c. prasībām un normām. Šī mērķa sasniegšanai katru gadu 30 izglītības iestādēs tika paredzēts veikt renovācijas darbus par Valsts investīciju programmas līdzekļiem.

Kā nozīmīgu rādītāju noteica izglītojamo skaita un pedagogu skaita attiecību 1:15, kā arī izmaksas 60 LVL apmērā uz vienu izglītojamo visās izglītības pakāpēs.

Sasniegtais

2004.–2006.gada plānošanas perioda ESF 3.2.2.aktivitātes ietvaros ar nepieciešamajām tehnoloģijām un mācību aprīkojumu modernizētā satura apgūšanai aprīkotas 50 izglītības iestādes. 2007.–2013.gada plānošanas periodā ERAF 3.1.3.1.aktivitātes ietvaros noslēgti līgumi ar visām pašvaldībām par dabaszinātņu kabinetu nodrošināšanu ar modernu aprīkojumu 225 vispārējās vidējās

izglītības iestādēs. 3.1.3.1.aktivitātes ietvaros 158 vispārējās izglītības iestādēs modernizēti 850 dabaszinātņu kabineti, no kuriem 136 aprīkoti ar ierīcēm, vielām, piederumiem u.c., 132 kabineti aprīkoti ar IT.

ERAF 3.1.1.1.aktivitātes 1.atlases kārtas ietvaros, infrastruktūras sakārtošanas darbi ir veikti 4 profesionālajās izglītības iestādēs, t.sk. vienā pašvaldības un vienā Kultūras ministrijas padotībā esošajā profesionālās izglītības iestādē. Vienā profesionālajā izglītības iestādē ir veikta mācību aprīkojuma modernizācija no valsts budžeta līdzekļiem.

Pilnveidojot profesionālās izglītības iestāžu materiālo bāzi kvalitatīvai mācību priekšmetu un profesijas apguvei, 2004.–2006.gada plānošanas periodā ar struktūrfondu atbalstu mācību materiālā bāze uzlabota 25 profesionālās izglītības iestādēs.

2007.–2013.gada plānošanas periodā tiek īstenota ESF 1.2.1.1.3.aktivitāte, kurā projektus īsteno 24 profesionālās izglītības iestādes, viens mācību centrs un divas valsts aģentūras. Aktivitātes ietvaros paredzēts uzlabot un aktualizēt mācību saturu un metodiskos materiālus, organizēt mācību prakses ārpus izglītības iestādes.

Lai modernizētu augstskolu materiālo un tehnisko nodrošinājumu atbilstoši darba tirgū pieejamām tehnoloģijām, laika posmā no 2004. līdz 2008.gadam izmantots ES struktūrfondu finansējums – deviņas augstākās izglītības iestādes nodrošinātas ar mūsdienīgu mācību aprīkojumu, iekārtām un lieldatora tīkliem, to skaitā sešas iestādes renovētas un divas – pielāgotas personām ar funkcionāliem traucējumiem. Savukārt ERAF 3.1.2.1.1.apakšaktivitātes ietvaros līdz 2011.gada 31.martam minētajā apakšaktivitātē ir pabeigti trīs projekti. Materiālā un tehniskā nodrošinājuma modernizācija veikta kopumā 19 augstskolās, kā arī modernizētas 14 augstākās izglītības iestādes.

Sekmējot izglītības iestāžu informatizāciju, palielinājies datoru skaits vispārīzglītojošajās dienas skolās un profesionālās izglītības iestādēs, bet samazinājies vakara (maiņu) skolās. Nodrošināta 100% piekļuve internetam izglītības iestādēs, tādā veidā pilnībā sasniedzot izvirzīto mērķi. ES sanitārajām, higiēnas, ugunsdrošības normām atbilst visas augstākās izglītības iestādes.

28 profesionālās izglītības iestādes daļēji atbilst ES prasībām (izmantojot ES struktūrfondu līdzekļus 2004.–2006.gadā modernizēti atsevišķi objekti: darbnīcas, kabineti), jo vēl nav izpildītas ugunsdrošības prasības, bet finanšu līdzekļi ugunsdrošības normu ievērošanai profesionālās izglītības iestādēs netika piešķirti, pamatojoties uz MK 2008.gada 28.oktobra sēdes protokollēmumu. Izglītības iestāžu pilnīga atbilstība ES prasībām būs nodrošināta pēc ERAF līdzekļu apguves.

Problēmas

Nākamajā plānošanas periodā ir jānodrošina dabaszinātņu kabinetu iekārtošana sākumskolās un pamatskolās. Tāpat svarīga ir profesionālās izglītības iestāžu infrastruktūras un aprīkojuma pilnveide atbilstoši īstenojamām profesionālās izglītības programmām darba tirgus attīstības tendenču kontekstā. Ir nepieciešams koncentrēties uz IKT iespēju izmantošanu izveidi dabaszinātņu, informātikas, matemātikas un lasītprasmes apgūšanai, kā arī izglītības iestāžu digitalizāciju, nodrošinot 800 izglītības iestādēm datorus.

4.11. Rīcības virziens „Izglītojamo ar speciālām vajadzībām iekļaušana izglītības sistēmā”

Iekļaujošas izglītības mērķis ir paplašināt pieejamību izglītībai un veicināt visu izglītojamo, kuri pakļauti izstumšanai, līdzdalību un iespējas, lai īstenotu savu potenciālu jo īpaši tādēļ, ka personām ar speciālām izglītības vajadzībām ir mazākas izredzes atrast darbu vai būt ekonomiski aktīvām nākotnē.

Plānotais

Rīcības virziena „Izglītojamo ar speciālām vajadzībām iekļaušana izglītības sistēmā” ietvaros bija iecerēts 1) izveidot Valsts speciālās izglītības centru, kura sastāvā darbojas Valsts pedagoģiski medicīniskā komisija, 2) nodrošināt speciālo izglītības atbalsta centru darbību reģionos, 3) izstrādāt dažādu līmeņu speciālās izglītības programmas un panākt atbilstošu mācību materiālu un metodisko nodrošinājumu. Bija plānots, ka 1) prioritāru atbalstu sniegs skolotāju tālākizglītošanai darbam ar skolēniem ar speciālām vajadzībām 2) katrā skolā nepieciešamības gadījumā būs nodrošināti speciāla pedagoga pakalpojumi, 3) speciālās izglītības iestādēs piedāvās arodizglītības programmas, atjaunos mācību kabinetus un skolas telpas, kā arī uzlabos mācību materiālo bāzi.

Īstenoto pasākumu rezultātā tika paredzēts, ka par 10% pieaug izglītojamo ar speciālām vajadzībām skaits, viņi ir integrēti vispārējās, profesionālajās un augstākās izglītības iestādēs. Speciālās izglītības atbalsta centros darbu uzsāk 32 pedagoģiski medicīniskās komisijas, 63 speciālās izglītības iestādēs tiek uzlabota mācību vide, 39 vispārējās izglītības iestādes ir pielāgotas izglītojamajiem ar kustību traucējumiem, kā arī ka ir palielinājies izglītojamo skaits, kuri izglītojas dzīvesvietā vai tās tuvumā.

Sasniegtais

Sekmējot izglītojamo ar speciālām vajadzībām iekļaušanu izglītības sistēmā, 2007.gada 2.aprīlī tika izveidots Valsts speciālās izglītības centrs, lai sekmētu izglītojamo spējam, veselības stāvoklim un attīstības līmenim atbilstošas izglītības iegūvi, kā arī koordinētu speciālās izglītības atbalsta sistēmas darbību Latvijā. Savukārt, saskaņā ar MK 2009.gada 29.maija rīkojumu Nr.357 „Par Izglītības satura un eksaminācijas centra, Valsts jaunatnes iniciatīvu centra un Valsts speciālās izglītības centra reorganizāciju un Valsts izglītības satura centra izveidi”⁴⁵ Valsts speciālās izglītības centrs tika reorganizēts un tā funkcijas pārņēma VISK.

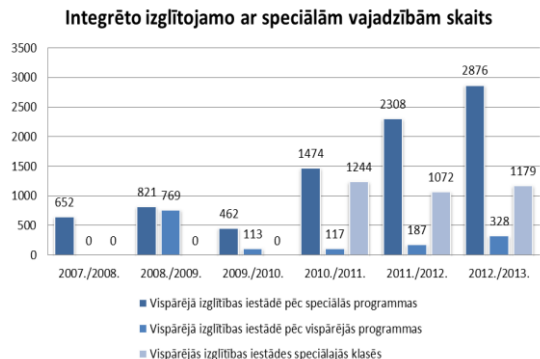
Pārskata periodā norisinājās valsts pedagoģiski medicīniskās komisijas sēdes, sagatavoti atzinumi par izglītības programmām, sniegtas konsultācijas, izplatīti Eiropas Speciālās izglītības attīstības aģentūras publicētie metodiskie materiāli. Sekmēta dalība starptautiskajos projektos, konferencēs, sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām. Izstrādātas speciālās pamatzglītības programmas un pedagoģu profesionālās pilnveides programmas.

Ar ESF līdzfinansēta projekta atbalstu, Balvos, Daugavpilī, Jēkabpilī, Jelgavā, Jūrmalā, Liepājā, Rīgā un Valmierā izveidoti iekļaujošas izglītības atbalsta centri, kuri nodrošina pedagoģiski medicīniskās komisijas funkcijas.

Izglītojamie ar speciālām vajadzībām nodrošināti ar atbilstošām mācību programmām, licencējot izglītības programmas, kā arī sekmēta izglītojamo ar speciālām vajadzībām integrēšana vispārējās izglītības iestādēs, nodrošinot katram konkrētajam audzēknim atbilstošas mācību iespējas vai nu vispārīglītojošo skolu vispārējās izglītības programmās, vispārējās izglītības iestādēs speciālās izglītības programmās vai speciālajās klasēs.

Avots: IZM

Avots: IZM

Nodrošinot atbalstu skolotājiem, kas strādā ar bērniem ar speciālām vajadzībām, īstenoti tālākizglītības kursi, nodrošinot 2.kvalifikācijas iegūvi pedagogiem darbam ar bērniem ar speciālām vajadzībām. Jau pastāvošajā atbalsta sistēmā integrēti asistenta pakalpojumi un palielināta speciālā pedagoga loma izglītības iestādēs.

Veicinot darba un sadzīves prasmju apguvi jauniešiem ar speciālām vajadzībām, speciālās izglītības iestādēs īstenota 51 profesionālās izglītības programma.

Pārskata periodā, izmantojot ERAF līdzfinansējumu, nodrošināta kabinētu un skolas telpu renovācija 50 speciālās izglītības iestādēs un skolu telpu pielāgošana 36 vispārējās izglītības iestādēs.

Problēmas

⁴⁵ 29.05.2009. MK rīkojums Nr.357 „Par Izglītības satura un eksaminācijas centra, Valsts jaunatnes iniciatīvu centra un Valsts speciālās izglītības centra reorganizāciju un Valsts izglītības satura centra izveidi”, <http://www.likumi.lv/doc.php?id=192851>

EK pasūtītājā pētījumā par personām ar speciālām vajadzībām un izglītību ES, ir secināts, ka neskatoties uz nepieciešamību izglītības sistēmām reaģēt uz dažādību un nodrošināt visu iedzīvotāju sekmīgu iekļaušanu izglītības sistēmā, bērni un jaunieši ar speciālām vajadzībām ES vien tiek bieži ievietoti nošķirtās izglītības iestādes vai arī vispārizglītojošās skolās, kurās netiek nodrošināts neatbilstošs pedagoģiskais atbalsts.⁴⁶

Ir pierādīts, ka personas ar speciālām vajadzībām, kas iegūst augstākās izglītības kvalifikāciju, darba tirgū joprojām ir nelabvēlīgā situācijā, taču tām ir lielākas iespējas iegūt darbu kā mazāk kvalificētām personām ar invaliditāti.⁴⁷ Šī iemesla dēļ ir turpināma personu ar speciālām vajadzībām iekļaušana vispārējās izglītības sistēmā, kas dos iespēju tām turpināt izglītību. Eiropā nav salīdzinošu datu par to, kāds skaits studentu ar invaliditāti iegūst augstāko izglītību, kāda ir to invaliditāte, un kādus rezultātus tie sasniedz. Arī Latvijā netiek centralizēti apkopoti dati par augstākajā izglītībā integrētajām personām ar speciālām vajadzībām, kā arī ne visas augstākās izglītības iestādes ir pielāgotas personām ar kustību traucējumiem. NAP 2014.-2020.gadam ietver uzdevumu veicināt sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju konkurētspēju un piekļuvi darba tirgum, nodrošinot aktuālu motivācijas, prasmju uzlabošanas un kompetenču celšanas, izglītības un sociālā atbalsta pakalpojumu pieejamību.

Lai nodrošinātu maksimāli efektīvu atbalstu personām ar speciālām vajadzībām, būtiski ir nodrošināt, ka vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs ir pedagoga palīgi, kā arī atbalsta personāla speciālisti. Aktuāla ir bērnu un jauniešu ar speciālām vajadzībām saskarsmes prasmju, socializēšanās un iekļaušanās sekmēšana, kā arī kompleksu integrācijas pasākumu izstrādāšana un piedāvāšana, lai veicinātu sabiedrības izpratni par šādas personu grupas ierobežojumiem un vajadzībām.

Nemot vērā pieaugošo audzēkņu ar speciālām vajadzībām iekļaušanu vispārizglītojošās skolās, nozīmīga ir vispārizglītojošo skolu un speciālo izglītības skolu pedagogu mijiedarbība un zināšanu pārnese, tādejādi sekmējot izpratni par personām ar speciālām vajadzībām.

4.12. Rīcības virziens „Atbalsta nodrošinājums izglītojamiem no sociālā riska grupām”

Sociālā nošķirtība ir viena no lielākajām problēmām, kuru risina Eiropa. Sociālās nošķirtības cēlonis ir samazināta pieeja izglītībai sociālā riska grupām. Lai nodrošinātu sabalansētu, harmonisku un ilgtspējīgu attīstību, Eiropas valstīm un līdz ar to Latvijai ir jāstrādā, lai nodrošinātu atbalstu izglītojamiem, kuri ir pakļauti sociālajam riskam.

Plānotais

Rīcības virzienā ietvaros tika plānots īstenot pedagoģiskās korekcijas pasākumus jauniešiem no sociālā riska grupām (t.sk. internātskolās), kas iekļautu pedagoģiskās korekcijas programmu un mācību metodisko līdzekļu izstrādi to īstenošanai; uzlabot profesionālās izglītības audzēkņu sociālos apstākļus, palielinot stipendijas vidēji līdz 40 LVL mēnesī; nodrošināt atbalsta pasākumus jauniešiem no nabadzīgām ģimenēm un sociālā riska grupām, sedzot dienesta viesnīcu pakalpojumus. Pilnveidojot izglītības ieguves iespējas ieslodzījuma vietās, tika paredzēts palielināt ieslodzījuma vietās apgūstamo profesionālās izglītības programmu skaitu par 15 un vispārējās izglītības programmu skaitu - par 10 programmām līdz 2010.gadam; kā arī nodrošināt ieslodzīto, kas apgūst izglītību, skaita pieaugumu vidēji par 15%. Veicinot bēgļu un patvēruma meklētāju izglītības iespējas, plānoja izglītības nodrošināšanu bēgļu un patvēruma meklētāju statusu ieguvušo un viesstrādnieku bērniem obligātās izglītības ieguves vecumā. Tika plānots uzlabot pedagoģiskās kompetences darbam ar dažādām mērķauditorijām (t.sk. cilvēki ar speciālām vajadzībām, personas no brīvības atņemšanas vietām, bēgļi, imigranti); palielināt atbalsta personāla – karjeras konsultantu, psihologu un sociālo pedagogu – lomu mācību un audzināšanas procesā, kā arī nodrošināt preventīvu darbību sociālās atstumtības riska mazināšanai un iekļaujošas izglītības attīstībai. Tāpat šī rīcības virziena rezultatīvie rādītāji noteica, ka 98% jauniešu obligātajā izglītības vecumā mācās un ka visi bēgļu un patvēruma meklētāju statusu ieguvušo un viesstrādnieku bērni obligātās izglītības ieguves vecumā ir iekļāvušies Latvijas izglītības sistēmā.

Sasniegtais

---

⁴⁶ „Education and Disability/Special Needs. Policies and practices in education, training and employment for students with disabilities and special education needs in the EU”, (2012).

⁴⁷ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-761_lv.htm?locale=fr

Līdz 2009.gadam Latvijā darbojās divas sociālās korekcijas iestādes – „Naukšēni” un „Strautiņi”. Pārskata perioda sākumā izglītības programmu apguve tajās tika nodrošināta 110 audzēkņiem. Ar 2009.gada 16.novembri IZM padotībā esošā sociālās korekcijas izglītības iestāde „Strautiņi” tika likvidēta, to pievienojot sociālās korekcijas izglītības iestādei „Naukšēni”.

Sociālās korekcijas izglītības iestādē „Naukšēni” tiek īstenotas 2 izglītības programmas. 2012.gada vidējais izglītojamo skaits sociālajā korekcijas izglītības iestādē „Naukšēni” bija 34. Lai uzlabotu profesionālās izglītības audzēkņu sociālos apstākļus, ir nodrošināts, ka profesionālās izglītības iestādēs izglītojamie saņem stipendiju. Pārskata perioda beigās noteiktās stipendijas apmērs no valsts budžeta līdzekļiem bija vidēji līdz 10 LVL.

Kopš 2006.gada ieslodzīto skaits, kas ieslodzījumā apgūst izglītību ir vidēji pieaudzis par 8,4%(rezultatīvais rādītājs nav izpildīts par 15%).

Avots: IVP

2012./2013.mācību gadā 1833 skolēnu apguva pedagoģiskās korekcijas programmas.

Ir nodrošinātas izglītības iespējas bēgļu un patvēruma meklētāju statusu ieguvušo un viesstrādnieku bērniem obligātās izglītības ieguves vecumā: 2007.gadā – vienam patvēruma meklētājam, 2008.gadā – pieciem patvēruma meklētājiem, 2009.gadā – septiņiem patvēruma meklētājiem, 2010.gadā – astoņiem patvēruma meklētājiem un 2011.gada pirmajā pusgadā – septiņiem patvēruma meklētājiem. 2011./2012.m.ācību gadā 10 nepilngadīgi patvēruma meklētāji ir mācījušies vispārējās izglītības iestādēs.

Ekonomiskā migrācija ir iespaidojusi to bērnu skaitu, kuri ir reģistrēti Latvijā, bet kuri nav reģistrēti nevienā izglītības iestādē. 2011./2012.mācību gadā no visiem obligātā izglītības vecumā esošajiem bērniem 95,1% bija reģistrēti kādā izglītības iestādē.

Uzlabojot pedagoģiskās kompetences darbam ar dažādām mērķa auditorijām (t.sk. ar cilvēkiem ar speciālām vajadzībām, personām no brīvības atņemšanas vietām, bēgļiem, imigrantiem), pedagogiem ir nodrošināti tālākizglītības kursi darbam ar skolēniem ar speciālām vajadzībām, darbam pedagoģiskās korekcijas klasēs, pedagoģijā, datorzinībās, izglītības programmu izveidē, saskarsmē.

Problēmas

Pēc 2010.gada Eurostat datiem Latvijā salīdzinājumā ar citām ES valstīm ir trešais lielākais to bērnu vecumā līdz 17 gadiem īpatsvars, kuri ir nabadzības un atstumtības riska grupā. Darbs pie atbalsta nodrošināšanas izglītojamiem, kuri ir sociālā riska grupās, jāturpina. NAP 2014. - 2020.gadam rīcības virzienā "Cienīgs darbs" ir noteikts uzdevums „uz resocializāciju vērstu pasākumu īstenošana ieslodzītajiem un kriminālsodu izcietušajiem to integrācijai sabiedrībā un darba tirgū”. Lai notiktu ieslodzīto integrācija sabiedrībā un darba tirgū ir jānodrošina ieslodzīto izglītošana. Tāpat šajā NAP rīcības virzienā ir formulēts arī šāds uzdevums: „Sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju un bezdarbnieku konkurētspējas un piekļuves darba tirgum veicināšana, nodrošinot aktuālu motivācijas, prasmju uzlabošanas un kompetenču celšanas, izglītības un sociālā atbalsta (t.sk. pagaidu darba iespējas) pakalpojumu pieejamību”. Lai veicinātu piekļuves darba tirgum cilvēkiem, kuri ir pakļauti sociālās atstumtības riskam, ir jānodrošina šo cilvēku izglītošana.

4.13. Rīcības virziens „Interese izglītības piedāvājuma paplašināšana”

Atbilstoši Izglītības likumā definētajam, interese izglītība ir personas individuālo izglītības vajadzību un vēlmju īstenošana neatkarīgi no vecuma un iepriekš iegūtās izglītības.⁴⁸ Tā ir cieši sasaistīta ar vispārējo izglītību, mācību un audzināšanas procesu kopumā, kā arī skolas un ģimenes sadarbību.

Plānotais

Rīcības virziena „Interese izglītības piedāvājuma paplašināšana” ietvaros plānotais:

⁴⁸ Izglītības likuma 1.pants.

- nodrošināt interešu izglītības programmu satura pilnveidi un jaunu daudzveidīgu programmu ieviešanu,
- palielināt interešu izglītības lomu,
- izveidot vienotu datubāzi par interešu izglītības programmu piedāvājumu, veikt interešu izglītības jomas izpēti un arī paaugstināt interešu izglītības kapacitāti ilgspējīgā attīstībā,
- izstrādāt ikgadējo rīcības plānu „Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku tradīciju saglabāšanai un pilnveidošanai” (interese izglītības programmās iesaistīto audzēkņu skaits attiecībā pret izglītojamo skaitu pieaugtu par 1,5% un ka 30% izglītības iestāžu audzēkņi iesaistīsies Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanā un pilnveidošanā).

Īstenoto pasākumu rezultātā 1) palielinātos interešu izglītības programmu piedāvājums, 2) aktualizētos īstenotie pasākumi interešu izglītības loma, 3) palielinātos nepieciešamās informācijas par interešu izglītības jomu un tās piedāvājumu klāsts, 4) būtu izstrādāti metodiskie ieteikumi interešu izglītības iestāžu speciālistiem un īstenoti divi pētījumi par interešu izglītības programmu pieejamību un piedāvājumu.

Sasniegtais

Pārskata periodā kopumā ir palielinājies interešu izglītības programmu piedāvājums, nodrošinot jaunu zināšanu, prasmju un iemaņu apguvi atbilstoši dažādu sociālo grupu vajadzībām.

Pārskata perioda noslēgumā Latvijā darbojās 48 interešu izglītības iestādes. Kaut arī 2009./2010.mācību gadā audzēkņu skaits interešu izglītības programmās strauji samazinājās, kas skaidrojams ar būtisku finansējuma samazināšanu pedagogu darba samaksai un ietekmēja interešu izglītības programmu īstenošanu izglītības iestādēs, turpmākajos gados bērnu un jauniešu iesaiste interešu izglītības programmās turpināja pieaugt, kaut arī kopējais skolēnu skaits vispārīzglītojošajās skolās samazinājās. Attiecībā uz iesaistīto audzēkņu kopskaitu jāmin, ka viens audzēknis, iespējams, ir iesaistījies vairākās interešu izglītības programmās.

Avots: IZM

Avots: IZM

Sekmējot interešu izglītības jomas izpēti piedāvājuma un pieprasījuma aspektā, 2007.gadā veikts pētījums „Interese izglītības pieejamība un piedāvājums Latvijā”. Pamatojoties uz pētījuma rezultātiem, kuros akcentētas interešu izglītības programmās iesaistīto audzēkņu iespējas veiksmīgāk izvēlēties profesiju un veidot savu karjeru, sadarbībā ar Valsts izglītības attīstības aģentūru izstrādāts ES līdzfinansēts projekts „Profesionālās orientācijas un karjeras izglītības attīstība izglītības sistēmā” (tas finanšu trūkuma dēļ netika virzīts īstenošanai).

Palielināta interešu izglītības loma Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā, pilnveidošanā un pieejamībā, nacionālās un valstiskās identitātes stiprināšanā, īpašu pievēršot uzmanību Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku sagatavošanu. Pārskata periodā katru gadu tika izstrādāts rīcības plāns „Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku tradīciju saglabāšanai un pilnveidošanai”, lai nodrošinātu sekmīgu Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku sagatavošanas procesu, kurā iesaistīti apmēram 80 000 audzēkņu un apmēram 3 000 pedagogu.

Interese izglītības jomā būtu nepieciešams skaidri definēt kvalitatīvas izglītības rezultātu, definējot saturu, procesu un vidi šāda rezultāta sasniegšanai, nodrošinot iespēju vērtēt interešu izglītības vietu Latvijas izglītības sistēmā un plānot tās turpmāko attīstību. Aktuāls ir arī jautājums par interešu izglītības nodrošinājumu arī IKT bāzi - atbilstoši 21.gadsimta prasībām, pastiprinātu uzmanību veltot zinātniskajai jaunradei.

4.14. Rīcības virziens „Profesionāli orientētas pieaugušo un neformālās izglītības attīstība”

Aktualizējoties jautājumam par mūžizglītību visā Eiropas izglītības telpā, arī Latvijā ir notikusi dažādu aktivitāšu plānošana un īstenošana, lai sekmētu pieaugušo, izglītības,, t.sk. neformālās, attīstību. EK ir atzīmējusi, ka ekonomiskā krīze ir skaidri iezīmējusi pieaugušo izglītības lielo nozīmi stratēģijas „Eiropa 2020” mērķu sasniegšanā.⁴⁹ Atbalsts pieaugušo dalībai daudzveidīgajos izglītības pasākumos tiešā veidā ietekmē arī nodarbinātības mērķa rādītāja sasniegšanu, jo mazina strukturālā bezdarba risku. Ņemot vērā finansiālo situāciju valstī, ļoti liela loma šajā jautājumā ir ES fondu līdzekļu piesaistei.

Plānotais

Rīcības virziena „Profesionāli orientētas pieaugušo un neformālās izglītības attīstība” ietvaros plānotais:

- izstrādāt mūžizglītības stratēģiju un nodrošināt tās uzsākšanu reģionu līmenī,
- paplašināt piedāvājumu otrās iespējas izglītības ieguvei (jauniešiem un pieaugušajiem) un pieaugušo izglītības programmām,
- izstrādāt metodiku neformālā veidā iegūto prasmju vērtēšanai un atzīšanai,
- Sabiedrības izpratnes paplašināšanai plānoti pasākumi, kas sekmētu vispārīgās sapratnes veicināšanu par neformālās izglītības vērtību, prasmēm un iemaņām, ko tā attīsta,
- paplašināt augstskolu tālākizglītības piedāvājumu (saistībā ar reģionu attīstības virzieniem) un izstrādāt studiju programmas pieaugušo izglītības mācībspēku sagatavošanai, izstrādāt tālmācības materiālus (augstskolu programmās izveidoti moduļi, kurus iespējams apgūt atsevišķi no visas programmas),
- paplašināt interneta piekļuves punktu skaitu, izveidot kredītpunktu uzkrāšanas sistēmu.

Īstenoto uzdevumu rezultātā bija paredzēts, ka īstēnos mūžizglītības stratēģiju, nodrošinot Latvijas iedzīvotājiem izglītības iespējas visos reģionos, palielināsies iedzīvotāju iespējas iegūt izglītību neklātienēs formā, būs izstrādātas jaunas pieaugušo izglītības programmas (tajā skaitā neformālās), metodika neformālo zināšanu un prasmju novērtēšanai un kredītpunktu piešķiršanai, kā arī ka sabiedrība tiks informēta par neformālās izglītības sniegtajām iespējām. Augstskolās prognozēja tālākizglītības programmu pieejamību saistībā ar reģiona attīstību, pieaugušo izglītības mācībspēku sagatavošanas programmu izstrāde, kā arī materiālu izstrāde tālmācībai, lai augstskolu programmās izveidotu moduļus, kurus iespējams apgūt atsevišķi no visas programmas. Papildus tika paredzēta informācijas tehnoloģiju izmantošanas iespēju palielināšana iedzīvotājiem ar speciālām vajadzībām un pieaugušo izglītības kredītpunktu uzkrāšanas sistēma.

Tika plānots, ka minēto uzdevumu izpildes rezultātā palielinātos pieaugušo izglītības mācībspēku skaits (pārskata perioda beigās bija – 2 200 pieaugušo izglītības mācībspēku), pieaugtu tālmācības programmu skaits, neformālās izglītības programmās iesaistīto cilvēku bija apmēram 12 000 (vēl papildus 400 cilvēku ar ierobežotām iespējām), kā arī palielinātos atsevišķu augstskolu moduļu apguvušo cilvēku skaits.

Sasniegtais

Tika nodrošināta mūžizglītības stratēģijas izstrāde – „Mūžizglītības politikas pamatnostādnes 2007.–2013.gadam” un „Programma Mūžizglītības politikas pamatnostādņu 2007.– 2013.gadam ieviešanai 2008.– 2013.gadam” un ieviešana.

Saskaņā ar augstskolu sniegto informāciju, augstskolas kopumā piedāvā ap 80 tālmācības studiju programmas, kas pilnībā tiek realizētas e-vidē ar atbilstošiem tālmācības materiāliem, kā arī vairāk nekā 3 000 studiju kursus. Augstskolu prakse rāda, ka e-apmācības elementi tiek izmantoti klātienēs studiju programmu apgūvē, integrējot e-kursus klātienēs studiju programmās. Reģionu augstskolas kopumā piedāvā ap 130 tālākizglītības un profesionālās pilnveides programmas, kā arī dažādus tālākizglītības kursus (valodu, IT u.c. kursi), lekcijas un seminārus.

Paplašinot izglītības iegūšanas iespējas un nodrošinot profesionālo rehabilitāciju cilvēkiem ar speciālām vajadzībām, personām, kurām ir noteikta invaliditāte, tika piedāvāts apgūt profesionālās apmācības programmas tālmācības formā. Kopumā 2008.gadā personas profesionālās izglītības

⁴⁹ Council Resolution on a renewed European agenda for adult learning (November 2011).

pasākumos piedalījās 125 personas ar invaliditāti un neformālās izglītības programmās – 416 personas. Neformālās izglītības programmās iesaistīto cilvēku ar ierobežotām iespējām skaits sasniedz 400 cilvēkus. Tikai 2008.gadā neformālās izglītības programmās iesaistīto cilvēku ar speciālām vajadzībām skaits sasniedzis 416 personas, līdz ar to plānotais rezultāts ir izpildīts.

Projektu „Mūžizglītības pasākumi nodarbinātām personām” uzsāka 2010.gada 21.jūlijā. Kopš projekta sākuma mūžizglītībā iesaistītas 18 538 nodarbinātas personas (projekts vēl turpināsies līdz 2013.gada beigām). Šis rādītājs korespondē ar mērķi iesaistīt vismaz 12 000 cilvēku neformālās izglītības programmās. Arī bezdarbnieku apmācībās notika tendence aizvietot vairāk vispārīgās, īsās neformālās apmācības programmas ar profesionālās izglītības programmām, kurās iegūstama kvalifikācija. Tas ir pozitīvs rādītājs.

Pārskata periodā ir izstrādāta sistēma ārpus formālās izglītības sistēmas iegūto zināšanu un prasmju atzišanai, nodrošinot iespēju saņemt profesionālo kvalifikāciju vai būtiski saīsināt augstākās izglītības iegūšanas laiku tiem iedzīvotājiem, kuri savas profesionālās darbības vai dzīves laikā ir ieguvuši attiecīgās zināšanas un prasmes.

Sabiedrības izglītošanai par mūžizglītības principa vērtību piesaistīja EK granta līdzekļus. Granta ietvaros organizēja mūžizglītības publicitātes pasākumus, t.sk. izveidoja jaunu mājas lapu par mūžizglītību, izveidoja 12 minūšu garu filmu „Mūžizglītība Latvijā”, tika organizēti TV sižeti par mūžizglītību piecos reģionos, laikrakstos publicēja desmit rakstu par ministrijas darbību, tās partneru un EK darbību un labas prakses piemēriem mūžizglītības jomā, lai veicinātu mūžizglītības atpazīstamību, konkursa kārtībā izstrādāja mūžizglītības logo. Plaša informatīva kampaņa noslēdzās ar starptautisko konferenci „Mūžizglītība - personības izaugsmei un valsts attīstībai”, kurā piedalījās pieaugušo izglītības īstenošanā iesaistītās nozaru ministrijas, plānošanas reģionu, pašvaldību, NVO un izglītības pakalpojumu sniedzēju pārstāvji, kā arī pieaicināti eksperti no ES valstīm un EK.

Problēmas

„Mūžizglītības politikas pamatnostādņēs 2007.–2013.gadam” ir noteikts, ka 2013.gadā Latvijā 12,5% pieaugušo iedzīvotāji tiks iesaistīti izglītības pasākumos. Taču iedzīvotāju daļība pieaugušo izglītībā laikā posmā no 2004. (8,4%) līdz 2011.gadam (5,0%) saruka par 3,4% punktiem. 2012.gadā pieaugušo daļība izglītības procesā ir palielinājusies, sasniedzot 7% (CSP dati). Tomēr Latvijas sasniegums joprojām atpaliek no Eiropas vidējā rādītāja vērtības – 8,9% un ievērojami atpaliek no tām Eiropas valstīm, kas jau ir sasniegušas stratēģijas „Eiropa 2020” mērķi (piem., Slovākijā 2011.gadā izglītības pasākumos piedalījās 25% pieaugušo, savukārt Šveicē – 29,9%).

Lai sasniegtu mērķi, nepieciešams nodrošināt mūžizglītības pieejamību iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu vecuma, dzimuma, iepriekšējās izglītības, dzīvesvietas, ienākumu līmeņa, etniskās piederības, funkcionāliem traucējumiem utt., kā arī nepieciešams veidot pieaugušajiem kvalitatīvas izglītības piedāvājumu un izveidot saskaņotu normatīvo aktu sistēmu un efektīvu resursu (tai skaitā finanšu) pārvaldi.

Saskaņā ar CSP apsekojuma datiem, 2011.gadā iedzīvotāji, kuri vēlējas piedalīties izglītības aktivitātēs, bet dažādu iemeslu dēļ nepiedalījās, minēja faktorus, kas kavēja piedalīties apmācībās: 10 izmaksas: apmācības bija pārāk dārgas, nevarēja tās atļauties (53,3%), 20 laika grafiks: apmācības nevarēja savienot ar darba grafiku (35,0%) un 3) ģimenes apstākļi: nebija laika ģimenes apstākļu dēļ (30,8%)

Lai sasniegtu stratēģijā „Eiropa 2020” minēto mērķi - panākt, lai 2020.gadā 15% no iedzīvotājiem (25-64 gadu vecumā) būtu nepārtraukti iesaistīti mācīšanās procesā -, NRP iekļauti četri galvenie politikas virzieni mūžizglītības principa ieviešanai: 1) nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras izstrāde un tās līmeņu pielīdzināšana Eiropas kvalifikāciju struktūrai; 2) ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto zināšanu, prasmju un profesionālās kompetences novērtēšanas nodrošināšana; 3) otrās iespējas izglītības piedāvājums kā kompensējošs mehānisms izglītību priekšlaicīgi pametušo skaita samazināšanai; 4) nepieciešamais atbalsts nodarbināto apmācībām nozaru ietvaros darbinieku kvalifikācijas pilnveidošanai atbilstoši darba devēju prasībām.⁵⁰

Svarīgākie attīstības rādītāji nākamajā pārskata periodā varētu būt pieaugušo izglītībā iesaistīto personas (25-64 gadu vecumā), pieaugušo skaits no visām personām, kas iesaistīti tālākizglītībā vai atgriežas formālajā izglītībā, kā arī personu skaits kam veikta ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto profesionālo kompetenču pielīdzināšana.

⁵⁰ Progresā ziņojums par Latvijas nacionālās reformu programmas „Eiropa 2020” stratēģijas kontekstā īstenošanu, 2013

Būtu nepieciešams arī turpināt darbu pie reģionālo augstskolu tālākizglītības programmu piedāvājuma paplašināšanas, atbilstoši reģiona attīstības vajadzībām un darba tirgus pieprasījumam. Turpināt pilnveidot deleģēšanas procedūru ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanas nodrošināšanai, kā arī informēt izglītības iestādes un sabiedrību par ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanas iespējām.

Sociālie partneri norāda, ka pārskata periodā vislielākās iespējas iegūt valsts atbalstu apmācībām ir bijis tieši bezdarbniekiem, savukārt atbalsts nodarbināto apmācībām bijis nepietiekams. Ir izteikti arī priekšlikumi paplašināt skolu un profesionālās izglītības iestāžu iespējas izglītēt pieaugušos, izmantot arī vakarskolu un tālākizglītības piedāvājumu un nodrošināt stimulus un atbalstu darba devējiem darbinieku papildu izglītošanai.

4.15. Rīcības virziens „Latvijas mazākumtautību izglītības iespēju nodrošināšana”

Daudzkultūru Eiropā izglītība nav tikai līdzeklis sagatavošanai darba tirgum, personas attīstības veicināšanai un plašu zināšanu bāzes nodrošināšanai. Skolas ir arī nozīmīgas jauniešu sagatavošanai aktīva pilsoņa dzīvei. Ir svarīgā starpkultūru kontekstā atzīta to valodu vērtību, kurās runā minoritāšu kopienu locekļi, vienlaikus tiek uzskatīts, ka ir būtiski apgūt valstī dominējošo valodu, lai varētu dzīvot kā pilntiesīgi pilsoņi.⁵¹

Plānotais

Rīcības virziena „Latvijas mazākumtautību izglītība siespēju nodrošināšana” ietvaros plānotais:

- izstrādāt un ieviest latviešu valodas apguves metodiku pirmsskolas izglītības iestādēs, kas īsteno mazākumtautību programmas,
- izvērtēt 2004./2005.mācību gadā ieviestās izmaiņas vispārējās vidējās izglītības mazākumtautību izglītības programmās un pilnveidot metodiku mazākumtautību izglītības programmu īstenošanai,
- nodrošināt mazākumtautību skolēnu vecāku latviešu valodas zināšanu līmeņa paaugstināšanu,
- paplašināt latviešu valodas kā valsts valodas mācību grāmatu klāstu,
- palielināt valsts atbalstu latviešu diasporas izglītības aktivitātēm,
- izveidot atbalsta sistēmu čigānu (romu) tautības bērnu izglītības līmeņa paaugstināšanai un pieaugušo kopienu pārstāvju iesaistei izglītības procesā,
- nodrošināt ES Padomes Direktīvas 2004/114/EK izpildi par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu pilsoņu iesaistīšanu studijās, skolēnu apmaiņā, praksē vai stažēšanās veikšanai, nesaņemot atalgojumu, vai brīvprātīgajā darbā,
- Bija paredzēts, ka īstenoto pasākumu rezultātā būs palielinājies 1) starpkultūru apguves semināru un to skolotāju skaits, kuri papildinājuši starpkultūru zināšanas, 2) to mazākumtautību skolēnu vecāku skaits, kuri ir uzlabojuši savas latviešu valodas zināšanas, 3) čigānu (romu) tautības bērnu skaits vispārējās izglītības skolās un būs paaugstinājies šīs kopienas pārstāvju (pieaugušo) izglītības līmenis un 4) ka būs samazinājies lasīt un rakstīt nepratēju skaits Latvijā.

Sasniegtais

Pārskata periodā izvērtētas 2004./2005.mācību gadā ieviestās izmaiņas vispārējās vidējās izglītības mazākumtautību izglītības programmās. Sekmējot valsts valodas apguvi pirmsskolas izglītības iestādēs, kas īsteno mazākumtautību programmas, tika nodrošināti metodikas kursi sākumskolas un pirmsskolas skolotājiem, kā arī sagatavošanas kursi sākumskolas un pirmsskolas vadītājiem. Tāpat īstenoti kursi mazākumtautību skolēnu vecākiem, izstrādātas e-programmas latviešu valodas apguvei, izstrādāti mācību materiāli un metodiskie materiāli skolotājiem.

Palielināts atbalsts latviešu valodas, vēstures un kultūras apguvei latviešu diasporā, nodrošinot skolotāju darbību pastāvīgās vietās Baltkrievijā, Krievijas Federācijā un Īrijā.

Metodiski atbalstīts mazākumtautību valodas un literatūras apguves process izglītības iestādēs, kurās īsteno mazākumtautību izglītības programmas. Piedāvāti metodikas kursi pieaugušo skolotājiem,

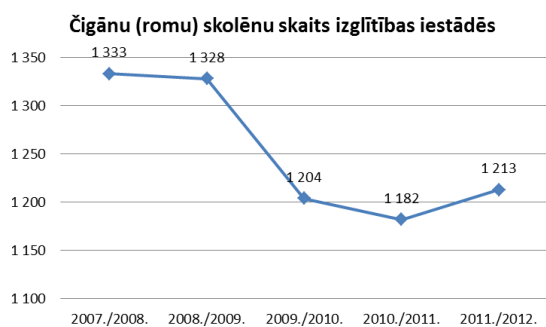
⁵¹ Baltā grāmata par starpkultūru dialogu „Dzīve kopā līdztiesībā un cieņā”, Eiropas Padome (07.05.2009).

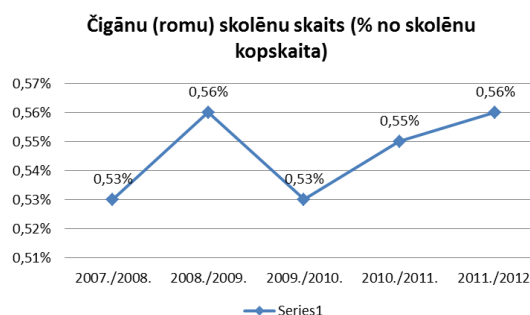
kā arī kursi mazākumtautību skolotājiem profesionālās kompetences pilnveidei, īstenojot mācību procesu latviski vai bilingvāli.

Sekmēta čigānu (romu) tautības bērnu izglītības līmeņa paaugstināšana un paplašinātas iespējas čigānu (romu) kopienas pārstāvjiem, kuri pārsnieguši obligātās izglītības ieguves vecumu, iesaistīties izglītības procesā. Nodrošināta palīglīdzekļa „Latvijas pedagogu pieredze darbā ar čigānu bērniem” izdošana, kā arī sagatavoti romu izcelsmes skolotāju palīgi darbam pirmsskolas un vispārējās izglītības iestādēs. Lai sekmētu čigānu (romu) skolēnu izglītības kvalitātes paaugstināšanu, IZM sadarbībā ar pilsētu un novadu Izglītības pārvaldēm īstenoja attiecīgu monitoringu.

Saskaņā ar 2011.gada tautas skaitīšanas rezultātiem Latvijā reģistrēti 6 489 čigāni (romi), tajā skaitā 2 103 bērni un jaunieši vecumā līdz 19 gadiem. Savukārt 2012.gadā reģistrēti 6 515 čigāni (romi). Pārskata periodā līdz 2010./2011.mācību gadam vispārējā izglītībā integrēto čigānu (romu) tautības bērnu skaits samazinājās, un tas bija 1 204 skolēni, 2011./2012. mācību gadā šis skaits nedaudz palielinājās 1 213. No 2009./2010.mācību gada ir palielinājies to čigānu (romu) bērnu īpatsvars no skolēnu kopskaita, kas iekļauti vispārējās izglītības programmās..

Avots: IZM

Avots: IZM

Saskaņā ar ES Padomes Direktīvu 2004/114/EK Latvijā nodrošināta trešo valstu pilsoņu iekļaušana skolēnu apmaiņā, praksē, brīvprātīgajā darbā. Īstenoti vairāki Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda projekti.

Problēmas

Atbilstoši 2011.gada tautas skaitīšanas datiem, Latvijā reģistrēti 1 849 analfabēti. Nenoliedzami, ka izglītība un nodarbinātība ir problēmas, kas visvairāk skar tieši romu (čigānu) tautības pārstāvjus. Vēl aizvien jāsekmē romu (čigānu) bērnu un jauniešu iesaiste Latvijas izglītības sistēmā, ņemot vērā kultūrvēsturiskās tradīcijas. Aktuāla ir sabiedrības kopumā izglītošana par daudzveidības, diskriminācijas, rasisma, ksenofobijas, seksisma un sociālās atstumšanas jautājumiem, kā arī kompleksu atbalsta pasākumu nodrošināšana romu (čigānu) tautībai un citām mazaizsargātām sabiedrības grupām.

4.16. Rīcības virziens „Pedagogu izglītības un tālākizglītības sistēmas uzlabošana”

Eurostat veiktais pētījums parāda, ka arvien aktualizējies ir jautājums par pedagogu profesionālās attīstības plānu ES dalībvalstīs. Kā obligāts nosacījums karjeras izaugsmē un algas palielinājuma piešķiršanai dalība profesionālās pilnveidesursos ir noteikta Bulgārijā, Spānijā, Lietuvā, Portugālē, Rumānijā, Slovēnijā un Slovākijā.⁵² Arī Latvijā šis jautājums iegūst arvien lielāku nozīmi un paplašinās diskusijas par profesionālās pilnveides pasākumu lietderību.

Plānotais

Rīcības virziena ietvaros tika paredzēts pilnveidot pedagogisko studiju programmu saturu, pedagogu studiju kreditēšanas sistēmu (tai skaitā dzēšot studiju kredītu studentiem, tādējādi motivējot viņus strādāt skolotāja profesijā), kā arī paplašināt īso otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu piedāvājumu. Par vienu no prioritātēm tika izvirzīta pedagogu vajadzībām atbilstoša tālākizglītības sistēmas izveidošana, no valsts budžeta finansējot 36 stundu kursus – reizi trijos gados. Tika paredzēts izstrādāt pedagogu interešu izglītības un neformālās izglītības apmācību programmas,

⁵² http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/key_data_en.php

bet tālākizglītībai īpaši izceļot vardarbības pret bērnu atpazīšanu, vērtībuzglītību, pilsonisko un tikumisko audzināšanu. Tālākizglītības kontekstā tika minēta arī doktorantūras studiju veicināšana un multiplikatoru sagatavošana. Visbeidzot, rīcības virzienā tika iekļauts jautājums par pedagogu apmācību darbam ar jaunajām informācijas tehnoloģijām.

Īstenoto uzdevumu rezultātā bija paredzēts pilnveidot pedagoģisko studiju programmu saturu, lai tas atbilstu esošajiem pamatzglītības un vidējās izglītības standartiem. Attiecībā uz pedagoga kvalifikācijas iegūšanai, tika paredzēts, ka tiks nodrošinātas augstskolās pedagoga kvalifikācijas ieguves iespējas vairākos mācību priekšmetos. Motivācijas veicināšanas pasākumu rezultātā bija plānota studiju kredītu dzēšana skolotājiem (2006.g. – 112 LVL, 2007.-1010.g. – 200 LVL), kā arī kredītu procentu segšana par izsniegto studiju kredītu skolotājiem (no studiju kredīta ņēmējiem, kas pabeiguši studijas 2004.gadā, 11% ir skolotāji). Lai koordinētu izglītības sistēmai atbilstošu tālākizglītības programmu izveidi, tika paredzēta pilnveidošana pedagogu tālākizglītības organizatoriskajai sistēmai. Atsevišķu darbību rezultātā tika prognozēta arī multiplikatoru sagatavošana, klases audzinātāju tālākizglītības programmu izstrāde, kursu apmaksāšana no valsts budžeta 36 stundu apmērā – reizi trijos gados, kā arī pedagogu izglītošana sekojošos jautājumos: saskarsmes veidošana ar vardarbībā cietušiem bērniem, sadarbības pilnveidošana starp psihologu un pedagogu, svarīgāko normatīvo aktu pārzināšana bērnu tiesību aizsardzības jomā.

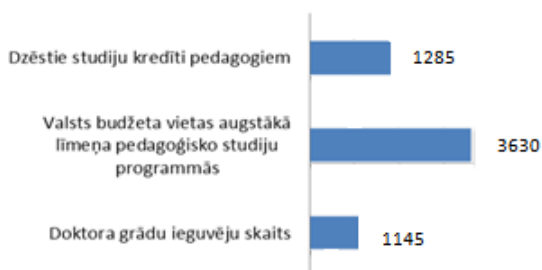
Tika plānots, ka minēto uzdevumu izpildes rezultātā tiktu izstrādātas vismaz 3 jaunas īsās pedagoģiskās studiju programmas gadā, akreditētas piecas jaunas pedagoģiskās studiju programmas gadā, 14 000 (no 43 000) pedagogiem būtu apmeklējuši tālākizglītības kursus gada laikā, kā arī 5 000 – 7 000 pedagogu gadā būtu pilnveidojuši savu profesionālo meistarību darbam ar riska mērķgrupu audzēkņiem. Tāpat tika uzstādīts mērķis vismaz par 100 studējošajiem gadā palielināt valsts budžeta vietu skaitu augstākā līmeņa studiju programmās un panākt 33% īpatsvaru otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmām uz augstākās pedagoģiskās izglītības vai bakalaura grāda zinātnes nozarē bāzes (atbilstoši vispārējās izglītības mācību priekšmetu skaitam).

Sasniegtais

Pilnveidojot vispārējās izglītības pedagogu kompetences atbilstoši spēkā esošajiem pamatzglītības un vidējās izglītības standartiem, Izglītības satura un eksaminācijas centrs (kopš 2009.gada – Valsts izglītības satura centrs) nodrošināja pedagogu profesionālās pilnveides programmu izstrādi, novērtēšanu, kā arī priekšlikumu sagatavošanu programmu uzlabošanai pārskata periodā. Līdztekus tam tika organizēti informatīvie semināri šo minēto profesionālās pilnveides programmu īstenotājiem un vadīta darba grupa pedagogu profesionālās pilnveides programmas sagatavošanai.

Visa pārskata perioda garumā notika izglītības iestādēs strādājošo izglītošana par vardarbības pret bērnu atpazīšanu, iekļaušanās iespējām un negatīvajām sekām, šī aktivitāte tika realizēta profesionālās pilnveides kursu ietvaros. Šobrīd ir plānots arī veikt grozījumus MK 2009.gada 24.novembra noteikumos Nr.1338 „Kārtība, kādā nodrošināma izglītojamo drošība izglītības iestādēs un to organizētajos pasākumos”, paredzot kārtību rīcībai gadījumos, kad izglītojamais apdraud savu vai citu personu veselību, drošību vai dzīvību.

Dzēstie studiju kredīti, valsts budžeta vietas un doktora grādu ieguvēju skaits pārskata periodā

Avots: IZM

Gandrīz visi plānotie rezultāti ir izpildīti pilnībā vai daļēji, izņemot rezultātu “36 multiplikatoru sagatavošanu”, ko nav bijis iespējams sasniegt samazinātā budžeta dēļ. Pārskata periodā ir dzēsti studiju kredīti 6 099 pedagogiem, nodrošinātas 3 630 valsts budžeta vietas pedagoģiskajās studiju programmās.

Turpinot pedagogu apmācību darbam ar jaunajām informācijas tehnoloģijām, tika organizēti 745 semināri un apmācības programmas, iesaistīti 6 567 pedagogi.

Dati liecina par to, ka profesionālās pilnveides pasākumos pārskata periodā ir piedalījušies 36 753 dalībnieki.

Projekta „Vispārējās izglītības pedagogu tālākizglītība” ietvaros 2011. un 2012.gadā tālākizglītības kursus apguva 14 486 pedagogi.

Avots: IZM

Pārskata periodā izveidotas jaunas pedagoģiskās studiju programmas, tādējādi sekmējot programmu dažādību un atbilstību mūsdienīgajām tendencēm.

Paplašināts otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības un augstākās pedagoģiskās izglītības vai bakalaura grāda zinātnes nozares bāzes programmu piedāvājums, vidēji pārskata periodā izsniedzot 7 līdz 9 licences gadā.

Problēmas

Turpinot paaugstināt pedagogu motivāciju un profesionālo kapacitāti, būtu nepieciešami pedagogu tālākizglītības kursi par izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem iekļaušanu vispārējās izglītības plūsmā.

Tālākizglītības aspektā (tā kā pedagogi piedalās arī mūžizglītības programmās) būtu nepieciešama visaptveroša pieaugušo izglītības iespēju paplašināšana. Nākamā plānošanas perioda laikā būtu lietderīga pedagogu tālākizglītības atbalsta sistēmas attīstība. Ņemot vērā to, ka Eiropas Komisija plāno nodrošināt, sākot ar 2014.gadu, iepriekšējās mūžizglītības programmas ilgtspēju, īstenojot programmas Erasmus + (*Erasmus +*) iniciatīvu (kopējais finansējums nākamajiem septiņiem gadiem tiek plānots 19 miljardu EUR apmērā), ir apliecinājums tam, ka mūžizglītības mērķu sasniegšanai jaunā ES iniciatīva ir neatsverama investīciju instrumenta ziņā. Mūžizglītības principa veicināšana jaunās izglītības politikas kontekstā ir īpaši saistīta ar vēlmi mazināt sociālo plaisu un stiprināt nodarbinātības līmeņa paaugstināšanos.

Turpinot profesionālās kapacitātes paaugstināšanu pedagogiem, būtu nepieciešams paredzēt IKT, kā arī specifisko jomu kompetenču pilnveidi profesionālās izglītības mācībspēkiem un prakšu vadītājiem. Kā papildu problēmu jautājums šobrīd ir svešvalodu zināšanu trūkums, kas arī būtu iekļaujams profesionālajās pilnveides programmās. Citu kompetenču vidū pedagogiem nereti ir novērojamas uzņēmējspējas, līdera, radošuma, IKT un svešvalodu prasmju trūkums.

Sociālie partneri ir norādījuši, ka skolotāju izglītošanā nepietiekama uzmanība tiek pievērsta skolotāju darbam ar dažādu auditoriju – bērniem ar dažādām vajadzībām. Sistēmai jāprot uzrunāt šādus bērnus un ir jāmaina paradigma – „viens izmērs der visiem” (*One size fits all*) – uz „pieskaņo izmēram” (*Fit to size*), ko var ļoti labi izdarīt ar metožu dažādošanu un tehnoloģiju palīdzību, kas atļauj katram bērnam strādāt atšķirīgā tempā un panākt savu progresu. Otrs jautājums no sociālo partneru puses saistās ar pedagogu profesijas nepietiekamo prestižu, kas saistīts ar zemu atalgojumu, it īpaši profesionālajā izglītībā.

4.17. Rīcības virziens „Pedagogu darba kvalitātes novērtēšanas un atbilstošas darba samaksas sistēmas izveide”

Pedagogu darba novērtēšana un it īpaši darba samaksas sistēmas izveide ir piedzīvojusi pārmaiņas pārskata periodā, vislielāko pavērsienu piedzīvojot 2009.gadā, ieviešot jaunu finansēšanas principu „nauda seko skolēnam”. Arī dzimumu līdzsvara jautājums vispārējās izglītības sistēmā ir liela aktualitāte Eiropas līmenī, ņemot vērā pastāvošo sieviešu pedagogu pārsvaru.

Plānotais

Rīcības virziena „Pedagogu darba kvalitātes novērtēšanas un atbilstošas darba samaksas sistēmas izveide” ietvaros plānotais:

- izveidot skolotāju darba kvalitātes novērtēšanas sistēmu (paredzot diferencētu pedagogu kvalifikāciju saistībā ar atbilstošām profesionālās kvalifikācijas grupām noteiktiem rādītājiem),
- pilnveidot pedagogu darba samaksas sistēmu (iekļaujot to valsts sektorā nodarbināto vienotajā darba samaksas sistēmā atbilstoši Ministru kabineta 2005.gada 29.jūlija rīkojumam),
- nodrošināt nepārtrauktu pedagogu, tai skaitā akadēmiskā personāla, darba samaksas paaugstināšanu,
- izstrādāt sistemātisku pieeju, lai tuvinātu līdzsvaram pedagogu un zinātniskajā pētniecībā nodarbināto dzimuma sadalījumu izglītības, zinātnes un pētniecības iestādēs.

Paredzētie īstenoto pasākumu rezultāti: veiksmīgi izveidota skolotāju darba kvalitātes vērtēšanas sistēma un darba samaksas sasaiste starp pedagoģisko saimi un valsts sektorā nodarbinātajiem, pedagogu darba samaksa tiks pietuvināta Eiropas Savienības valstu vidējai pedagogu darba samaksai un būs līdzsvarots izglītības jomā nodarbināto dzimumu sadalījums.

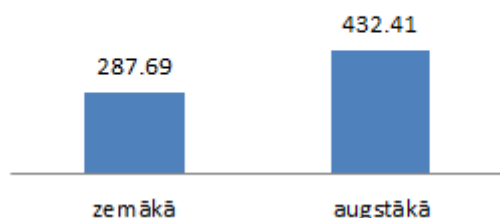
Bija plānots, ka šo uzdevumu rezultātā par 8% pieaugs jauno pedagogu skaits skolās, kā arī pedagogu vidējā darba samaksa tiks trīskāršota.

Sasniegtais

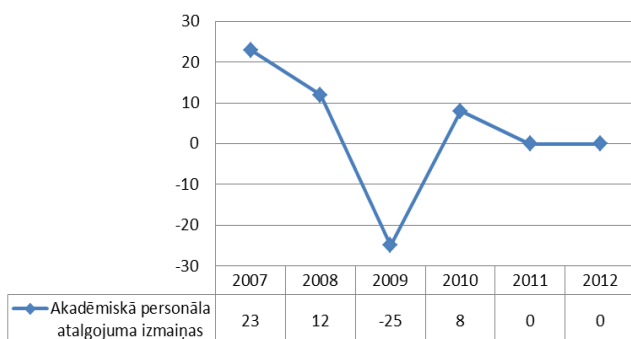
Tā kā 2009.gadā valsts budžeta grozījumos finansējums mērķdotācijām pašvaldībām pedagogu darba samaksai samazināja par aptuveni 50%, tika veikti grozījumi MK 2009.gada 28.jūlija noteikumos Nr.836 „Pedagogu darba samaksas noteikumi”, nosakot pedagoga darba samaksu vidēji 250 LVL par vienu darba likmi, kā arī dodot iespēju izglītības iestādes vadītājam esošā finansējuma ietvaros noteikt darba samaksu par rakstu darbu labošanu, konsultācijām un klases audzināšanu. Šis faktors ievērojami traucēja sasniegt iecerēto pedagoga atalgojumu trīskāršošanu pārskata periodā. Ieviešot jauno finansēšanas principu (nauda seko skolēnam), ievērojami samazinājās pedagogu darba likmju skaits pamata un vispārējās vidējās izglītības iestādēs.

Novados ar mazu skolēnu skaitu pedagogu atalgojums ir ļoti zems salīdzinājumā ar tiem novadiem, kuros skolu tīkls ir sakārtots un skolēnu skaits optimāls. 2012.gada 1.septembrī tika palielināta zemākā noteiktā pedagoga darba samaksa par vienu likmi no 255 LVL uz 280 LVL. Šobrīd pedagogu algas par vienādu stundu skaitu, bet dažādu skolēnu skaitu klasē ir no 287 – 432 latiem. Noteiktā attiecība novados 8 skolēni pret vienu pedagoģisko likmi, tiek ievērota tikai 16 no 109 novadiem.

Vidēji par likmi

Akadēmiskā personāla atalgojuma izmaiņas

Avots: IZM

No 2007.gada līdz 2013.gada jūnijam IZM saskaņojusi pašvaldību lēmumus par 163 vispārējās izglītības iestāžu reorganizāciju un 105 vispārējās izglītības iestāžu slēgšanu. Finansēšanas princips radīja konkurenci un diferencētu pedagogu darba samaksu par vienu likmi, ietekmēja daudzu pedagogu darba samaksu, kā arī veidoja diferenciāciju pedagogu darba samaksā par vienu likmi dažādos novados ar dažādu skolēnu skaitu un skolēnu/pedagogu skaita attiecību.⁵³

Līdz 2009.gadam tika panākts atalgojuma pieaugums augstskolu akadēmiskajam personālam: 2007.gadā –

⁵³ 2013. Informatīvais ziņojums „Vispārējās un profesionālās izglītības pedagogu motivācijas, atalgojuma un profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas sasaistes programma”, tās izstrāde un ieviešana, IZM, 2012

atalgojuma palielinājums par 23% salīdzinājumā ar 2006.gadu, 2008.gadā – vidēji par 12% salīdzinājumā ar 2007.gadu. Bet 2009.gadā augstskolu akadēmiskā personāla atalgojums samazinājies vidēji par 25% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. 2010.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo augstskolu akadēmiskā personāla atalgojums ir pieaudzis apmēram par 8%. Savukārt 2011.-2012.gadā atalgojums ir palicis iepriekšējā apmērā.

Vērtējot pedagogu vecuma struktūru vispārizglītojošajās skolās un profesionālās izglītības iestādēs 2012./2013.mācību gadā, jāatzīmē, ka joprojām lielākā daļa pedagogu ir vecāka par 40 gadiem. Vispārizglītojošajās skolās pedagogu īpatsvars līdz 30 gadu vecumam pieauga nenozīmīgi: no 7,1% pārskata perioda sākumā līdz 8,2% pārskata perioda beigās. Līdzīga ir situācija profesionālās izglītības iestādēs: pieaugums no 7,6% pārskata perioda sākumā līdz 8,6% pārskata perioda beigās. Tādējādi nav nodrošināts plānotais jauno pedagogu pieaugums par 8%.

Vērtējot izglītības jomā nodarbināto dzimumu sadalījumu, jāatzīmē, ka pārskata periodā tas būtiski nemainījās, joprojām ir sievietes – pedagogu īpatsvara dominēšanu visās izglītības pakāpēs, it īpaši vispārējās izglītības iestādēs un profesionālās izglītības iestādēs.

2013.gadā izstrādāta pedagogu motivācijas programma „Vispārējās un profesionālās izglītības pedagogu motivācijas un atalgojuma, un profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas sasaistes programma”, kuras mērķis ir izveidot vispārējās un profesionālās izglītības pedagogu motivācijas, atalgojuma un profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas sistēmas sasaisti. Programmas ietvaros paredzēta: 1) pakāpeniska pedagogu atalgojuma paaugstināšana; 2) pedagogu profesionālās darbības kvalitātes paaugstināšana; 3) modernas mācību un darba vides nodrošināšana; 4) pedagogu profesionālās izaugsmes atbalsta sistēmas pilnveide, iekļaujot arī sociālo atbalstu. Īstenojot programmu, tiks sasniegts rezultāts - pamatojoties uz izveidotās vispārējās un profesionālās izglītības pedagogu motivācijas, atalgojuma un profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas sistēmas sasaistes programmas ieviešanu, izveidota jauna pedagogu atalgojuma sistēma, pakāpeniski palielinot valsts finansējumu pedagogu darba samaksai, nodrošinot kvalitatīvu izglītības procesu, paaugstinot pedagogu profesijas prestižu.

Problēmas

Pedagogu motivācijas paaugstināšana ir bijis aktuāls jautājums visu plānošanas periodu. Lai sekmētu turpmāku attīstību, nepieciešams īstenot pedagogu motivācijas programmas ietvaros noteiktos rīcības virzienus.

Pārskata periodā liela daļa no problēmām ir saistīta ar jautājumiem, kuri ir tieši pakārtoti finansiālajiem aspektiem, līdz ar to primāri būtu nodrošināt efektīvu resursu pārvaldību, tādējādi uzlabojot kopējo situāciju valstī un attīstot institucionālo izcilību.

Arī sociāli partneri atzīst, ka pedagogu atalgojums Latvijā ir ļoti neatbilstošs. Profesionālās izglītības pedagogi saņemtais atalgojums ir vēl mazāks par vispārējās izglītības iestāžu pedagogu atalgojumu, lai arī ir objektīva nepieciešamība stiprināt profesionālās izglītības prestižu. Līdz ar to būtu nepieciešams izlīdzināt samaksu par likmi vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu pedagogiem.

4.18. Rīcības virziens „Izglītības kvalitātes vērtēšanas sistēmas pilnveide”

Izglītības kvalitātes vērtēšana un akreditācijas process ir vairākkārt apspriests gan publiskajā telpā, gan politikas veidotāju vidū, izceļot nepieciešamās pārmaiņas līdz šim pastāvošajās pieejās un sistēmā. It sevišķi aktuāli ir bijuši augstākās izglītības akreditācijas jautājumi, jo šajā sektorā pārskata perioda beigās ir notikusi pāreja uz studiju virzienu akreditāciju. Eiropas līmenī profesionālās izglītības loma pieaug, un arī Latvijā plānošanas perioda beigās ir raisījušās plašas diskusijas par duālās profesionālās izglītības sistēmas ieviešanu.

Plānotais

Rīcības virziena „Izglītības kvalitātes vērtēšanas sistēmas pilnveide” ietvaros plānotais:

- valstī ieviest vienotu vispārējās izglītības kvalitātes novērtēšanas sistēmu atbilstoši izglītības sistēmas attīstības projektā izstrādātajai metodikai,
- veikt izglītības iestāžu ārējās vērtēšanas procesa un rezultātu analīzi (arī izteikt priekšlikumus izglītības politikas veidošanai),
- uzlabot profesionālās izglītības darbības kvalitātes nodrošināšanas sistēmu,

- stiprināt profesionālās izglītības institucionālo modeli (izglītības satura, procesa un kvalitātes novērtēšanai),
- izvērtēt augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēmas atbilstību 2005.gadā pieņemtajiem Eiropas kopīgajiem standartiem un vadlīnijām (veicot nepieciešamās korekcijas).
- iekšējo kvalitātes nodrošināšanas mehānismu veicināšana augstākās izglītības institūcijās (panākot, ka ārējais vērtējums balstās uz attiecīgo institūciju iekšējiem kvalitātes nodrošināšanas mehānismiem),
- augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas sistēmas darbības periodiskas novērtēšanas uzsākšana,
- tālākizglītības kvalitātes nodrošināšanas un vērtēšanas sistēmas izstrāde,
- interešu izglītības kvalitātes novērtēšanas sistēmas izstrāde,
- pirmsskolas izglītības iestāžu un speciālās izglītības iestāžu darbības kvalitātes vērtēšanas sistēmas pilnveidošana.

Īstenoto uzdevumu rezultātā bija paredzēts, ka 1) ārējo vērtēšanu vispārējai izglītībai organizē atbilstoši izglītības sistēmās attīstības projektā izstrādātajai metodikai (izmantojot vienus un tos pašus kritērijus skolas pašvērtējumā un ārējā vērtēšanā), 2) ārējais process un tā rezultāti regulāri tiek analizēti, izmantojot iegūto informāciju izglītības politikas veidošanā. Attiecībā uz augstāko izglītību tika paredzēta Eiropas līmenī vispārēji atzītu kvalitātes kritēriju izmantošana, kvalitātes nodrošināšanas mehānismu izveide augstākās izglītības iestādēs un regulāra programmu vai institūciju novērtēšana. Ņemot vērā nepieciešamību nodrošināt kvalitātes vērtēšanu visos līmeņos, tika iekļauti arī darbības rezultāti attiecībā uz interešu izglītības iestādēm (modeļa izstrāde iegūto zināšanu, prasmju un iemaņu novērtēšanai), pirmsskolas izglītības iestādēm (kritēriju un metodikas izstrāde, pirmsskolas izglītības iestāžu darbības kvalitātes novērtēšana), kā arī tālākizglītībai (kvalitātes nodrošināšanas un vērtēšanas sistēmas izstrāde).

Bija plānots, ka minēto uzdevumu izpildes rezultātā tiks akreditēts nenoteikts skaits vispārējās, profesionālās un augstākās izglītības iestāžu un to programmu, kā arī sagatavoti vispārējās izglītības ārējās vērtēšanas eksperti.

Sasniegtais

Līdz 2009.gadam vispārējās izglītības iestāžu un programmu akreditāciju veica Vispārējās izglītības kvalitātes novērtēšanas valsts aģentūra un Profesionālās izglītības administrācija. Bet saskaņā ar MK 2009.gada 29.maija rīkojumu Nr.356 „Par Profesionālās izglītības administrācijas un Vispārējās izglītības kvalitātes novērtēšanas valsts aģentūras reorganizāciju”⁵⁴ šīs funkcijas pārņēma IKVD. Savukārt, IZM nodrošina augstākās izglītības iestāžu akreditāciju, studiju virziena akreditāciju un studiju programmas licencēšanu.

2011.gada 14.jūlijā Saeimā pieņēma likumu „Grozījumi Augstskolu likumā”, kas paredz vairākus būtiskus Latvijas augstākās izglītības attīstības un starptautiskās konkurētspējas veicināšanas pasākumus – kopīgu programmu īstenošanu, dažādās augstskolu kategorijās noteikt nepieciešamo minimālo akadēmiskajos amatos ievēlētu personu skaitu ar doktora zinātnisko grādu un noteikt stingrākas prasības augstskolu dibināšanai. Grozījumi Augstskolu likumā paredz izmaiņas arī akreditācijas sistēmā, pārejot no programmu akreditācijas uz studiju virzienu akreditāciju.

Visās augstskolās un koledžās uzsākta Eiropas līmenī vispārēji atzītu kopīgu kvalitātes nodrošināšanas kritēriju un metodiku izmantošana. Augstākās izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēmas saskaņotas darbības veicināšanai ir izstrādāti un parakstīti līgumi ar galvenajām ieinteresētajām pusēm – Rektoru padomi un Latvijas Koledžu asociāciju. Sekmēta kvalitātes nodrošināšanas mehānisma saskaņošana ar “Standartiem un vadlīnijām kvalitātes nodrošināšanai Eiropas augstākās izglītības telpā” („ENQA standarti un vadlīnijas”, apstiprināti 2005.gadā Bergenā ministru konferencē).

Darbības rezultātā nodrošināta vispārējās izglītības iestāžu un programmu akreditācija, profesionālās izglītības iestāžu un programmu akreditācija, augstākās izglītības iestāžu un studiju programmu akreditācija, kā arī veikta ārējā vērtēšana izglītības iestādēs. Pārskata periodā tika veiktas 1575 vispārējās izglītības iestāžu akreditācijas (t.sk. veicot aktualizāciju) un 5184 vispārējās izglītības programmas akreditācijas (t.sk. veicot aktualizāciju), kā arī 1457 profesionālās izglītības iestāžu akreditācijas (t.sk. veicot aktualizāciju) un 5362 profesionālās izglītības programmu akreditācijas (t.sk.

⁵⁴ 29.05.2009. MK rīkojums Nr.356 „Par Profesionālās izglītības administrācijas un Vispārējās izglītības kvalitātes novērtēšanas valsts aģentūras reorganizāciju”, <http://likumi.lv/doc.php?id=192850>

veicot aktualizāciju). Pārskata perioda sākumā valstī bija akreditētas 34 augstskolas un 20 koledžas, kā arī aptuveni 700 studiju programmas. Savukārt, pārskata perioda beigās valstī ir akreditējas 33 augstskolas, 25 koledžas un vairāk kā 900 studiju programmas.

Nodrošināta izglītības kvalitātes novērtēšanas ekspertu izglītošana vienotas izpratnes veidošanai par izglītības iestāžu darbības kvalitātes vērtēšanas principiem, veicinot vienotu pieeju kvalitātes vērtēšanu. Regulāri organizēti vispārējās izglītības iestāžu darbības un programmu kvalitātes vērtēšanas ekspertu profesionālās kompetences paaugstināšanas semināri reģionos, kā arī semināri izglītības iestāžu vadītājiem.

Uzlabojot profesionālās izglītības darbības kvalitātes nodrošināšanas sistēmu, pārskata periodā izstrādāts profesionālās kvalifikācijas eksāmena saturs. Kopumā pārskata periodā eksāmena saturs izstrādāts 260 profesionālajām kvalifikācijām.

Kvalifikāciju ieguvušo audzēkņu īpatsvars no kopējā to absolventu skaita (kuru izglītošana finansēta no dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem) 2011./2012.gadā bija vidēji 87%.

Vienlaikus, papildus esošajiem starptautiskajiem OECD vispārējās izglītības kvalitātes indikatoriem, ir uzsākta valsts mērogā vienotu vispārējās izglītības kvalitātes indikatoru izstrāde. Minēto indikatoru rādītāju analīze – t.i. izglītības kvalitātes monitoringa sistēma – ļaus skolas līmenī iegūt salīdzināmos datus par sniegtās izglītības procesa stiprajām un vājām pusēm, kā arī attiecīgi optimizēt un pilnveidot izglītības procesu kopumā, pilnveidot valsts pārbažu datu bāzi, nodrošinot izglītības rezultātu pārskatāmību katrā izglītības posmā, sekojot katra skolēna mācību sasniegumu dinamikai. Izglītības kvalitātes monitoringa ieviešana plānota 2013.gada novembrī.⁵⁵

Problēmas

Nepieciešams turpināt izglītības iestāžu darbības un izglītības programmu kvalitātes novērtēšanas sistēmas pilnveidi, pilnveidot izglītības kvalitātes novērtēšanas metodiku un veikt ārēju vērtēšanu izglītības iestādēs un nodrošināt nepārtrauktu akreditācijas ieteikumu monitoringu. Nepieciešams veicināt augstskolu iekšējās kvalitātes sistēmu izstrādi, to pilnveidošanu atbilstoši Eiropas līmenī atzītiem kvalitātes standartiem. Viens no pirmajiem pasākumiem paredzēts 2013.gada novembrī, proti, seminārs augstskolām par kvalitātes vadības sistēmu izveides principiem un augstskolu pieredzi tos īstenojot. Palīdzot sekmēt izglītības izaugsmi un attīstību, būtu nepieciešams palielināt iestāžu skaitu, kuras ir iesaistītas kvalitātes monitoringa ieviešanā, pilnveidojot esošās izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas vai piedāvājot jaunus, inovatīvus risinājumus.

4.19. Rīcības virziens „Savlaicīgas un kvalitatīvas informācijas nodrošinājums izglītības attīstības politikas veidošanai”

Vienotas informācijas sistēmas izveide ir bijusi prioritāte pārskata perioda, kā rezultātā radās L Latvijas izglītība sinformatizācijas sistēma (LIIS) nodrošina nepieciešamās informācijas iegūšanu politikas plānotājiem. Starptautiskie pētījumi Latvijai arī ir bijuši nozīmīgs jautājums, ļaujot veikt salīdzinājumu ar kaimiņvalstīm, plānot attīstību, kā arī meklēt likumsakarības starp statistiskajiem rādītājiem.

Plānotais

Rīcības virziena „Savlaicīgas un kvalitatīvas informācijas nodrošinājums izglītības attīstības politikas veidošanai” ietvaros plānotais:

- nodrošināt LIIS datu tālāku izmantošanu un uzturēšanu,
- izvērtēt izglītības politikas veidošanai pieejamo datu ticamību, lietderību un izmantošanas iespējas. Lai nodrošinātu datu apkopošanu un uzturēšanu (arī informācijas analīzi un izplatīšanu, kā arī šo procesu vadību), tika plānots izveidot izglītības vadības informācijas sistēmu. Attiecībā uz personālu tika iekļauts uzdevums – izglītēt personālu darbam ar informācijas nodrošināšanu un apriti. Papildus iepriekšminētajiem uzdevumiem rīcības virziena ietvaros vēl tika paredzēta izglītības vadības kapacitātes stiprināšana politikas analīzē un plānošanā, kā arī daļība starptautiskos izglītības kvalitātes pētījumos.

Īstenoto uzdevumu rezultātā paredzēts, ka 1) IZM nodrošinās LIIS datu tālāku uzturēšanu un izmantošanu, paralēli izvērtējot esošo situāciju datu nodrošināšanā izglītības jomā, identificējot tālākās

⁵⁵ Progresā ziņojums par Latvijas nacionālās reformu programmas „Eiropa 2020” stratēģijas kontekstā īstenošanu, 2013

attīstības vajadzības. Tādējādi efektīvai izglītības vadības funkciju veikšanai avlaicīgi tiktu nodrošināti ticami dati un informācija, veicot arī cilvēku sagatavošanu darbam ar datu uzkrāšanu un informācijas analīzi, kā arī nodrošinot kvalitatīvus cilvēkresursus izglītības attīstības politikas veidošanai. Kā pēdējais darbības rezultāts tika norādīta dalība starptautiskajos pētījumos, piemēram, OECD un TIMSS; 2) būs pieejamas nepieciešamās datubāzes, nenoteikts cilvēku skaits tiks sagatavots darbam ar datu uzkrāšanu un informācijas analīzi, kā arī Latvija būs piedalījies starptautiskajos izglītības kvalitātes pētījumos.

Sasniegtais

2009.gada augustā Latvijas izglītības iestādes ir uzsākušas darbu ar Valsts izglītības informācijas sistēmu (turpmāk – VIIS), kas nomainījusi iepriekšējo Latvijas izglītības informatizācijas sistēmu (LIIS). VIIS izglītības reģistru centrālo datu bāžu vadības sistēmā tiek nodrošināta IZM pārvaldībā esošo sistēmu un reģistru funkcionalitāte. Sākot ar 2009./2010.mācību gadu, izglītības iestādēm ir iespēja VIIS ievadīt datus par visiem izglītojamajiem, pretendentiem uz pirmsskolas izglītības iestādi, kā arī par pedagoģisko personālu. Vispārizglītojošās dienas skolas un vakara (maiņu) skolas veido arī pedagoģu tarifikācijas un aizpilda statistikas pārskatus, savukārt par augstskolām ir pieejami vispārīgi dati.

Starptautisko pētījumu kontekstā, VIAA īstenotā ESF projekta „Atbalsts izglītības pētījumiem” ietvaros tiks nodrošināta Latvijas dalība trīs starptautiskos izglītības pētījumu virzienos – PISA, TALIS, ASEM LLL Hub. PISA pētījumos vērtē skolēnu sasniegumus matemātikā, lasīšanā un dabaszinātnēs, sasniegumus analizē saistībā ar sociālekonomiskajiem, skolas un ģimenes faktoriem. TALIS pētījumos tiek vērtēta mācību vide vispārizglītojošajās un profesionālajās skolās. ASEM LLL Hub pētījumi analizē iespējas, kā mācību vidi tuvināt reālajai dzīvei, skolu nebeigušos jauniešus atgriezt izglītības procesā, meklē veidus, kā attīstīt pamatkompetences. Kopumā pārskata periodā nodrošināta Latvijas dalība OECD PISA 2009, PISA 2012, TALIS 2013 un ASEM LLL HUB, pētījumos kā arī plānota Latvija dalība PISA 2015, PISA 2018 un TALIS 2018 pētījumos. Šie pētījumi palīdz ne tikai noteikt izglītības kvalitāti Latvijā, bet arī salīdzināt to ar izglītojamo zināšanu līmeni citās valstīs. Šo pētījumu rezultāti tiek izmantoti, analizējot un plānojot izglītības politikas attīstības virzienus.

IZM darbinieki pārskata periodā tika sagatavoti darbam ar informācijas nodrošināšanu un apriti, datu uzkrāšanu un informācijas analīzi, apmācības tika veiktas atbilstoši Valsts administrācijas skolas piedāvātajiem kursiem, kā arī pēc nepieciešamības izmantojot citus avotus, t.sk., iekšējās apmācības.

Problēmas

Lai nodrošinātu visaptverošu informāciju izglītības politikas veidotājiem, kā arī sekmētu mūžizglītības procesu vadību un monitoringu, būtu nepieciešama informācija par pieaugušo izglītības iespējām. Viens no galvenajiem aspektiem ir VIIS sistēmas funkcionalitātes ilgtspējas nodrošināšana un turpmāka attīstība. Būtu nepieciešams arī turpināt iesākto starptautisko projektu realizāciju, attīstot multidimensionālu sadarbību ar vadošajām Eiropas pētījumu institūcijām.

4.20. Rīcības virziens „Sadarbības un dialoga veicināšana ar ģimeni, citām institūcijām un sabiedrību izglītības jautājumu risināšanā”

Sabiedrības informēšana un sadarbība ar citām institūcijām nodrošina iestādes darbības caurspīdīgumu, novērš iespējamus konfliktus pirms to rašanās, kā arī sekmē pilnvērtīgu izglītības satura un politikas attīstību. IZM pārskata periodā ir spējusi nodrošināt pietiekamu komunikāciju, sadarbību un aktivitātes, izpildot visus noteiktos uzdevumus un nodrošinot informācijas plūsmas nepārtrauktību.

Plānotais

Rīcības virziena ietvaros tika plānota valsts institūciju iesaiste izglītības politikas veidošanā un īstenošanā, (tai skaitā ministrijas un konsultatīvo padomi „Izglītība visiem”), pašvaldību un to institūciju līdzdalības izglītības jautājumu risināšanā nodrošināšana un nevalstisko organizāciju līdzdalības izglītības attīstībā veicināšana. Lai nodrošinātu pilnvērtīgu sabiedrības informēšanu, tika plānota informējoša un skaidrojoša darba veikšana, informējot sabiedrību par plānotajiem vai pieņemtajiem lēmumiem izglītības jomā un savlaicīgi publicējot kvalitatīvu informāciju IZM mājaslapā.

Īstenoto uzdevumu rezultātā bija paredzēts, ka tiks izveidotas un darbosies starpinstitucionālās darba grupas, regulāri notiks informācijas apmaiņa starp pašvaldību izglītības pārvaldēm, Latvijas Pašvaldību savienību un IZM par izglītības jautājumiem. Sabiedrības pilnvērtīgā informēšana īstenotos caur objektīvu un saprotamu informācijas sniegšanu masu medijos, kā arī regulāri atjaunojot informāciju

IZM mājaslapā. Kā atsevišķs punkts tika uzsvērtā NVO informēšana par aktualitātēm izglītības jomā, sekmējot to piedalīšanos politikas īstenošanā.

Tika plānots, ka minēto uzdevumu izpildes rezultātā reizi mēnesī notiks pašvaldību izglītības pārvalžu semināri, regulāras publikācijas presē un televīzijā, semināri, konferences u.tml. pasākumi.

Sasniegtais

IZM notikusi aktīva sadarbība ar NVO – noslēgti sadarbības līgumi, atbalstīti projekti, u.c. Vienlaikus nodrošināta NVO līdzdalība izglītības politikas attīstībā. Sagatavojot normatīvos aktus un politikas plānošanas dokumentus, IZM darba grupās iesaista arī nevalstiskās organizācijas. Tās tiek informētas par normatīvo aktu nepieciešamību, ja to nosaka ES direktīvas. Profesionālās izglītības programmu un iestāžu akreditācijā, centralizēto profesionālās kvalifikācijas eksāmenu satura izstrādē un norisē, profesiju standartu izstrādē, profesionālās meistarības konkursu norisē iesaistīti Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības un profesionālo asociāciju pārstāvji.

Regulāri notiek IZM un Latvijas Pašvaldību savienības sarunas, kuru ietvaros tiek apspriesti aktuālie jautājumi, kas skar IZM kompetencē esošās jomas, notiek viedokļu apmaiņa, tiek izteikti priekšlikumi problēmu risinājumiem. Pārskata periodā ir ievērojami uzlabota darba devēju līdzdalība profesionālās izglītības jautājumos. Pozitīvo rezultātu sekmēja sadarbības iestāžu ieinteresētība sadarboties, kā arī IZM veiksmīgās iniciatīvas, organizējot sarunas, pasākumus un kampaņas.

Pārskata periodā darbojās konsultatīvās padomes (IZM Konsultatīvā padome mazākumtautību izglītības jautājumos, Latvijas Nacionālā sporta padome, Nacionālās sporta attīstības programmas 2006.-2012.gadam koordinācijas padome, Jaunatnes sporta padome, Jaunatnes konsultatīvā padome, Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadome, Veselību veicinošo skolu nacionālā padome, padome „Izglītība visiem”, un konsultatīvā padome „Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas vispārējā izglītībā”), Nozaru ekspertu padomes, savukārt atbilstoši nepieciešamībai tika veidotas darba grupas un komisijas, lai nodrošinātu IZM aktuālo jautājumu apspriešanu un izskatīšanu, kā arī tiesību aktu un attīstības plānošanas dokumentu izstrādi.

Pārskata periodā tika vidēji izdotas 250-270 preses relīzes gadā, notikušas preses konferences, kā arī regulāri publiskoti IZM informatīvi e-izdevumi. IZM interneta vietni apmeklēja vidēji 1200 apmeklētāju dienā, bet e-izdevumu abonētu skaits kopš ieviešanas 2007.gadā ir pārsniedzis 2600 abonentus.

Problēmas

Turpinot jau iesāktās aktivitātes un pasākumus, papildus būtu nepieciešama vēl plašāka sabiedrības informēšana par iespēju piedalīties izglītības jautājumu risināšanā (sociālās kampaņas, kas vērstas uz sabiedrības ieinteresētību, dažādu aktivitāšu veikšana, lai palielinātu ģimeņu iesaisti izglītības procesā).

Sociālie partneri ir norādījuši arī uz nepieciešamību publiskot pētnieciskus un skaidrojošus materiālus masu medijos par akreditācijas procesiem un plānotajām reformām, izmantojot statistikas datus un šo procesu ietekmi (riski un iespējas) uz nākotni. Viņi arī ir ieteikuši izmantot plānoto Izglītības informācijas centru plašas mērķauditorijas informēšanai par aktualitātēm izglītībā, kā arī iespējām iesaistīties izglītības politikas veidošanā.

Noslēgumā jāmin ne mazāk svarīgais par darba devēju iesaistes turpināšanu izglītības procesos, lai kopumā izglītību tuvinātu darba tirgum un tā vajadzībām. Sadarbība ar valsts institūcijām tiks veicināta arī 2013.gadā, tā kā augstākās izglītības reformas skar arī citas valsts pārvaldes jomas, ne tikai izglītības sektoru.

4.21. Problēmjautājumi nākamajam plānošanas periodam

Izvērtējot iepriekšējā plānošanas periodā (2007.–2013.gadā) īstenotos izglītības politikas pasākumus, ņemot vērā pētījumos atspoguļotos datus, IZM sociālo un sadarbības partneru izteikto viedokli, kā arī ievērojot tautsaimniecības attīstības prasības, lai veicinātu cilvēku labklājību un valsts ekonomisko izaugsmi, Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020.gadam tiek izvirzīti šādi problēmjautājumi:

- efektīva izglītības resursu (t.sk. finanšu) pārvaldība;
- vispārējās un profesionālās izglītības ieguves iespējas (iestāžu tīkls);
- atbilstošas izglītības vides nodrošināšana;
- pedagogu motivācija un profesionālā pilnveide, darba samaksas sistēmas sakārtošana;
- Izglītības satura pilnveide atbilstoši mūsdienīgajām prasībām, t.sk. biznesa izglītības un starpdisciplināritāte;
- vāju sniegumu uzrādījušo jauniešu īpatsvara samazināšana un skolēnu īpatsvara ar augstiem sasniegumiem lasītprasmē, matemātikā un dabaszinātnēs palielināšana (OECD PISA);
- IKT izmantošana izglītības procesā;
- dabaszinātņu kabinetu iekārtošana sākumskolās un pamatskolās;
- profesionālās izglītības pievilcības paaugstināšana, lai palielinātu profesionālajā izglītībā iesaistīto izglītojamo skaitu vidējās izglītības pakāpē;
- profesionālās izglītības iestāžu infrastruktūras un aprīkojuma pilnveide atbilstoši īstenojamām profesionālās izglītības programmām darba tirgus attīstības tendenču kontekstā;
- sadarbības stiprināšana ar darba devējiem profesionālās izglītības programmu īstenošanā, t.sk. prakšu nodrošināšanā;
- jauniešu sagatavošana darba tirgum, t.sk. neformālā izglītība;
- karjeras izglītības atbalsta sistēmas izveide, t.sk. karjeras konsultantu nodrošināšana;
- atbalsts prioritārajiem virzieniem augstākajā izglītībā, tās atbilstība darba tirgus prasībām;
- augstākās izglītības internacionalizācijas pasākumi;
- pieaugušo izglītības iespēju paplašināšana. Datu bāzes izveide par pieaugušo izglītības iespējām;
- iekļaujošās izglītības attīstība, t.sk. atbalsta nodrošināšana tiem izglītojamiem, kuri atrodas sociālā riska grupās (t.sk. romi);
- vērtībuzglītības pasākumu īstenošana un interešu izglītības attīstība (it īpaši zinātniskās nodarbības);
- izglītības kvalitātes monitorings, izglītības iestāžu darbības un izglītības programmu kvalitātes novērtēšanas sistēmas pilnveide;
- obligātajā izglītības vecumā esošo bērnu uzskaitē, kuri nav reģistrēti nevienas izglītības iestādes sarakstā;
- VIIS sistēmas funkcionalitātes ilgtspējas nodrošināšana;
- starptautiskās mobilitātes pasākumi.

5. Mērķu un rīcības virzienu saturiskais ietvars

Paaugstināt izglītības vides kvalitāti, veicot satura pilnveidi un attīstot atbilstošu infrastruktūru

- Uz zināšanu sabiedrībā pieprasītām kompetencēm orientēta, radošumu un veselīga dzīves veida veicinoša izglītības satura pilnveide
- Pedagogu un akadēmiskā personāla motivācijas un profesionālās kapacitātes paaugstināšana
- 21.gs. atbilstošas izglītības vides un izglītības procesa nodrošināšana
- Iekļaujošās izglītības principa ieviešana

Veicināt vērtībizglītībā balstītu indivīda profesionālo un sociālo prasmju attīstību dzīvei un konkurējošai darba videi

- Vienotas karjeras izglītības sistēmas attīstība
- Priekšlaicīgi mācības pametušo un izglītību neieguvušo skaita samazināšana
- Ārpus formālās izglītības iespēju bērniem un jauniešiem paplašināšana
- Izglītības iespēju paplašināšana paaugstākajiem

Uzlabot resursu pārvaldības efektivitāti, attīstot izglītības iestāžu institucionālo izcilību

- Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas pilnveide
- Efektīvo izglītības finanšu resursu pārvaldības modeļu attīstība
- Izglītības iestāžu tīkla pilnveide un pakalpojumu pieejamība
- Izglītības starptautiskā konkurētspēja globalizācijas apstākļos

Pamatnostādņu mērķi izvirzīti saskaņā ar iepriekšējā plānošanas perioda analizē konstatēto problemātiku un izaicinājumiem nākotnei. Satura kvalitāte, prasmes un pārvaldība ir atslēgvārdi arī kopējās Eiropas tautsaimniecības attīstības ietvarā, kas uzsvēr izaugsmi, labklājību un prasmes.

Rīcības virzienu izvēli pamato ne tikai iepriekšējā plānošanas perioda paveiktā rezultāti, bet arī Eiropas vienotās izglītības telpas prioritātes, ANO tūkstošgades un UNESCO izglītības attīstības virzieni. veicamie uzdevumi rīcības virzienu ietvaros nodrošina visaptverošu izglītības formu, veidu un pakāpju attīstību, neatkarīgi no reģionāliem vai sociālekonomiskiem faktoriem.

Definētajos trijos apakšmērķos tiek attiecīgi akcentēta **IZGLĪTĪBAS VIDE, INDIVĪDU PRASMES un INSTITUCIONĀLĀ IZCILĪBA**, kas kopumā sekmē kvalitatīvas un iekļaujošas izglītības nodrošināšanu:

- Izglītības vides kvalitāti visos izglītības līmeņos nosaka izglītības saturs, kas veicina indivīdu zināšanu, kompetenču un prasmju attīstību un nostiprināšanu, profesionāli un kompetenti mācībspēki, kas nodod šo izglītības saturu izglītojamiem, mūsdienīga izglītības vide un izglītības process, kas veicina satura uztveri un apguvi, kā arī iekļaujošās izglītības principa, kas paredz vienādu iespēju neatkarīgi no izglītojamo vajadzībām un spējām, mantiskā, sociālā stāvokļa, rases, tautības, dzimuma, reliģijas un politiskās pārliecības, veselības stāvokļa, dzīvesvietas un nodarbošanās pieejamā, cenošā un atbalstošā vidē, iedzīvināšana.
- Profesionālās un sociālās prasmes vismērķtiecīgāk tiek pilnveidotas, indivīdam izvēloties atbilstošu turpmākās profesionālās attīstības ceļu, vienlaikus paredzot atbalsta mehānismus mācības pametušajiem un izglītību neieguvušajiem, tādējādi vairojot vispārējo Latvijas sabiedrības izglītības līmeni un nodarbinātību, savukārt iesaistes ārpus formālās izglītības

pasākumos rezultātā sekmējot izglītojamo pilsonisko līdzatbildību un sabiedrisko aktivitāti, kā arī nostiprinot mūžizglītības principu.

- Resursu pārvaldības efektivitātes uzlabošana, attīstot institucionālo izcilību, ietver sevi izglītības kvalitātes uzraudzības jeb monitoringa, kas visām ieinteresētajām pusēm dod iespēju izsekot, novērtēt un, izrietoši, ietekmēt ar izglītību saistītos procesus un rezultātus, ieviešanu, finansēšanas modeļu pilnveidi, izglītības pieejamības nodrošināšanu un izglītības starptautiskās konkurētspējas sekmēšanu.

5.1.attēls. Apakšmērķu un rīcības virzienu savstarpējā sasaiste

5.1. Uz zināšanu sabiedrībā pieprasītām kompetencēm orientēta un radošumu veicinoša izglītības satura pilnveide

RV ietvaros tiks pilnveidota metodika darbam ar bērniem no 1,5 - 4 gadiem, nodrošinot individualizētu, bērna vecumposmam atbilstošu mācību procesu. Tajā skaitā tiks izstrādāti metodiskie līdzekļi un mācību līdzekļi, kā arī tiks nodrošināta pedagogu profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņa. Savukārt bērniem no 5 gadiem līdz 6.klasei tiks izstrādātas kompetencēs balstītas mācību priekšmetu programmas un metodika, lai nodrošinātu integrētu un radošu mācību procesu sākumskolā (līdz 6.kl.). Tiks ieviests arī pamatzglītības posma saturs, kurš būs balstīts kompetenču pieejā. Šo un citu rīcības virzienu ietvaros īstenoto pasākumu, kam ir tieša ietekme uz mācību rezultātiem (līdztekus citu rīcības virzienu ietvaros īstenotajiem pasākumiem, kas ietver pedagogu kvalifikācijas, mūsdienīga materiāltehniskā nodrošinājuma pilnveidi, atbalsta personāla nodrošināšanu, obligātās izglītības vecumā esošo bērnu, kuri nav reģistrēti nevienā izglītības iestādē, skaita samazināšanu u.c.) rezultātā plānots samazināt to jauniešu īpatsvaru, kuri uzrāda zemu sniegumu lasītprasmē, matemātikā un dabaszinātnēs, kā arī palielināt to skolēnu īpatsvaru, kuri uzrāda augstus rezultātus.

Tāpat RV 1.1. paredz mācību prakses nodrošināšanu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem, ieviešot duālās profesionālās izglītības elementus sadarbībā ar nozaru ekspertu padomēm, sociālajiem partneriem un nozares uzņēmumiem, izrietoši stiprinot sadarbību ar darba devējiem profesionālās izglītības programmu īstenošanā, kā arī sekmējot profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu iekļaušanos darba tirgū. Izglītības satura pilnveides kontekstā, tāpat ir plānoti pasākumi nacionālās kvalifikācijas ietvarstruktūras ieviešanai un sasaistei ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru, profesionālās izglītības paraugprogrammu izstrādei, kā arī modulāru izglītības programmu ieviešanai profesionālajā izglītībā, kas vairo profesionālās izglītības pievilcību un tādejādi sekmēs profesionālajā izglītībā iesaistīto audzēkņu skaita palielināšanu, izglītībā neiesaistīto īpatsvara, kā arī par nodarbību neapmeklēšanu atskaitīto profesionālās izglītības audzēkņu skaita samazināšanu.

5.2. Pedagogu un akadēmiskā personāla motivācijas un profesionālās kapacitātes paaugstināšana

RV ietvaros ir paredzēts ieviest pedagogu kvalitātes, atalgojuma un motivācijas sistēmu. Pedagogu profesionālās pilnveides nodrošināšanai ir plānots uzlabot profesionālo priekšmetu pedagogu mūžizglītības kompetences (svešvalodas, IT prasmes) un profesionālās kompetences (uzņēmējspējas, līdera spējas, radošums, prasmes darbam ar talantīgiem un apdāvinātiem izglītojamajiem un izglītojamajiem ar speciālajām vajadzībām), kā arī uzlabot pedagogu un prakses vadītāju praktiskās iemaņas darbavietā. Šie pasākumi paaugstinās pasniedzēju kvalifikāciju un labvēlīgi ietekmēs audzēkņu mācību rezultātus. Pedagogi būs spējīgi apgūt jaunās tehnoloģijas un uzlabot mācīšanas procesus.

Tāpat ir paredzēts uzlabot profesionālo izglītības iestāžu administratīvā un pedagoģiskā personāla kompetences mācību organizācijas, metodisko jautājumu un tehnoloģiju attīstības kontekstā, un tas uzlabos profesionālās izglītības iestāžu prestižu potenciālo audzēkņu vidū. Lai pedagogi būtu labāk sagatavoti darbam lingvistiski neviendabīgā vidē, tiks organizēta pedagogu pilnveide darbam ar mūsdienīgiem mācību un metodiskajiem līdzekļiem. Turklāt tiks nodrošināta pedagogu profesionālā pilnveide satura un valodas integrētas mācīšanas metodikā, izstrādājot mācību un metodiskos līdzekļus, kā arī tiks izveidotas pedagogu profesionālās pilnveides programmas angļu valodas prasmju apguvei. Lai veicinātu skolotāju savstarpēju starptautisko sadarbību, uzlabotu skolotāju svešvalodu un IKT spējas un veidotu IKT par daļu no ikdienas dzīves mācību telpā, tiks atbalstīta E-Twinning projektu īstenošana. Šī rīcības virzienā plānoto pasākumu rezultātā tiks nodrošināta pedagogu profesionālā pilnveide, kā arī paaugstināta pedagogu motivācija.

Arī augstākās izglītības kontekstā tiek plānoti pasākumi, kas vērsti uz cilvēkresursu piesaisti, stiprinot gan Latvijas akadēmiskā personāla kapacitāti, gan piesaistot ārvalstu mācībspēkus, kas izrietoši vairo augstākās izglītības konkurētspēju un internacionalizāciju. Šī rīcības virzienā plānoto darbību rezultātā tiks nodrošināta pedagogu profesionālā pilnveide, paaugstināta pedagogu motivācija, kā arī sakārtota darba samaksas sistēma, izrietoši, cita starpā, sekmējot pedagogu vecumā līdz 29 gadiem piesaisti, kas savukārt tieši ietekmēs gan audzēkņu vēlmi un motivāciju iesaistīties izglītības procesos, gan viņu mācību rezultātus.

5.3. 21.gs. atbilstošas izglītības vides un izglītības procesa nodrošināšana

RV ietvaros ir paredzēts modernizēt vispārīgizglītojošo skolu mācību infrastruktūru (tajā skaitā iekārtot dabaszinātņu kabinetus sākumskolās un pamatskolās), kā arī ir plānots pārskatīt higiēnas un drošības prasības un nodrošināt izglītības satura „vajadzību grozu”. Īstenoto pasākumu rezultātā izglītības saturs tiks pilnveidots atbilstoši mūsdienīgām prasībām, un tiks nodrošināta atbilstoša izglītības vide.

Tāpat RV 1.3. ietvaros tiks nodrošināts atbalsts IKT metodisko centru attīstībai vispārējās izglītības kvalitātes paaugstināšanai un mūsdienīgas metodikas izmantošanas veicināšanai, kā arī tiks veicināta inovatīvu IKT risinājumu ieviešana mācību procesā vispārējā izglītībā, kas ietvers digitālās mācību grāmatas bibliotēkas izveidi, izrietoši palielinot IKT izmantošanu izglītības procesā. Mūsdienīgas vides un mācību procesa nodrošinājums raisīs bērnos un jauniešos vēl lielāku interesi iesaistīties izglītības procesos, kā arī viņu mācību rezultātus (tajā skaitā PISA starptautiskajā novērtējumā).

Rīcības virziena ietvaros profesionālās izglītības pievilcība tiks sekmēta, pilnveidojot profesionālās izglītības iestāžu infrastruktūru un aprīkojumu atbilstoši darba tirgus tendencēm.

5.4. Iekļaujošās izglītības principa ieviešana

RV ietver atalgojuma nodrošināšanu 400 skolotāju un pedagogu palīgiem, kā arī metodiskos materiālus pedagogiem un skolu sociālajiem darbiniekiem par darbu ar riska grupas bērniem, kā arī pedagogu tālākizglītības kursus par izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem iekļaušanu vispārējās izglītības plūsmā. Tāpat ir paredzēta mācību līdzekļu izstrāde darbam ar jauniešiem, kuriem ir speciālas vajadzības, kā arī integrācijas pasākumu nodrošināšana. Šajā rīcības virzienā ir iekļauta arī sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu iesaiste neformālās izglītības programmās (dienas aprūpes centros, grupu dzīvokļos, ieslodzījuma vietās, bērnu namos u.tml. esošos jauniešus, atkarībā nonākušos jauniešus, jauniešus ar garīgās attīstības traucējumiem, jauniešus, kas nemācās, nestrādā vai neapgūst

arodu, u.c.). Tiks veicināta arī agrīnā speciālo vajadzību diagnostika, lai veiktu preventīvus pasākumus funkcionālo traucējumu savlaicīgai novēršanai, kā arī atbalsta personāla speciālistu pieejamības nodrošināšana izglītības iestādēs pirmsskolas un pamatzglītības posmā. Ir paredzēta tālākizglītības programmu izstrāde un īstenošana speciālistiem (sociālie darbinieki, fizioterapeiti, ergoterapeiti u.c.) par pielāgotām sporta programmām, paredzot specifiskas treniņu metodikas darbam ar izglītojamajiem ar īpašām vajadzībām. Visbeidzot, ir plānoti pasākumi sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu (romu tautības izglītojamie, izglītojamie ar mācību grūtībām un mācīšanās traucējumiem, izglītojamie, kuru vecāki devušies peļņā uz ārzemēm, jaunieši no sociālā riska ģimenēm, iekļaušanai un integrācijai vispārējās izglītības sistēmā. Rīcības virzienā 1.4. īstenotie pasākumi sekmēs iekļaujošas izglītības attīstību, kas tieši iespējamos obligātajā izglītības vecumā esošo sociālās atstumtības riskam pakļauto, kā arī bērnu un jauniešu ar speciālām vajadzībām integrāciju izglītībā, kas cita starpā ietekmēs arī mācības priekšlaicīgi pametošo skaitu.

5.5. Vienotas karjeras izglītības sistēmas attīstība

RV ietver karjeras izglītības atbalsta sistēmas izveidi, karjeras izglītības attīstību un karjeras konsultantu nodrošināšanu visos Latvijas novados. Tāpat šī rīcības virziena ietvaros ir paredzēts nodrošināt karjeras izvēles pasākumus jauniešiem, t.sk. profesiju un darba vērošanas pasākumus, karjeras dienas, labo prakšu piemēru demonstrēšanu sadarbībā ar darba devējiem, stipendiju piešķiršanu profesionālās izglītības audzēkņiem, utt. Īstenoto pasākumu ietekmē tiks izveidota karjeras izglītības atbalsta sistēma, kuras ietvaros tiks nodrošināta karjeras konsultantu pieejamība. Šie pasākumi veicinās gan priekšlaicīgi mācības pametušo skaita samazināšanu, sekmējot mērķtiecīgu turpmākās profesijas izvēli atbilstoši prasmēm, zināšanām un interesēm, kā arī uzlabos nodarbinātības izredzes.

Tāpat plānots īstenot augstākās izglītības pārstrukturēšanu, pielāgojot studējošo skaitu atbilstoši darba tirgus prognozēm un palielinot darba devēju lomu, izrietoši sekmējot darba tirgū prognozētajam pieprasījumam atbilstoša darbaspēka sagatavošanu un mazinot jauniešu bezdarbu.

5.6. Priekšlaicīgi mācības pametušo un izglītību neieguvušo skaita samazināšana

RV paredz apzināt un uzskaitīt tos bērnus, kuri ir obligātā izglītības vecumā, bet neapmeklē skolu. Tas dos iespēju samazināt mācības pametušo skaitu un nākamajā plānošanas periodā tiek paredzētas darbības, kas vērstas tieši uz cēloņu apzināšanu.

Plānots uzlabot profesionālās izglītības iestāžu aprīkojumu, izstrādāt sākotnējās profesionālās izglītības programmas un nodrošināt mērķstipendijas priekšlaicīgi izglītības sistēmu atstāšanas riskam pakļautajiem jauniešiem, kas ne tikai sekmēs šīs grupas jauniešu nodarbinātības izredzes, bet arī kopumā mazinās nabadzībai un sociālajai atstumtībai pakļauto iedzīvotāju īpatsvaru. Plašāk par minētajiem pasākumiem sniegta informācija pamatnostādņu sestajā nodaļā.

5.7. Ārpus formālās izglītības iespēju bērniem un jauniešiem paplašināšana

RV ietvaros paredzēti pasākumi, kas vērsti uz neformālo izglītību, vērtībuzglītību un interešu izglītību. Neformālās izglītības veicināšanas ietvaros tiks organizēti atklātie projektu konkursi jauniešu centros, jaunatnes organizāciju atbalstam neformālās izglītības programmu jauniešiem īstenošanai, kā arī tiks īstenota jauniešu apmācība jauniešu centros un pieredzes apmaiņas organizēšana vietējā, reģionālā, nacionālā līmenī un/vai starptautiskā līmenī. Tāpat tiks nodrošināta darbā ar jaunatni iesaistīto personu (jaunatnes lietu speciālisti, pedagogi, NVO pārstāvji, jauniešu līderi, skolēnu pašpārvaldes u.c.) profesionālā pilnveide neformālās izglītības un darba ar jaunatni jomā. Tiks atbalstīti pasākumi jauniešu brīvprātīgā darba veicināšanai nolūkā sniegt iespējas jauniešiem gūt pirmo darba pieredzi. Šo aktivitāšu rezultātā tiks sekmēta neformālās izglītības pieejamība un nozīme, kā arī uzlabota jauniešu sagatavotība darba tirgum.

Normatīvais regulējums tiks pilnveidots, identificējot jauniešu neformālās izglītības definīciju un nosakot jauniešu neformālās izglītības programmas veidu Izglītības likumā. Veicinot jauniešu neformālās izglītības prasmju atzišanas un novērtēšanas sistēmas attīstību, tiks ieviests „Youthpass” nacionālā līmenī. Tādējādi uzlabosies jauniešu piekļuve darba tirgum, tiks nodrošināta aptverošāka informācija par indivīda apgūtajām prasmēm, kā arī sekmēta mobilitāte.

Paredzēts stiprināt skolēnu pilsonisko apziņu, sabiedriskās līdzdalības prasmes un patriotismu, nodrošināt bērnu un jauniešu iesaistīšanos valstiski nozīmīgos notikumos, veicināt izglītojamo kultūrizglītības līmeņa paaugstināšanu un radošuma attīstību, kā arī izglītības standartā noteikto pamatprasību apguvi. Tiks sekmēta bērnu un jauniešu nacionālās identitātes veidošanās, kultūrvēsturiskā mantojuma apgūšana, jaunu kultūras vērtību radīšana, dažādu tautību bērnu un jauniešu saliedēšanās, integrācija un socializācija.

Interesu izglītības attīstībai RV ietvaros bērni un jaunieši tiks motivēti piedalīties interešu izglītības programmās, nodrošinot daudzveidīgu interešu izglītības programmu piedāvājumu izglītības iestādēs, kā arī tiks izveidota atbalsta sistēma izglītojamo talantu attīstībai, kas ietvers atbalstu jauniešu tehniskās jaunrades centriem, skolēnu mācību priekšmetu olimpiāžu un vasaras mācību nometņu, zinātnisko semināru, konkursu un zinātnisko projektu nodrošināšanai. Izrietoši tiks sekmēti jaunieši, kas savu turpmāko izglītību un profesionālo dzīvi vēlēšies saistīt ar zinātni, tehnoloģijām, inženierzinātņi un matemātiku (STEM), skaits.

5.8. Izglītības iespēju paplašināšana pieaugušajiem

RV paredz atbalsta nodrošināšanu nodarbināto iedzīvotāju profesionālās kompetences pilnveidei atbilstoši mainīgajiem darba tirgus apstākļiem, iekļaujot atbalstu darba devējiem formālās un neformālās izglītības nodrošināšanai nodarbinātajiem. Tāpat ir plānots izstrādāt pieaugušo profesionālās izglītības programmas un materiālus un veicināt pieaugušo izglītotāju (iestādes, organizācijas) starptautisko sadarbību kā formālajā, tā neformālajā pieaugušo izglītībā, saistot to ar ES izaugsmes stratēģijas „Eiropa 2020” mērķiem. Plānoto pasākumu rezultātā tiks palielinātas pieaugušo izglītības iespējas, nostiprinot mūžizglītības principu, un pieaugs pieaugušo izglītībā iesaistīto personu skaits un to konkurētspēja.

5.9. Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas pilnveide

RV ietvaros plānota starptautiskajiem izglītības kvalitātes kritērijiem atbilstošas un izglītības sistēmas rezultātu pārskatāmību veicinošas monitoringa sistēmas izveide, nodrošinot dalību starptautiskajos izglītības kvalitātes pētījumos, kā arī analizējot starptautisko pieredzi un izglītības pētījumus par vispārējās un sākotnējās profesionālās izglītības kvalitātes mērījumiem. Lai to nodrošinātu, tiks izstrādāti, ieviesti, izvērtēti un pilnveidoti izglītības kvalitātes indikatori vispārējās un sākotnējās profesionālās izglītības iestāžu un izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanā, kā arī pilnveidota akreditācijas ekspertu iesaiste vispārējās un sākotnējās profesionālās izglītības iestāžu un izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanā. RV paredz arī atbalstu nacionālās studiju kvalitātes novērtēšanas aģentūras izveidošanai un uzturēšanai, kas tiešā veidā korespondē ar kvalitātes aspektiem. Tāpat RV ietvaros tiks pilnveidota valsts izglītības informācijas sistēma (tajā skaitā sistēmas sasaiste ar augstāko izglītību), kā arī tiks izveidota vienota datu bāze par pieaugušo izglītības īstenošanu. Tiek paredzēts arī atbalsts nacionālās studiju kvalitātes novērtēšanas aģentūras izveidošanai un uzturēšanai. Šie pasākumi veicinās izglītības procesu un rezultātu pārskatāmību un caurspīdīgumu, un dos iespēju tos salīdzināt institucionālā, nacionālā un starptautiskā līmenī, lai identificētu spēcīgās un vājās puses un uzlabotu izglītības kvalitāti.

5.10. Efektīvu izglītības finanšu resursu pārvaldības modeļu attīstība

RV ietvaros tiks ieviesta pedagoģu darba laika un darba samaksas sistēma, nodrošināts atbalsts valsts ģimnāzijām kā reģionālo metodisko centru funkciju veikšanai, kā arī attīstīts speciālo izglītības iestāžu finansēšanas modelis. Tāpat ir paredzēta jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa izstrāde un ieviešana, kas nodrošinās pieejamu, kvalitatīvu un darba tirgum atbilstošu augstāko izglītību, stiprinās saikni ar zinātņi un pētniecību, kā arī novērsīs budžeta līdzekļu sadrumstalotību. Īstenoto pasākumu rezultātā tiks nodrošināta efektīva izglītības resursu pārvaldība, kā arī tiks atbalstīti prioritārie virzieni augstākajā izglītībā, nodrošinot tās atbilstību darba tirgus prasībām.

5.11. Izglītības iestāžu tīkla pilnveide un pakalpojumu pieejamība

RV paredz alternatīvo izglītības iegūšanas modeļu mācību turpināšanai pēc pamatzglītības un to ieviešanas mehānismu izstrādi, tajā skaitā mācību turpināšanai līdz 18 gadu vecumam, kā arī mācību turpināšanai vispārējās vidējās izglītības, profesionālās un augstākās izglītības priekšlaicīgi pametušajiem. Šī rīcības virziena ietvaros ir paredzēts arī izvērtēt un optimizēt speciālās izglītības iestāžu tīklu, kā arī

atbalstīt mazo lauku skolu optimizāciju un nodot profesionālās izglītības iestādes pašvaldībām, veicinot profesionālās izglītības pieejamību. Tāpat RV 3.3. ietvaros ir paredzēts atbalsts augstākās izglītības iegūšanai sociāli mazāk aizsargātām iedzīvotāju grupām, tajā skaitā stipendijas un granti studiju maksas segšanai. Izglītības iestāžu tīkla pilnveide un izglītības pakalpojumu pieejamība sekmēs sabiedrības iesaisti izglītības procesos, jo īpaši ņemot vērā apsvērumu, ka zemāku izglītību ieguvušie ir visvairāk apdraudētā iedzīvotāju grupa tieši nodarbinātības kontekstā.

5.12. Izglītības starptautiskā konkurētspēja globalizācijas apstākļos

RV ietver atbalsta sniegšanu augstākās izglītības un profesionālās izglītības starptautisko ekspertu aktivitātēm ar mērķi paaugstināt izglītības starptautisko konkurētspēju un internacionalizāciju. Tāpat šī rīcības virziena uzdevumi iekļauj atbalsta sniegšanu starptautisko kopīgo studiju programmu izveidei un īstenošanai, mācību un studiju starptautiskās mobilitātes, mācību un studiju starptautiskās prakses nodrošināšanai, kā arī stipendiju piešķiršanu ārvalstu studentiem augstākās izglītības iegūšanai Latvijā. Īstenoto pasākumu rezultātā tiks sekmēta augstākās izglītības internacionalizācija. Starptautiskās konkurētspējas paaugstināšanās augstākajā izglītībā ļaus piesaistīt talantīgākos un apdāvinātākos ārvalstu jauniešus, kas ir vairoš gan izglītības kvalitāti, gan prestižu.

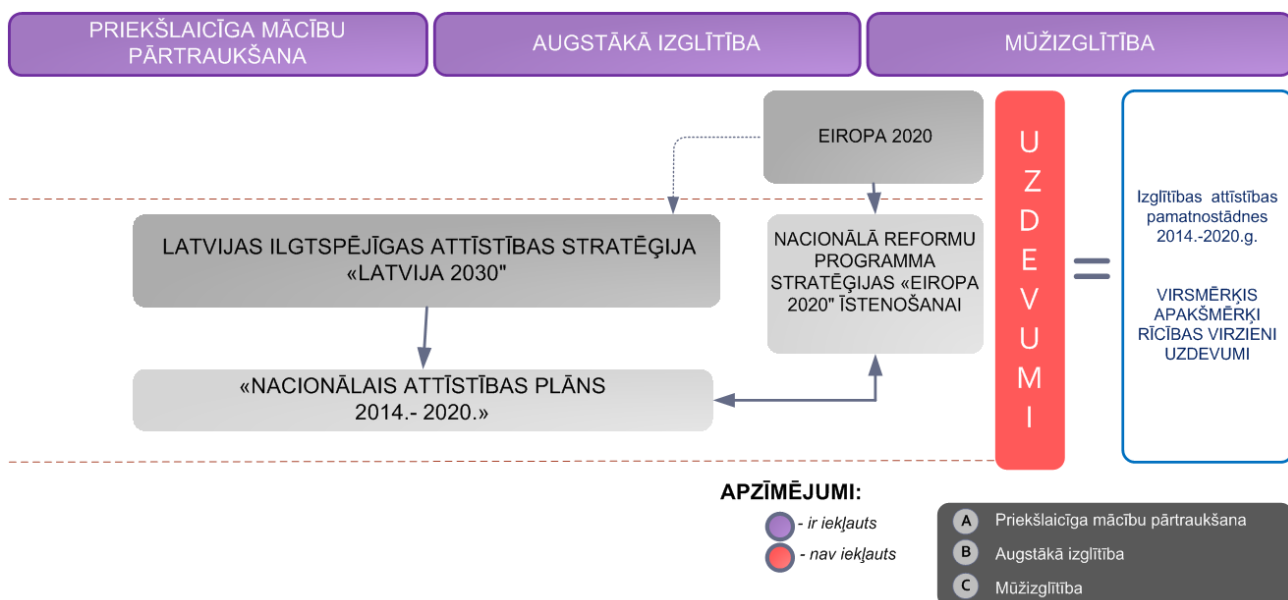
6. 2014.–2020.gada Eiropas struktūrfondu plānošanas periodam piemērojamo *ex-ante* nosacījumu izpildes pašvērtējums

Saskaņā ar ES Padomes rekomendācijām 2014.-2020.gada plānošanas perioda darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” un „Partnerības līguma Eiropas struktūrfondu un investīciju fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam” noslēgšanai izglītības politikai ir noteikti *ex-ante* nosacījumu izpildes kritēriji (atbilstīgi LESD 165.panta darbības jomai).

- **9.1. Priekšlaicīga mācību pārtraukšana: pastāv stratēģiska politikas sistēma, lai samazinātu priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, kas ietver:**
  - sistēmu ar priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu saistītu datu un informāciju analīzei un politiku veidošanai;
  - ar priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu saistīta stratēģiska politikas sistēmas izveidi:
    - kas ir pamatota ar pierādījumiem;
    - kas ietver attiecīgas izglītības jomas;
    - kurā ir iesaistīti visi politikas virzieni un ieinteresētās puses

- **9.2. Augstākā izglītība: pastāv valsts vai reģionāla stratēģiska politikas sistēma, lai palielinātu sasniegumu līmeni augstākajā izglītībā, tās kvalitāti un efektivitāti. Tā ietver:**
  - stratēģisku politikas sistēmu augstākās izglītības jomā, kurā:
    - definēti pasākumi līdzdalības un sasniegumu veicināšanai, kuri:
    - veicina līdzdalību augstākajā izglītībā iedzīvotāju ar zemiem ienākumiem vidū;
    - mazina mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas rādītājus.
  - pasākumus nodarbinātības un uzņēmējdarbības veicināšanai, kuri:
    - veicina starpdisciplīnu prasmes;
    - mazina dzimumu atšķirības.

- **9.3. Mūžizglītība: pastāv valsts un/vai reģionāla mūžizglītības stratēģiska politikas sistēma, kurā ietverti:**
  - pasākumi, lai atbalstītu mūžizglītības ieviešanu un prasmju uzlabošanu;
  - pasākumi, lai nodrošinātu prasmju pilnveidošanu;
  - pasākumi, lai paplašinātu mūžizglītības pieejamību.

Priekšlaicīga mācību pamešana, mūsdienu dinamiski mainīgajai videi neatbilstošas vai nepietiekamas zināšanas un prasmes rada nopietnus draudus attiecībā uz potenciālo nodarbinātību, sekmīgu, iegūtajai izglītībai un profesionālajai kvalifikācijai atbilstošu iesaisti darba tirgū un ekonomikas attīstību kopumā, kas jo īpaši vispārējās demogrāfiskās situācijas gan Latvijā, gan Eiropā kontekstā, liek domāt par racionālu un maksimāli lietderīgu un mērķtiecīgu potenciālā darbaspēka sagatavošanu un tā iekļaušanos darba tirgū. Izrietoši, priekšlaicīga mācību pamešana, augstākā izglītība un mūžizglītība ir skatāmas ciešā savstarpējā sasaistē, un sasniegtā progresa novērtēšanai tās, kvantitatīvi definējamu indikatoru formātā, ir noteiktas gan ES, gan nacionāla līmeņa politikas plānošanas dokumentos (skatīt 5.attēlu). ES kontekstā priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas un augstāko izglītību ieguvušo skaita palielināšana atbilst gan stratēģijas „Eiropa 2020” gudras izaugsmes prioritātei, jo ir vērsta uz prasmju līmeņa paaugstināšanu, gan integrējošas izaugsmes prioritātei, jo vērsta uz galveno bezdarba un nabadzības riska faktoru novēršanu.

5.1.attēls. ES fondu prioritātes un rezultatīvo rādītāju atspoguļojums attīstības plānošanas dokumentos

Iepriekšējā 2007.-2013. gada plānošanas periodā tika īstenoti pasākumi saistībā ar izglītības nozares attīstību, kas, cita starpā, bija vērsti uz izdzīvotāju izglītības līmeņa paaugstināšanu kopumā, tā atbilstības mūsdienu darba tirgus prasībām nodrošināšanu un, izrietoši, strukturālā bezdarba samazināšanu. Tomēr, ņemot vērā gan nacionālā, gan ES līmenī uzstādītos mērķus, būtiska ir iesākto reformu turpināšana.

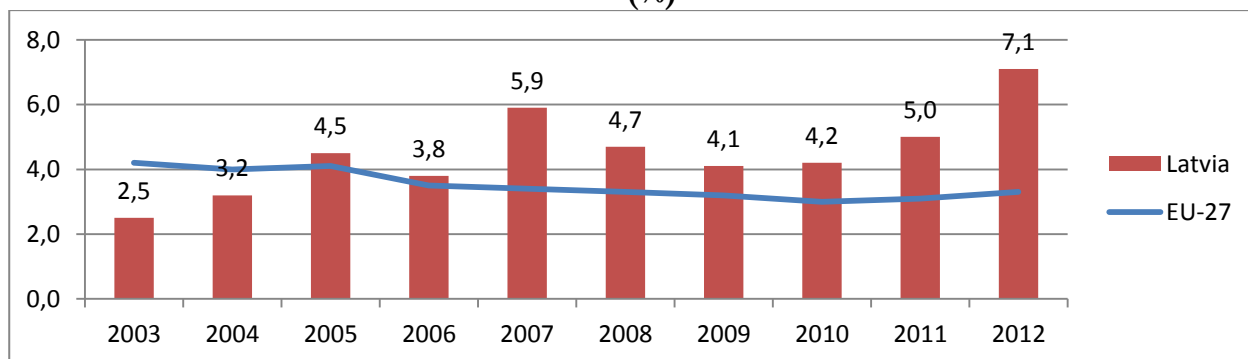
6.1. Priekšlaicīga mācību pārtraukšana

Mācību priekšlaicīgas novēršanas jautājumi ir atspoguļoti Latvijas attīstības plānošanas dokumentos, tostarp, Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2007.–2013.gadam, Latvijas nacionālajā reformu programmā „ES 2020” stratēģijas īstenošanai, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā „Latvija 2030”, kā arī Nacionālā attīstības plāna 2014.–2020.gadam projektā.

Kaut arī kopš 2009.gada skolu nepabeigušo īpatsvars Latvijā ir patstāvīgi samazinājies, 2012.gadā sasniedzot vairs tikai 10,5% un ir ievērojami labāks kā Eiropas vidējais (12,8%), pamatnostādņu ietvaros tiek plānoti uzdevumi un pasākumi, kas vērsti uz šādu iedzīvotāju skaita tālāku samazināšanu, 2020.gadā panākot rādītāju 10% apmērā.

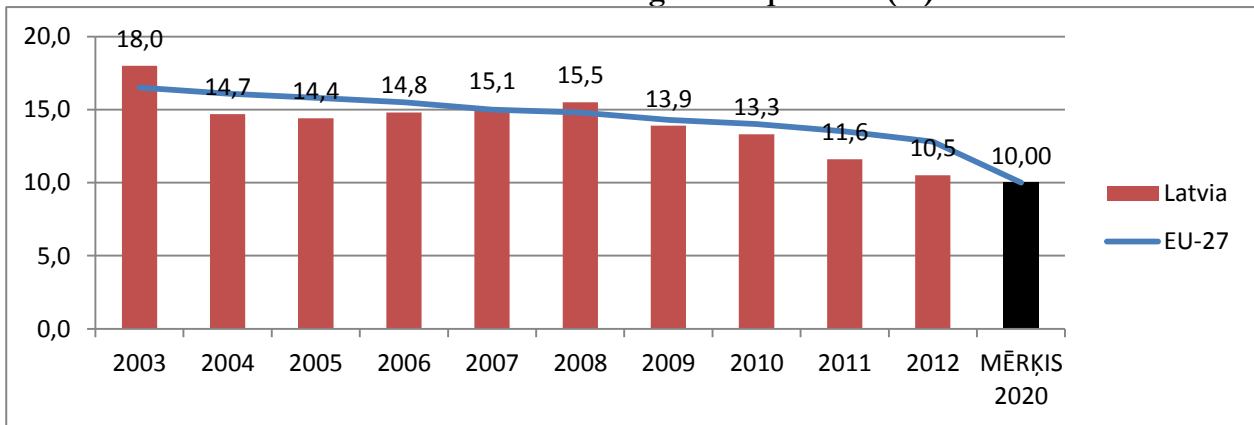
6.1.1. Rezultatīvie rādītāji

6.2.attēls. Personas vecumā no 15 līdz 24 gadiem - darba meklētāji, kas nav iesaistīti izglītībā (%)

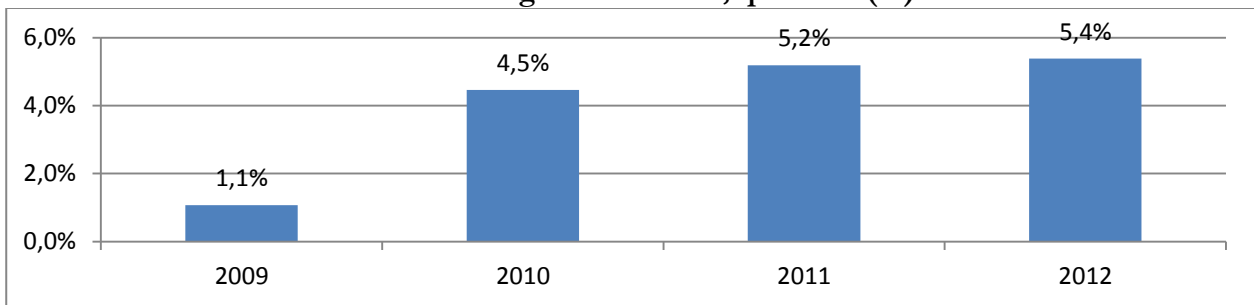
Avots: Eurostat

6.3.attēls. Skolu (nepabeigušo (vidējo izglītību neieguvušo) un izglītībā neiesaistīto iedzīvotāju vecumā no 18 līdz 24 gadiem īpatsvars (%)

Avots: Eurostat

6.4.attēls. Obligātās izglītības vecumā (no 7 līdz 18 gadiem) esošo bērnu, kuri nav reģistrēti nevienā izglītības iestādē, īpatsvars (%)

Avots: IZM

Lai sekmētu mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas novēršanas politikas attīstību, Latvijā veikti šādi nozīmīgi pasākumi:

- Izglītības satura pilnveide (uzsvars uz pamatprasmju apgūšanai un lietojumu).
- Mācību literatūras kvalitātes paaugstināšana.
- Jaunu mācību metožu ieviešana pedagoģiskajā praksē.
- IKT un tālmācības pieejamība.
- Iekļaujošas izglītības principa veicināšana.
- Elastīga profesionālās izglītības programmu piedāvājuma nodrošināšana.
- Normatīvā regulējuma noteikšana attiecībā uz vecāku informēšanu par izglītojamā probūtni.

Vispārējā izglītība:

- Vispārējā izglītībā ieviests finansēšanas princips „Nauda seko skolēnam”, kura mērķis ir rosināt mācību iestāžu konkurētspēju, dažādojot izglītības programmu piedāvājumu, to maksimālu atbilstību skolēnu spējām un interesēm, kā arī nodrošināt vienlīdzīgu un caurskatāmu finanšu līdzekļu sadali uz katru skolēnu, vienlaikus veicinot efektīvu izglītībai piešķirtā finansējuma izlietojumu, izglītības iestāžu tīkla sakārtošanu, tādējādi veidojot optimālu skolu tīklu un paaugstinot kvalitāti un izmaksu efektivitāti.
- Veikta vispārējās izglītības iestāžu tīkla optimizācija, lai nodrošinātu izmaksu efektivitāti, veidotu optimālu skolu tīklu un nodrošinātu skolēniem izglītības apguves iespējas esošajā finansiālajā situācijā.
- Lai izstrādātu vadlīnijas mazo lauku skolu saglabāšanai un to funkciju paplašināšanai, IZM darbojas darba grupa, kuras uzdevums ir izstrādāt priekšlikumus mazo skolu saglabāšanas programmai. Darba grupā piedalās izglītības eksperti un nevalstisko organizāciju pārstāvji, kā

arī sadarbības partneri – Latvijas Izglītības vadītāju asociācija un Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība.

- Izstrādāti MK 2012.gada 31.jūlija noteikumi Nr.533, „Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām”, kā arī nodrošināta pakārtotu īstenošanas materiālu izstrāde: pirmsskolas un sākumskolas pedagogiem, bērnu vecākiem un citiem interesentiem sagatavoti daudzveidīgi metodiskie materiāli (spēles, interaktīvi uzdevumi, prezentācijas, nodarbību piemēri video formātā u.tml.). Sagatavoti grozījumi normatīvajos aktos, paredzot nodrošināt vienlīdzīgu pirmsskolas izglītības pieejamību no 1,5 gadu vecuma. Izstrādāts „Mazākumtautību pirmsskolas izglītības mācību programmas (ar krievu mācību valodu)” paraugs, kas paredzēts mācību satura apguvei bērniem līdz sešu gadu vecumam.
- Nodrošināta jauna pamatizglītības standarta un vispārējās vidējās izglītības standarta izstrāde.
- Izstrādāts koncepts pamatizglītības standarta struktūrai, ietverot pamatkompetences un vispārējos principus, tādējādi nodrošinot konceptuāli jauna pamatizglītības standarta izstrādi līdz 2014.gada 1.jūnijam.
- Lai nodrošinātu uz efektīvu izglītības kvalitātes paaugstināšanu vērstas izmaiņas vispārējā izglītībā, turpināta standarta pamatizglītībā un vispārējā vidējā izglītībā ieviešana. Visos mācību priekšmetu standartos ir iekļautas prasmes, kas rada normatīvu pamatu praktiskam skolēnu zināšanu pielietojumam.
- Lai uzlabotu izglītības kvalitāti dabaszinātnēs un radītu priekšnosacījumus valsts attīstībai zinātņu un tehnoloģiju ietilpīgajās nozarēs, nodrošināta vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu dabaszinātņu kabinetu sakārtošana un modernizēšana.
- Valsts izglītības satura centrs izveidojis „Inovātīvās pieredzes skolu tīklu” uz ESF projekta „Dabaszinātnes un matemātika” pilotskolu bāzes, kas kalpo par pamatu ilgtspējīgas atbalsta sistēmas izveidei uzsāktu reformu dabaszinātnēs un matemātikā ieviešanai katrā skolā katrā klasē.
- Nodrošināta ESF projekta „Pedagogu konkurētspējas paaugstināšana izglītības sistēmas optimizācijas apstākļos” rezultātu ilgtspēja – pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšanas procesa īstenošana.
- ESF projekta „Vispārējās izglītības pedagogu tālākizglītība” ietvaros turpinājās vispārējās un interesu izglītības pedagogu profesionālo kompetenču paaugstināšana un prasmju atjaunošana mūsdienīga mācību procesa nodrošināšanai un uz zināšanām un inovācijām balstītas sabiedrības veidošanai. Pedagogiem tika piedāvāta iespēja pilnveidot vispārējās pedagoģiskas kompetences, izglītības jomas kompetences, izglītības procesa vadības kompetences, atjaunot un paaugstināt IKT prasmes un atjaunot un paaugstināt svešvalodu prasmes.
- Lai samazinātu neattaisnotu mācību stundu kavējumu skaitu un veicinātu nesekmības un otrgadniecības samazināšanos, kopš 2011.gada februāra valstī ir noteikta vienota kārtība, kādā izglītības iestāde informē izglītojamo vecākus, pašvaldības vai valsts iestādes, ja izglītojamais bez attaisnojoša iemesla neapmeklē izglītības iestādi. 2012.gada februārī stājās spēkā kārtība, kādā izglītojamie tiek uzņemti vispārējās izglītības iestādēs un atskaitīti no tām (izņemot internātskolas un speciālās izglītības iestādes). Kārtība nosaka obligātus atbalsta pasākumus skolēniem, kuriem ir grūtības mācībās, lai skolēnu atstāšana uz otru gadu notiktu tikai īpašos gadījumos.
- Veicinot iekļaujošo izglītību, 2007.gadā bija izveidots Valsts speciālās izglītības centrs, lai sekmētu izglītojamo spējām, veselības stāvoklim un attīstības līmenim atbilstošas izglītības iegūvi, kā arī koordinētu speciālās izglītības atbalsta sistēmas darbību Latvijā (pēc reorganizācijas 2009.gadā tā funkcijas pārņēma Valsts izglītības satura centrs).
- Lai nodrošinātu pieeju informācijai par izglītības iespējām un tās ieguves nosacījumiem Latvijā visiem tās meklētājiem ir izveidots izglītības portāls NIID.LV
- Uzsākta VIIS darbība, kas nomainījusi iepriekšējo Latvijas izglītības informatizācijas sistēmu. VIIS izglītības reģistru centrālo datu bāžu vadības sistēmā tiek nodrošināta IZM pārvaldībā esošo sistēmu un reģistru funkcionalitāte.

Profesionālajā izglītībā:

- Īstenota profesionālās izglītības sistēmas un satura pilnveide (mazskaitlīgo skolu slēgšana vai reorganizācija; pēc pašvaldību iniciatīvas, veikta skolu ar nepietiekamu audzēkņu piepildījumu nodošana pašvaldībām un apvienošana „zem viena jumta” ar vispārīzglītojošajām skolām; kompetences centru izveide, programmu konsolidācija, specializācija, filiāļu izveide), nosakot nozares pētāmos sektorus, nozares attīstības tendences, nodarbināto skaita pieaugumu tuvākajos gados un nepieciešamās kvalifikācijas.

- 2011.gadā izveidotās 12 nozaru ekspertu padomes turpina darbu, izstrādājot nozaru kvalitatīvo un kvantitatīvo pasūtījumu darbaspēka sagatavošanai. ESF projekta "Nozaru kvalifikācijas sistēmas izveide un profesionālās izglītības efektivitātes un kvalitātes paaugstināšana" ietvaros 2012.gadā ir pabeigta nozaru izpēte profesionālās izglītības vajadzībām, kā rezultātā ir izstrādāti nozaru apraksti un izveidotas nozaru profesionālo kvalifikāciju struktūras.
- Profesionālās izglītības ietvaros tika izstrādātas divas IZM kārtības, saskaņā ar kurām tiek plānots valsts budžeta finansējums profesionālās izglītības programmu īstenošanai un valsts finansēto izglītojamo vietu skaits profesionālās pamatizglītības, arodizglītības un profesionālās vidējās izglītības programmās.
- 2012.gadā izstrādāts un iesniegts apstiprināšanai MK noteikumu projekts "Profesionālās izglītības kompetences centra statusa piešķiršanas un anulēšanas kārtība", kurš nosaka paaugstinātas prasības un papildu prasības profesionālās izglītības iestādēm, kuras vēlas kvalificēties kompetences centra statusa ieguvei.
- Izstrādāti jauni profesionālās izglītības iestāžu vērtēšanas principi pretendentu atlasei ES fondu 3.1.1.1.aktivitātes „Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai” otrās projektu iesniegumu atlases kārtas ietvaros. Valdība 2012.gada 13.martā atbalstīja IZM sagatavotajā informatīvajā ziņojumā "Par darbības programmas "Infrastruktūra un pakalpojumi" papildinājuma 3.1.1.1.aktivitātes "Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai" ieviešanu" piedāvāto risinājumu.
- Saskaņā ar MK 2012.gada 25.jūnija rīkojumu Nr. 276 "Grozījumi Profesionālās izglītības iestāžu tīkla optimizācijas pamatnostādņēs 2010.-2015.gadam" ir nosauktas 11 profesionālās izglītības iestādes, kuras var kvalificēties atbalsta saņemšanai pretendentu atlasei ERAF 3.1.1.1.aktivitātes otrās projektu iesniegumu atlases kārtas ietvaros, nodrošinot profesionālās izglītības iestāžu īstenoto profesionālās izglītības programmu prioritārajās izglītības tematiskajās jomās vai programmu grupās infrastruktūras pilnīgu modernizēšanu.
- Izstrādāti MK 2012.gada 20.novembra noteikumi Nr.785 „Mācību prakses organizēšanas un apdrošināšanas kārtība”, kas stājas spēkā 2013.gada 1.janvārī. Tie aktualizē mācību prakses organizācijas jautājumus, kā arī nosaka profesionālās kvalifikācijas, kuras iegūstot, veicama obligāta izglītojamo apdrošināšana pret nelaimes gadījumiem mācību prakses laikā.
- Nodrošināta sociālā atbalsta sistēmas īstenošana profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem. 2012.gadā no kopējā profesionālā izglītības sistēmā esošo audzēkņu skaita (42 058) līdz 80% ir saņēmuši ESF stipendiju projekta "Sākotnējās profesionālās izglītības pievilcības veicināšana" ietvaros.
- Turpināta ESF projekta „Profesionālās izglītības programmu, pamatprasmju un kompetenču apguve izglītības un profesionālās karjeras turpināšanai” īstenošana, sekmējot profesionālo kompetenču un prasmju apguvi gan darbam, gan izglītības turpināšanai un veicinātu projekta dalībnieku integrāciju darba tirgū.
- 2012.gada decembrī noslēgts Memorands par sadarbību profesionālajā izglītībā un apmācībā Eiropā starp Vācijas Federatīvās Republikas Federālo izglītības un pētniecības ministriju, Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministriju, Spānijas Karalistes Izglītības, kultūras un sporta ministriju, Portugāles Republikas Izglītības un zinātnes ministriju, Grieķijas Republikas Izglītības, reliģisko lietu, kultūras un sporta ministriju, Slovākijas Republikas Izglītības, zinātnes, pētniecības un sporta ministriju un Itālijas Republikas Izglītības ministriju.
- Lai palīdzētu jauniešiem izzināt savas karjeras iespējas, veicinātu uzņēmību un motivāciju mācīties un izvēlēties nākamo profesiju un izglītības ceļu atbilstoši savām interesēm, spējām un piedāvātajām iespējām, Euroguidance tīkla programmas ietvaros organizēta „Karjeras nedēļa”.
- Izveidojot darba grupu, kurā piedalās IZM, VIAA, Ekonomikas ministrijas un Labklājības ministrijas pārstāvji, kā arī sociālie un sadarbības partneri.
- Kopš 2010.gada ar ESF atbalstu tiek īstenotas viengadīgās un pusotrgadīgās profesionālās izglītības programmas, lai nodrošinātu iespēju jauniešiem, kuri pēc vidusskolas neturpina studijas augstskolā vai vēlas pārkvalificēties, pēc iespējas ātrāk iekļauties darba tirgū, tādējādi preventīvi mazinot izglītības priekšlaicīgu pamešanu un jauniešu bezdarba risku.

6.1.2. Eiropas struktūrfondu intervence 2007.-2013.gadā priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas tendenču samazināšanai

Identifikators	Nosaukums	Kopējais finansējums	Apakšaktivitātes informācija
1.2.1.1.4.apakšaktivitāte	Sākotnējās profesionālās izglītības pievilcības veicināšana	25 178 752 LVL	Apakšaktivitātes īstenošana ir veicinājusi profesionālajās skolās uzņemto audzēkņu skaita pieaugumu pēc 9.klases. Pirms apakšaktivitātes projekta īstenošanas uzsākšanas 2009.gadā profesionālo izglītību izvēlējās 28,1%.
1.2.1.1.3.apakšaktivitāte	Atbalsts sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošanas kvalitātes uzlabošanai un īstenošanai	10 18 520 LVL	Apakšaktivitātes īstenošanas ietvaros viengadīgajās un pusotrgadīgajās grupās līdz 2015.gada 31.augustam profesionālo kvalifikāciju iegūs 4000 audzēkņu.
1.2.2.4.2.apakšaktivitāte	Atbalsta pasākumu īstenošana jauniešu sociālās atstumtības riska mazināšanai un jauniešu ar funkcionālajiem traucējumiem integrācijai izglītībā	5 904 793 LVL	Apakšaktivitātes ietvaros nodrošināts mācību atbalsts vairāk nekā 18 000 jauniešiem ar mācīšanās problēmām, veicinot piemērotu izglītības un tālākizglītības ceļu piedāvājumus jauniešiem obligātajā izglītības vecumā ar zemām pamatprasmēm, jauniešiem sociālās korekcijas izglītības iestādēs un jauniešiem ar funkcionāliem traucējumiem.

6.1.3. Turpmākās aktivitātes nosacījuma izpildei un starpinstitucionālās sadarbības modelis

ES Padome rekomendē Latvijai veikt pasākumus ilgstošā bezdarba un jauniešu bezdarba samazināšanai, novēršot mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu, palielinot aktīvās darba tirgus politikas un tās apmācību sadaļas kvalitāti, izmantojot garantijas jauniešiem, izveidot visaptverošu profesionālo orientāciju, īstenot reformas profesionālās izglītības un apmācības nozarē un uzlabot mācekļības kvalitāti un pieejamību.

Nosacījuma izpildei pamatnostādņu rīcības virzienu ietvaros plānoti šādi būtiskākie pasākumi.

RV 1.1. „Uz zināšanu sabiedrībā pieprasītām kompetencēm orientēta un radošumu veicinoša izglītības satura pilnveide” ietvaros sadarbībā ar sociālajiem partneriem tiks ieviesta nacionālās kvalifikācijas ietvarstruktūra, sasaistot to ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru, atbilstoši kurai tiks izstrādāti profesiju standarti un profesionālo kvalifikāciju pamatprasības, profesionālās izglītības programmas un kvalifikācijas eksāmenu saturs. Rezultātā tiks pilnveidota profesionālās izglītības struktūra, kā arī nodrošināta sociālo partneru dalība profesiju standartu un programmu izstrādē un ieviešanā. Tāpat ir paredzēts nodrošināt mācību prakses profesionālo izglītības iestāžu audzēkņiem, ieviešot duālās profesionālās izglītības elementus sadarbībā ar nozaru ekspertu padomēm, sociālajiem partneriem un nozares uzņēmumiem. Paredzēto pasākumu īstenošanas rezultātā tiks paaugstināta profesionālās izglītības satura kvalitāte, pietuvinot to reālajai darba videi, tādējādi sekmējot profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu interesi un motivāciju pabeigt mācības un iegūt profesionālo kvalifikāciju un operatīvāk iekļauties darba tirgū.

RV 1.2. „Pedagogu un akadēmiskā personāla motivācijas un profesionālās kapacitātes paaugstināšana” ietvaros ir plānots veikt pedagogu profesionālās kvalifikācijas pilnveidi, paredzot prasmju uzlabošanu darbam arī ar izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem, izrietot mazinot iespēju, ka šādu sociālo grupu bērni un jaunieši pamet mācības priekšlaicīgi.

RV 1.3. ir saistīts ar izglītības vides un izglītības procesa nodrošināšanu atbilstoši 21.gs., paredzot gan digitālo mācību grāmatu izstrādi, gan profesionālo izglītības iestāžu infrastruktūras un aprīkojuma pilnveidi atbilstoši īstenojamām profesionālās izglītības programmām darba tirgus attīstības tendenču kontekstā, kas vairo to pievilcīgumu audzēkņu vidū un izrietot mazināt priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas varbūtību.

Atzīstot, ka tieši sociālās atstumtības riska jaunieši ir visvairāk apdraudēti iesaistes izglītības procesos kontekstā, RV 1.4. „Iekļaujošās izglītības principa ieviešana” ietvaros plānoti pasākumi šādu jauniešu iekļaušanai un integrācijai vispārējās izglītības sistēmā. Rīcības virziena ietvaros paredzēto pasākumu rezultātā tiks sekmēta riskam pakļauto sociālo grupu integrācija izglītības procesos, kā arī šīm grupām sniegtais atbalsts.

RV 2.1. „Vienotas karjeras izglītības sistēmas attīstība” paredz Karjeras izglītības atbalsta sistēmas izveidi, karjeras konsultantu nodrošināšanu visos Latvijas novados, kā arī karjeras konsultantu vietas profesionālās izglītības kompetences centros. Tāpat paredzēts nodrošināt karjeras izvēles pasākumu kompleksu jauniešiem, iekļaujot profesiju vērošanas pasākumus, karjeras dienas, labās prakses piemērus sadarbībā ar darba devējiem, kā arī stipendijas profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem. Nodrošinot jauniešiem iespēju apzināt savas zināšanas, prasmes un intereses, kā arī iepazīties ar dažādu profesiju specifiku, tiks ne tikai būtiski uzlabota karjeras izglītība profesionālajā un vispārējā izglītībā, bet arī vairota jauniešu motivācija iekļauties izglītības procesos un iegūt izglītošanās noslēgumā iegūto kvalifikāciju.

RV 2.2. „Priekšlaicīgi mācības pametušo un izglītību neieguvušo skaita samazināšana” ietvaros tiek paredzētas darbības, kas vērstas tieši uz priekšlaicīgas mācību nepabeigšanas cēloņu apzināšanu, īstenojot pētījumus, kas dos iespēju daudz mērķtiecīgāk plānot un īstenot darbības priekšlaicīgi mācības pametušo skaita mazināšanai. Ir paredzēts īstenot analītisku pētījumu par agrīni skolu pametušajiem jauniešiem, izglītojamo kavējumu, otrgadniecības un nesekmības iemesliem. Tāpat, šī rīcības virziena ietvaros ir paredzēts īstenot 1 gadīgas un 1,5 gadīgas profesionālās izglītības programmas, kas sekmēs tādu jauniešu iesaisti, kuriem aktuāla ir ātrāka iekļaušanās darba tirgū.

RV 3.3. „Izglītības iestāžu tīkla pilnveide un pakalpojumu pieejamība” ietvaros ir plānots ieviest alternatīvus izglītības iegūšanas modeļus, kas dodu otru iespēju mācību turpināšanai tiem, kas ir priekšlaicīgi pametuši vispārējās vidējās izglītības, profesionālās un augstākās izglītības iestādi.

Sadarbībā ar citu nozaru ministrijām IZM plāno īstenot šādas atbalstāmās darbības priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas tendenču samazināšanai.

6.2. Augstākās izglītības kvalitāte

Saskaņā ar Latvijas attīstības plānošanas dokumentos noteiktajiem uzdevumiem augstākās izglītības un zinātnes jomā, IZM turpinās īstenot uzsāktās reformas augstākās izglītības jomā, lai sasniegtu galveno mērķi - nodrošināt kvalitatīvu, starptautiski konkurētspējīgu un zinātnē balstītu augstāko izglītību, ko īsteno efektīvi pārvaldītas institūcijas ar konsolidētiem resursiem. Minētais cieši saistīts ar rezultatīvo rādītāju - augstākās izglītības jomā nodrošināt, ka 2020.gadā 34-36% iedzīvotāju (30–34 gadu vecuma grupā) ir ar augstāko izglītību.

Reformu nozīmību izglītībā pamato hierarhiski augstākais Latvijas attīstības plānošanas dokuments, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam („Latvija2030”), kur uzsvērts, ka augstākās izglītības sistēmas efektivitāte ir izšķirošs Latvijas konkurētspējas faktors. EK uzsver, ka ir būtiski īstenot plānotās augstākās izglītības reformas, jo īpaši attiecībā uz tāda finansēšanas modeļa izveidi, kas stimulē kvalitāti, akreditācijas sistēmas reformu, iestāžu konsolidāciju un internacionalizācijas veicināšanu.

Lai sekmētu augstākās izglītības politikas attīstību, Latvijā veikti šādi nozīmīgi pasākumi:

- Ieviests studiju virzienu akreditācijas modelis.
- Nodrošināts ievērojams finansiālais atbalsts doktora līmeņa studijām.
- Īstenota visaptveroša studiju virzienu ārējā novērtēšana.
- Izstrādāts Attīstības pasākumu plāns 2013.gada 2.pusgamam un 2014.gadam.
- Ar sociāliem partneriem noslēgts memorands par efektīvu un atklātu sadarbību augstākās izglītības un zinātnes reformu plānošanas un īstenošanas procesā.
- Nodrošināta kopīgo grādu piešķiršanas tiesiskā bāze.
- Paplašināta ārvalstu studentu valsts budžeta stipendīšanās iespējas.
- Nodrošināta strukturālā un tiesiskā bāze eksportspējas attīstībai.

Politikas īstenošanas analīze

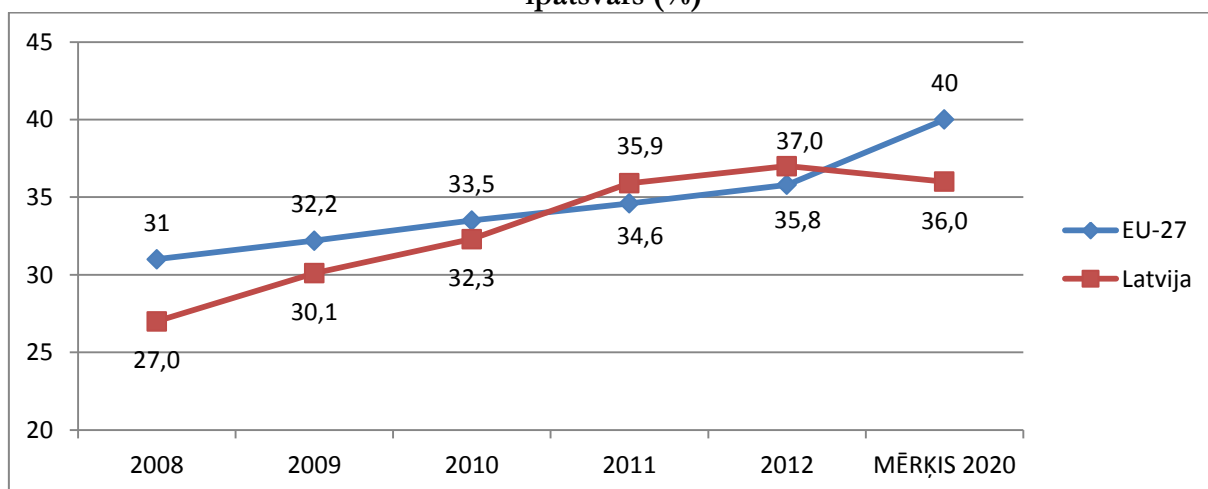
- Lai sekmētu augstākās izglītības un zinātnes sektora stratēģisko attīstību, sadarbībā ar sociāliem partneriem ir sagatavots Augstākās izglītības un zinātnes attīstības pasākumu plāns 2013.gada 2.pusgamam un 2014.gadam.
- Izstrādāta koncepcija „Valsts attīstībai atbilstošs augstākās izglītības studiju programmu sadalījuma pa nozarēm struktūras modelis”, kuras mērķis ir sekmēt augstākās izglītības institūciju sagatavoto speciālistu piedāvājuma nodrošinājumu atbilstoši darbaspēka pieprasījuma prognozēm.
- IZM ir veikusi sagatavošanās darbi, lai izstrādātu principiāli jaunu finansēšanas modeli, pamatojoties uz detalizēti veikto analīzi un starptautiskā līmeņa ekspertu vērtējumiem. IZM ir uzsākusi sarunas ar Pasaules Banku par pētījuma veikšanu par esošā Latvijas augstākās izglītības finansēšanas modeļa, kā arī iespējamo alternatīvo finansēšanas modeļu juridiskajiem, ekonomiskajiem, finanšu, sociālajiem un citiem aspektiem. Pamatojoties uz veiktā pētījuma rezultātiem, tiks sagatavoti priekšlikumi optimāla augstākās izglītības finansēšanas modeļa izveidei..
- Sekmējot augstākās izglītības internacionalizāciju, apstiprināti MK 2012.gada 24.janvāra noteikumi Nr.68 "Stipendiju piešķiršanas kārtība ārzemniekiem", kas nosaka kārtību, kādā ārzemnieks, kurš vēlas studēt Latvijas augstskolā, var pretendēt uz Latvijas valsts stipendiju. Kopš 2011./2012.a.g. vidēji gadā ir piešķirtas 60 stipendijas.
- Lai atvieglotu augstskolu iespējas īstenot kopīgas studiju programmas ar citu valstu augstskolām, ir apstiprināti MK 2013.gada 16.aprīļa noteikumi Nr.202 „Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinājošus izglītības dokumentus” (kurā ir iekļauta norma, kas paredz iespēju augstskolām un koledžām izsniegt kopīgus diplomus arī ar ārvalstu augstākās izglītības iestādēm. Līdz ar to ir radīta tiesiskā bāze starpaugstskolu sadarbībai kopīgu programmu izstrādē un īstenošanā, kā arī kopīgo diplomu izsniegšanai.
- IZM un LDDK parakstīja sadarbības memorandu par efektīvu un atklātu sadarbību augstākās izglītības un zinātnes reformu plānošanas un īstenošanas procesā.

Memorands paredz, ka valsts finansējums prioritāri tiks virzīts darba devēju pieprasītākajām un konkurētspējīgākajām studiju programmām.

- 2012.gadā veikti nozīmīgi pasākumi, lai pārietu uz jaunu augstākās izglītības ārējās kvalitātes novērtēšanas sistēmu, ieviešot studiju virzienu akreditāciju. Tika sagatavota normatīvā bāze studiju virzienu akreditācijas modelim – 2012.gada 25.oktobrī apstiprināti MK noteikumi Nr.668 „Augstskolu, koledžu un studiju virzienu akreditācijas noteikumi” un 2012.gada 12.decembrī apstiprināts Studiju akreditācijas komisijas sastāvs. Līdz ar to tika radīti priekšnosacījumi, lai 2013.gadā uzsāktu studiju virzienu akreditācijas procesu, kas atbilstoši noteiktajam tika īstenots.
- Akadēmiskās informācijas centrā ir izveidota atbalsta funkcija augstskolām informācijas sniegšanai par studiju iespējām Latvijā. 2011.gada Ir sagatavots Latvijas augstākās izglītības institūciju piedāvāto studiju programmu svešvalodās elektroniskais katalogs - studiju programmu datubāze, kas pieejama mājas lapā www.studyinlatvia.lv. Ir uzsākta labās prakses apkopošana ārzemju studentu iebraukšanas organizēšanai.
- Kvalificētu ārvalstu pasniedzēju piesaistīšanai darbam Latvijas augstākās izglītības iestādēs, 2011.gada 14.jūlijā Saeimā tika pieņemts likums „Grozījumi Augstskolu likumā”, kurā iekļauts nosacījums, ka augstskolās vismaz 5%, rēķinot no akadēmiskā personāla skaita, ir jābūt ārvalstu viesprofesoriem, asociētajiem viesprofesoriem, viesdocentiem un vieslektoriem. Saskaņā ar 2012./2013.a.g. datiem no Latvijas augstskolu akadēmiskā personāla 4% bija ārvalstu viesmācītāji.
- Boloņas procesa uzdevumu īstenošanai Latvijā augstākās izglītības starptautiskās atvērtības nodrošināšanai 2011.gada 14.jūlijā Saeimā tika pieņemts likums „Grozījumi Augstskolu likumā”, kā rezultātā ir nodrošināta galveno Boloņas procesa principu ieviešana likumdošanā (neformālās izglītības atzīšana, kopīgas studiju programmas, kvalitātes nodrošināšanas sistēmas).
- 2012.gada 10.janvārī apstiprināti MK noteikumi Nr.36 „Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi”. VIAA kā ES Mūžizglītības programmas nacionālā aģentūra 2013.gadā turpinās īstenot ES MIP projektu „Boloņas procesa nacionālie eksperti, 2011-2013, Latvija” ar mērķi sniegt atbalstu augstākās izglītības institūcijām un citām iesaistītajām pusēm Eiropas Vienotās augstākās izglītības telpas tālākā izveidē Latvijā.

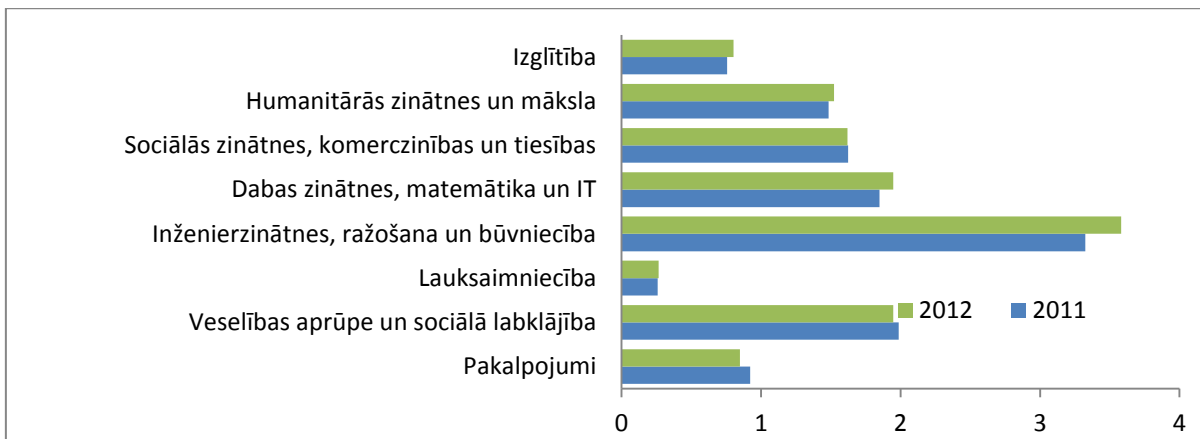
6.2.1. Rezultatīvie rādītāji

6.5.attēls. Augstākā izglītība: iedzīvotāju vecumā no 30-34 gadiem ar augstāko izglītību īpatsvars (%)

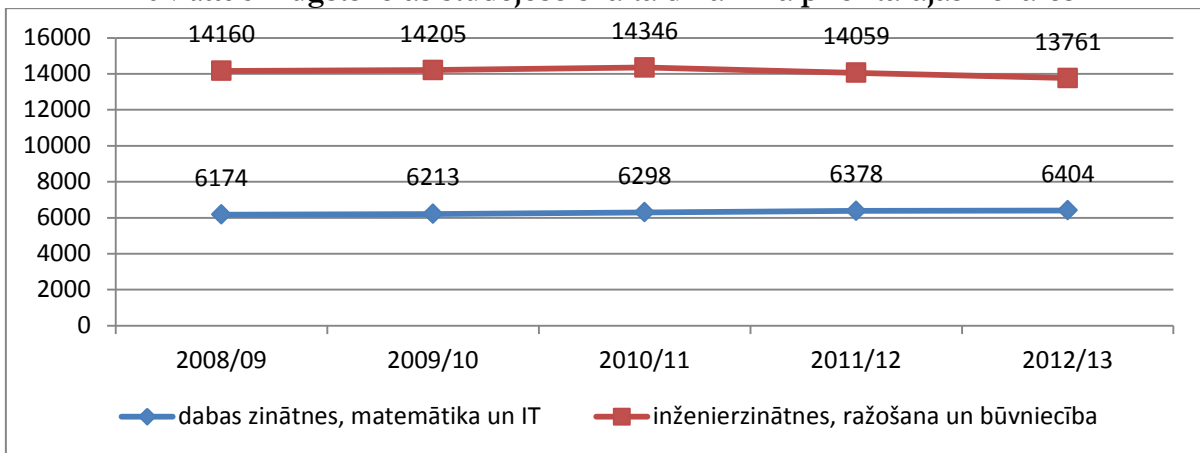
Avots: Eurostat

6.6.attēls. Par budžeta līdzekļiem uzņemto studentu skaits (tūkst.)

Avots: IZM

6.7.attēls. Augstskolās studējošo skaita dinamika prioritārajās nozarēs

6.2.2. Eiropas struktūrfondu intervence 2007.-2013.gadā augstākās izglītības kvalitātes paaugstināšanai

Identifikators	Nosaukums	Kopējais finansējums (LVL)	Apakšaktivitātes informācija
1.1.2.1.1.apakšaktivitāte	Atbalsts maģistra studiju programmu īstenošanai	7 804 604,00	Līdz 2012.gada 31.decembrim ESF atbalstu maģistrantūras studijām ir saņēmuši 1 746 maģistrantūras studenti ,t.i., 5% no kopējā valstī 2012./2013.akadēmiskajā gadā studējošo maģistrantu skaita prioritārajās jomās (33 389). Vienlaikus arī maģistra grādu ieguvušo skaits 2011.gadā (1 352 maģistri) ir palielinājies par 4%, salīdzinot ar 2010.gadu (1 299 maģistri). Palielinājies arī doktorantūrā studējošo skaits prioritārajās jomās: 2010.gadā 810 doktorantu, 2011.gadā attiecīgi – 867).
1.1.2.1.2.apakšaktivitāte	Atbalsts doktora studiju programmu īstenošanai	34 695 181,00	ESF atbalstu doktorantūras studijām ir saņēmuši 1773 doktorantūras studenti, t.i., 87% no doktorantu skaita 2007./2008.m.g. Vienlaikus augstskolu akadēmiskajam personālam pievienojas jauni doktori, kuri iekļaujas studiju un pētniecības darbā.
1.1.2.2.1.apakšaktivitāte	Studiju programmu satura un īstenošanas uzlabošana un akadēmiskā personāla kompetences pilnveidošana	1 001 495,00	Izvērtēti visi 28 apstiprinātie augstākās izglītības studiju virzieni. Izvērtētas 860 programmas (projektā bija plānots izvērtēt 651 studiju programmu). Rezultāts skaidrojams ar augstāko izglītības iestāžu ieinteresētību un atbalstu).
3.1.2.1.1. apakšaktivitāte	Augstākās izglītības iestāžu telpu un iekārtu modernizēšana studiju programmu kvalitātes uzlabošanai, tajā skaitā, nodrošinot izglītības programmu apgūšanas iespējas arī personām ar funkcionāliem traucējumiem	85 374 366,00	Visās valstī esošajās augstākās izglītības iestādēs, kas īsteno prioritārās programmas, modernizēs infrastruktūru un mācību aprīkojumu. Šobrīd ir modernizētas 14 augstākās izglītības iestādes, t.i., 45% no kopējā augstākās izglītības iestāžu skaita (31), kas īsteno prioritārās programmas.

6.2.3. Turpmākās aktivitātes nosacījuma izpildei un starpinstitucionālās sadarbības modelis

Turpmākā plānošanas perioda ietvaros augstākās izglītības kvalitātes un pieejamības attīstības tiek plānots trīs prioritārajos virzienos:

- studiju un zinātniskās darbības kvalitātes paaugstināšana;
- augstākās izglītības un zinātnes sinerģija;
- augstākās izglītības un zinātnes sektora konsolidācija un efektīva resursu izmantošana;
- augstākās izglītības un zinātnes internacionalizācija un starptautiskās konkurētspējas paaugstināšana.

Turpmākajos gados augstākajā izglītībā plānots nostiprināt darba devēju ietekmi augstskolu un koledžu darbības pārvaldībā, kā arī stiprināt sociālo partneru tiesisko lomu valsts budžeta līdzekļu sadalē atbilstoši darba tirgus prognozēm. Plānots turpināt esošo praksi sadarbībā ar EM, (EM kvantitatīvās projekcijas darba tirgū un demogrāfijā nodrošina efektīvāku augstākās un profesionālās izglītības prioritāšu pozicionēšanu).

Ņemot vērā šo pamatnostādņu 1.nodaļā minētos riskus un politisko uzstādījumu, augstākās izglītības institucionālo tīklu optimizēs, koncentrējot resursus ne tikai saturiski, bet arī reģionāli. Novēršot augstākās izglītības programmu īstenošanas sadrumstalotību, plānots turpināt stimulēt prioritāro nozaru studiju atbalstu un konsolidētu doktorantūras īstenošanas modeli. Izmaiņas plānotas, pamatojoties uz virkni politikas ietekmes pētījumiem, ko sadarbībā ar sociālo un politikas zinātnu ekspertiem plānots īstenot tuvāko gadu laikā.

IZM saskata, ka augstākās izglītības sektorā kā ļoti būtiska prioritāte nākamajos septiņos gados ir visu veidu starptautiskā sadarbība gan studiju satura īstenošanā visos ciklos, gan cilvēkresursu mobilitātē. Ir pastiprināti jāattīsta ārvalstu studentiem un mācībspēkiem pievilcīga studiju vide, kas saistīta pamatā ar studiju satura pieejamību svešvalodās, tālmācības risinājumu plašāku izmantošanu un atbilstošu tiesisko bāzi. Atbalsts plānots minētās sadarbības īstenošanai visās augstskolās, un īpaši akcentētas tiek doktora studiju ietvaros īstenojamās aktivitātes ar ārvalstu partneriem. Līdz 2020.gadam plānots izstrādāt kopīgu doktorantūras programmu sistēmu zinātnes nozarē un kopīgu doktorantūras skolu veidošanu ar vienotu studējošo uzņemšanu tajā, kā arī nodrošināt doktorantūras īstenošanas iespējas Latvijā.

Lai nodrošinātu zināmu investīciju līdzsvaru un attīstības ilgtspēju, ES fondu līdzfinansējuma ietvaros plānots arī modernizēt materiālo un tehnisko bāzi augstākās izglītības iestādēs un koledžās. Tomēr jāuzsver, ka investīciju prioritāte ir efektīva resursu koncentrācija, kas tieši saistīta ar institucionālo konsolidāciju. Līdz ar to augstākās izglītības iestāžu tīkla optimizācija līdz 2020.gadam tiks atbalstīta arī ar ES fondu investīcijām. Valsts un ES finanšu līdzekļu atbalsts ir tieši saistīts ar kvalitātes vadības vai institucionālās izcilības modeļiem īstenošanu augstskolā. Lai novērstu investīciju sadrumstalotību un efektīvāk sasniegtu makroekonomiskos rādītājus, plānots īstenot zinātnisko institūtu un augstskolu ciešāku sadarbību pamatstudiju un augstākā līmeņa studiju īstenošanā. Šajā gadījumā palielinātos zinātnisko institūtu tiesiskās un praktiskās iespējas īstenot arī doktora studijas.

Ņemot vērā budžeta programmas 80.00.00 „Eiropas Savienības politikas instrumentu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības projektu un pasākumu īstenošana” finanšu līdzekļu pieejamību un ES prioritātes mācību mobilitātē, plānotais atbalsts nākamajā plānošanas periodā tiks novirzīts starptautiskajai mobilitātei augstākās profesionālās izglītības programmās.

Kopējās IZM stratēģiskās prioritātes visam plānošanas periodam ir ietvertas pamatnostādņu 1.3.nodaļā un tuvākā termiņa (2014.gadam) plānotās aktivitātes augstākās izglītības sistēmas attīstībai ir detalizēti izklāstītas Augstākās izglītības un zinātnes attīstības pasākumu plānā 2013.gada 2.pusgadā un 2014.gadam.

Nosacījuma izpildei pamatnostādņu rīcības virzienu kontekstā ir plānoti šādi pasākumi.

RV 1.2. „Pedagogu un akadēmiskā personāla motivācijas un profesionālās kapacitātes paaugstināšana” ietvaros paredzēta Latvijas akadēmiskā personāla kapacitātes stiprināšana, kā arī ārvalstu pasniedzēju piesaiste. Plānotā pāreja uz pilnībā no valsts budžeta finansētām pilna laika doktorantūras studijām sekmēs indivīdu motivāciju turpināt studijas arī augstākajā no līmeņiem, savukārt atbalsts izcilajiem studentiem vairo jauniešu vēlmi iesaistīties augstākajā izglītībā.

Pasniedzēju pilnveidotās prasmes un starptautiskais profils veicinās studējošo interesi par mācību saturu un uzlabos studiju rezultātus.

RV 1.3. „21.gs. atbilstošas izglītības vides un izglītības procesa nodrošināšana” ietver materiāltehniskās bāzes uzlabošanu augstākajā izglītībā. Moderno tehnoloģiju pieejamība paaugstinās augstākās izglītības pievilcību audzēkņu acīs un veicina līdzdalību tajā. Papildus tiks sekmēta augstākās izglītības mācību metožu efektivitāte un 21. gs aktuālo prasmju pastiprināta apguve, izrietotši vairojot absolventu konkurētspēju un nodarbinātību.

RV 2.1. “Vienotas karjeras sistēmas attīstība” ietver kvalitatīvu prakšu nodrošināšanu augstākās izglītības audzēkņiem. Praktiskā pieredze ļaus studentiem iegūt papildus prasmes (jo īpaši starpdisciplināras), kas savukārt pozitīvi ietekmēs studentu sasniegumus. Augstākās izglītības ciešāka sasaiste ar darba tirgu papildus veicina jaunieši vēlmi tajā piedalīties.

RV 3.1. „Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas pilnveide” paredz atbalstu nacionālās studiju kvalitātes novērtēšanas aģentūras izveidošanai un uzturēšanai. Nepārtraukta sistēmas monitorēšana un izvērtēšana sekmēs kvalitātes celšanos, motivējot kā jauniešus, tā mācībspēkus iesaistīties augstākajā izglītībā.

RV 3.2. „Efektīvu izglītības finanšu resursu pārvaldības modeļu attīstība” paredz jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa izstrādi un ieviešanu, kas nodrošinātu visiem pieejamu kvalitatīvu augstāko izglītību, atbilstību darba tirgus prasībām, stiprinātu saikni ar zinātņi un pētniecību, kā arī novērstu budžeta līdzekļu sadrumstalotību. Īstenotie pasākumi ļaus stiprināt augstākās izglītības pārvaldību, paaugstināt studiju un zinātniskās darbības kvalitāti, kā arī panākt augstākās izglītības un zinātnes sektora konsolidāciju un efektīvu resursu izmantošanu.

RV 3.3. „Izglītības iestāžu tīkla pilnveide un pakalpojumu pieejamība” ietvaros tiks nodrošināts atbalsts augstākās izglītības iegūšanai sociāli mazāk aizsargātām iedzīvotāju grupām, tajā skaitā stipendijas un granti studiju maksas segšanai, tādējādi palielinot to iedzīvotāju skaitu, kas ieguvuši augstāko izglītību.

RV 3.4. „Izglītības starptautiskās konkurētspējas globalizācijas apstākļos” ietver atbalsta nodrošināšanu augstākās izglītības studiju programmu starptautiskajai akreditācijai un publicitātei. Tāpat plānots atbalstīt starptautisku kopīgo maģistru un doktorantūras studiju programmu izveidi un īstenošanu, nodrošinot kvalitatīvu programmu pieejamību svešvalodās. Īstenoto pasākumu rezultātā paaugstināsies augstākās izglītības nozares prestižs kā Latvijā, tā ārvalstīs, kas savukārt sekmēs tās konkurētspējas pieaugumu. Prestižā un konkurētspējīgā izglītībā iesaistītie būs augsti motivēti izcilēm sasniegumiem, kas vairo nodarbinātības izredzes, kā arī personisko labklājību.

IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES MINISTRIJA

- Augstākās izglītības pārvaldības stiprināšana un sinerģija ar zinātņi.
- Atbalsts izcilajiem studentiem
- Ārvalstu pasniedzēju piesaiste
- Izcilu studiju programmu izveide svešvalodās
- Studiju programmu starptautiskā publicitāte
- Materiāltehniskās bāzes uzlabojums augstākās izglītības iestādēs, (izņemot dienesta viesnīcas)
- Dienesta viesnīcu renovācija augstskolās un koledžās, kas veic iestāžu konsolidāciju
- Studiju un zinātniskās darbības kvalitātes paaugstināšana
- Augstākās izglītības un zinātnes sektora konsolidācija un efektīva resursu izmantošana
- Valsts finansēto studiju vietu atbalsta optimizācija un jauns augstākās izglītības finansēšanas modelis
- Augstākās izglītības un zinātnes internacionalizācija un starptautiskās konkurētspējas paaugstināšana

EM

- Darba tirgus prognozes
- Studējošo skaita projekcijas

LM

- Nodarbinātības prognozes un īstermiņa barometrs

- Nacionālā akreditācijas institūcija

6.3. Mūžizglītības sistēma

Jau 2007. gadā tika uzsāktas darbības pieaugušo izglītības sistēmas ieviešanai, un periodā līdz 2013. gadam tikai īstenoti dažādi pasākumi, kas vērsti uz mūžizglītības pieejamības sekmēšanu un tās satura izstrādi. Tā rezultātā ir palielinājies mūžizglītībā iesaistīto personu skaits, 2012. gadā sasniedzot 7%, kaut arī Latvijas rādītāji vēl joprojām ir zem vidējiem ES 9% apmērā. Šī iemesla dēļ nākamajā plānošanas periodā mūžizglītības veicināšanai ir ierādīta nozīmīga loma ar mērķi sasniegt mūžizglītībā iesaistīto personu īpatsvara palielinājumu līdz 15%. Šajā kontekstā, IAP 2014.-2020. ietvaros tiks īstenoti pasākumi, kas atbalsta mūžizglītības ieviešanu un prasmju uzlabošanu, nodrošina prasmju pilnveidošanu un paplašina mūžizglītības pieejamību.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, nepieciešams nodrošināt mūžizglītības pieejamību iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu vecuma, dzimuma, iepriekšējās izglītības, dzīves vietas, ienākumu līmeņa, etniskās piederības, funkcionāliem traucējumiem utt., kā arī veidot pieaugušajiem kvalitatīvas izglītības piedāvājumu un izveidojot saskaņotu normatīvo aktu sistēmu un efektīvu resursu (tai skaitā finanšu) pārvaldi.

Lai sekmētu mūžizglītības sistēmas attīstību, Latvijā veikti šādi nozīmīgi pasākumi:

- Īstenoti uzdevumi saskaņā ar mūžizglītības politikas pamatnostādņem 2007.–2013.gadam.
- Pieaugušo izglītības glosārija apstiprināšana LZA Terminoloģijas komisijā.
- Apkopota un publicēta pašvaldību sniegtā informācija par pieaugušo neformālās izglītības finansēšanu Latvijas reģionos.
- Noteikta kārtība, kādā novērtē ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto profesionālo kompetenci.
- Pieņemti Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzīšanas noteikumi.
- Noteikta grādu un profesionālo kvalifikāciju pielīdzināšanas kārtība.
- Nodrošinātas karjeras konsultācijas vairāk kā 50 tūkst. personu.
- Norit Nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras izstrādes process un tās līmeņu pielīdzināšana Eiropas kvalifikāciju struktūrai.
- Nodrošināta visaptveroša pedagogu un akadēmiskā personāla kompetenču pilnveide.
- Sniegta tālākizglītības iespējas dažādām sociālām grupām – jauniešiem, soc.darbiniekiem, bilingvālo mācību pedagogiem u.c.

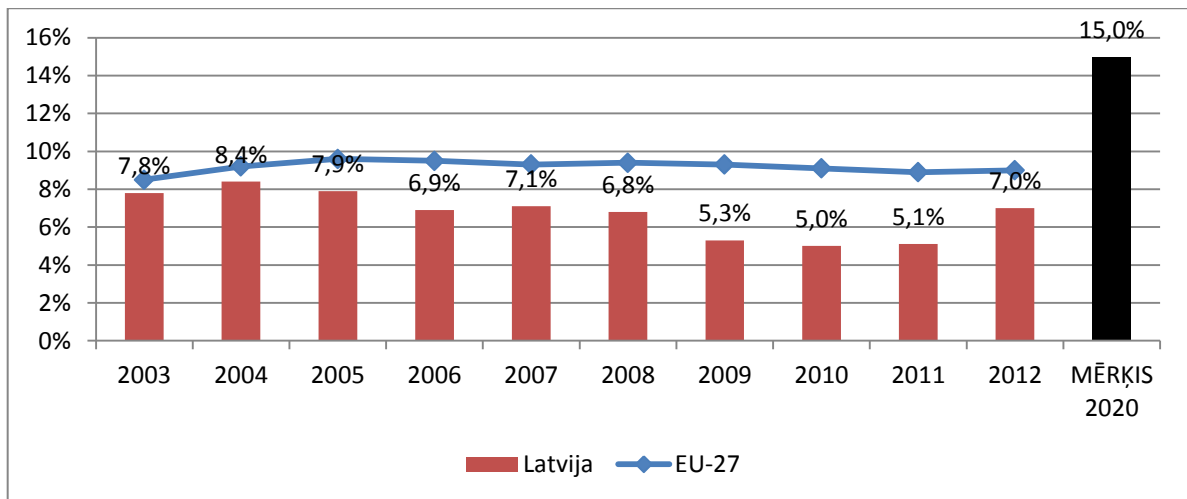
Politikas īstenošanas analīze

- Apstiprinātas Mūžizglītības politikas pamatnostādnes 2007.–2013.gadam un Programma „Mūžizglītības politikas pamatnostādņu 2007.–2013.gadam ieviešanai 2008.–2013.gadam.
- 2007.gadā Izglītības likumā tika iekļauta pieaugušo izglītības definīcija, kā arī tika noteikta republikas pilsētas un novadu pašvaldības kompetence pieaugušo izglītībā, kā arī pieaugušo neformālās izglītības programmu īstenošanas un licencēšanas kārtība.
- Lai samazinātu administratīvo slogu privātajām izglītības iestādēm un nodrošinātu vienādas iespējas pieaugušo neformālās izglītības īstenošanai, 2010.gada martā stājās spēkā grozījumi Izglītības likumā, paredzot arī privātajām izglītības iestādēm tiesības īstenot pieaugušo neformālās izglītības programmas bez licences saņemšanas.
- 2010.gadā tika veikti grozījumi noteikumos par Latvijas izglītības klasifikāciju un katram izglītības programmas veidam tika norādīts Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrai (EKI) atbilstošais līmenis, ietverot zināšanu, prasmju un kompetences aprakstu.
- Tika nodrošināts EK darba grupas ietvaros izstrādāta Pieaugušo izglītības glosārija apstiprināšana LZA Terminoloģijas komisijā.
- Mūžizglītības popularizēšanai IZM ir izmantojusi iespēju pieteikties EK grantam „Nacionālo mūžizglītības stratēģiju izveide un ieviešana – Izglītība un apmācība 2010” (“Establishment and Implementation of National Lifelong Learning Strategies – Education and Training 2010”) un saņēmusi atbalstu mūžizglītības popularizēšanai un attīstībai. Granta ietvaros tika organizēti mūžizglītības publicitātes pasākumi (tai skaitā – izveidota jauna mājas lapa par mūžizglītību www.muzizglitiba.lv, izveidota 12 minūšu gara filma „Mūžizglītība Latvijā”, tika organizēti TV sižeti par mūžizglītību piecos reģionos, laikrakstos publicēti desmit raksti par IZM darbību, tās partneru un EK

- darbību un labas prakses piemēriem mūžizglītības jomā, lai veicinātu mūžizglītības atpazīstamību, konkursa kārtībā tika izstrādāts mūžizglītības logo) un 2008.gada 16.oktobrī notika konference „Mūžizglītība - personības izaugsmei un valsts attīstībai”.
- IZM apkopoja un publicēja pašvaldību sniegto informāciju par pieaugušo neformālās izglītības finansēšanu Latvijas reģionos 2007.gadā. Arī 2010.gadā IZM veica informācijas apkopojumu par Latvijā esošo situāciju pieaugušo izglītībā pēc Administratīvi teritoriālās reformas ieviešanas 2009.gadā. Atsaucoties uz informācijas pieprasījumu, 81 pašvaldība sniedza datus par teritorijā īstenoto pieaugušo neformālo izglītību, tās finansēšanas apjomu un modeli. Informācijas apkopšanas rezultātā tika konstatēts, ka ekonomiskās krīzes situācijā pašvaldības vadītāji bieži pieņem lēmumus par pieejamo finanšu līdzekļu izlietojumu par labu citām neatliekamām darbībām, bet ne ieguldījumiem cilvēkkapitāla attīstībai.
  - 2011.gada 22.februārī pieņemti MK noteikumi Nr.146 „Kārtība, kādā novērtē ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto profesionālo kompetenci”, kuri nosaka kārtību, kādā profesionālo kvalifikāciju būs iespējams iegūt personai, kura profesionālo kompetenci, kas atbilst pirmā, otrā vai trešā profesionālās kvalifikācijas līmeņa profesionālajai kompetencei, ieguvusi ārpus formālās izglītības sistēmas.
  - Pieņemti 2012.gada 10.janvāra MK noteikumi Nr.36 „Iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātu atzišanas noteikumi”, kas paredz iespēju augstākās izglītības iestādēm MK noteiktajā kārtībā izvērtēt personas iepriekšējā izglītībā vai profesionālajā pieredzē sasniegtu studiju rezultātus un, ja tie atbilst attiecīgas studiju programmas prasībām, atzīt tos, piešķirot attiecīgus kredītpunktus. Līdz ar to ir iespējas atzīt arī ārpus formālās izglītības sasniegtus studiju rezultātus.
  - 2012.gada 28.februāra MK noteikumi Nr.142 „Grādu un profesionālo kvalifikāciju pielīdzināšanas kārtība”, kas nosaka kārtību, kādā pēc personas iesnieguma grādi un profesionālās kvalifikācijas, kas Latvijā iegūtas pirms šobrīd spēkā esošā grādu un profesionālo kvalifikāciju piešķiršanas regulējuma spēkā stāšanās, pielīdzināmas Augstskolu likumā noteiktajiem grādiem un profesionālajām kvalifikācijām.
  - Ņemot vērā valsts finansiālā atbalsta trūkumu pieaugušo izglītības attīstībai, 2012.gada 30.maijā IZM izmantoja iespēju pietikties EK grantam 2012 „Eiropas pieaugušo izglītības darba kārtības ieviešana”. Tika apstiprināts projekts par kopējo finansējumu 136 000 eiro. Projekta īstenošana tika uzsākta 2012.gada 1.oktobrī un turpināsies līdz 2014.gada 31.martam. Projekta virsmērķis ir paaugstināt sabiedrības informētību par Eiropas un nacionālo pieaugušo izglītības politiku. Projekta aktivitātes ir vērstas uz dažādu nozaru politikas veidotāju, pašvaldību vadītāju, sociālo partneru un citu pieaugušo izglītības attīstībā un īstenošanā iesaistīto pušu savstarpējas sadarbības veicināšanu un sabiedrības informēšanu par pieaugušo izglītības aktualitātēm.
  - Paplašinot pieaugušo mobilitātes iespējas, ES Mūžizglītības rīcības programmas sektorālās apakšprogrammas Grundtvig (individuālās pieaugušo izglītības darbinieku mobilitātes, partnerības, sagatavošanas braucieni) ietvaros darbojās mācību partnerības.
  - Nodrošinot otrās iespējas izglītības piedāvājumu tika licencētas jaunas vakara (maiņu), neklātienes, sociālās un pedagoģiskās korekcijas, kā arī speciālās izglītības programmas.
  - Tika nodrošinātas karjeras konsultācijas - 2009.gadā 55 000 personas saņēmušas karjeras konsultācijas. 2010.gadā 78404 personas saņēmušas karjeras konsultācijas.
  - Nodrošinot visu līmeņu izglītības starpresoru koordināciju mūžizglītības attīstībā, tika nolemts iesaistīt konsultatīvo padomi „Izglītība visiem”, atjaunojot un papildinot konsultatīvās padomes sastāvu.
  - Laika posmā no 2007.-2012.gadam tika nodrošināts Latvijas pārstāvju aktīvs darbs EK darba grupās par pieaugušo izglītību („Pieaugušo izglītība”, „Pieaugušo izglītības kvalitāte”, „Pieaugušo izglītības finansējums”),

6.3.1. Rezultatīvie rādītāji

6.8.attēls. Mūžizglītībā iesaistīto personu vecumā no 25-64 gadiem skaita proporcija

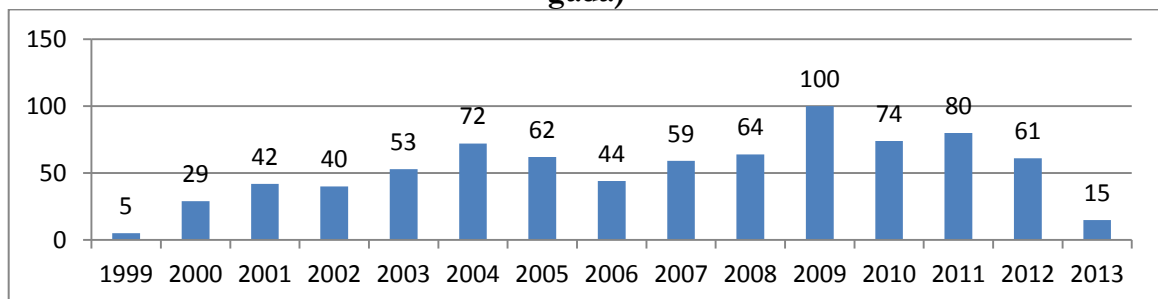
Avots: Eurostat

6.1.tabula. **Pieaugušo izglītības programmas īstenojošās iestādes (2013.gada jūnijs)**

Iestādes veids	Skaits	Dibinātāji
Pieaugušo neformālās izglītības iestādes	79	Juridiskās personas (privāti) Nodibinājumi
Profesionālās tālākizglītības un pilnveides pilnveides iestādes	721	Juridiskās personas (privāti) Pašvaldības Valsts Nodibinājumi

Avots: IZM

5.9.attēls. **Pieaugušo izglītības programmas īstenojošo iestāžu skaits (pēc dibināšanas gada)**

Avots: IZM

6.3.2. Eiropas struktūrfondu intervence 2007.-2013.gadā mūžizglītības sistēmas nodrošināšanai

Identifikators	Nosaukums	Kopējais finansējums (LVL)	Apakšaktivitātes informācija
1.2.2.1.5.apakšaktivitāte	Pedagogu konkurētspējas veicināšana izglītības sistēmas optimizācijas apstākļos	16 956 068,00 LVL	23 764 pedagogi ieguvuši kādu no piecām kvalitātes pakāpēm. Projekta rezultāti ilgtermiņā ir saistīti ar Valdības rīcības plānā noteikto uzdevumu un Sadarbības memorandā starp IZM un nevalstisko organizāciju pārstāvjiem minēto apņemšanos īstenošanu. No 2012./13.mācību gada uzsākta ilgtermiņa pedagogu motivācijas, atalgojuma un profesionālās darbības kvalitātes sasaistes sistēmas pakāpeniska ieviešana, kur pedagogu profesionālās darbības kvalitātes novērtēšana ir viena no tās sastāvdaļām.
1.2.2.3.2.apakšaktivitāte	Atbalsts izglītības pētījumiem	973 356,00 LVL	Latvija sadarbībā ar Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju (OECD) un Āzijas – Eiropas sanāksmes Mūžizglītības forumu (ASEM LLL Hub) turpina dalību vairākos starptautiskos pētījumos, kas ir procesā 3 pētījuma virzienos.
1.2.2.4.1.apakšaktivitāte	Iekļaujošas izglītības un sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu atbalsta sistēmas izveide, nepieciešamā personāla sagatavošana, nodrošināšana un kompetences paaugstināšana	3 584 300,00 LVL	Ir izveidoti iekļaujošas izglītības atbalsta centri Latvijas pilsētās: Balvos, Daugavpilī, Jelgavā, Jēkabpilī, Jūrmalā, Liepājā, Rīgā un Valmierā. Tas nodrošina izglītības atbalsta sistēmas funkciju īstenošanu savā teritorijā projekta ietvaros noteiktajā reģionā, ietverot divus aspektus – individuālo atbalstu un institucionālo atbalstu.
1.2.2.4.2.apakšaktivitāte	Atbalsta pasākumu īstenošana jauniešu sociālās atstumtības riska mazināšanai un jauniešu ar funkcionālajiem traucējumiem integrācijai izglītībā	5 904 793,00 LVL	17 662 sociālās atstumtības riska grupu izglītojamie ir saņēmuši ESF atbalstu mācībām. 2011./2012.m.g. vispārējās izglītība skolās mācās 3 567 izglītojamie ar speciālām vajadzībām (jeb 51,7% no kopējā izglītojamo ar speciālām vajadzībām skaita).

6.3.3. Turpmākās aktivitātes nosacījuma izpildei un starpinstitucionālās sadarbības modelis

Saskaņā ar Izglītības likumu, Profesionālās izglītības likumu un Augstskolu likumu IZM atbild par pieaugušo izglītības politiku, nodrošinot pārraudzību, nosakot finansējuma sadales principus, uzturot datu bāzi un veicinot ar pieaugušo izglītību saistītus pētījumus.

Tā kā pieaugušo izglītība ietver 1) formālo izglītību, ko nodrošina izglītības iestādes, t.sk. profesionālās vidējās izglītības iestādes un augstākās izglītības iestādes; 2) profesionālo izglītību un profesionālās kompetences pilnveidi (tālākizglītība), ko nodrošina PIKC, pašvaldību pieaugušo izglītības centri, privātie izglītības centri, nevalstiskās organizācijas, uzņēmumi un neformālo izglītību, ko nodrošina izglītības iestādes, PIKC, pašvaldību pieaugušo izglītības centri, privātie izglītības centri, nevalstiskās organizācijas, uzņēmumi u.c., tad pieaugušo izglītības politikas mērķis ir nodrošināt katram indivīdam jaunas kompetences, garantējot universālu pieeju mācībām.

Lai izveidotu efektīvu pieaugušo izglītības sistēmu (termiņš 2015.gads), svarīgi ir noteikt funkciju sadalījumu. IZM atbildībā ir normatīvo aktu bāzes izstrāde, izglītības politikas īstenošanas pārraudzības nodrošināšana, finanšu piesaiste un sadales principu ieviešana, pamatojoties uz datu bāzi un pētījumu rezultātiem.

Pieaugušo politikas īstenošanā iesaistītas vairākas puses: pašvaldības (plānošanas reģioni), nozares ministrijas, privātie uzņēmēji. Lai indivīds efektīvi un ātri saņemtu atbalstu gan savas darba karjeras attīstībai, gan profesionālās kompetences paaugstināšanai, pieaugušo politika jānodrošina pēc iespējas tuvāk viņa dzīvesvietai un plašākā spektrā.

Izveidotā pieaugušo izglītības atbalsta sistēma paredz pieeju karjeras konsultācijām (karjeras konsultants), to nodrošinot pašvaldībās, PIKC, augstākās izglītības iestādēs, LM Nodarbinātības valsts aģentūrā, kā arī kā privātpakalpojumu. Līdztekus karjeras attīstības konsultācijām profesionālās kompetences iegūvi un paaugstināšanu (mūžizglītības aspekts) nodrošina: pieci plānošanas reģioni, nozares asociācijas, vispārējās un profesionālās (PIKC) izglītības iestādes (vispārējās un profesionālās kompetences), pašvaldību mācību centri (piemēram, pieaugušo izglītības centri), privātie mācību centri, Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA). Tas nozīmē, ka indivīds, pamatojoties uz savas darba karjeras attīstības vajadzībām (motivācija), var izvēlēties mācīties pats vai ar darba devēja atbalstu, saņemot valsts un Eiropas struktūrfondu finansējumu.

Mūžizglītības principa ieviešanas svarīgākie uzlabošanas virzieni:

- nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras izstrāde un tās līmeņu pielīdzināšana Eiropas kvalifikāciju struktūrai, veicinot pāreju uz mācīšanas rezultātiem (*learning outcomes*) balstītu izglītības piedāvājumu,
- ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto zināšanu, prasmju un profesionālās kompetences novērtēšanas nodrošināšana,
- otrās iespējas izglītības piedāvājums kā kompensējošs mehānisms izglītību priekšlaicīgi pametušo (*early school leavers*) skaita samazināšanai,
- atbalsts darbinieku kvalifikācijas pilnveidošanai atbilstoši darba devēju prasībām, kas nepieciešams nodarbināto apmācībām nozaru ietvaros. Tās ir apmācības, kas pilnveido darba devēju un darbinieku zināšanas un motivē tos plašāk izmantot informāciju tehnoloģijas ražošanas un biznesa procesu vadībā un citas mūsdienīgas ražošanas un biznesa procesu vadības.

Priekšnosacījums otrās iespējas izglītības piedāvājuma kā kompensējošs mehānisms izglītību priekšlaicīgi pametušo (*early school leavers*) skaita samazināšanai ir adaptēties spējīgas un konkurētspējīgas profesionālās izglītības sistēmas izveide. Nosacījuma izpildei pamatnostādņu rīcības virzienu kontekstā ir plānoti šādi pasākumi.

RV 1.1. „Uz zināšanu sabiedrībā pieprasītām kompetencēm orientēta un radošumu veicinoša izglītības satura pilnveide” ietvaros sadarbībā ar sociālajiem partneriem tiks ieviesta nacionālās kvalifikācijas ietvarstruktūra, sasaistot to ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru. Šo darbību rezultātā tiks veicināta pāreja uz mācīšanās rezultātiem balstītu izglītības piedāvājumu (šī pāreja būs saistoša arī mūžizglītībai). Tāpat RV 1.1. ietvaros tiek paredzēta digitālo materiālu izstrāde (tajā skaitā latviešu valodas apguvei), kas palīdzēs attīstīt mūžizglītības kompetences mūsdienīgā veidā – indivīdam vēlamā vietā un laikā.

RV 1.2. „Pedagogu un akadēmiskā personāla motivācijas un profesionālās kapacitātes paaugstināšana” ietvaros ir plānoti pasākumi, kas vērsti uz mūžizglītības sistēmas nostiprināšanu, rīcības virziena ietvaros paredzot pasākumus mācībspēku mūžizglītības, profesionālo kompetenču un praktisko iemaņu pilnveidei.

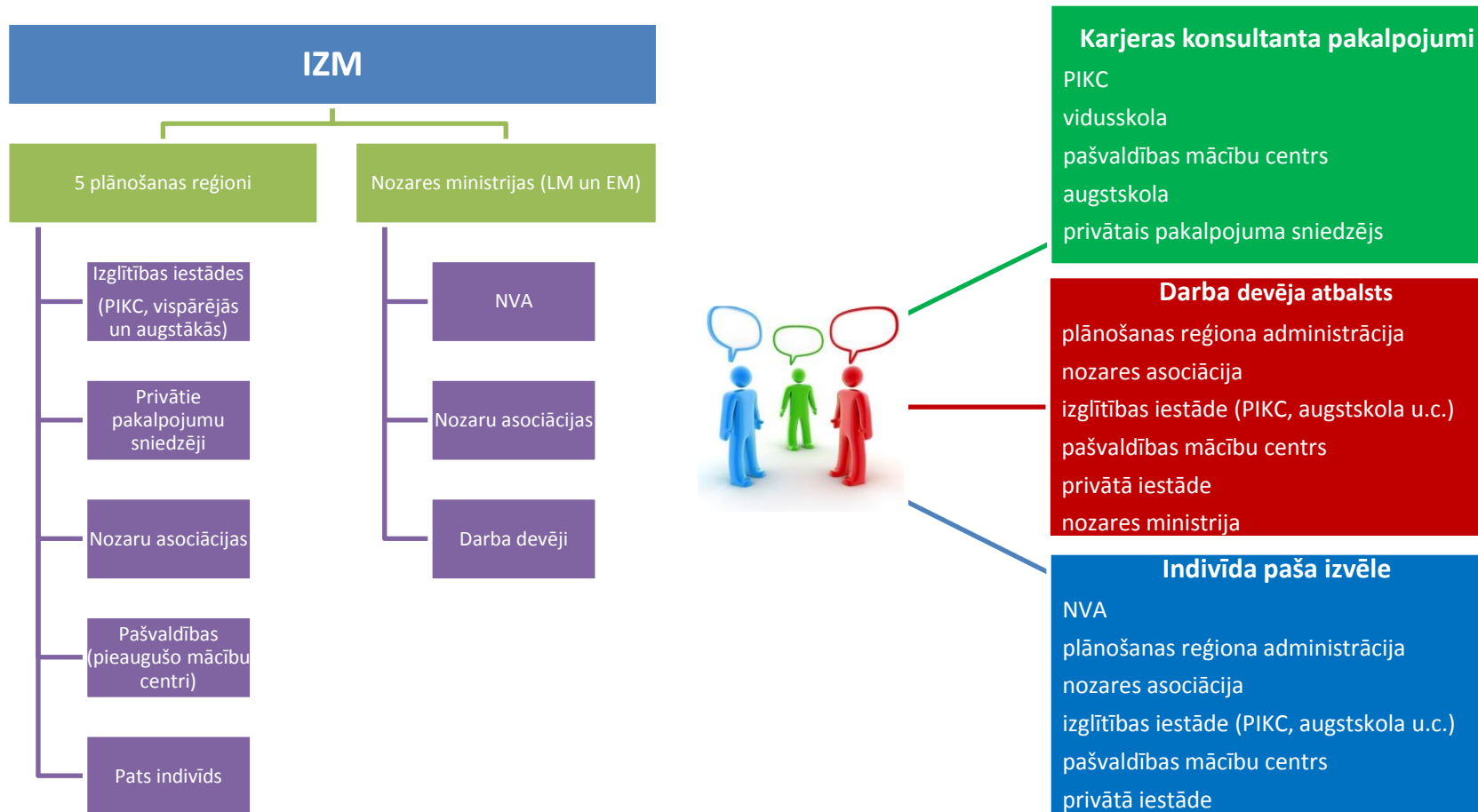
Ar jaunatni saistītie mūžizglītības aspekti aktualizēti RV 2.3. „Neformālās izglītības iespēju bērniem un jauniešiem paplašināšana”, paredzot sekmēt bērnu un jauniešu līdzdalību interešu izglītības programmās, paaugstināt kultūrizglītības pieejamību, kā arī veicināt jauniešu iesaisti neformālajā izglītībā. Mūžizglītība sākas no agras jaunības, līdz ar to visi paredzētie pasākumi ļaus indivīdam pilnvērtīgi uzsākt iesaisti mūžizglītībā.

RV 2.4. „Pieaugušo izglītības iespēju paplašināšana” ietvaros ir plānots īstenot pasākumus, lai veicinātu strādājošo konkurētspējas un darba produktivitātes pieaugumu atbilstoši darba tirgus prasībām. Plānotie pasākumi ietver normatīvā regulējuma pilnveidošanu, atbalsta sniegšanu darba devējiem formālās un neformālās izglītības nodrošināšanai nodarbinātajiem, kā arī tālākizglītības un pieaugušo izglītības atbalsta sistēmas izveidi. Paredzētā atbalsta sistēma nodrošinās personāla kapacitātes stiprināšanu profesionālās izglītības internacionalizācijas kontekstā, dzīvesprasmju, veselīga dzīvesveida, zaļās domāšanas un uzņēmējdarbības attīstības kontekstā. Paredzēto darbību rezultātā tiks sniegts pietiekams atbalsts, lai darbinieki spētu pilnveidot savu kvalifikāciju atbilstoši darba devēju prasībām, kā arī tiks pilnveidotas darba devēju un darbinieku prasmes mūsdienīgas ražošanas un biznesa procesu vadībā. Pieaugušo izglītība arī ir būtiska mūžizglītības sastāvdaļa, un dinamiskās izmaiņas ekonomikā un tehnoloģiju jomā, kā arī darbavietu maiņa liek indivīdam iegūt labāku kvalifikāciju un plašāk pielietojamas prasmes.

RV 2.4. ietvaros tiek plānots nodrošināt profesionālās izglītības iestāžu, eksaminācijas centru un citu saistīto institūciju sadarbības tīkla izveidi ārpus formālās izglītības iegūtās kompetences novērtēšanai ar mērķi nodrošināt optimālu vienotu pieeju. Tāpat ir paredzēti atbalsta pasākumi ārpus formālās izglītības iegūtās kompetences novērtēšanas īstenošanai darbaspēka migrācijas procesu kontekstā un informatīvie pasākumi, iesaistot nozaru profesionālās organizācijas. Šo pasākumu ietekmes rezultātā tiks nodrošināts mehānisms, lai novērtētu zināšanas, prasmes un profesionālās kompetences, kas ir iegūtas ārpus formālās izglītības sistēmas. Šī pieeja palīdzēs atbalstīt arī mūžizglītības principus, jo indivīdam radīsies pārliecība, ka iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences ir iespējams fiksēt un novērtēt.

RV 3.3. „Izglītības iestāžu tīkla pilnveide un pakalpojumu pieejamība” ietvaros ir plānots izstrādāt alternatīvos izglītības iegūšanas modeļus un to ieviešanas mehānismus mācību turpināšanai izglītību priekšlaicīgi pametušajiem (tai skaitā kā izlīdzināšanas pasākumi, izglītības izmēģinājuma pasākumi, utt.). Šo pasākumu īstenošanas rezultātā tiks samazināts izglītību priekšlaicīgi pametušo skaits, kā arī sekmēta mūžizglītības pieejamība kopumā.

6.10.attēls. Mūžizglītības sistēmas pārvaldības un pakalpojumu īstenošanas modelis

Mācības var tikt īstenotas gan tradicionāli, gan modernās formās, piemēram, tālmācībā, vakara kursos, eksternātā, pēc iespējas īsākā laikā, efektīvi sadarbojoties ar uzņēmējiem (prioritāri reģionos) un uzsverot praktisko darbu. Jaunas pieejas pieaugušo izglītības sistēmas modeļa izstrādē un ieviešanā pamatā ir gan mācību nodrošināšana pēc iespējas tuvāk dzīves un darba vietai, gan jauniem izaicinājumiem un situācijām atbilstīgu kompetenču apguve.

IZM pieaugušo izglītības modeļa īstenošanā paredz noteiktu finansēšanas mehānismu (sadali) un avotus (valsts, Eiropas sociālais fonds, darba devēju, uzņēmēju un privāto finansējums), un noteiktas mērķauditoriju (prioritāšu noteikšana).

6.2.tabula. **Starpinstitucionālais sadarbības modelis mūzikglītības sistēmas nodrošināšanai**

Mērķa grupa (labuma guvēji)	Formālā izglītība		Neformālā izglītība		Informālā izglītība
	pamatprasmes (pašattīstībai)	profesionālās prasmes (darbam)	pamatprasmes (pašattīstībai)	profesionālās prasmes (darbam)	
Jaunieši bezdarbnieki un darba meklētāji (15-24) Jaunieši nodarbinātie (15-24)	LM; IZM		LM		PATS
			ZM		
Pieaugušie (nodarbinātie) 25-54	LM (prioritāte 45+)		LM (prioritāte 45+)		PATS
	LM (50+)		LM (50+)		
		VM	ZM	VARAM	
		EM		EM	
	IZM	IZM			
Pieaugušie (bezdarbnieki un darba meklētāji) 25-54	LM		LM		PATS
	LM (50+)		LM (50+)		
			ZM		
Pirmspensijas vecumā un turpmāk (55+) nodarbinātie	LM (prioritāte 45+)		LM (prioritāte 45+)		PATS
	LM (50+)		LM (50+)		
		VM	ZM	VARAM	
		EM		EM	
		IZM		IZM	
Pirmspensijas vecumā un turpmāk (55+) (bezdarbnieki)	LM		LM		PATS
	LM (50+)		LM (50+)		
			ZM		

IZM finansējumu sadala plānošanas reģioniem proporcionāli pieaugušo izglītībā iesaistāmo cilvēku skaitam (reģionālās kvotas). Reģionālās kvotas un prioritātes:

- nodarbinātie (skaits attiecīgajā reģionā)
- prioritāri atbalstāmā mērķa auditorija: 25 – 54 gadi, dalot pa vecumiem 1) 25 – 34 (60%) un 35 – 54 (40%); 2) 55+

Izglītības nepieciešamības plānošana tiek veikta katru gadu plānošanas reģionos:

- pēc izglītības – pamatprofesijas ieguve;
- pēc profesijas – otra kvalifikācija;
- pēc vecuma – kvalifikācijas paaugstināšana, pilnveide.

Plānošanas reģioniem iedalītais finansējums tiek proporcionāli paredzēts:

- indivīda vajadzībām un interesēm – 2%;
- nozares attīstībai, darba devējiem darbinieku izglītošanai - 70%;
- kvalifikācijas paaugstināšanai un pilnveidei – 28%.

7. Izglītības politikas pamatprincipi 2014.-2020.gadam

Politikas pamatprincipi nākamajam attīstības plānošanas periodam nosaka kopējo izglītības politikas īstenošanas ideoloģiju, uzsverot vērtības, kas vieno visas nozares ieinteresētās puses konkrētu mērķu sasniegšanai. Turpmākā izglītības politika balstīsies septiņos pamatprincipos, kas vispusīgi ietver aktuālās sabiedrības vērtības, globālos izaicinājumus un izglītības paradigmu maiņu. Kāda būs turpmākā izglītības politika?

7.1.attēls. **Politikas pamatprincipu sasaiste ar apakšmērķu ietvaros definētajiem rīcības virzieniem**

		Atvērta pārmaiņām	Cīvēk-orientēta	Ilgspējīga	Zināšanu sabiedrībā balstīta	Partnerību veicinoša	Vienota globālajā izglītības telpā	Mūž-izglītības principu veicinoša
APAKŠ-MĒRĶIS ①	RV 1.1.	X			X	X	X	
	RV 1.2.	X			X	X	X	X
	RV 1.3.		X		X			
	RV 1.4.		X		X			
APAKŠ-MĒRĶIS ②	RV 2.1.		X	X		X		
	RV 2.2.		X					
	RV 2.3.		X	X				X
	RV 2.4.		X			X		X
APAKŠ-MĒRĶIS ③	RV 3.1.				X		X	
	RV 3.2.			X				
	RV 3.3.	X		X				
	RV 3.4.					X	X	

7.1. Pamatprincips „Atvērta pārmaiņām”

Nepārtraukti mainīgajā pasaulē jēdziens „pārmaiņas” saistās ne tikai ar materiālās vides pārmaiņām, bet arī ar garīgo vērtību un domāšanas pārmaiņām.. Kopš 20.g.s. vidus mēs varam sevi dēvēt par postmodernu sabiedrību, kuras vērtības balstās uz pilnīgi pretējiem uzskatiem. Tās vairs neatzīst domu par fiksētās un izzināmas realitātes pastāvēšanu.

Modernisma un postmodernisma idejas var brīvi attīstīties tikai atvērtās sabiedrībās, kas garantē pārmaiņu iespējamību, uzskatu daudzveidību.⁵⁶

Izglītības politikai noteikti jābūt ne tikai pārmaiņu nesējai, bet arī jāspēj dinamiski reaģēt uz globālās vides pārmaiņām. Jaunā izglītības politika ir vērsta uz pārmaiņām visos politikas līmeņos. IZM uzsver, ka pārmaiņas izglītības politikas kontekstā ir attīstības pazīme, kas skar valsts, organizācijas un arī katra sociālā elementa (indivīda) attīstību.

Pārmaiņu vadību izglītības nozarē vada IZM, sadarbojoties ar pārējām iesaistītajām pusēm. IZM apzinās, ka, līdzīgi kā jebkurā organizācijā, arī izglītības nozarē kopumā pārmaiņas var iniciēt gan iekšējie faktori (izglītojamie, pedagogi, NVO), gan ārējie (daba tirgus, ekonomika, valdība). Nākamajā plānošanas periodā IZM izmantos tās rīcībā esošo informāciju un resursus, lai pilnībā īstenotu plānotās aktivitātes un pārmaiņu procesus. Savukārt ir skaidrs, ka politikas īstenošanas izvērtēšana iekļauj sevī sasniegto rezultātu, kļūdu un tālākas rīcības analīzi. IZM apzinās, ka ir būtiski nodrošināt ieguvumus, kas attiecas uz valsti kopumā, kā arī sasniedz katru indivīdu atsevišķi.

Pārmaiņu kontekstā jāuzsver, ka jaunas vērtības politikā kalpo kā balsts jauniem pārmaiņu cikliem. Tās ir pārmaiņas, kas jau ir iedzīvinātas mūsdienu izglītībā kā neatņemamas vērtības:

- no mācīšanas un mācīšanos;
- no autoritārisma uz demokrātiju;

⁵⁶ Kūle, M., Kūlis, R. *Filosofija*. – R.: Burtnieks, 1996. – 656 lpp.

- no skolotāja centrētas uz skolēncentrētu;
- no pasīvas līdzdalības un aktīvu līdzdalību.

Runājot vadībzinātnes terminos, IZM akcentē jauno politiku kā mācīties spējīgu, tādu, kas raksturo jauno izglītības paradigmu maiņu ne tikai Latvijā vai Eiropā, bet visā pasaulē. Organizāciju darbības efektivitātes teorētiskajās nostādnēs, tieši šis faktors tiek minēts kā viens no efektīvas izglītības iestādes darbības stūrakmeņiem⁵⁷.

7.2. Pamatprincips „Cilvēkorientēta”

Runājot par mācību/studiju procesu, izglītībā ir pilnīgi skaidra pozīcija - skolēns, students vai jauniešs pirmajā vietā. Tomēr paplašinot cilvēkorientētas politikas izpratni, nevilus jāatgādina, ka cilvēkresursu kapacitātes attīstība un sociālā izaugsme ir viena no prioritātēm kopējā ES telpā un Latvijas galvenais kapitāls ir cilvēki – viņu spējas, zināšanas un talanti⁵⁸. Plānojot un īstenojot aktivitātes, jāpatur prātā tieši personas, nevis institūcijas ieguvums. Tādā veidā politikas plānošanai ir padziļinātāks raksturs un īstenotās aktivitātes tiešāk sasniedz personu mērķa grupas.

Darbspēkam šodien jāpielāgojas virknei ļoti strauji mainīgu izaicinājumu: svešvalodas, IKT, radošas pieejas, darbs komandā, monetāras reformas u.c. Lai spētu nodrošināt cilvēku gatavību dzīvot un strādāt tik dinamiskā laikā, izglītībai jāspēj sniegt maksimāli individualizētu mācību/studiju vidi. Tieši individualizēta pieeja ir viens no lielākajiem izaicinājumiem visā izglītības sistēmā, īpaši neizceļot kādu izglītības pakāpi vai veidu.

Cilvēkorientētu izglītības politiku stiprina mūsdienu tehnoloģiju iespējas, kas atšķirībā no tradicionālām metodēm un procesa organizācijas sniedz plašākas iespējas individualizētai pieejai mācību/studiju procesā. Pasaules pieredze rāda, ka tieši IKT jēgpilna integrācija ļauj spert lielus un pozitīvus soļus skolēncentrēta/studentcentrēta izglītības procesa īstenošanas virzienā.⁵⁹

Politikas plānošanā un īstenošanā, līdzīgi kā plaši pazīstamiem vadības stiliem, varam būt mērķorientēta vai cilvēkorientēta pieeja. Lai gan mērķorientēti vadītāji un to pārziņā esošā nozares politika ir cieši saistīta ar stratēģisko mērķu izpildi un termiņiem, to sasniegšanai nepieciešams atbilstošs sabiedrības un tiešās mērķa auditorijas atbalsts. Mērķorientēta politika nodrošina operatīvu un īstermiņa mērķu sasniegšanu, tomēr tai nav ilgspējīgas attīstības rakstura un trūkst pēctecības.⁶⁰

Izglītība, līdzīgi kultūras nozarei, ir ļoti cieši saistīta ar sociālo fenomenu dinamiku, kuras centrā ir cilvēks visa mūža garumā, neatkarīgi no vecuma, rases vai tautības. Turklāt ir būtiski uzsvērt, ka izglītības vide neapšaubāmi ir balstīta sociālā konstruktīvisma pieejās. Mūsu rīcību ietekmē sociālās mijiedarbību un informācijas resursu radīta pieredze. Individīds nav pasīvs sistēmas elements, bet gan vides veidotājs, mijiedarbojoties ar to un sintezējot jaunas zināšanas vides attīstībai. Līdz ar to cilvēkorientēta politikas plānošana un īstenošana, attīstot cilvēka iespējas mijiedarboties ar vidi, ir viena no būtiskākajiem jaunās izglītības politikas izaicinājumiem ne tikai Latvijā, bet visā pasaulē.

7.3. Pamatprincips „Ilgspējīga”

Ilgspējīgas attīstības jēdziens ir definēts ANO Pasaules Vides un attīstības komisijas ziņojumā „Mūsu kopējā nākotne” (Bruntlandes komisijas ziņojums, 1987.) un starptautiski plaši tiek lietots kopš 1992.gada ANO konferences Riodežaneiro “Vide un attīstība”. Ilgspējīga attīstība tiek skaidrota kā „attīstība, kas nodrošina šodienas vajadzību apmierināšanu, neradot draudus nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanai”⁶¹.

⁵⁷ **Visscher, J. A.** *Managing schools towards high performance*. – Netherlands: Swets & Zeitlinger, 1999. – 354 p.

⁵⁸ http://www.latvija2030.lv/upload/latvija2030_sacima.pdf

⁵⁹ Assessing the effects of ICT in education: Indicators, criteria and benchmarks for international comparisons. 2009. Luxembourg: Publications Office of the EU, 211 p.

⁶⁰ Bass, B.M. (1990). *Bass & Stogdill's handbook of leadership: Theory, research, and managerial applications* (3rd ed.). New York, NY: Free Press, 1184 p.

⁶¹ http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/ilgtspejiga_attistiba/

Ilgtspējīga pieprasa vienotu skatījumu uz sabiedrību un dabu. Lai gan bieži tieši vides jautājumi tiek saistīti ar ilgtspējīgas attīstības principiem, izglītība ir viens no visbūtiskākajiem tiešās ietekmes faktoriem, ko jau vairākus gadus iepriekš ANO ir uzsvēris kā globālu prioritāti.

Ilgtspējīga attīstība ir 21. gadsimta izglītības virzība. Izglītība ilgtspējīgai attīstībai mudina cilvēkus ar atbildību rīkoties ikdienas dzīvē un dzīvot un realizēt sevi saskaņā ar sociālo, kultūras, ekonomisko un dabas vidi sev apkārt. Tas nozīmē dzīvot ar skatu nākotnē – prast radoši atrisināt krīzes situācijas un adaptēties jaunā vidē⁶².

Izglītības ilgtspējīgai attīstībai mērķis ir cilvēks, kurš dzīvo ne tikai saskaņā ar dabu un mierpilnā saskaņā ar citām kultūrām, bet arī spēj sevi pilnvērtīgi realizēt taūtsaimniecībā un sabiedrībā kopumā, nodrošinot resursu ilgtermiņa un pārdomātu izmantošanu. Šāds cilvēks prot izprast lokālas problēmas, kā arī skatīt tās globālā kontekstā, izprast citas kultūras ar cieņu, kā arī radīt mierpilnu un ilgtspējīgu sabiedrību un tās ekonomisko izaugsmi. Šāda izglītība ietver sevī visdažādākās jomas, kuras paplašinās un attīstās līdz ar mūsdienu pasauli. Ūdens kvalitāte, pilsētvide, bioloģiskā daudzveidība, klimata pārmaiņas, nabadzības samazināšana, kultūras daudzveidība, ekonomiskā ilgtspēju, dabas resursu pārvaldība – šie visi ir mūsdienu ilgtspējīgas attīstības jautājumi.

Mīnēto iemeslu dēļ, IZM plānotajā politikā uzsver tieši UNESCO izglītības ilgtspējas pieejas⁶³:

- izglītībai ir jāattīsta pārliecība, ka katram no mums ir gan atbildība, gan pienākums veicināt pozitīvas izmaiņas globālā līmenī;
- izglītība ir būtiskākais instruments pārejai uz ilgtspējīgu attīstību, jo tā palielina cilvēku iespējas īstenot viņu idejas;
- izglītība veicina vērtības, uzvedību un dzīves stilu, kas nepieciešams ilgtspējīgai nākotnei;
- izglītība ilgtspējīgai attīstībai ir mācību process, kurā tiek apgūts kā pieņemt ilgtermiņa lēmumus, kas skar taisnīguma, ekonomikas un ekoloģijas jautājumus visos sabiedrības līmeņos;
- izglītība ir uz nākotni orientētas domāšanas pamatā.

7.4. Pamatprincips „Zināšanu sabiedrībā balstīta”

Izglītības politika, kas plānota turpmākajiem septiņiem gadiem, būs jāīsteno laikā, kad zināšanām un informācijas apritei ir daudz lielāka ietekme uz sociālajiem un politiskajiem procesiem kā līdz šim. Lai gan informācijas sabiedrības ideja ir balstīta tehnoloģiju attīstībā, zināšanu sabiedrība ietver daudz plašākas sociālās, ētiskās un politiskās dimensijas. Turklāt šobrīd informācijas laikmeta zināšanu sabiedrība atšķiras no iepriekšējās zināšanu sabiedrības modeļa, jo šodien mēs arī izglītības politikā koncentrējam uzmanību uz cilvēktiesībām un iekļaujošas līdzdalības raksturu. UNESCO uzsver, ka zināšanu sabiedrība ir balstīta uz trīs būtiskākajiem pilāriem⁶⁴:

- tiesības uz viedokļa un izteiksmes brīvību, informācijas un akadēmiskajā telpā;
- tiesības uz izglītību un izglītības pieejamības paaugstināšanu visos tās līmeņos;
- tiesības brīvi piedalīties kopienas kultūras dzīvē, dalīties ar zinātnes sasniegumiem.

Izglītības politika tiek plānota ņemot vērā, ka šodien un turpmāk nepārtraukts interneta, mobilo ierīču un digitālo tehnoloģiju pieaugums ir radikāli mainījis zināšanu lomu sabiedrībā. Šī iemesla dēļ izglītības attīstībai ir ļoti grūts uzdevums plānot kompetenču piedāvājuma spektru tik strauji mainīgā tehnoloģiju laikā. Tomēr IZM skaidri apzinās, ka nākotnē izglītības politikai jāiet ciešākā kopsolī ar tehnoloģiskajiem sasniegumiem 21.g.s. izglītības vides un individualizētāku mācīšanās pieeju īstenošanā.

Nākotnes izglītības netiešs mērķis ir arī mazināt digitālo plaisu, kas radusies straujā IKT progresa rezultātā. Līdz ar to plānotās aktivitātes ir vērstas uz integrētu IKT izmantojuma pieeju

---

⁶² <http://www.unesco.lv/lv/izglitiba/izglitiba-iltgspejigai-attistibai/izglitiba-iltgspejigai-attistibai-1/>

⁶³ http://www.unesco.lv/files/buklets_DESD_103908cf.pdf

⁶⁴ <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001418/141843e.pdf>

izglītībā, tās dažādos veidos un pakāpēs. Tas skar gan satura pilnveidi, gan resursu un infrastruktūras vienotu attīstību.

7.5. Partnerību veicinoša

Partnerība veidojas, iesaistot sadarbības procesā plašu sabiedrības pārstāvniecību, t. sk. sociālos partnerus, nevalstisko organizāciju, izglītības sektora, vietējo kopienu pārstāvjus. Ir būtiski uzsvērt, ka partnerība no sadarbības atšķiras ar to, ka visiem sistēmas elementiem ir ne tikai kopējs mērķis, bet ir noteikta arī atbildības daļa par kopējā mērķa realizēšanu⁶⁵. Izglītības un zinātnes nozare līdz šim ir viens no visplašāk pārstāvētajām partnerības piemēriem, kurā lēmumu pieņemšanas procesā aktīvi līdzdarbojas pat vairāki desmiti dažādu asociāciju, biedrību un savienību. Te var īpaši uzsvērt tādas makro līmeņa sadarbības partnerus, kā LDDK, LIVA, LIZDA, LTRK, UNESCO Latvijas nacionālā komisija, AIP, LIKTA, LBAS u.c. Lai nodrošinātu partnerības pēctecību, ir būtiski turpināt arī konsultatīvo padomju un darba grupu darbu. Turpmākā izglītības politika jābalsta ne tikai pierādījumos balstītā lēmumu pieņemšanā, bet arī caurspīdīgā dialogā ar sadarbības partneriem.

Sadarbības partneru loma nav saistīta tikai ar plānošanas un dialoga funkcijām. Nozīmīga vieta jāatvēl arī politikas īstenošanas līmenī. Tieši tāpēc nākamā izglītības attīstības perioda plānoto uzdevumu un pasākumu īstenošanā ir iekļauti arī sadarbības partneri. IZM izvirzīto mērķu kontekstā saskata nozīmīgu sociālo partneru atbalstu kvalitatīvai aktivitāšu īstenošanai. Tas saistīts gan ar investīciju un administratīvās kapacitātes piesaisti, gan arī ar profesionālās kompetences pieejamību.

Partnerību veicinošai izglītības politikai ir būtiska nozīme turpmākā tiesiskā regulējuma izmaiņu sekmīgā virzībā, kas ir neatņemama plānoto pasākumu īstenošanā. Kvalitatīvs dialogs plānošanas līmenī un reālas īstenošanas ietekmes deleģēšana nodrošinās ātrāku normatīvā regulējuma pilnveidi un nozares politikas īstenošanu nākotnē.

7.6. Pamatprincips „Vienota globālajā izglītības telpā”

Kopš 90-to gadu sākuma Latvija ir bijusi daļa no vienotās Eiropas izglītības telpas. Lai gan vairumā gadījumu vienotā Eiropas izglītības telpa sabiedrībai saistās ar augstāko izglītību, nākotnes politikā jāpastiprina arī citu izglītības veidu un pakāpju starptautiskā līdzdalība.

Nemot vērā mūsu līdzšinējo darbību starptautiskajās organizācijās un atbildību par kopējo mērķu izvirzīšanu un sasniegšanu, īpaši jāuzsver UNESCO un EK globālais konteksts. Līdz ar to nākamajos septiņos gados īpaši strādāsīm UNESCO Education for All⁶⁶, Digital Agenda for Europe⁶⁷ un Education and Training 2020⁶⁸ zīmēs. Tas nozīmē, ka ir ļoti būtiski saskaņot nacionālās attīstības mērķus, ar aktuālo UNESCO programmu/stratēģiju un EK stratēģiskajām prioritātēm. Prioritātēm jābūt savstarpēji saskaņotām un papildinošām.

Vienotai pamatnostādņu un globālo stratēģiju monitoringa pieejai jābūt optimizētai un efektīvai, neradot papildus administratīvo slogu nozares vadībai un politikas īstenošanai. Īpašu uzmanību IZM jāpievērš informatīvi izglītojošiem pasākumiem nozares ieinteresētajām pusēm par Latvijas iesaisti globālajos stratēģiju ietvaros.

Sekmīgs un regulārs dialogs ar ārvalstu partneriem un atvērtība mobilitātei sniedz ļoti plašas starptautiskās pieredzes un „donora” valsts priekšrocības, piemēram, austrumu reģiona un bijušās Padomju savienības valstīm. Latvijas ģeopolitisks stāvoklis sekmē starptautisko partnerību ar nozīmīgākajām starptautiskajām organizācijām un līdzšinējā kontaktu kapacitāte jāturpina uzturēt un attīstīt.

---

⁶⁵ Meņšikovs V. (2007). Izglītības paradigma un sociālais dialogs, SAK. Zinātne, 35.-51. lpp

⁶⁶ <http://www.unesco.org/new/en/education/themes/leading-the-international-agenda/education-for-all/strategy/>

⁶⁷ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard>

⁶⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52009XG0528%2801%29:EN:NOT>

7.7. Pamatprincips „Mūžizglītības principa veicinoša”

Vēlme un nepieciešamība iegūt vai papildināt zināšanas un prasmes tika ietverta senā latviešu sakāmvārdā “*mūžu dzīvo, mūžu mācīs*”, tomēr Latvijā jautājums par mūžizglītību kā visaptverošo principu valsts līmenī tika aktualizēts salīdzinoši neseno, 2006.gadā uzsākot darbu pie Mūžizglītības pamatnostādņu 2007.-2013.gadam un Programmas izstrādes.

Mūžizglītība apvieno formālo, neformālo izglītību un ikdienējo (informālo) mācīšanos. Tomēr sabiedrībā joprojām valda maldīgie uzskati par mūžizglītības principa būtību, piemēram, mūžizglītība tiek uzskatīta par izglītības atsevišķu sistēmas sastāvdaļu vai posmu (pieaugušo izglītību), vai veidu (neformālo izglītību) utt., nevis visu veidu un līmeņu savstarpēji saistīto un visaptverošo principu.

Mūžizglītība – ir izglītība visas dzīves garumā, kas paver iespējas ikvienam sabiedrības loceklim paaugstināt savu kvalifikāciju vai iegūt citu kvalifikāciju atbilstoši darba tirgus prasībām, savām interesēm un vajadzībām. Mūžizglītības principa ieviešana sekmē pilnvērtīgu personības attīstību un ļauj cilvēkam veiksmīgāk pielāgoties jaunajam laikmeta pārmaiņām. Atbalstot mūžizglītības principa attīstību, tiek akcentēta mācīšanas rezultātu pieeja, kas vērtē iegūtas zināšanas, prasmes un kompetenci, nevis veidu, kā tās tika iegūtas – formālajā, neformālajā vai ikdienējās (informālajā) mācīšanās veidā⁶⁹.

Mūžizglītības princips balstās uz ideju, ka jāsekmē cilvēka personīgā izaugsme, pašpilnveide katrā dzīves posmā, visās dzīves jomās mūža garumā, tādējādi radot priekšnosacījumus katra iedzīvotāja uzņēmības, adaptācijas spēju attīstīšanai un panākot sociālo iekļautību, nodarbinātību, aktīvu pilsonisku līdzdalību.

Šodien mūžizglītība ES vienotajā izglītības telpā saistīta ar tādām atbalsta programmām kā:

- Comenius;
- Erasmus;
- Leonardo da Vinci;
- Grundtvīg.

No 2014.gada EK plāno nodrošināt iepriekšējās mūžizglītības programmas ilgtspēju, īstenojot Erasmus for All iniciatīvu izglītības, sporta, jaunatnes un apmācības jomās. Iniciatīvas kopējais finansējums nākamajiem septiņiem gadiem tiek plānots 19 miljardu EUR apmērā. Ir skaidrs, ka mūžizglītības mērķu sasniegšanai jaunā ES iniciatīva ir neatsverams investīciju instruments⁷⁰.

Mūžizglītības principa veicināšana jaunās izglītības politikas kontekstā ir īpaši saistīta ar vēlmi mazināt sociālo plaisu un stiprināt nodarbinātības līmeņa paaugstināšanos. Tas saistīts ar tādām mērķa grupām kā jaunieši, no formālās izglītības sistēmas „izkritušie”, pieaugušie un pedagogi.

⁶⁹ <http://polsis.mk.gov.lv/LoadAtt/file50773.doc>

⁷⁰ <http://ec.europa.eu/education/erasmus-for-all/>

8. Piedāvātā risinājuma sākotnējais (*ex-ante*) ietekmes novērtējums

Šis sākotnējais novērtējums veikts ar mērķi izvērtēt IZM izvirzītos mērķus un to sasniegšanai plānotos rīcības virzienus un uzdevumus IAP 2014.-2020. ietvaros, kas noteikti, pamatojoties uz iepriekšējā plānošanas perioda rezultātu gala ietekmes novērtējumu, ņemot vērā pētījumos apkopotos datus, sociālo un sadarbības partneru izteikto viedokli, kā arī ievērojot tautsaimniecības attīstības tendences.

8.1. IAP 2014.-2020. mērķu izvērtējums

Pamatnostādnēs IZM ir definējusi virsmērķi „KVALITATĪVA un IEKĻAUJOŠA izglītība personības attīstībai, cilvēku labklājībai un ilgtspējīgai valsts izaugsmei”, trīs pakārtotus apakšmērķus un atbilstošus rīcības virzienus to sasniegšanai. Definētajos apakšmērķos tiek attiecīgi akcentēta IZGLĪTĪBAS VIDE, INDIVĪDU PRASMES un INSTITUCIONĀLĀ IZCILĪBA, kas kopumā sekmē kvalitatīvas un iekļaujošas izglītības nodrošināšanu:

- Izglītības vides kvalitāti visos izglītības līmeņos nosaka izglītības saturs, kas veicina indivīdu zināšanu, kompetenču un prasmju attīstību un nostiprināšanu, profesionāli un kompetenti mācītāji, kas nodod šo izglītības saturu izglītojamiem, mūsdienīga izglītības vide un izglītības process, kas veicina satura uztveri un apguvi, kā arī iekļaujošas izglītības principa, kas paredz vienādu iespēju neatkarīgi no izglītojamo vajadzībām un spējām, mantiskā, sociālā stāvokļa, rases, tautības, dzimuma, reliģijas un politiskās pārliecības, veselības stāvokļa, dzīvesvietas un nodarbošanās pieejamā, cenošā un atbalstošā vidē, iedzīvināšana.
- Profesionālās un sociālās prasmes vismērķtiecīgāk tiek pilnveidotas, indivīdam izvēloties atbilstošu turpmākās profesionālās attīstības ceļu, vienlaikus paredzot atbalsta mehānismus mācības pametušajiem un izglītību neieguvušajiem, tādējādi vairojot vispārējo Latvijas sabiedrības izglītības līmeni un nodarbinātību, savukārt iesaistes ārpus formālās izglītības pasākumos rezultātā sekmējot izglītojamo pilsonisko līdzatbildību un sabiedrisko aktivitāti, kā arī nostiprinot mūžizglītības principu.
- Resursu pārvaldības efektivitātes uzlabošana, attīstot **institucionālo izcilību**, ietver sevi izglītības kvalitātes uzraudzības jeb monitoringa, kas visām ieinteresētajām pusēm dod iespēju izsekot, novērtēt un, izrietoši, ietekmēt ar izglītību saistītos procesus un rezultātus, ieviešanu, finansēšanas modeļu pilnveidi, izglītības pieejamības nodrošināšanu un izglītības starptautiskās konkurētspējas sekmēšanu.

8.2. IAP 2014.-2020. rīcības virzienu izvērtējums

Izglītības saturs

Atzīstot, ka prasme lasīt un rēķināt, kā arī pamatzināšanas matemātikā un dabaszinībās ir pamats tālākizglītībai, kas paver plašākas iespējas iekļauties darba tirgū, IZM ir definējusi politikas rezultātu, kas vērsts uz Latvijas jauniešu snieguma PISA starptautiskajā novērtēšanā uzlabošanu. Lai to nodrošinātu, ir paredzēts pilnveidot metodiku darbam ar bērniem no 1,5-4 gadiem, kā arī nodrošinot pedagogu profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas. Arī bērniem no 5 gadiem līdz 6.klasei tiks izstrādātas kompetencēs balstītas mācību priekšmetu programmas un metodika, kā arī tiks ieviests kompetenču pieejā balstīts pamatizglītības posma saturs. Šo un citu rīcības virzienu ietvaros īstenoto pasākumu, kam ir tieša ietekme uz mācību rezultātiem (līdztekus citu rīcības virzienu ietvaros īstenotajiem pasākumiem, kas ietver pedagogu kvalifikācijas, mūsdienīga materiāltehniskā nodrošinājuma pilnveidi, atbalsta personāla nodrošināšanu, obligātās izglītības vecumā esošo bērnu, kuri nav reģistrēti nevienā izglītības iestādē, skaita samazināšanu u.c.) rezultātā plānots samazināt to jauniešu īpatsvaru, kuri PISA starptautiskajā novērtējumā uzrāda zemu sniegumu lasītprasme, matemātikā un dabaszinātnēs, kā arī palielināt to skolēnu īpatsvaru, kuri uzrāda augstus rezultātus.

Lai sekmētu inovācijas, izaugsmi un konkurētspēju, būtiski ir veikt mērķtiecīgus ieguldījumus profesionālajā izglītībā un apmācībā. ES līmenī ir atzīts, ka profesionālajai izglītībai un apmācībai un jo īpaši duālu mācību sistēmām ir būtiska nozīme jauniešu nodarbinātības sekmēšanā, jo ar darbu saistīts mācīšanās process, jo īpaši mācekļa darbs, kā arī citi duāli modeļi

atvieglo pāreju no mācībām uz darbu.⁷¹ Šajā kontekstā ir plānota mācību prakses nodrošināšana profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem, sadarbībā ar nozaru ekspertu padomēm, sociālajiem partneriem un nozares uzņēmumiem ieviešot duālās profesionālās izglītības elementus, kas sekmēs profesionālās izglītības pievilcību, kā arī profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu iekļaušanos darba tirgū.

Izglītības satura pilnveides kontekstā, tāpat ir plānoti pasākumi nacionālās kvalifikācijas ietvarstruktūras ieviešanai un sasaistei ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru, profesionālās izglītības paraugprogrammu izstrādei, kā arī modulāru izglītības programmu ieviešanai profesionālajā izglītībā, kas vairo profesionālās izglītības pievilcību un tādējādi sekmēs profesionālajā izglītībā iesaistīto audzēkņu skaita palielināšanu, izglītībā neiesaistīto īpatsvara, kā arī par nodarbību neapmeklēšanu atskaitīto profesionālās izglītības audzēkņu skaita samazināšanu.

Pedagogu kapacitāte

Augstas kvalifikācijas pasniedzējiem ir būtiska nozīme, jo tieši mācīšanas un mācīšanās kvalitāte ir primārais audzēkņu mācību rezultātu ietekmējošais faktors.⁷² Pedagogiem ir jāspēj apgūt jaunās tehnoloģijas un uzlabot mācīšanas procesus. Atbilstoši šim atziņām, nākamajā plānošanas periodā ir paredzēts ieviest pedagogu kvalitātes, atalgojuma un motivācijas sistēmu, kā arī pilnveidot pedagogu kompetences tādās jomās, kā svešvalodas, IT prasmes, uzņēmējspējas, līdera spējas, radošumu, prasmes darbam ar talantīgiem un apdāvinātiem izglītojamajiem un izglītojamajiem ar speciālajām vajadzībām, kā arī uzlabot pedagogu un prakses vadītāju praktiskās iemaņas darbavietā. Ņemot vērā pieaugošo starptautiskās mobilitātes un sadarbības nozīmi, tiks izstrādātas pedagogu profesionālās pilnveides programmas angļu valodas prasmju apguvei.

Ar mērķi uzlabot profesionālās izglītības iestāžu prestižu potenciālo audzēkņu vidū, ir paredzēts uzlabot profesionālo izglītības iestāžu administratīvā un pedagoģiskā personāla kompetences mācību organizācijas, metodisko jautājumu un tehnoloģiju attīstības kontekstā.

Arī augstākās izglītības kontekstā tiek plānoti pasākumi, kas vērsti uz cilvēkresursu piesaisti, stiprinot gan Latvijas akadēmiskā personāla kapacitāti, gan iesaistot ārvalstu mācībspēkus, kas izrietoši vairo augstākās izglītības konkurētspēju un internacionalizāciju. Šī rīcības virzienā plānoto darbību rezultātā tiks nodrošināta pedagogu profesionālā pilnveide, paaugstināta motivācija, kā arī sakārtota darba samaksas sistēma, izrietoši, cita starpā, sekmējot pedagogu vecumā līdz 29 gadiem piesaisti, kas savukārt tieši ietekmēs gan audzēkņu vēlmi un motivāciju iesaistīties izglītības procesos, gan viņu mācību rezultātus.

Izglītības vide un process

Sakārtota un atbilstoši aprīkota vide, kā arī mūsdienu tehnoloģiju sniegtās iespējas kopumā sekmē gan mācību kvalitāti un mūsdienīgu metodiku izmantošanu mācību procesā, gan izglītības pieejamību. Nākamajā plānošanas periodā ir paredzēts modernizēt vispārīzglītojošo skolu mācību infrastruktūru, tajā skaitā iekārtojot dabaszinātņu kabinetus sākumskolās un pamatskolās. Atzīstot aizvien pieaugošo IKT nozīmi un palielinot to izmantojumu izglītības procesos, tiks nodrošināts atbalsts IKT metodisko centru attīstībai un veicināta inovatīvu IKT risinājumu ieviešana mācību procesā vispārējā izglītībā. Mūsdienīgas vides un mācību procesa nodrošinājums raisīs bērnos un jauniešos vēl lielāku interesi iesaistīties izglītības procesos, kā arī viņu mācību rezultātus (tajā skaitā PISA starptautiskajā novērtējumā).

Ņemot vērā citu ES dalībvalstu, piemēram, Vācijas un Austrijas, pieredzi profesionālajā izglītībā, kas liecina, ka kvalitatīva profesionālā izglītība pozitīvi ietekmē jauniešu nodarbinātību un, ka Latvijā ir un būs aktuāls ar augstām profesionālām prasmēm esoša darbaspēka nodrošinājums, nākamajā plānošanas periodā tiek plānota profesionālās izglītības iestāžu infrastruktūras un aprīkojuma pilnveide atbilstoši darba tirgus tendencēm, kas, cita starpā, tieši iespaidos profesionālās izglītības pievilcību.

Iekļaujošas izglītības princips

Iekļaujošas izglītības princips paredz visu sabiedrības locekļu iesaistes izglītības procesos nodrošināšanu atzīstot, ka sociālās atstumtības riskam pakļautajiem bērniem, kā arī bērniem un jauniešiem ar speciālām vajadzībām ir pievēršama īpaši uzmanība. Lai sekmētu šādu bērnu un jauniešu integrēšanu izglītības procesos, 2014.-2020.gadu periodā ir paredzēts nodrošināt

⁷¹ http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/com669_lv.pdf

⁷² Education at a Glance, OECD Indicators, 2012.

atalgojumu skolotājiem un pedagogu palīgiem, izstrādāt attiecīgus metodiskos materiālus un mācību līdzekļus, nodrošināt pedagogu tālākizglītības kursus par izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem iekļaušanu vispārējās izglītības plūsmā, kā arī iesaistīt sociālās atstumtības riskam pakļautos jauniešus neformālajā izglītībā. Tāpat plānots veicināt agrīnu speciālo vajadzību diagnostiku, nodrošināt atbalsta personāla speciālistu pieejamību izglītības iestādēs pirmsskolas un pamatzglītības posmā, kā arī nodrošināt pasākumus sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu iekļaušanai un integrācijai vispārējās izglītības sistēmā.

Īstenotie pasākumi sekmēs iekļaujošas izglītības attīstību, kas tieši iespaidos obligātajā izglītības vecumā esošo sociālās atstumtības riskam pakļauto, kā arī bērnu un jauniešu ar speciālām vajadzībām integrāciju izglītībā, kas cita starpā ietekmēs arī mācības priekšlaicīgi pametošo skaitu.

Karjeras izglītība

Ņemot vērā apsvērumu, ka jauniešu nodarbinātības jautājumi ir aktuāli ne tikai Latvijā, bet arī visā ES, nozīmīga ir nepieciešamā atbalsta nodrošināšana jauniešiem to turpmākās profesionālās attīstības izvēlē atbilstoši savām zināšanām, prasmēm un interesēm, nodrošinot pilnvērtīgu to potenciāla izmantošanu, kā arī ņemot vērā profesionālās nodarbinātības izredzes nākotnē. Nozīmīgi, ka vēl aizvien tiek prognozēts liels pieprasījums pēc prasmēm, kuras saistītas ar zinātni, tehnoloģijām, inženierzinātņu un matemātiku (STEM). Šajā kontekstā, tiek plānota karjeras izglītības atbalsta sistēmas izveide, karjeras izglītības attīstība un karjeras konsultantu nodrošināšana visos Latvijas novados. Lai vairotu jauniešu interesi un iesaisti, tiks nodrošināti karjeras izvēles pasākumi, t.sk. profesiju un darba vērošanas pasākumi, karjeras dienas, labo prakšu piemēru demonstrēšana sadarbībā ar darba devējiem, stipendiju piešķiršana profesionālās izglītības audzēkņiem, utt., tādējādi iespaidojot gan priekšlaicīgi mācības pametušo skaita samazināšanu, sekmējot mērķtiecīgu turpmākās profesijas izvēli atbilstoši prasmēm, zināšanām un interesēm, kā arī uzlabojot nodarbinātības izredzes.

Tāpat plānots īstenot augstākās izglītības pārstrukturēšanu, pielāgojot studējošo skaitu atbilstoši darba tirgus prognozēm un palielinot darba devēju lomu, izrietoši sekmējot darba tirgū prognozētajam pieprasījumam atbilstoša darbaspēka sagatavošanu un mazinot jauniešu bezdarbu.

Priekšlaicīgi mācības pametušie

Gan Latvijā, gan ES pieprasījums pēc kvalificēta darbaspēka pieaug, kas nozīmē, ka priekšlaicīgi mācības pametušie un izglītību neieguvušie tiek pakļauti aizvien lielākam bezdarba riskam. Kaut arī Latvija ir panākusi progresu priekšlaicīgi mācības pametušo skaita samazināšanā, nākamajā plānošanas periodā tiek paredzētas darbības, kas vērstas tieši uz cēloņu apzināšanu, īstenojot pētījumus, kas dos iespēju daudz mērķtiecīgāk plānot un īstenot darbības priekšlaicīgi mācības pametušo skaita mazināšanai.

Plānots uzlabot profesionālās izglītības iestāžu aprīkojumu, izstrādāt sākotnējās profesionālās izglītības programmas un nodrošināt mērķstipendijas priekšlaicīgi izglītības sistēmu atstāšanas riskam pakļautajiem jauniešiem, kas ne tikai sekmēs šīs grupas jauniešu nodarbinātības izredzes, bet arī mazinās nabadzībai un sociālajai atstumtībai pakļauto iedzīvotāju skaitu kopumā.

Ārpus formālā izglītība

Ārpus formālā izglītība ļauj jauniešiem attīstīt vērtībizpratni, kā arī dažādas prasmes un kompetences ārpus formālās izglītības vides, kā, piemēram, komandas darbu, konfliktu risināšanu, starpkultūru prasmes, praktiskās problēmu risināšanas prasmes, pašdisciplīnu un atbildību. Šo izglītības veidu īpaši raksturo fakts, ka indivīdi paši ir aktīvi iesaistīti izglītības un mācīšanās procesā. Ar mērķi uzlabot piekļuvi darba tirgum, nodrošināt aptverošāku informāciju par indivīda apgūtajām prasmēm, kā arī sekmēt mobilitāti, nākamajā plānošanas periodā tiks pilnveidots normatīvais regulējums, identificējot jauniešu neformālās izglītības definīciju, kā arī ieviests „Youthpass”. Neformālās izglītības veicināšanas ietvaros tiks organizēti atklātie projektu konkursi jauniešu centros, tiks īstenotas jauniešu apmācības un organizētas pieredzes apmaiņas. Atzīstot jaunatnes iesaistes ārpus formālās izglītības aktivitātēs nozīmi, tāpat tiks nodrošināta darbā ar jaunatni iesaistīto personu profesionālā pilnveide, un tiks atbalstīti pasākumi jauniešu brīvprātīgā darba veicināšanai. Stiprinot skolēnu pilsonisko apziņu, sabiedriskās līdzdalības prasmes un patriotismu, tiks nodrošināta bērnu un jauniešu iesaiste valstij nozīmīgos notikumos.

Interesešu izglītības ietvaros plānots nodrošināt daudzveidīgu programmu piedāvājumu izglītības iestādēs, izveidot atbalsta sistēmu izglītojamo talantu attīstībai, paredzot atbalstu

jauniešu tehniskās jaunrades centriem, skolēnu mācību priekšmetu olimpiāžu un vasaras mācību nometņu, zinātnisko semināru, konkursu un zinātnisko projektu nodrošināšanai, izrietoši sekmējot jauniešu, kas savu turpmāko izglītību un profesionālo dzīvi vēlēties saistīt ar zinātni, tehnoloģijām, inženierzinātņi un matemātiku (STEM), skaitu.

Pieaugušo izglītība

Pieaugušo izglītība ir būtiska mūžizglītības sastāvdaļa. Dinamiskās izmaiņas ekonomikā un tehnoloģiju jomā, kā arī darbavietu maiņa liek indivīdam iegūt labāku kvalifikāciju un plašāk pielietojamas prasmes. Aizvien vairāk tiek uzsvērtā nepieciešamība atzīt visas zināšanas, prasmes un kompetences, kas iegūtas ne tikai izglītības iestādē, augstskolā, bet arī ārpus formālās izglītības sistēmas, nodrošinot labākas nodarbinātības iespējas, karjeras izaugsmi, otru iespēju mācības nepabeigušajiem, labāku piekļuvi formālajai izglītībai, vienlaikus vairojot motivāciju mācīties un pilnveidoties. Šajā kontekstā pieaugušo izglītība ir būtisks instruments, lai uzlabotu pamatprasmju apguvi, nodarbinātības iespējas un mobilitāti darba tirgū, tādējādi veidojot sociāli integrētu darba tirgu un sabiedrību.

Atzīstot pieaugušo izglītības ietekmi uz nodarbinātību un produktivitāti, plānošanas periodā tiks izveidota tālākizglītības un pieaugušo izglītības atbalsta sistēma, nodrošināts atbalsts darba devējiem nodarbināto iedzīvotāju profesionālās kompetences pilnveidei atbilstoši mainīgajiem darba tirgus apstākļiem, kā arī sekmēta pieaugušo izglītības nodrošināšanā iesaistīto organizāciju starptautiskā sadarbība. Lai novērtētu ārpus formālās izglītības iegūtās kompetences, tiks veidots profesionālās izglītības iestāžu, eksaminācijas centru un citu saistīto institūciju sadarbības tīkls, tiks izstrādātas pieaugušo profesionālās izglītības programmas un materiāli, izrietoši palielinot pieaugušo izglītībā iesaistīto personu skaitu un to konkurētspēju.

Kvalitātes monitorings

Izglītības procesu un rezultātu pārskatāmība, iespēja tos salīdzināt institucionālā, nacionālā un starptautiskā līmenī ir nozīmīgs rīks, lai identificētu spēcīgās un vājās puses un uzlabotu izglītības kvalitāti. Lai nodrošinātu izglītības kvalitātes monitoringu tiks izstrādāti, ieviesti, izvērtēti un pilnveidoti izglītības kvalitāti raksturojoši indikatori vispārējās un sākotnējās profesionālās izglītības iestādēm un to izglītības programmām, kā arī pilnveidota akreditācijas ekspertu iesaiste. Plānota valsts izglītības informācijas sistēmas darbības pilnveide un iespēju paplašināšana, tajā skaitā sistēmas sasaiste ar augstāko izglītību, NVA un VID datubāzēm, kas ļaus apsekt augstākās izglītības absolventu nodarbinātības rādītājus. Tāpat paredzēta vienotas augstākās izglītības informācijas sistēmas, kā arī vienotas datu bāzes par pieaugušo izglītības īstenošanu izveide. Kvalitātes paaugstināšanas nolūkos paredzēta profesionālās un vispārējās izglītības iestāžu vadītāju novērtēšanas sistēmas izveide, kā arī valsts pārbaudījumu sistēmas un satura pārskatīšana. Augstākās izglītības kontekstā tiks izveidota nacionālās studiju kvalitātes novērtēšanas aģentūra.

Finanšu resursu pārvaldība

Ieguldījumi izglītības nozarē ir nozīmīgs faktors produktivitātes un ekonomikas izaugsmes sekmēšanai, un arī ES valdības ir iesaistītas efektīvāko pieejamo finanšu resursu optimizēšanas procesā, kas var sekmēt strukturālas reformas.⁷³ Finanšu resursu pārvaldības pilnveides nolūkos plānota pedagogu darba laika un darba samaksas sistēmas ieviešana, vidējā termiņā paredzot pedagogu algu palielinājumu salīdzinājumā ar vidējo darba algu valstī, tādējādi vairojot pedagoga amata prestižu un, izrietoši, gados jaunāku pedagogu piesaisti. Tāpat plānots atbalsts valsts ģimnāzījām kā reģionālo metodisko centru funkciju veikšanai, kā arī speciālo izglītības iestāžu finansēšanas modeļa izstrāde. Lai novērstu budžeta līdzekļu sadrumstalotību, tiks izstrādāts un ieviests jauns augstākās izglītības finansēšanas modelis.

Izglītības pieejamība

Izglītības iestāžu tīkla pilnveide un izglītības pakalpojumu pieejamība ir priekšnoteikums sabiedrības iesaistes izglītības procesos sekmēšanā, jo īpaši ņemot vērā apsvērumu, ka zemāku izglītību ieguvušie ir visvairāk apdraudētā iedzīvotāju grupa tieši nodarbinātības kontekstā. Plānošanas periodā paredzēta alternatīvo izglītības iegūšanas modeļu mācību turpināšanai pēc pamatzglītības un to ieviešanas mehānismu, kā arī mācību turpināšanai vispārējās vidējās izglītības, profesionālās un augstākās izglītības priekšlaicīgi pametušajiem izstrāde. Plānots izvērtēt un optimizēt speciālās izglītības iestāžu tīklu, kā arī atbalstīt mazo lauku skolu optimizāciju un

⁷³ http://ec.europa.eu/education/news/rethinking/com669_lv.pdf

profesionālās izglītības iestāžu nodošanu pašvaldībām, sekmējot profesionālās izglītības pieejamību un potenciālo profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu piesaisti.

Starptautiskā konkurētspēja

Starptautiskā konkurētspēja izglītībā, jo īpaši augstākajā izglītībā, ļauj piesaistīt talantīgākos un apdāvinātākos ārvalstu jauniešus, kas, jo īpaši demogrāfijas tendenču kontekstā, kļūst aizvien aktuālāk ne tikai Latvijā, bet arī Eiropā. Augstākās izglītības kvalitāti un tās prestižu vairo pilnveidots studiju programmu saturs, starptautiskā mobilitāte un sadarbība, kā arī labāko prakšu pārņemšana. Lai to nodrošinātu, 2014.-2020. gadu periodā paredzēts atbalsts augstākās izglītības un profesionālās izglītības starptautisko ekspertu aktivitātēm, starptautisko kopīgo studiju programmu izveidei un īstenošanai, mācību un studiju starptautiskās mobilitātes, mācību un studiju starptautiskās prakses nodrošināšanai, kā arī stipendiju piešķiršanai ārvalstu studentiem augstākās izglītības iegūšanai Latvijā, izrietoši sekmējot augstākās izglītības kvalitāti un internacionalizāciju.

Kopumā secināms, ka nākamā perioda izglītības politika ir izstrādāta, definējot visaptverošus politikas pamatprincipus, paredzot konsekventu virsmērķa un apakšmērķu sasaisti un plānojot korektus rīcības virzienus izvirzīto politikas mērķu sasniegšanai. Nozīmīgi, ka visu apakšmērķu ietvaros plānotie uzdevumi un pasākumi ir vērsti uz izglītības politikas attīstības 2007.-2013.gadā novērtējuma rezultātā identificēto problēmu risināšanu un nākamajā plānošanas periodā aktuālo izglītības nozares jautājumu Latvijā un ES telpā aktualizēšanu, paredzot daudzpusēju plānoto uzdevumu un pasākumu klāstu, kas trīs definēto apakšmērķu un rīcības virzienu kontekstā skar horizontālos saskarsmes punktus, proti, cilvēkresursi, vide un saturs. Tomēr jāatzīmē, ka nākamā perioda politikas attīstību var būtiski iespaidot apsvērumi, ka rīcības virzienu ietvaros konkrētu uzdevumu un pasākumu, kas definēti uzstādīto politikas rezultātu sasniegšanai, īstenošanai nav zināms finansējuma avots vai ir nepieciešams papildus finansējums. Tāpat atzīmējama atšķirīga plānoto uzdevumu un pasākumu detalizācijas pakāpe, kas apgrūtina sniegt korektu plānoto politikas rezultātu un to rezultatīvo rādītāju sasniegšanas izvērtējumu.

9. Izglītības politikas attīstības mērķi un rezultatīvie rādītāji

Pamatnostādņu mērķi izvirzīti balstoties uz iepriekšējā plānošanas perioda iniciatīvu ilgtspēju un ciešā saskaņā ar esošo Eiropas vienotās izglītības prioritātēm – **kvalitāte, prasmes, pieejamība**. Pamatnostādņu izvirzīto mērķu kontekstā būtiski uzsvērt ne tikai to rezultatīvos rādītājus, bet norādīt arī trīs Nacionālās reformu programmas mērķi izglītības nozarei.

9.1.tabula. **Latvijas nacionālā attīstības plāna 2014.-2020.gadam stratēģiskie mērķi izglītības nozarē**

	2012.gads	2020.gads
Skolu nepabeigušo un izglītībā neiesaistīto iedzīvotāju īpatsvars vecuma grupā 18-24 gadi, (%).	10,6%	10%
Pieaugušo izglītībā iesaistīto personu 25-64 gadu vecumā īpatsvars (%).	5,1%	15%
Augstākā izglītība: (iedzīvotāju īpatsvars 30-34 gadu vecumā ar augstāko izglītību) (%).	37%	40%
Skolēnu skaits profesionālās vidējās izglītības programmās no kopējā skolēnu skaita, kas turpina mācības vidējā izglītībā (%).	35,7%	50%

Pamatnostādņu politikas mērķi iemieso gan nepārtrauktas prioritātes, gan jaunus izaicinājumus. Mērķu rezultatīvie rādītāji atspoguļo būtiskākos sasniežamos politikas rezultātus 2020.gadā, neatkarīgi no izglītības veida vai pakāpes.

9.1.attēls. **Izglītības politikas mērķi un to plānotie rezultāti**

Paaugstināt izglītības vides kvalitāti, veicot satura pilnveidi un attīstot atbilstošu infrastruktūru.

1. Paaugstinās izglītības satura kvalitāte.
2. Paaugstinās pedagogu un akadēmiskā personāla profesionālā kompetence atbilstoši mūsdienu izglītības prasībām.
3. Palielināta cilvēkresursu iesaiste izglītībā.
4. Nodrošināts mūsdienīgs mācību process, izmantojot digitālo mācību līdzekļu risinājumus.
5. Uzlabota iestāžu infrastruktūra mūsdienīga mācību/studiju procesa īstenošanai.
6. Palielinās atstumtības riskam pakļauto sociālo grupu integrācija izglītības procesā.
7. Palielinās bērnu/jauniešu ar speciālajām vajadzībām integrācija izglītības procesā.

Veicināt vērtībuzglītībā balstītu indivīda profesionālo un sociālo prasmju attīstību dzīvei un konkurējošai darba videi.

1. Nodrošinātas individuālās karjeras izvēles konsultācijas jauniešiem.
2. Nodrošināts izglītības process atbilstoši darba mainīgajām tirgus prasībām.
3. Paaugstināts izglītībā iesaistīto personu īpatsvars.
4. Palielināta bērnu un jauniešu iesaiste kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā un pilsoniskajās aktivitātēs.
5. Palielināta pieaugušo iesaiste izglītības aktivitātēs.

Uzlabot resursu pārvaldības efektivitāti, attīstot izglītības iestāžu institucionālo izcilību.

1. Nodrošināta vienota izglītības kvalitātes monitoringa īstenošana.

2. Paaugstinājušies finansu resursu ieguldījumi izglītībā.
3. Palielinājušies izglītības pakalpojumu pieejamība.
4. Nodrošināta starptautiski konkurētspējīga augstākās izglītības vide.

Visprecīzāk politikas rezultātus katrā rīcības virzienā identificē tieši rezultatīvo rādītāju vērtības, kas, balstoties uz politikas veidotāju, ekspertu un demogrāfijas aprēķiniem ir izstrādāti nākamajā nodaļā.

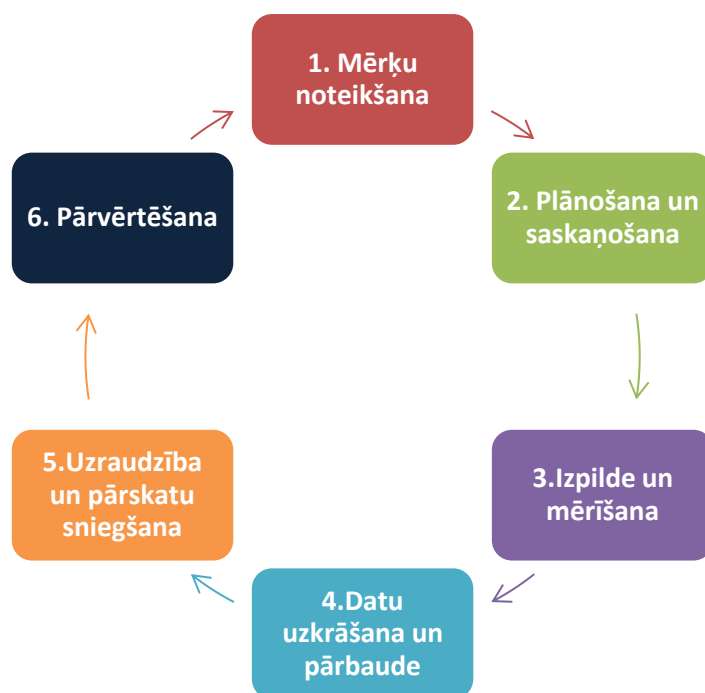
10. Izglītības politikas rezultāti un sasniegšanas rādītāji

Lai iekļautu rezultātus un to rezultatīvo rādītāju attīstības plānošanas dokumentos, ir būtiski definēt tos rezultātus un rezultatīvos rādītājus, kas vispilnīgāk raksturo mērķa sasniegšanu un resursu izlietojumu. Plānojot rezultātus un to rezultatīvos rādītājus, IZM ir ņēmusi vērā ar rezultātu mērīšanu saistītās izmaksas un to novērtēšanas iespējas, lai nodrošinātu rezultātu un rezultatīvo rādītāju noteikšanā iegūto labumu samērojamību ar to mērīšanas izmaksām/pieejamību.

Politikas rezultāts ir hierarhiski pakārtots un atbilst konkrētam politikas mērķim, un tas attēlo mērķa sasniegšanas pakāpi noteiktā laikposmā. Rezultatīvo rādītāju būtība ir gan kvantificēt politikas rezultātu. Šo pamatnostādņu kontekstā rezultatīvie rādītāji ir definējami kā ieguvuma rādītāji, kas atspoguļo mērķa sasniegšanas pakāpi vai rīcības virzienā paveiktā apjomu.⁷⁴

Kvantitatīvi rezultatīvie rādītāji ir nepieciešami, lai noteiktu sasniegumu izmaiņas noteiktā laika periodā, veiktu salīdzināšanu un analīzi, izmantotu kvantitatīvi mērāmu informāciju, kas ir izteikta skaitļu un proporciju veidā. Kvalitatīvi novērtējumi, kas aizstāj kvantitatīvus rādītājus, ir lietojami tikai izņēmuma gadījumos.⁷⁵ Izvēloties rādītāju, tiešās pārvaldes iestādes novērtē datu pieejamību un vispirms izmanto tādus datus, kuru iegūšanu nodrošina Valsts statistiskās informācijas programmas un pašas tiešās pārvaldes iestādes vai citu iestāžu informācijas sistēmas. Tikai tad, ja šādi rādītāji nav pieejami, tiešās pārvaldes iestādes var izmantot aptaujas, starptautisko institūciju veiktos monitoringus un citu informāciju.

10.1.attēls. **Rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izmantošanas cikls**

Politikas rezultātu un to rezultatīvo rādītāju apkopojumā plānotie rezultāti ir grupēti atbilstoši mērķu un tiem pakārtoto rīcības virzienu struktūrai. Lai nodrošinātu pārskatāmu mērāmo vērtību projekciju 2020.gadā, ministrija, lai nodrošinātu precīzāku uzraudzības procesu, saskaņā ar paredzamo intervenču kopumu definē arī starpvērtības 2016.gadā..

⁷⁴ <http://www.likumi.lv/doc.php?id=200935>

⁷⁵ <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=2687>

Mērķis	1. Paaugstināt izglītības vides kvalitāti, veicot satura pilnveidi un attīstot atbilstošu infrastruktūru.			
Politikas rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Bāzes vērtība (gads)	2017.gads	2020.gads
Rīcības virziens: 1.1. Uz zināšanu sabiedrībā pieprasītām kompetencēm orientēta, radošumu un veselīga dzīves veida veicinoša izglītības satura pilnveide.				
Paaugstinās izglītības satura kvalitāte.	Skolēni ar augstiem mācību rezultātiem (15 gadīgie; PISA 5.un 6.līmenis), % lasītprasmē.	2,9% (2010.)	5%	9%
	Skolēni ar augstiem mācību rezultātiem (15 gadīgie; PISA 5.un 6.līmenis), % matemātikā.	6% (2010.)	7%	9%
	Skolēni ar augstiem mācību rezultātiem (15 gadīgie; PISA 5.un 6.līmenis), % dabaszinātnēs.	3% (2010.)	5%	9%
	Skolēni ar zemiem mācību rezultātiem (15 gadīgie; PISA 1.un zemāks līmenis), % lasītprasmē.	17,2% (2010.)	16%	15%
	Skolēni ar zemiem mācību rezultātiem (15 gadīgie; PISA 1.un zemāks līmenis), % matemātikā.	23% (2010.)	20%	15%
	Skolēni ar zemiem mācību rezultātiem (15 gadīgie; PISA 1.un zemāks līmenis), % dabaszinātnēs.	14% (2010.)	12%	10%
	Izglītības programmu īpatsvars, kuru ietvaros tiek īstenota duālā profesionālā izglītība (%).	0% (2013.)	2%	5%
Pilnveidota metodika darbam ar bērniem no 1,5 -4 gadiem.	Izstrādāti metodiskie materiāli	0	3	3
Izstrādātas kompetencēs balstītas mācību priekšmetu programmas un metodika bērniem no 5 gadiem līdz 6.kl	Izstrādāti vai pilnveidoti mācību priekšmetu programmu paraugi	23	16	16
	Izstrādāti metodiskie materiāli	20 (2013.)	+50%	+50%
Izstrādāts un ieviests jauns, kompetencēs balstīts vispārējās pamatizglītības (7.-9.kl.) un vidējās izglītības saturs.	Izstrādāts pamatizglītības (7.-9.kl.) standarts	1 (2013.)	1	0
	Izstrādāts vispārējās vidējās izglītības standarts	1 (2013.)	1	0
	Izstrādāti pamatizglītības (7.-9.kl.) mācību priekšmetu standarti	18 (2013.)	18	0
	Izstrādāti vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standarti	25 (2013.)	0	25
Izstrādāti inovatīvu mācību līdzekļi sociālo zinātņu	Izstrādāti mācību līdzekļi	0	0	8

jomā vispārējā izglītībā.				
Izstrādāts cilvēkdrošības mācību kursa priekšmeta saturs.	Izstrādāts saturs un metodiskais materiāls	0	1	0
Ieviesta nacionālās kvalifikācijas ietvarstruktūra profesionālajās izglītībā saistībā ar Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras modeli.	12 nozaru monitorings (%)	75% 2013	90%	90%
	Izstrādāto vai aktualizēto Profesijas standartu un/vai profesionālo kvalifikācijas prasību (1.-3. profesionālās kvalifikācijas līmenis) īpatsvars (%)	50% 2013	75%	95%
	Izstrādāto modulāro profesionālās izglītības programmu īpatsvars	2% 2013	35%	75%
	Izstrādāto profesionālo kvalifikācijas eksāmenu programmas un uzdevumu banku īpatsvars nozares profesionālajām kvalifikācijām	6,5% 2013	26%	76%
Palielināts finansējums mācību līdzekļu iegādei skolu bibliotēkās.	Finansējuma apjoms uz 1 izglītojamo	Ls 9/ izgl. (2013.)	Ls 21/ izgl.	Ls 28/ izgl.
Ieviestas modulārās izglītības programmas profesionālajā izglītībā.	Mācību līdzekļu īpatsvars (%) profesionālās izglītības programmu nodrošināšanai 14 nozarēs	0% (2013.)	5%	22%
	Simulācijas komplektu īpatsvars profesionālās izglītības programmu praktisko mācību nodrošināšanai (%)	0% (2013.)	15%	35%
	Mācību procesa digitālizācijas komplektu īpatsvars profesionālās programmu īstenošanai (%)	0% (2013.)	50%	70%
Izstrādātas jaunas profesionālās izglītības paraugprogrammas.	Profesionālās izglītības paraugprogrammu īpatsvars nozares pamatprofesijām (%)	0% (2013.)	50%	50%
Palielinātas mācību prakses iespējas profesionālajā izglītībā.	Profesionālās izglītības programmu mācību prakses notiek pie uzņēmējiem (darba vidē) - īpatsvars	1% (2013.)	50%	55%
Paaugstināta bilingvālās izglītības mācību kvalitāte.	Izstrādāto metodisko materiālu skaits.	2 (2013.)	5	10
	Pedagogu profesionālajā pilnveidē iesaistīto skaits.	37 (2013.)	50	50
Palielinās izglītojamo īpatsvars, kas 3 - 4 reizes nedēļā nodarbojas ar fiziskām aktivitātēm.	Mācību priekšmeta „Sports” stundu skaits nedēļā vispārējās izglītības iestāžu 1.-9.klašu audzēkņiem (avots: IZM)	3 (2013.)	3	3
	Vispārējās izglītības iestāžu 1.-4. klašu audzēkņi, kas iesaistīti peldētmācības programmā.	-	37873	75747
	Profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu paraugi tajos sporta veidos, kuri tiek attīstīti valsts	-	19	38

	līdzfinansētajās profesionālās ievirzes sporta izglītības iestādēs			
	Studējošo skaits, kas iesaistīti sporta nodarbībās PLK studiju programmu 1. un 2. akadēmiskajā gadā.	-	9971	19942
Nodrošināta NEP sekretariātu darbība.	NEP sekretariātu iesaiste profesionālās izglītības programmu atbilstības darba tirgus prasībām veicināšanā (ekspertīzes u.c.)	1%	30%	60%
Rīcības virziens: 1.2. Pedagogu un akadēmiskā personāla motivācijas un profesionālās kapacitātes paaugstināšana.				
Paaugstinās pedagogu un akadēmiskā personāla profesionālā kompetence atbilstoši mūsdienu izglītības prasībām.	Pedagogu īpatsvars, kas ieguvuši vismaz 4.kvalitātes pakāpi (%).	4-1581/23796 6% (2012.)	10%	20%
	Akadēmiskā personāla (neskaitot koledžas) ar doktora grādu īpatsvars (%).	54% (2012.)	60%	65%
Īstenots jauns tālākizglītības saturs profesionālās izglītības pedagogiem, administrācijai un prakšu vadītājiem.				
Paaugstinātā pedagogu IKT svešvalodu un prasmju līmenis e-twinning starptautiskās sadarbības kontekstā.	Izglītības iestādes izmanto eTwinning platformu sadarbībai ar citām Eiropas skolām (%) no visu izglītības iestāžu skaita.	13% (2013)	16%	20%
Īstenota pedagogu profesionālā pilnveide uzņēmējspēju, līderības, IKT un svešvalodu jomās.				
Palielināta cilvēkresursu iesaiste izglītībā.	Skolotāju vecumā līdz 29 gadiem īpatsvars no kopējā skolotāju skaita ISCED 2-3 līmenī (%).	7,1% (2011)	10%	15%
	Ārvalstu akadēmisko mācībspēku (pamatdarbā) ISCED 5-6 līmenī skaita īpatsvars (%) no kopējā pamatdarbā strādājošo mācībspēku skaita.	0,5% (2012.)	2%	5%
Ieviesta pedagogu motivācijas sistēma.				
Palielināta akadēmiskā personāla profesionālā kapacitāte un ārvalstu mācībspēku iesaiste.	Akadēmiskā personāla vecuma struktūra (30 – 49 g.v. īpatsvars (%) no kopējā akadēmiskā personāla	45% (2013.)	50%	55%
	Doktora grādu ieguvušo īpatsvars (%) no kopējā grādu vai kvalifikāciju ieguvušo skaita	1% (2013.)	2%	3%
Nodrošināta pāreja uz pilnīgu doktorantūras studiju finansēšanu no valsts budžeta (pilna laika studijas).	Programma jauno doktorantu piesaistei darbam augstskolās	-	1	1
	Augstākās izglītības iestāžu profesoru zemākā algas likmes attiecība valsts sabiedriskajā sektorā strādājošo vidējās darba samaksas apmēram, kas reizināts ar noteiktu koeficientu	1,5 (2012.)	2,5	2,8

Rīcības virziens: 1.3. 21.gs. atbilstošas izglītības vides un izglītības procesa nodrošināšana.				
Nodrošināts mūsdienīgs mācību process, izmantojot digitālo mācību līdzekļu risinājumus.	Valsts apstiprināto digitālo mācību līdzekļu vispārējā un profesionālajā izglītībā īpatsvars (%) no kopējo valsts apstiprināto mācību līdzekļu skaita.	n/i	12%	25%
	Portāla skolas.lv vidējais unikālo lietotāju (izglītojamie un pedagogi) īpatsvars gadā (%).	1% (2013.)	10%	30%
Ieviesti tehnoloģiskie risinājumi uzlabotā mācību satura integrēšanai.				
Izveidota digitālās mācību grāmatas bibliotēka.	Digitāli pieejamo mācību grāmatu skaita īpatsvars (%).	n/i	50%	100%
Uzlabota iestāžu infrastruktūra mūsdienīga mācību/studiju procesa īstenošanai.	Studiju programmu, kas pilnībā tiek īstenotas e-vidē, īpatsvars (%) no kopējā programmu skaita.	n/i	20%	35%
	Skolēnu skaits uz 1 mācību procesam paredzēto datoru ISCED 1-3 (kas nav vecāks par 5 gadiem).	9,8 (2012.)	7	3
Uzlabota izglītības iestāžu sporta infrastruktūra.	Vispārīzglītojošo un profesionālo izglītības iestāžu skaits, kurās atbilstīga sporta inventāra un aprīkojuma iegāde.	-	500	800
Labiekārtoti dabaszinātņu kabineti.	Finansējuma saņēmēju īpatsvars no projektā iesaistīto iestāžu skaita (%).	-	0%	100%
Izveidoti IKT metodiskie centri.	IKT metodisko centru skaits	-	0	5
Uzlabota profesionālo izglītības iestāžu infrastruktūra.	Finansējumu saņēmušo profesionālo izglītības iestāžu skaits no kopējā profesionālo izglītības iestāžu skaita (%).	20%	60%	85%
Uzlabota augstākās izglītības iestāžu studiju tehniskā infrastruktūra.	Augstākās izglītības iestāžu īpatsvars (%) no kopējā skaita, kurās modernizētas iekārtas un tehniskā infrastruktūra, izmantojot ERAF līdzekļus.	-	10%	50%
	Augstākās izglītības institūciju īpatsvars (%) no kopējā skaita, kuras piedāvā e-studijas, izmantojot modernas e-platformas.	40% (2012.)	60%	80%
Rīcības virziens: 1.4. Iekļaujošās izglītības principa ieviešana.				
Palielinās atstumtības riskam pakļauto sociālo grupu integrācija izglītības procesā.	Izglītību agrīni pametušo romu īpatsvars (%).			
	Obligātās pamatzglītības sistēmā iekļautie imigranti.	n/i	70%	90%
Nodrošināta atbalsta personāla speciālistu pieejamība izglītības iestādēs.	Atbalsta personāla speciālistu (logopēda, speciālā pedagoga, psihologa) pieejamība izglītojamiem ar speciālām vajadzībām izglītības iestādēs pirmsskolas un pamatzglītības posmā	10% (2012.)	20%	20%

Palielināta sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu iesaiste neformālā izglītībā.	Ilgtermiņa kursu skaits sociālās atstumtības riskam pakļautajiem jauniešiem, īpaši, tiem, kas atrodas dienas aprūpes centros, grupu dzīvokļos, ieslodzījuma vietās, bērnu namos u.tml.	0 (2012.)	320	320
	Īstenoto projektu skaits nevalstisko organizāciju vai pašvaldību neformālās izglītības programmu realizēšanai jauniešu sociālo prasmju attīstībai, veselīgā un aktīvā dzīves veida popularizēšanai.	0 (2012.)	150	150
	Īstenoto jauniešu iniciatīvu projektu skaits, kas nodrošina jauniešu iesaistīšanos dažādās pašiniciētās aktivitātēs un līdzdalību vietējos un reģiona līmeņa demokrātijas procesos.	0 (2012.)	57	57
Palielināta sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu iesaiste formālajā izglītībā.	Atbalstu saņēmušo izglītojamo skaits.	-	0	28080
Nodrošināta pedagogu profesionālā pilnveide darbam ar iekļaujošās izglītības principu īstenošana mācību procesā.				
Nodrošināta interešu (ārpusstundu) izglītības programmu, kurā ietverts noteikts sporta izglītības saturs.	Papildus sporta nodarbību skaits nedēļā vispārējās izglītības iestāžu 1.-9.klašu audzēkņiem.	-	2	2
Palielinās bērnu/jauniešu ar speciālajām vajadzībām integrācija izglītības procesā.	Integrēto izglītojamo skaita ar speciālajām vajadzībām īpatsvars vispārīgajās izglītības iestādēs ISCED 1-3 (%) no kopējā izglītojamo skaita.	Integrēti parastajā prog. 4% (2012.)	Integrēti parastajā prog. 10%	Integrēti parastajā prog. 20%
Nodrošināta skolotāja un pedagoga palīgu piesaiste izglītības iestādēs.	Skolotāju palīgu un pedagogu palīgu skaits izglītības iestādēs (kopumā 400 darbinieki).	5% (2013.)	10%	10%
Izstrādāti mācību līdzekļi bērniem ar speciālām vajadzībām.				
Palielināta agrīnu speciālo vajadzību diagnostikas prakse.	Agrīnā vecumā diagnosticētas bērnu speciālās vajadzības, lai veiktu savlaicīgu profilakses un korekcijas darbu.	10%	20%	20%
Izstrādātas un ieviestas mācību programmas par specifiskas treniņu metodikas darbam ar izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām.				
Mērķis	2. Veicināt vērtībizglītībā balstītu indivīda profesionālo un sociālo prasmju attīstību dzīvei un konkurējošai darba videi.			

Politikas rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Bāzes vērtība (gads)	2017.gads	2020.gads
Rīcības virziens: 2.1. Vienotas karjeras izglītības sistēmas attīstība.				
Nodrošinātas individuālās karjeras izvēles konsultācijas jauniešiem.	Kopējais karjeras konsultantu skaits vispārējās un profesionālajās izglītības iestādēs.	n/i		Notiek aprēķins
Izveidota vienota karjeras attīstības atbalsta sistēma.	Nodrošināta informācijas pieejamība e-vidē par izglītības iespējām Latvijā (datu bāzēs ievietoto visu pakāpju un veidu izglītības programmu skaits).	12 800 (2012)	14 000	16 000
	Informācijas apjoma pieaugums Interneta vietnē „Profesiju pasaule” par uzņēmējdarbības virzieniem un pamatprofesijām darba tirgū, to apraksts un vizualizācija (intervijas, foto galerijas, video).	30% 14 /84 (2012)	60% 28/168	100% 47/282
	Nodrošināta karjeras izglītības programmu īstenošana karjeras vadības prasmju apguvei izglītības iestādēs (izglītības iestāžu skaits).	n/i 2012	60%	90%
	Eiropas Komisijas konsultāciju un informācijas apmaiņas tīkla Euroguidance pasākumi karjeras atbalsta speciālistu profesionālo kompetenču pilnveidei (pasākumu skaits).	16 (2012)	16	16
Nodrošināti karjeras konsultanti Latvijas novados.				
Nodrošināta karjeras konsultantu piesaiste PIKC.				
Nodrošināts izglītības process atbilstoši darba mainīgajām tirgus prasībām.	15-24 gadus vecas personas darba meklētāji, kas nav iesaistīti izglītībā (%).	7,1% (2012.)	6%	3%
	Absolventu (bakalauru un maģistru) bezdarba līmenis 18 mēnešus pēc absolvēšanas procentos no visu mācību iestāžu absolventu bezdarba līmeņa (%).	7,5% (2013.)	6,5%	5,2%
	Studējošo īpatsvars dabas un inženierzinātnēs (no kopējā studējošo skaita) (%).	21% 20165 (2012.)	23%	27% 18056
Nodrošināts karjeras informācijas un atbalsta pasākumu kopums jauniešiem.	Karjeras atbalsta pasākumos „Karjeras nedēļa” iesaistīto vispārīzglītojošo skolu skolēnu skaits nacionālā līmenī.	4,4% 9 000 (2012)	22% 45 000	44% 90 000
	e-konsultācijas tālākās izglītības un karjeras izvēles jautājumos saņēmušo skaits.	540 (2012.)	600	650
Pārstrukturēts valsts atbalsts augstākās izglītības	Budžeta vietu īpatsvars dabas zinātnēs un	41%	50%	55%

zinātņu nozarēm (studiju virzieniem) atbilstoši vidējā termiņa darba tirgus prognozēm.	inženierzinātnēs (%) no kopējā budžeta vietu skaita.	(2013.)		
	1.līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmās (koledžu līmeņa programmās) studējošo īpatsvars (%).	18% (2013.)	21%	24%
Rīcības virziens: 2.2. Priekšlaicīgi mācības pametušo un izglītību neieguvušo skaita samazināšana.				
Paaugstināts izglītībā iesaistīto personu īpatsvars.	Obligātās izglītības vecumā esošo bērnu, kuri nav reģistrēti nevienā izglītības iestādē īpatsvars (%).	5,4% (2013.)	4,4%	3%
	Skolu nepabeigušo un izglītībā neiesaistīto iedzīvotāju īpatsvars vecuma grupā 18-24 gadi, (%).	10,6% (2012.)	10,3%	10%
	Par nesekmību un nodarbību neapmeklēšanu no profesionālās vidējās izglītības iestādēm atskaitīto audzēkņu skaits.	6,0% (2012.)	5%	3%
Nodrošinātas mērķstipendijas sākotnējās profesionālās izglītības un kvalifikācijas ieguvei.	Mērķstipendiju saņēmušo audzēkņu skaits.	0 (2012.)	0	4504
Uzlabots obligātā izglītības vecumā esošo bērnu, kuri nav reģistrēti nevienas izglītības iestādēs monitorings.	Ekspertīzes skaits pašvaldībās.	0 (2013.)	2	1
	Normatīvās bāzes pilnveide (tiesību aktu grozījumi vai jaunu izstrāde).	1 (2013.)	1	0
Veikta analītiska izpēte par agrīni skolu pametušajiem jauniešiem.	Izstrādāto pētījumu skaits.	0 (2013.)	1	0
Nodrošināta 1-gadīgu un 1,5 gadīgu profesionālās izglītības programmu īstenošana.	Iegūstamās kvalifikācijas no kopējā iegūstamo kvalifikāciju apjoma	30%	35%	40%
Uzlabots mācību aprikojums profesionālajās izglītības iestādēs.	Izglītības iestāžu skaits, kurās uzlabotais mācību aprikojums ļauj īstenot modernas darba tirgus prasībām atbilstošas programmas	20%	60%	85%
Rīcības virziens: 2.3. Ārpusformālās izglītības iespēju bērniem un jauniešiem paplašināšana				
Palielināta bērnu un jaunieši iesaiste kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanā un pilsoniskajās aktivitātēs.	Dziesmu un deju svētku procesā un pilsoniskajās aktivitātēs iesaistīto skolēnu skaits (%) no kopīgā vispārējās izglītības iestādēs esošā izglītojamo skaita.	70% (2013.)	75%	80%
	Palielināta bērnu un jauniešu iesaiste Latvijas Republikai nozīmīgu svētku pasākumos.	90%	90%	90%
Palielināts neformālās izglītības programmu piedāvājums.	Bērnu un jauniešu, kas iesaistīti neformālās izglītības aktivitātēs īpatsvars (%).	68% (2013.)	71%	75%
Izveidota vienota izglītojamo talantu atbalsta sistēma.	Vienotajā talantu atbalsta sistēmā iekļauto personu skaits.	n/i	Notiek aprēķins	Notiek aprēķins

Nodrošināta bērnu un jauniešu dalība Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku pasākumos.	Dalībnieku skaits.	60% (2013.)	60%	60%
Nodrošināta jauniešu dalība Baltijas studentu dziesmu un deju svētkos „Gaudeamus”.	Dalībnieku skaits.	4000 dalībnieki (2011.)	4000 dalībnieki	4000 dalībnieki
Organizēti atklātie projektu konkursi jauniešu centros.	Īstenoto projektu, kas tiek finansēti Jaunatnes politikas valsts programmas ietvaros, skaits gadā.	20 (2013.)	20	20
Īstenota jauniešu prasmju pilnveide.	Jauniešu centru skaits/ iesaistīto jauniešu skaits dienā, kas apgūst jauniešu centros dažādas prasmes neformālās izglītošanās ceļā.	86 /3 440 - 6 880	86 /3 440 - 6 880	86 /3 440 - 6 880
	Īstenoto programmas „Erasmus +” projektu skaits/iesaistīto dalībnieku skaits.	0 (2013)	320/8000	560/14000
	Organizēto apmācību skaits jauniešu prasmju pilnveidei/ jauniešu skaits	25/486 (2012)	100/2000	-
Nodrošināta darba ar jaunatni iesaistīto personu profesionālā pilnveide.	Organizēto apmācību skaits darbā ar jaunatni iesaistīto personu prasmju pilnveidei/ dalībnieku skaits	15/290 (2012)	60/1200	-
	Jaunatnes lietu speciālistu skaits, kas piedalās IZM organizētajos kvalifikācijas iegūšanasursos	50 (2013)	50	50
	Darbā ar jaunatni iesaistīto personu dalības nodrošināšana starptautiskās apmācībās. Apmācību skaits/ dalībnieku skaits.	0 (2013)	160/320	320/640
Īstenoti atbalsta pasākumi diasporai latviešu valodas un kultūras apguvē.	Finansiāli atbalstīto svētdienas skolu skaits.	36 (2013.)	60	70
	Diasporas pedagogu izglītošanai organizēto profesionālās pilnveides kursu skaits.	1 (2013.)	1	1
	Diasporas bērniem un jauniešiem organizēto latviešu valodas un kultūras apguves nometņu skaits.	1 (2013.)	2	2
	Pasākumu skaits diasporas latviešu valodas un kultūras apguvei.	6 (2013.)	10	20
Veikta tiesiskā regulējumā pilnveide, lai atvieglotu jauniešu neformālās izglītības īstenošanu.	Normatīvā regulējuma pilnveide.	0	1	0
Ieviests Eiropas līmeņa atbalsta instruments „Youthpass”.	Organizāciju skaits, kas lieto Youthpass sertifikātu neformālās izglītības prasmju atzīšanai/ jauniešu skaits, kas ir saņēmuši sertifikātu.	0 (2013)	50/750	100/1500
Nodrošinātas vismaz divas interešu izglītības sporta nodarbības vispārējās pamatzglītības	Ja šis priekšlikums tiks atbalstīts arī MK sēdē (būs zināms tuvākā mēneša laikā), tad attiecīgi būs jāprecizē			

pakāpē.	šeit.			
Izstrādāti profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu paraugi.	Ja šis priekšlikums tiks atbalstīts arī MK sēdē (būs zināms tuvākā mēneša laikā), tad attiecīgi būs jāprecizē šeit.			
Īstenoti pasākumi jauniešu iesaistei brīvprātīgajā darbā.	Programmas „Erasmus +” ietvaros īstenoto Eiropas brīvprātīgā darba projektu skaits/ brīvprātīgo skaits	0 (2013)	180/540	330/1000
Rīcības virziens: 2.4. Izglītības iespēju paplašināšana pieaugušajiem.				
Palielināta pieaugušo iesaiste izglītības aktivitātēs.	Pieaugušo izglītībā iesaistīto personu īpatsvars 25-64 gadu vecumā (%).	7% (2012.)	9,5%	15%
	Personu, kam veikta ārpus formālās izglītības sistēmas apgūto profesionālo kompetenču pielīdzināšana pieaugums gadā (%).	400 (2012.)	+10% (440 pers.)	+20% (480 pers.)
Tiesiskā regulējuma pilnveide pieaugušo izglītības atbalsta sistēmas izveidei.				
Nodrošināta nodarbināto iedzīvotāju profesionālās kompetences pilnveide.				
Nodrošināts atbalsts darba devējiem nodarbināto formālās un neformālās izglītības īstenošanai.				
Izveidota vienota pieaugušo izglītības atbalsta sistēma.				
Izveidots institucionālais sadarbības tīkls ārpus formālās izglītības iegūtās kompetences novērtēšanai.	IZM padotībā esošās profesionālās iestādes, kas atbilstošās programmās īsteno ārpus formālās izglītības iegūtās kompetences novērtēšanu	35%	45%	55%
Īstenotas informatīvās kampaņas informācijas pieejamībai par ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanu.				
Izstrādāts pieaugušo profesionālās izglītības programmu saturs un atbalsta materiāli.				
Nodrošināts tālākizglītojamu profesionālās pilnveides un metodiskais atbalsts latviešu valodas kā svešvalodas prasmes paaugstināšanai pieaugušajiem.	Atbalstu saņēmušo latviešu valodas kā otrās un kā svešvalodas skolotāju, kuri strādā ar pieaugušajiem skaits.	116 (2013.)	70	90
Mērķis	3. Uzlabot resursu pārvaldības efektivitāti, attīstot izglītības iestāžu institucionālo izcilību.			
Politikas rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Bāzes vērtība (gads)	2017.gads	2020.gads

Rīcības virziens: 3.1. Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas pilnveide				
Nodrošināta vienota izglītības kvalitātes monitoringa īstenošana.	Pieaugums EFA Development ⁷⁶ indeksa valstu salīdzinošajā rangā.	36 (2012.)	+6	+12
	Izglītības iestāžu, kas iesaistītas izglītības kvalitātes monitoringa īstenošanā īpatsvars (%).	0 (2013.)	50%	100%
Pilnveidota valsts pārbaudījumu sistēma un optimizēti tās administratīvie procesi.	Izmaiņas valsts pārbaudījumu reglamentējošos normatīvajos aktos.	1	1	0
Izstrādāta un aprobēta jauna, vienota profesionālās un vispārējās izglītības iestāžu vadītāju novērtēšanas sistēma.	Novērtēto izglītības iestāžu vadītāju skaits.			
Izveidota starptautiskajiem izglītības kvalitātes indikatoriem atbilstoša izglītības monitoringa sistēma.	Izstrādātā sistēma (t.sk. atbalsta materiāli un metodika).	0 (2013.)	1	0
Izstrādāts un ieviests vienots vispārējās izglītības sistēmas kvalitātes indekss.	Ieviestais indeksa statistiskais modelis.	0 (2013.)	1	0
Pilnveidota Valsts izglītības informācijas sistēma.	Pilnveidei nepieciešamo izmaiņu pieprasījumu skaits.	2 (2013.)	3	5
Izstrādāta vienota pieaugušo izglītības informācijas sistēma.	Informācijas sistēmas skaits.	0 (2013.)	1	0
Izstrādāta vienota augstākās izglītības informācijas sistēmā.	Izveidota un uzturēta vienota datu bāze (studiju programmu datu bāze, ekspertu datu bāze u.c.), kas nepieciešama augstākās izglītības ārējās un iekšējās kvalitātes vērtēšanai	0 (2013.)	1	1
	Izveidota augstākās izglītības iestāžu absolventu darba gaitu monitoringa sistēma.	0 (2013.)	1	1
	Izveidota vienota augstākās izglītības informācijas sistēma, kurā iekļauti akadēmiskā un zinātniskā personāla reģistri, studējošo, diplomu reģistri, kā arī akreditācijas vajadzībām nepieciešamā datu bāze.	0 (2013.)	0	1
Izveidota nacionālā studiju kvalitātes novērtēšanas aģentūra, kas reģistrēta EQAR	Izveidota un uzturēta augstākās izglītības kvalitātes novērtēšanas nacionālā aģentūra	0 (2013.)	1	1
Rīcības virziens: 3.2. Efektīvo izglītības finanšu resursu pārvaldības modeļu attīstība				
Paaugstinājušies finanšu resursu ieguldījumi	Valsts izdevumi izglītībai gadā % no IKP.	ISCED-0 0,8%	6,01%	7,01%

⁷⁶ <http://www.unesco.org/new/en/education/themes/leading-the-international-agenda/efareport/statistics/efa-development-index/>

izglītībā.		ISCED-1 1,4% ISCED-2-4 1,9% ISCED-5-6 0,6% (2010.)		
	Izglītībā strādājošo vidējā darba algas (bruto) salīdzinājumā ar vidējo darba algu valstī (%).	-14% (2012.)	-6%	0%
Izstrādāta un ieviesta pedagogu darba laika un darba samaksas sistēmas ieviešana atbilstoši 40 stundu darba nedēļai.				
Nodrošināts finansiāls atbalsts valsts ģimnāziju reģionālo metodisko centru funkciju attīstīšanai.	Finansējuma palielinājums gadā	1000 Ls (2013.)	1500 Ls	3000 Ls
Izstrādāts un ieviests jauns speciālās izglītības iestāžu finansēšanas modelis.				
Izstrādāts un ieviests jauns profesionālo izglītības programmu finansēšanas modelis.				
Izstrādāts un ieviests jauns augstākās izglītības finansēšanas modelis.	Tiesiskā regulējuma grozījumi Augstskolu likumā un citos normatīvajos aktos.	-	1	1
	Ilgspējīgs augstākās izglītības finansēšanas modelis.	-	1	1
Nodrošināti augstākās izglītības studiju izmaksu koeficienti pilnā apmērā.	Valsts budžeta finansējuma apmērs vienai studiju vietai,% no optimālā finansējuma apjoma, kas nodrošina pilnu izmaksu segumu	80% no minimālā apjoma (2012.)	100% no optimālā apjoma	100% no optimālā apjoma
Palielināts valsts līdzfinansējums treneru atalgojumam profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu īstenošanai.	Nodrošināts valsts līdzfinansējums treneru atalgojumam profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu īstenošanai	54% (2012.)	85%	100%
Rīcības virziens: 3.3. Izglītības iestāžu tīkla pilnveide un pakalpojumu pieejamība.				
Palielinājusies izglītības pakalpojumu pieejamība.	Bērnu skaita īpatsvars, kas iesaistīti pirmsskolas izglītībā vecumā no 4 gadiem līdz obligātās pamatizglītības (1.klase) sākšanas vecumam (%).	88,1% (2011.)	89%	90%
	Skolēnu skaits profesionālās vidējās izglītības programmās (% no kopējā skolēnu skaita, kas turpina mācības vidējā izglītībā).	35,7% (2012.)	40%	50%
	Augstākā izglītība (iedzīvotāju īpatsvars % 30-34 gadu vecumā ar augstāko izglītību).	37% (2012.)	38%	40%
Izstrādāti izglītības sistēmas restrukturizācijas modeļi alternatīvai izglītības turpināšanai pēc pamatizglītības ieguves.				

Veikts speciālo izglītības iestāžu tīkla funkcionālais izvērtējums.				
Nodrošināta mazo lauku skolu tīkla funkcionālā pilnveide.	Skolu skaits, kurām piešķirts finansējums multifunkcionāla centra darbības uzsākšanai.	0 (2013.)	134	134
Mainīta profesionālo izglītības iestāžu dibinātāju maiņa no valsts uz pašvaldību padotību.				
Sniegts atbalsts augstākās izglītības iegūšanai sociāli mazāk aizsargātām iedzīvotāju grupām, tajā skaitā stipendijas un granti studiju maksas segšanai.	Finansiālā atbalsta saņēmēju skaits, kopā.	-	1500	3000
Ricības virziens: 3.4. Izglītības starptautiskā konkurētspēja globalizācijas apstākļos.				
Nodrošināta starptautiski konkurētspējīga augstākās izglītības vide.	Ārvalstu studentu (mobilitātes ietvaros) īpatsvars no kopējā studentu skaita (%).	0,8% 736/94474 (2012.)	1,5%	2%
	Ārvalstu studentu, kas studē grāda, kvalifikācijas iegūšanai īpatsvars no kopējā studentu skaita (%).	2,9% 2757/94474 (2012.)	6%	8%
Ieviestas augstskolu kopīgās doktorantūras programmas (t.sk. ārvalstu).	Īstenoto kopīgo doktorantūras programmu skaits, ieskaitot kopīgās programmas ar ārvalstu partnerinstitūcijām.	1 (2012.)	5	10
Nodrošināta starptautiski atzīta augstākās izglītības akreditācijas sistēma.	Studiju programmu skaits, kas ieguvušas starptautiska līmeņa kvalitāti apliecinātos dokumentus (starptautisku akreditāciju)	n/i	10	20
	Izcilu (eksportspējīgu) studiju programmu skaits ES valodās.	20 (2013.)	60	80
Nodrošināts finansiāls atbalsts ārvalstu studentiem.	Ārvalstu studentiem piešķirto stipendiju skaits, gadā.	80 (2012)	150	150
Nodrošināti starptautiskās mobilitātes un pārrobežu sadarbības atbalsta pasākumi profesionālajā izglītībā.	Sākotnējā profesionālajā izglītībā iesaistīto audzēkņu skaits, kas piedalījušies mobilitātes aktivitātēs	473 (2012.)	473	538
	Profesionālās izglītības pedagogu/speciālistu skaits, kas piedalījušies mobilitātes aktivitātēs.	131	131	170
	18-34 jauniešu, kas ieguvuši kvalifikāciju sākotnējās profesionālās izglītības programmā un, kas kvalifikācijas ieguves ietvaros ir bijuši mācībās vai praksē ārvalstīs % īpatsvars no kopējā kvalifikāciju ieguvušo skaita.	5,3% (2012.)	5,3%	6%
Nodrošināta pedagogu, akadēmiskā personāla, pieaugušo izglītības personāla profesionālā	Vispārējās izglītības pedagogu/speciālistu skaits, kas piedalījušies mobilitātes aktivitātēs.	140	140	182

pilnveide un starptautiskās pieredzes apmaiņa. Nodrošināta mācību un studiju starptautiskā prakse.	Akadēmiskā personāla skaits, kas piedalījušies mobilitātes aktivitātēs.	1035	1035	1345
	Pieaugušo izglītotāju skaits, kas piedalījušies mobilitātes aktivitātēs.	29	29	37
	Augstskolu studentu skaits, kas piedalījušies mobilitātes aktivitātēs.	1960	1960	2548
	Augstskolu absolventu, kas studiju ietvaros ir studējuši vai bijuši praksē ārvalstīs % īpatsvars no kopējā absolventu skaita.	13,7% (2012.)	13,7%	17,8%

11. Paredzēto uzdevumu un pasākumu plāns 2014.-2020.gadam

Pamatnostādnēs definētais politikas mērķis	Mērķis 1: Paaugstināt izglītības vides kvalitāti, veicot saturu pilnveidi un attīstot atbilstošu infrastruktūru.			
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai	Rīcības virziens 1.1: Uz zināšanu sabiedrībā pieprasītām kompetencēm orientēta, radošumu un veselīga dzīves veida veicinoša izglītības satura pilnveide			
Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
<p>1. Pirmsskolas izglītības attīstība – pilnveidot metodiku darbam ar bērniem no 1,5 -4 gadiem, nodrošinot individualizētu, bērna vecumposmam atbilstošu mācību procesu, t.sk. izstrādājot metodiskos līdzekļus un mācību līdzekļus, mūsdienīgu attīstošo mācību līdzekļu nodrošināšana, kā arī pedagogu profesionālās pilnveides un pieredzes apmaiņas nodrošināšana NAP 290</p>	2020. VI ceturksnis	VISC, IZM,	Pašvaldības	<p>Kopā: 1,7 milj. LVL, t.sk. ESF – 1,40 milj. LVL, VB – 0,3 milj. LVL.</p>
<p>2. Izglītības jomās integrēta mācību satura izstrāde bērniem no 5 gadiem līdz 6.kl. – izstrādāt kompetencēs balstītu mācību priekšmetu programmas un metodiku integrēta, radoša mācību procesa nodrošināšanai sākumskolā (līdz 6.kl.), t.sk. izstrādājot radošumu veicinošu, inovatīvus mācību un metodiskos līdzekļus bērniem no 5 gadu vecuma līdz 6.klasei izglītības jomās tehnoloģiju un zinātņu pamati; valoda; māksla; cilvēks un sabiedrība (t.sk. digitāli) NAP 290</p>	2018. IV ceturksnis	VISC	IZM	<p>Kopā: 1,06 milj. LVL, t.sk. ESF – 0,9 milj. LVL, VB – 0,16 milj. LVL.</p>
<p>3. Pamatizglītības (7. – 9.klase) posma satura ieviešana, pakāpeniski nostiprinot pamatizglītības posma kompetenču pieejā balstītu pamatizglītības saturu.</p>	2017. III ceturksnis	VISC	IZM	<p>Kopā: VB 0,016 milj. LVL 2014. – 0,01 milj. LVL 2015. – 0,003 milj. LVL 2016. – 0,003 milj. LVL 2017. – 0 LVL.</p>
<p>4. Jauna valsts vispārējās vidējās izglītības standarta izstrāde un ieviešana (normatīvā regulējuma pilnveide).</p>	Sākot no 2018. I cet. līdz 2020.	VISC	IZM	<p>Likumā par valsts budžetu kārtējam gadam paredzēto finanšu līdzekļu</p>

	III cet.			ietvaros
5. Izglītības satura pilnveide un inovatīvu mācību līdzekļu izstrāde sociālo zinātņu jomā vispārējā vidējā izglītībā – izstrādāt metodoloģiski pamatota sociālo zinātņu satura koncepciju, saskaņā ar to izveidot mācību priekšmetu sistēmu - mācību priekšmetu programmas, valsts pārbaudījumu saturs, mācību metodiskie materiāli. <u>NAP 290</u>	2020. IV ceturksnis	VISC	IZM	Kopā: 4,88 milj. LVL, t.sk., ESF – 4,15 milj. LVL, VB – 0,73 milj. LVL.
6. Digitālo mācību materiālu izstrāde vispārējā izglītībā – Izstrādāt inovatīvus digitālus mācību komplektus (pamatizglītība, vidējā izglītība). <u>NAP 290</u>	2020. IV ceturksnis	IZM	VISC	Kopā: 2,96 milj. LVL, t.sk. ESF – 1,78 milj. LVL, Privātais līdzfinansējums – 1,18 milj. LVL.
7. Daudzvalodīgas personības attīstība , gan veicinot svešvalodu (ES valodu) prasmes, gan sekmējot dzimtās valodas un valsts valodas apguvi (mācību priekšmeta satura un valodas integrētas apguves (CLIL) un bilingvālo mācību metodikas attīstība un mācību līdzekļu resursu izveide no 1.līdz 12.klasei, svešvalodu apguves pilnveide), t.s., pedagogu profesionālās kompetences pilnveide, nodrošinot mūsdienīgu svešvalodu apguvi (CLIL) un bilingvālo mācību procesu, kā arī nodrošinot pedagogu profesionālās pilnveides programmas angļu valodas prasmju apguvei vismaz B2 līmenī. <u>NAP 290</u>	2020. IV ceturksnis	IZM	VISC, LVA, VIAA	Kopā: 3,4 milj. LVL, t.sk., ESF – 2,9 milj. LVL, VB – 0,5 milj. LVL; ES programmas <i>Erasmus</i> + (2014-2020) finansējuma ietvaros (tiks precizēts atbilstoši budžeta ietvaram)
8. Cilvēkdrošības mācību kursa izstrāde – izstrādāt cilvēkdrošības kursu, veicinot integrētu veselības un sporta izglītības, cilvēkdrošības, dzimuma līdztiesības, morāles, prostitūcijas, cilvēku tirdzniecības, fiktīvo laulību jautājumu pēctecīgu apguvi pirmsskolas izglītībā, pamatizglītībā un vidējā izglītībā (tai skaitā vidējā profesionālajā izglītībā).	2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	IeM, TM, VM, LM,	Kopā: VB 0,39 milj. LVL 2014. – 0,041 milj. LVL 2015. – 0,051 milj. LVL 2016. – 0,087 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)
9. Nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras ieviešana (materiālu izstrāde un	2020.	IZM, VISC,	Nozaru	Kopā: 2,6 milj.

popularizācija, informācijas apmaiņa Latvijā un ES ietvaros) un sasaistes ar Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru EKI nodrošināšana profesionālajās izglītībā, sadarbībā ar sociālajiem partneriem. Profesiju standartu un profesionālo kvalifikācijas pamatprasību, profesionālās izglītības programmu un kvalifikācijas eksāmenu satura izstrādei saskaņā ar izveidoto kvalifikāciju struktūru, noteiktajām pamata profesijām, kā arī kvalifikācijas prasībām saistītajām profesijām un specializācijām. <u>NAP 296</u>	IV ceturksnis	AIC	organizācija, nozaru uzņēmumi izglītības iestādes	LVL , t.sk. ESF – 2,21 milj. LVL, VB – 0,39 milj. LVL.
10. Finansējuma pieauguma nodrošināšana mācību līdzekļu iegādei skolu bibliotēku fondu atjaunošanai, t.sk. papildu literatūras (uzziņu literatūra u.c.) un digitālo mācību līdzekļu un resursu (elektronisko izdevumu) iegādei.	Sākot no 2014. I cet. līdz 2020. III cet.	IZM	VISC, KM, pašvaldības	Kopā: VB 32,2 milj. (Papildu nepieciešamais finansējums 2013.gada bāzei (1,61 milj. LVL) – 2014. – 1,61 milj. LVL un 3,22 milj. LVL sākot ar 2015.)
11. Modulāro izglītības programmu ieviešana profesionālajā izglītībā , t.sk. mācību līdzekļu izstrāde modulāro programmu īstenošanai arī digitālai ieviešanai 38 izglītības iestādēs atbilstoši darba tirgus dinamikai sadarbībā ar nozaru ekspertu padomēm (NEP), simulācijas komplektu nodrošināšana lietošanai <u>NAP 297</u> .	2020. IV ceturksnis	VISC	IZM	Kopā: 7,3 milj. LVL, t.sk., ESF – 6,21 milj. LVL, VB – 1,09 milj. LVL.
12. Profesionālās izglītības paraugprogrammu izstrāde nozares pamatprofesijām	2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	Nozaru organizācijas, nozaru uzņēmumi izglītības iestādes	Kopā: VB 0,43 milj. LVL 2014. – 0,06 milj. LVL 2015. – 0,06 milj. LVL 2016. – 0,06 milj. LVL
13. Mācību prakses nodrošināšana profesionālās izglītības iestāžu audzēkņiem, ieviešot duālās profesionālās izglītības elementus sadarbībā ar nozaru ekspertu padomēm, soc. partneriem un nozares uzņēmumiem, t.sk. apdrošināšana un prakses vadītāju apmaksā <u>NAP 296</u>	2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	Nozaru organizācijas, nozaru uzņēmumi izglītības iestādes	Kopā: 12,44 milj. LVL, t.sk., ESF – 10,58 milj. LVL, VB – 1,86 milj. LVL.

<p>14. NEP sekretariātu darbības stiprināšana: pieredzes apmaiņas, pasākumi sadarbības tīklu ietvaros, semināri Latvijā un ārvalstīs; starptautiskas konferences. <u>NAP 296</u></p> <p><i>[Pārcelts no RV 1.2.(11)]</i></p>	2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	Nozaru organizācijas, nozaru uzņēmumi izglītības iestādes	Kopā: 0,7 milj. LVL, t.sk., ESF – 0,59 milj. LVL, VB – 0,11 milj. LVL.
<p>15. Izstrādāt un īstenot peldētapmācības programmu vispārējās izglītības iestāžu 1.–4. klašu audzēkņiem⁷⁷</p> <p><i>[Pasākums ir iekļauts Sporta pamatnostādņēs]</i></p>	Sākot no 2014. I cet.	IZM	Pašvaldības Vispārējās izglītības iestādes Latvijas Peldēšanas federācija	Kopā: VB 20,15 milj. LVL 2014. – 2 88 milj. LVL 2015. – 2 88 milj. LVL 2016. – 2 88 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)
<p>16. Atbalstīt sporta nodarbību ieviešanu visu augstskolu dienas nodaļu 1. un 2. kursa studentiem ar vai bez kredītpunktu piešķiršanas, paredzot nepieciešamo finansējumu studiju vietas bāzes izmaksu un sociālā nodrošinājuma izmaksu aprēķinu metodikā</p>	Sākot no 2015.gada III cet. līdz 2020.IV cet.	IZM	Augstākās izglītības iestādes, (izņemot koledžas)	Kopā: VB 2,99 milj. LVL 2014. – 0,5 milj. LVL 2015. – 0,5 milj. LVL 2016. – 0,5 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)
<p>17. Normatīvajos aktos noteikt mācību priekšmeta „Sports” standarta īstenošanai nepieciešamo minimālo mācību līdzekļu (sporta inventāra) veidus un daudzumu²</p> <p><i>[Pasākums ir iekļauts Sporta pamatnostādņēs]</i></p>	2014.	IZM	VISC LSPA	Kopā: VB 0,008 LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)
<p>Rīcības virziens mērķa sasniegšanai</p>	<p>Rīcības virziens 1.2: Pedagogu un akadēmiskā personāla motivācijas un profesionālās kapacitātes paaugstināšana</p>			
<p>Uzdevumi un galvenie pasākumi izvīrītā mērķa sasniegšanai</p>	<p>Izpildes termiņš</p>	<p>Atbildīgā institūcija</p>	<p>Iesaistītās institūcijas</p>	<p>Nepieciešamais finansējums un tā</p>

⁷⁷ Uzdevums iekļauts Sporta politikas pamatnostādņēs

				avoti
1. Pedagogu kvalitātes, atalgojuma un motivācijas sistēmas ieviešana	2016. III ceturksnis	IZM	LIZDA, LIVA	Kopā: VB 129,58 milj. LVL 2014. – 8, 15 milj. LVL 2015. – 38, 27 milj. LVL 2016. – 83, 16 milj. LVL Kāpēc JPI ir 153,3 milj. LVL līdz 2016.gadam. ID lūdzu precizēt finansējumu
2. Mūžizglītības kompetenču (svešvalodas, IT prasmes) un profesionālo kompetenču pilnveide nozarēs profesionālo priekšmetu pedagogiem konkurētspējas paaugstināšanai – (Apmācības iesaistīti vismaz 1200 pedagogi un prakses vadītāji) <u>NAP 295</u>	2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	Pašvaldības, EM, LM, ZM, KM, sociālie partneri, NVO, VIAA	Kopā: 0,36 milj. LVL, t.sk., ESF – 0,31 milj. LVL, VB – 0,05 milj. LVL. ES programmas <i>Erasmus</i> + (2014-2020) finansējuma ietvaros (tiks precizēts atbilstoši budžeta ietvaram)
3. Mūžizglītības un profesionālo kompetenču pilnveides pedagogiem un prakšu vadītājiem paredzēto izglītības programmu izstrāde, t.sk. programmu apguves e-vides uzturēšana (t.sk. administrēšana) <u>NAP 295</u>	2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	Nozaru organizācijas, nozaru uzņēmumi izglītības iestādes	Kopā: 0,26 milj. LVL, t.sk., ESF – 0,22 milj. LVL, VB – 0,04 milj. LVL.
4. Praktisko iemaņu pilnveide darba vietā pedagogiem un prakses vadītājiem, t.sk. tehnoloģisko jauninājumu ieviešanas un apgūšanas kontekstā ar mērķi nodrošināt mūsdienīgas prakses iespējas (Apmācības iesaistīti vismaz 1200 pedagogi un prakses vadītāji) <u>NAP 295</u>	2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	Nozaru organizācijas, nozaru uzņēmumi,	Kopā: 1,08 milj. LVL t.sk., ESF – 0,92 milj. LVL,

			izglītības iestādes	VB – 0,16 milj. LVL.
5. Profesionālās izglītības iestāžu administratīvā un pedagoģiskā personāla kompetences pilnveide mācību organizācijas, metodiskos jautājumos un tehnoloģiju attīstības kontekstā (stažēšanās Latvijā – kursi, semināri) – atbilstošu programmu izstrāde <u>NAP259.</u>	2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	Nozaru organizācijas, nozaru uzņēmumi izglītības iestādes	Kopā: 0,16 milj. LVL, t.sk., ESF – 0,13 milj. LVL, VB – 0,03 milj. LVL.
6. Atbalsta nodrošināšana E-Twinning projektu īstenošanai , lai veicinātu skolotāju savstarpēju starptautisko sadarbību, uzlabot skolotāju svešvalodu un IKT spējas un veidojot IKT par daļu no ikdienas dzīves mācību telpā sekmējot svešvalodu.	2020. IV ceturksnis	IZM	JSPA	Kopā: 1,5 milj. LVL, t.sk. ES programmas <i>Erasmus</i> + (2014-2020) finansējums –1,2 milj. LVL, VB – 0,3 milj. LVL (finansējums provizorisks)
7. Augsti kvalificētu un radošu vispārējās izglītības pedagogu sagatavošana un jaunu pedagogu piesaiste , izglītības procesa organizācijas pilnveide. <u>NAP 293</u>	2020. IV ceturksnis	IZM	AII	Kopā: 8,23 milj. LVL, t.sk., ESF – 7 milj. LVL, VB – 1,23 milj. LVL.
8. Pedagogu profesionālās kvalifikācijas pilnveide (uzņēmējspējas, līdera spējas, radošums, IKT un svešvalodu prasmes) t.sk. prasmju uzlabošanu darbam ar talantīgiem un apdāvinātiem izglītojamajiem, kā arī izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām un sociālās atstumtības riskam pakļautajiem izglītojamajiem, veicinot iekļaujošo izglītību vispārējās izglītības iestādēs) <u>NAP 293</u>	2020. IV ceturksnis	IZM	VISC	Kopā: 6 milj. LVL, t.sk., ESF – 5,1 milj. LVL, VB – 0,9 milj. LVL.
9. Cilvēkresursu piesaiste augstākajai izglītībai , t.sk. Latvijas akadēmiskā personāla kapacitātes stiprināšana, kā arī atbalsta ārvalstu pasniedzēju piesaistei darbam Latvijas	2020. IV ceturksnis	IZM	KM, ZM, VM, VIAA,	Kopā: 36,84 milj. LVL, t.sk.,

augstskolu programmās, kā arī inovāciju grantiem un stipendijām studentiem, jo īpaši STEM jomās un kvalitatīvu studiju programmu izstrāde ES valodās NAP 190	(ES fondu aktivitātes īstenošana paredzēta līdz 2022.gada II ceturksnim)		AII	ESF – 31,32 milj. LVL VB – 5,52 milj. LVL
10. Akadēmiskā personāla motivācijas paaugstināšana , palielinot AII akadēmiskā personāla zemāko darba algas likmi, kā arī nodrošinot atalgojumu sistēmas harmonizāciju un caurskatāmību.	Sākot no 2014. I cet. līdz 2016. IV cet.	IZM	FM, KM, ZM, VM	Kopā: VB 7,5 milj. LVL 2014.- 2,5 milj. LVL 2015.- 2,5 milj. LVL 2016.- 2,5 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums, pieprasīts kā JPI)
11. Administratīvā, pedagoģiskā un akadēmiskā personāla profesionālās izglītības un augstākās izglītības iestādēs kompetences pilnveide mācību organizācijas, metodiskos jautājumos un tehnoloģiju attīstības kontekstā	2020. IV ceturksnis	VIAA	Profesionālās un augstākās izglītības iestādes	ES programmas <i>Erasmus +</i> (2014-2020) finansējuma ietvaros (tikš precizēts atbilstoši budžeta ietvaram)
12. Atbalsts pārejai uz pilnībā no valsts budžeta finansētām pilna laika doktorantūras studijām	2016. IV ceturksnis	IZM	FM, KM, ZM, VM	Kopā: VB 16,2 milj. LVL 2014.- 5,4 milj. LVL 2015.- 5,4 milj. LVL 2016.- 5,4 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums, pieprasīts kā JPI)
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai		Rīcības virziens 1.3: 21.gs. atbilstošas izglītības vides un		

Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	izglītības procesa nodrošināšana			
	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
1. Izglītojamo vajadzībām atbilstošas vides nodrošināšana 1. – 3.klasē, t.sk. materiāltehniskais nodrošinājums, „vajadzību grozs” izglītības satura nodrošināšanai, higiēnas un drošības prasību pārskatīšana.	2016. I ceturksnis	IZM	VARAM, pašvaldības	Nepieciešamais VB finansējuma apjoms tiek precizēts.
2. Atbalsts pašvaldībām vispārīzglītojošo skolu mācību infrastruktūras modernizācijai, līdzfinansējot sporta infrastruktūras pilnveidi.	2020. IV ceturksnis	IZM	Pašvaldības	Kopā: 5 milj. LVL, t.sk., ERAF – 3 milj. LVL, VB – 2 milj. LVL.
3. Dabaszinātņu kabinetu iekārtošana pamatskolās NAP 290	2020. IV ceturksnis	IZM	Pašvaldības	Kopā: 18 milj. LVL, t.sk., ERAF – 15,3 milj. LVL, VB – 2,7 milj. LVL.
4. Atbalsts IKT metodisko centru attīstībai vispārējās izglītības kvalitātes paaugstināšanai un mūsdienīgas metodikas izmantošanas veicināšanai NAP 290	2020. IV ceturksnis	IZM	Pašvaldības, KM	Kopā: 10 milj. LVL, t.sk., ERAF – 8,5 milj. LVL, VB – 1,5 milj. LVL.
5. Atbalsts inovatīvu IKT risinājumu ieviešanai mācību procesā vispārējās izglītības uzlabotā satura ieviešanai NAP 290	2020. IV ceturksnis	IZM	Pašvaldības	Kopā: 2 milj. LVL, t.sk., ERAF – 1,7 milj. LVL, VB – 0,3 milj. LVL.
6. Digitālās mācību grāmatas bibliotēkas izveide NAP 290	2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	Pašvaldības, VARAM, KM, sociālie partneri, NVO	Kopā: 0,7 milj. LVL, t.sk., ERAF – 0,59 milj. LVL, VB – 0,11 milj. LVL.
7. Modernas mācību vides nodrošināšana jauniešu sagatavošanai darba tirgum – profesionālās izglītības iestāžu infrastruktūras un aprīkojuma pilnveide atbilstoši īstenojamām profesionālās izglītības programmām darba tirgus attīstības tendenču kontekstā NAP 248	2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	Pašvaldības, Nozaru organizācijas, nozaru uzņēmumi, izglītības	Kopā: 110 milj. LVL, t.sk., ERAF – 93,5 milj. LVL, VB – 16,5 milj. LVL.

8. Augstākās izglītības iestāžu, t.sk. koledžu, materiāltehniskās bāzes modernizēšana, īpaši STEM studiju programmas īstenošanas stiprināšanai	2020. IV ceturksnis (ES fondu aktivitātes īstenošana paredzēta līdz 2022.gada II ceturksnim)	IZM	iestādes KM, ZM, LM, AII	Kopā: 42 milj. LVL, t.sk., ERAF - 35,25 milj. LVL, VB - 6,75 milj. LVL
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai		Rīcības virziens 1.4: Iekļaujošās izglītības principa ieviešana		
Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
1. Skolotāja palīgi un pedagoga palīgi – atalgojuma nodrošināšana 400 skolotāju un pedagogu palīgiem NAP292	2020. III ceturksnis	IZM	LM, KM, pašvaldības, NVO	Kopā: VB 7,56 milj. LVL 2014. – 1,08 milj. LVL 2015. – 1,08 milj. LVL 2016. – 1,08 milj. LVL
2. Jauniešu ar speciālajām vajadzībām integrācijas pasākumu nodrošināšana, t.sk. dalība vasaras nometnēs un iesaiste valsts nozīmes pasākumos NAP 294	2020. IV ceturksnis	VISC	LM, KM, pašvaldības, sociālie partneri, NVO	Kopā: 1,74 milj. LVL, t.sk., VB – 0,57 milj. LVL, ESF – 1,17 milj. LVL.
3. Mācību līdzekļu izstrāde bērniem ar speciālajām vajadzībām NAP 292	2020. IV ceturksnis	VISC	IZM	Kopā: 1 milj. LVL, t.sk., ESF – 0,85 milj. LVL, VB – 0,15 milj. LVL.
4. Veicināt agrīnu speciālo vajadzību diagnostiku, lai veiktu preventīvus pasākumus funkcionālo traucējumu savlaicīgai novēršanai	2020. III ceturksnis	IZM, VISC	VM Pašvaldības, psihologu un logopēdu profesionālās asociācijas	Kopā: VB 6,80 milj. LVL 2014. – 0,97 milj. LVL 2015. – 0,97 milj. LVL 2016. – 0,97 milj. LVL
5. Atbalsta personāla speciālistu – psihologs, logopēds, speciālais pedagogs, – pieejamības	2020.	IZM	Pašvaldības	Kopā: VB 6,27 milj.

nodrošināšana izglītības iestādēs pirmsskolas un pamatzglītības posmā.	III ceturksnis			LVL, 2014. – 0,9 milj. LVL 2015. – 0,9 milj. LVL 2016. – 0,9 milj. LVL
6. Sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu iesaiste neformālās izglītības programmās (dienas aprūpes centros, grupu dzīvokļos, ieslodzījuma vietās, bērnu namos u.tml. esošos jauniešus, atkarībā nonākušos jauniešus, jauniešus ar garīgās attīstības traucējumiem, jauniešus, kas nemācās, nestrādā vai neapgūst arodu, u.c.)	2020. IV ceturksnis	IZM	JSPA, VISC	Kopā: 4,55 milj. LVL 2014. – 0,65 milj. LVL 2015. – 0,65 milj. LVL 2016. – 0,65 milj. LVL (Ieplānots JPI līdz 2016.gadam) Papildu nepieciešamais finansējums līdz 2020.gadam – 2,6 milj. LVL
7. Pasākumi sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu (romu tautības izglītojamie, izglītojamie ar mācību grūtībām un mācīšanās traucējumiem (t.sk. disleksija, disgrāfija, diskalkulija), izglītojamie, kuru vecāki devušies peļņā uz ārzemēm, jaunieši no sociālā riska ģimenēm) iekļaušanai un integrācijai vispārējās izglītības sistēmā <u>NAP 340</u>	2020. IV ceturksnis	IZM	Pašvaldības	Kopā: 2 milj. LVL, t.sk., ESF – 1,7 milj. LVL, VB – 0,3 milj. LVL.
8. Metodisko materiālu nodrošināšana pedagogiem un skolu sociālajiem darbiniekiem u.tml. par darbu ar riska grupas bērniem iekļaujošas izglītības sasniegšanai <u>NAP 292</u>	2020. IV ceturksnis	VISC	IZM	Kopā: 0,08 milj. LVL., t.sk., ESF – 0,08 milj. LVL
9. Pedagogu tālākizglītības kursu nodrošināšana par izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem iekļaušanu vispārējās izglītības plūsmā <u>NAP 292</u>	2020. IV ceturksnis	VISC	IZM	Kopā: 0,02 milj. LVL., t.sk., ESF – 0,02 milj. LVL
10. Tālākizglītības programmu izstrāde un īstenošana speciālistiem (sociālie darbinieki, fizioterapeiti, ergoterapeiti u.c.) par pielāgotām sporta programmām , paredzot specifiskas treniņu metodikas darbam ar izglītojamajiem ar īpašām vajadzībām ² . [Pasākums ir iekļauts Sporta pamatnostādņēs]	Sākot no 2015. I cet. līdz 2020. IV cet.	IZM	VM, nozares organizācijas	Kopā: 0,036 milj. LVL 2015. – 0,012 milj. LVL 2016. – 0,008 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)
Pamatnostādņēs definētais politikas mērķis	Mērķis 2: Veicināt vērtībizglītībā balstītu indivīda			

	profesionālo un sociālo prasmju attīstību dzīvei un konkurējošai darba videi			
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai	Rīcības virziens 2.1: Vienotas karjeras izglītības sistēmas attīstība			
Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
1. Karjeras izglītības atbalsta sistēmas izveide atbilstoši koncepcijai „Karjeras attīstības atbalsta sistēmas paplašināšana”	2014. III ceturksnis	IZM	VIAA, LM	Kopā: 1,4 milj. LVL, t.sk., ESF – 1,19 milj. LVL VB – 0,21 milj. LVL (ES fondu 2007.-2013. plānošanas perioda finansējums)
2. Karjeras izglītības attīstība un karjeras konsultantu nodrošināšana visos Latvijas novados <u>NAP 290</u>	2020. IV ceturksnis	IZM	LM, pašvaldības, KM, sociālie partneri, NVO	Kopā: 8 milj. LVL, t.sk., ESF – 6,8 milj. LVL, VB – 1,2 milj. LVL.
3. Atbilstošas karjeras izvēles konsultāciju nodrošināšana , paredzot karjeras konsultanta vietas PIKC <u>NAP 248</u>	2020. IV ceturksnis	IZM	EM, ZM, KM, LM, SIF, sociālie partneri, pašvaldības	Kopā: 3 milj. LVL, t.sk., ESF – 2,55 milj. LVL, VB – 0,45 milj. LVL.
4. Karjeras izvēles pasākumu komplekss jauniešiem , t.sk. profesiju/darba vērošanas pasākumi, karjeras dienas, labās prakses piemēri sadarbībā ar darba devējiem, stipendijas profesionālās izglītības audzēkņiem	2020. IV ceturksnis	IZM	IZM	Kopā: 5,22 milj. LVL, t.sk., ESF – 4,44 milj. LVL, VB – 0,78 milj. LVL.
5. Augstākās izglītības nozaru pārstrukturizācijas pasākumi , kas vērsti uz studējošo skaita proporcijas maiņu atbilstoši darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm, palielinot darba devēju lomu un motivāciju kvalitatīvu prakšu nodrošināšanā. tajā skaitā palielinot darba devēju lomu un motivāciju kvalitatīvu prakšu nodrošināšanā un sniedzot atbalstu 1.līmeņa profesionālās augstākās izglītības (koledžu) piedāvājuma palielināšanai	2020. IV ceturksnis	IZM	FM, EM, KM, ZM, VM, LDDK, LTRK, nozaru asociācijas	Kopā: 43,54 milj. LVL 2014.- 6,22 milj. LVL 2015.- 6,22 milj. LVL 2016.- 6,22 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)

Rīcības virziens mērķa sasniegšanai	Rīcības virziens 2.2: Priekšlaicīgi mācības pametušo un izglītību neieguvušo skaita samazināšana			
Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
<p>1. Atbalsts priekšlaicīgi izglītības sistēmu atstāšanas riskam pakļautiem jauniešiem, piešķirot mērķstipendijas sākotnējās profesionālās izglītības un kvalifikācijas ieguvei.</p>	<p>2020. IV ceturksnis</p>	<p>IZM, VISC</p>	<p>Nozaru organizācijas, nozaru uzņēmumi izglītības iestādes</p>	<p>Kopā: 8,78 milj. LVL, t.sk., ESF – 7,46 milj. LVL, VB – 1,32 milj. LVL.</p> <p>VB stipendijām: Kopā: VB 43,82 milj. LVL 2014. – 6,26 milj. LVL 2015. – 6,26 milj. LVL 2016. – 6,26 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)</p>
<p>2. Obligātā izglītības vecumā esošo bērnu skaitu, kuri nav reģistrēti nevienas izglītības iestādes sarakstā, samazināšana, t.sk., apzināt, noskaidrot un precizēt iemeslus, kuru dēļ obligātā izglītības vecumā esošie bērni nav reģistrēti nevienas izglītības iestādes sarakstā; veikt priekšdarbus, lai apzinātie obligātā izglītības vecumā esošie bērni, kuri nav reģistrēti nevienas izglītības iestādes sarakstā, uzsāktu izglītības iegūvi, kā arī apzināt 5 un 6-gadīgos bērnus, kuri netiek sagatavoti pamatizglītības iegūvei.</p>	<p>2019. IV ceturksnis</p>	<p>IKVD</p>	<p>IZM, LM, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija, pašvaldības</p>	<p>Kopā: VB 0,39 milj. LVL 2014.- 0,07 milj. LVL 2015.- 0,07 milj. LVL 2016.- 0,07 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)</p>
<p>3. Veikt analītisko izpēti par agrīni skolu pametušajiem jauniešiem, izglītojamo kavējumu, otrgadniecības, nesekmības iemesliem (Mērķauditorija bērni un jaunieši līdz obligātā izglītības iegūšanas vecumam – 18 gadi).</p>	<p>2015. IV ceturksnis</p>	<p>IKVD</p>	<p>IZM</p>	<p>Kopā: VB 0,085 milj. LVL 2014.- 0,042 milj. LVL 2015.- 0,042 milj. LVL</p>
<p>4. 1-gadīgu un 1,5 gadīgu profesionālās izglītības programmu īstenošana, radot iespēju īsā laikā iegūt kvalifikāciju un integrēties darba tirgū. <u>NAP 249</u></p>	<p>2020. IV ceturksnis</p>	<p>IZM IV ceturksnis</p>	<p>LM, EM, KM</p>	<p>Kopā: 10,64 milj. LVL, t.sk., ESF – 9,04 milj. LVL, VB – 1,6 milj. LVL.</p>
<p>5. Aprīkojums profesionālās izglītības iestāžu kapacitātes stiprināšanai darbam ar</p>	<p>2020.</p>	<p>IZM</p>	<p>EM, ZM,</p>	<p>Kopā: 10 milj. LVL,</p>

riskam pakļautajiem <u>NAP 248</u>	IV ceturksnis	IV ceturksnis	KM, LM, SIF, sociālie partneri, pašvaldības	t.sk., ERAF – 8,5 milj. LVL, VB – 1,5 milj. LVL.
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai		Rīcības virziens 2.3: Ārpus formālās izglītības iespēju bērniem un jauniešiem paplašināšana		
Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
1. Motivēt bērnus un jauniešus līdzdalībai interešu izglītības programmās, nodrošinot daudzveidīgu interešu izglītības programmu piedāvājumu izglītības iestādēs; lokālo, reģionālo, valsts nozīmes pasākumu organizēšanu; sekmējot pedagogu profesionālo pilnveidi; sniedzot metodisko atbalstu interešu izglītības programmu īstenošanai	2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	Pašvaldības (izglītības iestādes) Latvijas Darba devēju konfederācija	Kopā: VB 5,6 milj. LVL 2014. – 0,8 milj. LVL; 2015. – 0,8 milj. LVL; 2016. – 0,8 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)
2. Stiprināt skolēnu pilsonisko apziņu, sabiedriskās līdzdalības prasmes un patriotismu, valstisko identitāti; nodrošināt bērnu un jauniešu iesaistīšanos Latvijas Republikas proklamēšanas 100.gades svinēšanā un citos valstiski nozīmīgos notikumos	2018. – īpaši izceļams gads 2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	Pašvaldības (izglītības iestādes) NVO	Kopā: VB 0,34 milj. LVL 2014. – 0,032 milj. LVL 2015. – 0,053 milj. LVL 2016. – 0,024 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)
3. Atbalsta sistēmas izveide izglītojamo talantu attīstībai, t.sk., atbalsts jauniešu tehniskās jaunrades centriem, skolēnu mācību priekšmetu olimpiāžu un vasaras mācību nometņu, zinātnisko semināru, konkursu un zinātnisko projektu nodrošināšana. <u>NAP 291</u>	Sākot no 2016. I cet.	IZM, VISC	KM, pašvaldības, NVO	Kopā: 3,29 milj. LVL, t.sk. ESF – 2,8 milj. LVL, VB – 0,49 milj. LVL.
4. Kultūrizglītības pakalpojumu pieejamības nodrošināšana pamata un vidējās izglītības pakāpē - nodrošināt iespēju katram izglītojamam no 1.- 12.klasei (vispārējā un profesionālā izglītībā) 3 gados apmeklēt 3 kultūrizglītojošus pasākumus (piemēram, 1 koncerts, 2 muzeji), veicināt izglītojamo kultūrizglītības līmeņa paaugstināšanu un	2020. IV ceturksnis	IZM	VISC, pašvaldības	Kopā: VB 1,295 LVL 2014.-0,185 milj. LVL 2015.- 0,185 milj. LVL 2016.- 0,185 milj. LVL

radošuma attīstību, nodrošināt izglītības standartā noteikto pamatprasību apguvi.				(Papildu nepieciešamais finansējums)
5. Veicināt bērnu un jauniešu nacionālās identitātes veidošanos , kultūrvēsturiskā mantojuma apgūšanu, jaunu kultūras vērtību radišanu, dažādu tautību bērnu un jauniešu saliedēšanos, integrāciju, socializāciju, nodrošinot bērnu un jauniešu piedalīšanos Dziesmu un deju svētku tradīcijas saglabāšanā un pilnveidē (Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki 2015. un 2020.gadā un ikgadējie starpsvētku pasākumi) NAP 337	2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	Pašvaldības (izglītības iestādes) Augstākās izglītības iestādes	Kopā: VB 6, 64 milj. LVL 2014.– 0,15 milj. LVL 2015. – 2,94 milj. LVL 2016.– 0,07 milj. LVL
6. Jauniešu dalības nodrošināšana Baltijas studentu dziesmu un deju svētkos „Gaudeamus” 2014.gadā Latvijā, 2017.gadā Igaunijā, 2020.gadā Lietuvā, lai sekmētu nacionālās identitātes veidošanos , kultūrvēsturiskā mantojuma apgūšanu, jaunu kultūras vērtību radišanu, dažādu tautību jauniešu saliedēšanos, integrāciju, socializāciju.	2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	AII	Kopā: VB 0,38 milj. LVL 2014.- 0,172 milj. LVL 2016. – 0,014 milj. LVL
7. Atklātos projektu konkursu organizēšana jauniešu centros , jaunatnes organizāciju atbalstam neformālās izglītības programmu jauniešiem īstenošanai	2020. IV ceturksnis	IZM	JSPA, SIF, pašvaldības	Kopā: VB 4,5 milj. LVL 2014. – 0, 642 milj. LVL 2015. - 0, 642 milj. LVL 2016. - 0, 642 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)
8. Jauniešu apmācību īstenošana jauniešu centros viņu sociālajai iekļaušanai un konkurētspējai darba tirgū, attīstot jauniešu sociālās, pilsoniskās un komunikatīvās prasmes NAP 294 .	2020. IV ceturksnis	IZM	JSPA, pašvaldības, sociālie partneri, NVO	Kopā: 16,46 milj. LVL, t.sk., ESF– 13,99 milj. LVL VB – 2,47milj. LVL
9. Jauniešu apmācību, mācību, mobilitātes un pieredzes apmaiņas īstenošana vietējā, reģionālā, nacionālā līmenī un/vai starptautiskā līmenī viņu līdzdalības veicināšanai, sociālajai iekļaušanai un konkurētspējai darba tirgū, attīstot jauniešu sociālās, pilsoniskās un komunikatīvās prasmes.	2020. IV ceturksnis	IZM	JSPA	Kopā: 9,89 milj. LVL, t.sk., CHF Latvijas – Šveices programmas ietvaros: 0,29 milj. LVL līdz 2017;

				ES programmas <i>Erasmus +</i> (2014-2020) finansējuma ietvaros: 9,6 milj. LVL (finansējums provizorisks)
10. Darbā ar jaunatni iesaistīto personu (jaunatnes lietu speciālisti, pedagogi, NVO pārstāvji, jauniešu līderi, skolēnu pašpārvaldes u.c.) profesionālo pilnveides nodrošināšana neformālās izglītības un darba ar jaunatni jomā, t.sk. metodisko vadību, nacionālā mēroga apmācību nodrošināšana, forumu un konferenču organizēšana Latvijas – Šveices un ES programma jaunatnes, izglītības un sporta jomā (2014-2020) ietvaros	2020. IV ceturksnis	IZM	JSPA	Kopā: Ārvalstu finanšu instrumenta atbalsta ietvaros 1,12 milj. LVL, t.sk., CHF Latvijas – Šveices programmas ietvaros: 0,22 milj. LVL līdz 2017; ES programmas <i>Erasmus +</i> (2014-2020) finansējuma ietvaros: 0,9 milj. LVL (finansējums provizorisks)
11. Atbalstīt pasākumus jauniešu brīvprātīgā darba veicināšanai nolūkā sniegt iespējas jauniešiem gūt pirmo darba pieredzi, t.sk. Eiropas Brīvprātīgā darba iespējas jauniešiem starptautiskā mērogā ES programmas jaunatnes, izglītības un sporta jomā (2014-2020) ietvaros. NAP 339 [Uzdevums pārcelts no RV2.2.]	2020. IV ceturksnis	IZM	JSPA, VISC, SIF, NVO, pašvaldības	Kopā: 5,5 milj. LVL ES programmas <i>Erasmus +</i> (2014-2020) finansējuma ietvaros (finansējums provizorisks) NAP - 3,05 milj. LVL, t.sk. VB 0,45 milj. LVL, Ārvalstu finansējums 2,6 milj. LVL
12. Atbalsts diasporai latviešu valodas un kultūras apguvei: mācību un metodisko materiālu izveide; pedagogu profesionālā pilnveide; vecāku izglītošana un informēšana; valodas apguves nometnes bērniem; atbalsts diasporas skolām atbalsta/adaptācijas materiāli un pasākumi, lai palīdzētu iekļauties Latvijas izglītības sistēmā NAP 341	2020. IV ceturksnis	IZM, LVA	VISC	Kopā: VB 2,37 milj. LVL, t.sk. 1,11 VB līdz 2020 un 1,26 papildu nepieciešamais

				finansējums (0,54 JPI + 0,72 papildu 2017.-2020.) 2014. 0,16 VB +0,18 JPI = 0,34 2015. 0,16 VB +0,18 JPI = 0,34 2016. 0,15 VB +0,18 JPI = 0,33 KOPĀ 0,47 VB + 0,54 JPI = 1.01 2017. 0,16 VB + 0,18 papildu = 0,34 2018. 0,16 VB +0,18 papildu = 0,34 2019. 0,16 VB +0,18 papildu = 0,34 2020. 0,16 VB +0,18 papildu = 0,34 KOPĀ 0,64 VB +0,72 papildu = 1,36 Pavisam Kopā = 1,01+1,36= 2,37,
13. Normatīvā regulējuma pilnveidošana identificējot jauniešu neformālās izglītības definīciju un nosakot jauniešu neformālās izglītības programmas veidu Izglītības likumā.	2015. IV ceturksnis	IZM	JSPA, VISC	Likumā par valsts budžetu kārtējam gadam paredzēto finanšu līdzekļu ietvaros
14. Veicināt Jauniešu neformālās izglītības prasmju atzišanas un novērtēšanas sistēmas attīstību, ieviešot Eiropā atzītu rīku „Youthpass” nacionālā līmenī.	2016. IV ceturksnis	JSPA	IZM	Kopā: VB 0,009 milj. LVL 2014. – 0,0012 milj. LVL 2015. – 0,0012 milj. LVL 2016. – 0,0012 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)

<p>15. Finansiāli atbalstīt prāta sporta mācību semināru programmas izstrādi un īstenošanu izglītības iestādēs²</p> <p>[Pasākums ir iekļauts Sporta pamatnostādnēs]</p>	2020. IV ceturksnis	VISC	Nozares organizācijas	<p>Kopā: VB 0,07 milj. LVL</p> <p>2014. – 0,01 milj. LVL 2015. – 0,01 milj. LVL 2016. – 0,01 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)</p>
<p>16. Nodrošināt interešu (ārpusstundu) izglītības programmu, kurā ietverts noteikts sporta izglītības saturs, pieejamību visās vispārējās izglītības iestādēs, lai pēc pamatzglītības programmās ietverto mācību stundu beigām 1.-9.klašu audzēkņiem varētu nodrošināt vismaz divu papildu sporta nodarbību nedēļā²</p> <p>[Pasākums ir iekļauts Sporta pamatnostādnēs]</p>	Sākot ar 2015.gada III ceturksni	IZM	Pašvaldības Vispārējās izglītības iestādes	<p>Kopā: VB 24,1 milj. LVL</p> <p>2015. – 4,02 milj. LVL 2016. – 4,02 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)</p>
<p>17. Profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu paraugu izstrāde tajos sporta veidos, kuri tiek attīstīti valsts līdzfinansētajās profesionālās ievirzes sporta izglītības iestādēs⁷⁸</p> <p>[Pasākums ir iekļauts Sporta pamatnostādnēs]</p>	2020. IV ceturksnis	Sporta federācijas LSPA	Profesionālās ievirzes sporta izglītības iestādes	<p>Kopā: VB 0,057 milj. LVL</p> <p>2014. – 0,01 milj. LVL 2015. – 0,01 milj. LVL 2016. – 0,01 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)</p>
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai		Rīcības virziens 2.4. Izglītības iespēju paplašināšana pieaugušajiem		
<p>1. Normatīvā regulējuma pilnveidošana pieaugušo izglītības atbalsta nodrošināšanai (t.sk. darba devēju atbalstam pieaugušo izglītības nodrošināšanai)</p>	2015. IV ceturksnis	IZM	EM, LM, NVA, LDDK	Likumā par valsts budžetu kārtējam gadam paredzēto finanšu līdzekļu ietvaros
<p>2. Atbalsts nodarbināto iedzīvotāju profesionālās kompetences pilnveidei atbilstoši mainīgajiem darba tirgus apstākļiem, lai mazinātu darbaspēka kvalifikācijas</p>	2020. IV ceturksnis	IZM	Plānošanas reģioni	<p>Kopā: 19 milj. LVL, t.sk.</p>

⁷⁸ Uzdevums iekļauts Sporta politikas pamatnostādnēs

neatbilstību darba tirgus pieprasījumam, veicinātu strādājošo konkurētspēju un darba produktivitātes pieaugumu atbilstoši darba tirgus prasībām				ESF – 16,15 milj. LVL VB – 2,85 milj. LVL
3. Atbalsts darba devējiem formālās un neformālās izglītības nodrošināšanai nodarbinātajiem	Sākot no 2015.gada I cet. līdz 2020. IV cet.	IZM	Plānošanas reģioni	Kopā: VB 18,0 milj. LVL Sākot ar 2015. 3 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)
4. Tālākizglītības un pieaugušo izglītības atbalsta sistēmas izveide – t.sk. personāla kapacitātes stiprināšana profesionālās izglītības internacionalizācijas (pārrobežu un starptautiskās sadarbības projektu) kontekstā (stažēšanās Latvijā – kursi, semināri), dzīvesprasmju, veselīga dzīvesveida, zaļās domāšanas un uzņēmējdarbības attīstības kontekstā <u>NAP 295</u>	2020. IV ceturksnis	IZM, VISC	Nozaru organizācijas, nozaru uzņēmumi izglītības iestādes	Kopā: 2 milj. LVL, t.sk., ESF – 1,7 milj. LVL VB – 0,3 milj. LVL
5. Profesionālās izglītības iestāžu, eksaminācijas centru un citu saistīto institūciju sadarbības tīkla izveidei ārpus formālās izglītības iegūtās kompetences novērtēšanai ar mērķi nodrošināt optimālu vienotu pieeju. Atbalsta pasākumi ārpus formālās izglītības iegūtās kompetences novērtēšanas īstenošanai darbspēka migrācijas procesu kontekstā, informatīvie pasākumi, iesaistot nozaru profesionālās organizācijas. <u>NAP 296</u>	2020. IV ceturksnis	IZM	PIKC, Plānošanas reģioni, pašvaldības	Kopā: 0,37 milj. LVL, t.sk., ESF – 0,32 milj. LVL, VB – 0,05 milj. LVL
6. Paplašināt informācijas pieejamību par ārpus formālās izglītības sistēmas apgūtās profesionālās kompetences novērtēšanu.	2020. IV ceturksnis	IZM	IKVD, VISC	Kopā: 0,047 milj. LVL, t.sk., ES fondu 2007.-2013.plānošanas perioda finansējums – 0,006 milj. LVL (ESF: 0,005 milj. LVL un VB: 0,0009 milj. LVL); VB – 0,042 milj. LVL (papildu nepieciešamais finansējums, t.i. 0,007 milj. LVL katru gadu sākot no 2015.)
7. Pieaugušo profesionālās izglītības programmu un materiālu izstrāde – Atbalsts metodisko materiālu un pieaugušo izglītības programmu izstrādes jomā, t.sk. atbalsts	2020. IV ceturksnis	IZM	VISC	Kopā: 1,63 milj. LVL, t.sk.,

mūsdienu tehnoloģiju attīstības kontekstā <u>NAP 295</u>				ESF – 1,39 milj. LVL, VB – 0,24 milj. LVL.
8. Eiropas Kopīgajām pamatnostādņēm (EKP) atbilstošu latviešu valodas kā svešvalodas prasmju līmeņu pilnveide , ES valodas politikā balstītu mūsdienīgu latviešu valodas kā svešvalodas apguves mācību metodisko līdzekļu pieaugušajiem un starptautiska testa izveide un administrēšana; pedagogu, kuri māca pieaugušajiem, profesionālās pilnveides sistēmas izveide/ uzturēšana; atbalsta sistēmas latviešu valodas kā svešvalodas apguves veicināšanai izveide ārvalstu augstskolu studentiem, uzņēmējiem, interesentiem (par augstskolām izdalīts atsevišķi); tālmācības sistēmas izveide/uzturēšana. <u>NAP 343</u>	2020. IV ceturksnis	IZM, LVA		Kopā: VB 10 milj. LVL 2014. – 0,51 milj. LVL 2015. – 0,53 milj. LVL 2016. – 0,62 milj. LVL ((kopā papildus 1,66 milj. LVL no 2014.gada līdz 2016.gadam, kas ir iekļauts JPI. Papildu nepieciešamais finansējums no 2017.gada līdz 2020.gadam – 8,3 milj. LVL, vidēji 2,1 milj. LVL gadā)
9. Pieaugušo izglītotāju (iestādes, organizācijas) starptautiskas sadarbības veicināšana kā formālajā, tā neformālajā pieaugušo izglītībā kontekstā ar ES izaugsmes stratēģijas „Eiropa 2020” mērķiem	2020. IV ceturksnis JAUNS	VIAA	Pieaugušo izglītotāji (iestādes, organizācijas)	ES programmas <i>Erasmus +</i> (2014-2020) finansējuma ietvaros (tiks precizēts atbilstoši budžeta ietvaram)
Pamatnostādņēs definētais politikas mērķis	Mērķis 3: Uzlabot resursu pārvaldības efektivitāti, attīstot izglītības iestāžu institucionālo izcilību			
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai	Rīcības virziens 3.1: Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas pilnveide			
Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
1. Valsts pārbaudījumu sistēmas un satura pārskatīšana , veicot izmaiņas valsts noteiktajos pārbaudījumos vispārējā vidējā izglītībā	2019. IV ceturksnis	VISC	IZM	Likumā par valsts budžetu kārtējam gadam paredzēto finanšu līdzekļu ietvaros

2. Profesionālās un vispārējās izglītības iestāžu vadītāju novērtēšanas sistēmas izstrāde un aprobācija.	2014. III ceturksnis	IZM	IKVD	Kopā: VB 0,02 milj. LVL 2014. 0,02 milj. LVL
3. Izveidot visaptverošu izglītības kvalitātes monitoringu. Starptautiskajiem (ES, OECD) izglītības kvalitātes kritērijiem atbilstošas un izglītības sistēmas rezultātu pārskatāmību veicinošas monitoringa sistēmas izveide , nodrošinot dalību starptautiskajos izglītības kvalitātes pētījumos, kā arī analizējot starptautisko pieredzi un izglītības pētījumus par vispārējās un sākotnējās profesionālās izglītības kvalitātes mērījumiem, t.sk. EQAVET indikatorus; izstrādāt, ieviest, izvērtēt un pilnveidot izglītības kvalitātes indikatorus vispārējās un sākotnējās profesionālās izglītības iestāžu un izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanā; pilnveidot akreditācijas ekspertu iesaisti vispārējās un sākotnējās profesionālās izglītības iestāžu un izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanā, kā arī diskutēt un uzsākt pirmsskolas izglītības (īpaši 5 un 6-gadīgo sagatavošanu pamatizglītības ieguvei) kvalitātes vērtēšanu. NAP 293	2020. IV ceturksnis	IZM, IKVD	VISC pašvaldības, nozaru ekspertu padomes, LIVA, LIZDA	Kopā: 1,43 milj. LVL, t.sk., ESF – 1,22 milj. LVL, VB – 0,21 milj. LVL
4. Valsts izglītības informācijas sistēmas pilnveide un iespēju paplašināšana, t.sk. sasaiste ar AI	2016.	IZM	IKVD	Kopā: VB 0,18 milj. LVL 2014. – 0,06 milj. LVL 2015. – 0,06 milj. LVL 2016. – 0,06 milj. LVL
5. Vienotas datu bāzes izstrāde par pieaugušo izglītības īstenošanu, lai koordinētu valsts pārvaldes iestāžu darbību pieaugušo un tālākizglītības pieprasījuma un piedāvājuma kontekstā, sadarbības nodrošināšanai ar darba devējiem utt. NAP 296	2020. VI ceturksnis	IZM	VIAA, IKVD, pašvaldības	Kopā: 0,35 milj. LVL, t.sk., ESF – 0,3 milj. LVL, VB – 0,05 milj. LVL
6. Vienotas augstākās izglītības informatīvās sistēmas izveide, iekļaujot tajā akadēmiskā un zinātniskā personāla, studējošo, diplomu reģistru, kā arī akreditācijas vajadzībām nepieciešamo datu bāzi. Valsts izglītības informācijas sistēmas sasaiste to ar NVA un VID datubāzēm, lai iegūtu visaptverošo informāciju par studējošiem un to nodarbinātību pēc AII absolvēšanas.	2020. II ceturksnis	IZM	KM, ZM, VM, IKVD, NVA, VID	Rūdolfs, atsaucoties uz Tavu solījumu sniegt informāciju par uzdevuma finansēšanas apjomiem pēc sanāksmes VARAM 17.07.2013., lūdzu aizpildīt šo aili
7. Atbalsts nacionālās studiju kvalitātes novērtēšanas aģentūras izveidošanai un uzturēšanai	2020. VI ceturksnis	IZM	IKVD	Kopā: 0,55 milj. LVL 2014. – 0,08 milj. LVL 2015. – 0,07 milj. LVL 2016. – 0,07 milj. LVL

				(Papildu nepieciešamais finansējums, pieprasīts kā JPI)
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai				Rīcības virziens 3.2: Efektīvo izglītības finanšu resursu pārvaldības modeļu attīstība
Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
1. Pedagogu darba organizācijas maiņa – pedagogu darba laika un darba samaksas sistēmas ieviešana atbilstoši 40 stundu darba nedēļai	2015.	IZM	Sociālie partneri	Kopā: VB 0,5 milj. LVL (JPI)
2. Atbalsts valsts ģimnāziju kā reģionālā metodiskā centra funkciju veikšanai	2020. IV ceturksnis	IZM	FM	Kopā: VB 0,18 milj. LVL 2014. – 0,03 milj. LVL 2015. – 0,03 milj. LVL 2016. – 0,03 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)
3. Speciālās izglītības iestāžu finansēšanas modeļa attīstība pēc izvērtējuma un iestāžu tīkla optimizācijas	2016. IV ceturksnis	IZM	Pašvaldības	Kopā: VB 129,9 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums) No 2014.gada 43,3 milj. LVL katru gadu
4. Profesionālās izglītības finansēšana , nodrošināt profesionālās izglītības programmu īstenošanai nepieciešamo izmaksu minimumu 100% apmērā.	Sākot no 2015. I cet. līdz 2020. IV cet.	IZM	FM	Kopā: VB 25,8 milj. LVL (4,3 milj. LVL papildu nepieciešamais finansējums 2014.g. bāzei (39,1 milj. LV) katru gadu)
5. Jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa izstrāde un ieviešana , kas nodrošinātu visiem pieejamu kvalitatīvu augstāko izglītību, atbilstību darba tirgus prasībām, stiprinātu saikni ar zinātnei un pētniecību, kā arī novērstu budžeta līdzekļu	2016. III ceturksnis	IZM	FM, ZM, VM, KM, AIP, RP	Pētījuma veikšanai 2014.gadā VB 0,12 milj. LVL

sadrumstalotību.				Finansēšanas modeļa ieviešanas izmaksas varēs noteikt tikai pēc pētījuma veikšanas, kad būs pieņemts lēmums par konkrēta finansēšanas modeļa ieviešanu
6. Augstākās izglītības studiju izmaksu koeficientu nodrošināšana pilnā apmērā ar mērķi finansējumu budžeta studiju vietām tuvināt pilnām studiju izmaksām, lai paaugstinātu studiju programmu kvalitāti.	2016. IV ceturksnis	IZM	FM, KM, ZM, VM	Kopā: VB 83,61 milj. LVL 2014.- 27, 87 milj. LVL 2015.- 27, 87 milj. LVL 2016.- 27, 87 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)
7. Palielināt līdz 100% valsts līdzfinansējumu treneru atalgojumam profesionālās ievirzes sporta izglītības programmu īstenošanai⁷⁹ [Pasākums ir iekļauts Sporta pamatnostādņēs]	2014.gadā – 85% 2015. – 2020.gadā – 100%	Profesionālās ievirzes sporta izglītības iestāžu dibinātāji	FM	Kopā: VB 24,96 milj. LVL 2014. – 2,39 milj. LVL 2015. – 3,80 milj. LVL 2016. – 3,80 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai	Rīcības virziens 3.3: Izglītības iestāžu tīkla pilnveide un pakalpojumu pieejamība			
Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti
1. Alternatīvo izglītības iegūšanas modeļu mācību turpināšanai pēc pamatizglītības un to ieviešanas mehānismu izstrāde, t.sk. mācību turpināšanai	2016. I ceturksnis	IZM	VISC	Likumā par valsts budžetu kārtējam

⁷⁹ Uzdevums iekļauts Sporta politikas pamatnostādņēs

līdz 18 g.v., kā arī mācību turpināšanai vispārējās vidējās izglītības, profesionālās un augstākās izglītības priekšlaicīgi pametušajiem (kā izlīdzināšanas pasākumi, izglītības izmēģinājuma pasākumi utt.)				gadam paredzēto finanšu līdzekļu ietvaros
2. Atbalsts mazo lauku skolu optimizācijai – saglabāšanai un funkciju paplašināšanai <u>NAP 417</u>	2020. IV ceturksnis	IZM	Izglītības iestādes, pašvaldības, NVO	Kopā: 20 milj. LVL, t.sk., ERAF – 17 milj. LVL, VB – 3 milj. LVL.
3. Profesionālās izglītības iestāžu nodošana pašvaldībām – profesionālās izglītības pieejamība, vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu apvienošanas veicināšana.	2016. I ceturksnis	IZM	Pašvaldības	Tiks precizēts līdz 2014.gada 1.jūlijam, iesniedzot Informatīvo ziņojumu uz MK (MK 2013.gada 2.jūlija protokollēmuma 37.§43. 3.punktam)
4. Speciālās izglītības iestāžu izvērtējums un iestāžu tīkla optimizācija	2014. IV ceturksnis	IZM	Pašvaldības	Likumā par valsts budžetu kārtējam gadam paredzēto finanšu līdzekļu ietvaros (Skat. arī 3.2.3.uzdevumu)!
5. Atbalsts augstākās izglītības iegūšanai sociāli mazāk aizsargātām iedzīvotāju grupām, tajā skaitā stipendijas un granti studiju maksas segšanai	Sākot no 2015.gada I ceturkšņa līdz 2020. IV ceturksnim	IZM	KM, VM, ZM, FM, AII	Kopā: VB 52,5 milj. LVL 2015. – 8,75 milj. LVL 2016. – 8,75 milj. LVL (Papildu nepieciešamais finansējums)
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai	Rīcības virziens 3.4: Izglītības starptautiskā konkurētspēja globalizācijas apstākļos			
Uzdevumi un galvenie pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņš	Atbildīgā institūcija	Iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums un tā avoti

<p>1. Starptautiskās mobilitātes un pārrobežu sadarbības atbalsta pasākumi ar mērķi veicināt labās prakses pārņemšanu, informācijas apmaiņu, sadarbības attīstību un iekļaušanos kopējos Eiropas izglītības un nodarbinātības procesos profesionālajā izglītībā <u>NAP 295</u></p>	<p>2020. IV ceturksnis</p>	<p>IZM, VISC</p>	<p>Nozaru organizācijas, nozaru uzņēmumi izglītības iestādes (PIKC), VIAA</p>	<p>Kopā: 1,8 milj. LVL, t.sk., ESF – 1,53 milj. LVL, VB – 0,27 milj. LVL ES programmas <i>Erasmus +</i> (2014-2020) finansējuma ietvaros (tīks precizēts atbilstoši budžeta ietvaram)</p>
<p>2. Pedagogu, akadēmiskā personāla, pieaugušo izglītības personāla profesionālās pilnveides un starptautiskās pieredzes apmaiņas nodrošināšana</p>	<p>2020. IV ceturksnis</p>	<p>VIAA</p>	<p>Pirmsskolas, vispārējās, profesionālās, pieaugušo un augstākās izglītības iestādes</p>	<p>ES programmas <i>Erasmus +</i> (2014-2020) finansējuma ietvaros (tīks precizēts atbilstoši budžeta ietvaram)</p>
<p>3. Atbalsts augstākās izglītības un profesionālās izglītības starptautisko ekspertu (Boloņas, ECVET eksperti) aktivitātēm ar mērķi paaugstināt izglītības starptautisko konkurētspēju un internacionalizāciju</p>	<p>2020. IV ceturksnis</p>	<p>VIAA</p>	<p>Profesionālās un augstākās izglītības iestādes</p>	<p>ES programmas <i>Erasmus +</i> (2014-2020) finansējuma ietvaros (tīks precizēts atbilstoši budžeta ietvaram)</p>
<p>4. Atbalsts latviešu valodas un kultūras apguvei ārvalstu augstskolās (atbalsts lektorātiem, mācību līdzekļu izstrāde, profesionālās pilnveides kursi, atbalsts latviešu valodas popularizēšanas pasākumiem; pieredzes apmaiņas tīkla veidošana) [Jautājums par uzdevuma piederību rīcības virzienam]</p>	<p>2020. IV ceturksnis</p>	<p>IZM</p>	<p>LVA</p>	<p>Kopā: VB 0,35 milj. LVL 2014. – 0,05 milj. LVL 2015. – 0,05 milj. LVL 2016. – 0,05 milj. LVL</p>
<p>5. Atbalsts starptautisko kopīgo studiju programmu (maģistrantūra) izveidei un īstenošanai</p>	<p>2020. IV ceturksnis</p>	<p>VIAA</p>	<p>Augstākās izglītības iestādes</p>	<p>ES programmas <i>Erasmus +</i> (2014-2020) finansējuma ietvaros (tīks precizēts atbilstoši budžeta ietvaram)</p>
<p>6. Atbalsts augstskolu kopīgu doktorantūru izveidei, t.sk. ar starptautiskajām augstākās izglītības iestādēm, lai veicinātu kopīgu esošās infrastruktūras lietošanu un veicinātu esošo resursu efektīvāku izmantošanu</p>	<p>2020. IV ceturksnis (ES fondu aktivitātes)</p>	<p>IZM</p>	<p>KM, VM, ZM, EM, AII</p>	<p>Kopā: 8 milj. LVL ESF – 6,8 milj. LVL, VB – 1,2 milj. LVL.</p>

	īstenošana paredzēta līdz 2022.gada II ceturksnim)			
7. Mācību un studiju starptautiskās mobilitātes, mācību un studiju starptautiskās prakses nodrošināšana (profesionālās izglītības audzēkņiem un absolventiem, augstākās izglītības iestāžu studentiem un absolventiem un jauniešiem pedagogiem)	2020. IV ceturksnis	VIAA	Profesionālā s un augstākās izglītības iestādes	ES programmas <i>Erasmus +</i> (2014-2020) finansējuma ietvaros (tīks precizēts atbilstoši budžeta ietvaram)
8. Atbalsts augstākās izglītības studiju programmu starptautiskajai akreditācijai un publicitātei , t.sk. nodrošinot informācijas pieeju ārvalstniekiem par studiju iespējām Latvijā	2020. IV ceturksnis (ES fondu aktivitātes īstenošana paredzēta līdz 2022.gada II ceturksnim)	IZM	KM, VM, ZM, EM, AII	Kopā: 2 milj. LVL, t.sk., ESF – 1,7 milj. LVL, VB – 0,3 milj. LVL.
9. Atbalsts ārvalstu studentiem augstākās izglītības iegūšanai Latvijā – stipendiju nodrošināšana ārvalstu studentiem	2020. IV ceturksnis	IZM	VIAA, AII	Kopā: 2,2 milj. LVL 2014. – 0,2 milj. LVL 2015. – 0,2 milj. LVL 2016. – 0,2 milj. LVL (t.sk. papildu nepieciešamais finansējums 1,6 milj. LVL (t.i. 0,4 milj. LVL/gadā) laika posmam no 2017. līdz 2020.gadam)
10. Augstākās izglītības modernizācija ES partnervalstīs – LV un EU augstākās izglītības iestāžu sadarbības veicināšana studiju programmu satura pilnveides jomā (<i>transfer of EU HEIs know-how</i>)	2020. IV ceturksnis	VIAA	Augstākās izglītības iestādes	ES programmas <i>Erasmus +</i> (2014-2020) finansējuma ietvaros (tīks precizēts atbilstoši budžeta ietvaram)

12. Pamatnostādņu īstenošanas ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem

12.1.tabula. Pamatnostādņu īstenošanas ietekme uz valsts un pašvaldību budžetiem

	Turpmākie trīs gadi (milj. latu)			
	2014.gads	2015.gads	2016.gads	
Kopējās izmaiņas budžeta ieņēmumos t.sk.:	0	0	0	
Izmaiņas valsts budžeta ieņēmumos	0	0	0	
Izmaiņas pašvaldību budžeta ieņēmumos	0	0	0	
Kopējās izmaiņas budžeta izdevumos t.sk.:	+ 109,02	+ 158,82	+ 200,90	
Izmaiņas valsts budžeta izdevumos	+ 109,02	+ 158,82	+ 200,90	
Izmaiņas pašvaldību budžeta izdevumos	0	0	0	
Kopējā finansiālā ietekme:	- 109,02	- 158,82	- 200,90	
Finansiālā ietekme uz valsts budžetu	- 109,02	- 158,82	- 200,90	
Finansiālā ietekme uz pašvaldību budžetu	0	0	0	
Detalizēts ieņēmumu un izdevumu aprēķins	<p>Kopējais valsts budžeta finansējums 2014.-2020.gadā – 644,40 milj. LVL, t.sk. nepieciešamais papildus finansējums – 368,26 milj. LVL.</p> <p>Informācija par katra uzdevuma izpildei nepieciešamo finansējumu ir iekļauta Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2014.–2020.gadam paredzēto uzdevumu un pasākumu plānā.</p> <p>Pamatnostādņu īstenošanai nepieciešamais valsts budžeta papildus finansējums tiks izskatīts likumprojekta par valsts budžetu kārtējam gadam izstrādes ietvaros.</p>			
Cita informācija	<p>Aprēķinā nav iekļauts papildus nepieciešamais finansējums sporta jomas pasākumiem (kopsumma – 72,37 milj. LVL), jo tas ir iekļauts Sporta politikas pamatnostādņēs 2014.–2020.gadam.</p>			
Izmaiņas budžeta izdevumos no 2017. līdz 2020.gadam	2017.	2018.	2019.	2020.
	+ 43,92	+ 43,92	+ 43,91	+ 43,91

13. Pārskatu sniegšanas un novērtēšanas kārtība

Par pamatnostādņu īstenošanu atbildīgā institūcija ir Izglītības un zinātnes ministrija.

Izglītības un zinātnes ministrija veiks pamatnostādņu starpposma novērtējumu 2017.gadā un *ex-post* novērtējumu pēc pamatnostādņu darbības perioda beigām.

Izglītības un zinātnes ministrs

V.Dombrovskis

Vīza:

Valsts sekretāre

S.Liepiņa

06.08.2013 14:34

45303

R.Kalvāns

rudolfs.kalvans@izm.gov.lv

67047918